

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

HAMZAVÎ'NİN HAMZA-NÂMESİ (32. CİLT)

İNCELEME-METİN-SÖZLÜK

Yüksek Lisans Tezi

Esra Aydoğan

(165160146)

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Muhammet YELTEN

İSTANBUL-2019

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

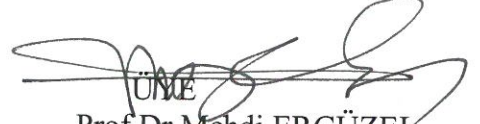
17/01/2020

Enstitümüz *Türk Dili ve Edebiyatı* yüksek lisans programı öğrencilerinden **165160135** numaralı **Esra AYDOĞAN** "İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**HAMZAVİ'NİN HAMZA-NAMESİ(32.CİLT)İNCELEME-METİN-SÖZLÜK**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 23/12/2019 tarih ve 2019/26 sayılı toplantısında seçilen ve Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin 39. maddesi gereğince (80.) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile ~~Kabul/Red veya Düzeltme~~ kararı verilmiştir.

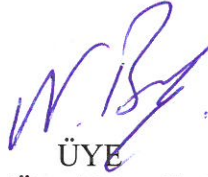
İşbu tutanak, 3 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Prof.Dr.Muhammet YELTEN

ÜYE
Prof.Dr.Mehdi ERGÜZEL

ÜYE
Dr.Öğr.Üyesi Nevnihal BAYAR

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “‘‘Hamzavî’nin Hamza-nâme’si (32. Cilt), İnceleme-Metin-Sözlük ” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih ve imza

Esra AYDOĞAN

ONAY

Tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumunyıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tarih ve İmza

Esra AYDOĞAN

ÖZ

Hamzanâmelerin yazılı bir metin haline gelmesinden daha önce , sözlü bir anlatımla Türk kültüründe itibar gördüğünü söylemek mümkündür.İslami halk hikayelerinin Türk halk edebiyatındaki ilk örneğiolan Hamzanâme'ye karşı olan bu sevgi ve itibarın temelinde İslâm dinine karşı beslenen sevgi ve saygının payı inkar edilemez.Bunun yanında hikayelerde bulunan yiğitlik ve cihad anlayışı ile savaş anlatımları, Hz.Hamza'nın adaletli , dürüst ve cesur kimliği Türk halkının onun şahsında kendinden çok şey bularak kısa sürede benimsenmesine, halk arasında Hamzanâmelerin yaygınlaşmasına vesile olmuştur.

Gerçekleştirdiğimiz bu çalışmayla Hamzanâme'nin 72 cildinden bir tanesini daha günümüz Türkçesine kazandırmış bulunuyoruz.Üzerinde çalıştığımız nüsha, İ.Ü.Edebiyat Fakültesi, Nadir Eserler Kütüphanesi Nd.249' da kayıtlı,nesih yazı ile harekesiz şekilde yazılmıştır.

Anahtar kelimeler: Hamzanâme, halk hikayesi,Türk halk edebiyatı

ABSTRACT

Before the Hamzanâmes were written out, it is possible to say that they were respected in Turkish culture on an oral-narrative basis. There is an undeniable role of affection and respect for Islam religion behind this love and reputation towards these Hamzanâmes, which were the first examples of Islamic folktales in Turkish folk literature. Furthermore, the understanding of bravery and jihad, the narratives of war, and the fair, honest and courageous identity of Hamza led Turkish people to adopt the Hamzanâmes in a short time since they find a part of themselves in Hamza, ultimately leading to the dissemination of Hamzanâmes among the society.

With our study, we achieved to contribute to the modern Turkish through a new volume of Hamzanâme from among the 72 volumes. The copy that we worked on was written without vowel points through naskh, recorded with the number Nd.249 in the Rare Collection of İstanbul University, Faculty of Letters.

Key Words: Hamzanâme, folktale, Turkish folk literature

ÖNSÖZ

Türkler, İslamiyet’i kabul ettikten sonra, onlara İslamiyet’in kurallarını, emir ve yasaklarını öğretmek amacıyla bazı destanî halk hikayelerinin ortaya çıktığı görülür. Bu ilk hikayelerden biri de Hamza-nâme’dir. İslami destan kahramanlarının anlatıldığı hikayelerden olan Hamza-nâme Türkler tarafından ilk benimsenen eserdir.

Üzerinde çalıştığımız Hamza-nâme’nin 32.cildinin 2 nüshası bulunmaktadır. Çalışmamızı, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi , Nadir Eserler Kütüphanesi , Nd. 2496.kayıtlı olan nüsha üzerinde gerçekleştirdik. Çalışmamıza öncelikle metnin taranskripsiyonlu çevirisini yaparak başladık. İkinci adımımız Hamza-nâme’nin 32.cildinin hikayesini günümüz Türkçesindeki özetini hazırlamak oldu.Sonra metnin tüm sözcüklerini kapsayan bir sözlük hazırladık.

Üç bölüm halinde incelediğimiz çalışmamızın birinci bölümünde Hamza-nâme ve yazarı Hamzavî hakkında kısa bilgilendirme yaptıktan sonra 32.cilde ait nüsha tanıtımı yapıldı. Eski Anadolu Türkçesi dil hususiyetlerini yansıtan metnimizin dil ve anlatım özellikleri açıklandı. Hikayenin günümüz Türkçesiyle özetine yer verilmesinin ardından metindeki sözcüklerin dillere göre sayısal oranlarının gösterildiği bir tablo hazırlanarak gerekli açıklamalar yapıldı. İkinci bölümde Hamza-nâme’nin 32. cildinin traskripsiyonlu bir şekilde günümüz Türkçesine aktarımı yapıldı. Üçüncü bölümde ise metnimizdeki bütün kelimeleri kapsayacak bir sözlük hazırlanarak, sözcüklerin hikaye içindeki anlamlarına yer verildi. Yararlandığımız eserlerin künyelerinin yer aldığı kaynakça bölümü de eklendikten sonra, çalışmanın en sonuna eserin tıpkıbasımını ilave edildi.

Bu çalışma ile Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait Hamza-nâme’nin 32.cildinin, günümüz Türkçesine kazandırılması ,söz varlığının belirlenmesi hedeflenmiştir.

Çalışmamın başından sonuna kadar her aşamada bilgisini, yardımını ve zamanını esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Muhammet YELTEN’e, çalışmam sırasında fikir ve yardımlarını esirgemeyen arkadaşım Serdar TARUN’a ve

her daim gerek maddi desteğiyle gerek moral ve motivasyon desteğiyle benimle olan kıymetli eşim Huseyin AYDOğAN'a minnet ve teőekkürlerimi sunarım.

Esra AYDOğAN

2019

İÇİNDEKİLER

İÇ KAPAK.....	i
YEMİN METNİ.....	iii
ONAY METNİ.....	iv
ÖZ/ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR.....	vii
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	viii

BİRİNCİ BÖLÜM

HAMZAVÎ VE HAMZA-NÂMELER

1. HAMZAVÎ.....	3
2. HAMZA-NÂMELER.....	3
2.1.HAMZA-NÂME (32.CİLT) NÜSHA TANITIMI.....	3
2.2.HAMZA-NÂME’NİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ(32.CİLT).....	4
2.3. HAMZA-NÂME (32. CİLT) ‘NİN HİKAYESİ.....	11
2.4. HAMZA-NÂME’DE YER ALAN KELİMELERİN DİLLERE GÖRE SAYISAL DEĞERİ VE ORANLARI (32. CİLT).....	22

İKİNCİ BÖLÜM

METİN.....	26
------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜK.....	78
SONUÇ.....	210
KAYNAKÇA.....	211

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا (إ)	a, ā	ص	ş
ا (أ)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, ḍ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, ḏ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

KISALTMALAR

a.: Arapça

as.: Aleyhisselam

bkz.: Bakınız

c. : Cilt

Doç.: Doçent

Dr.: Doktor

f.: Farsça

Fr.: Fransızca

Hız.: Hazret

hızl.: Hazırlayan

İt : İtalyanca

m : Moğolca

r.: Rumca

Prof.: Profesör

s.: Sayfa

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti

TDK: Türk Dil Kurumu

TDV: Türkiye Diyanet Vakfı

vb.: Ve benzeri

yay.: Yayınları

y.: Yunanca

BİRİNCİ BÖLÜM
HAMZAVÎ VE HAMZA-NÂMELER

HAMZAVÎ VE HAMZA-NÂMELER

1. HAMZAVÎ

Hamzanâme yazarı, Hamzavî'nin, Türk edebiyatına böylesine kıymetli bir eser bırakmasına rağmen hayatı, şahsiyeti ve edebî kişiliği hakkında pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Hamzavî'nin 14. yüzyılda yaşadığı ve şair Ahmedî'nin kardeşi olduğu, adını da eseri olan Hamzanâme'den aldığı söylenmektedir.

Hamzanâme'nin yazıldığı dönemde hikayelere konu olan, halk arasında beğenilerek rağbet gören mevzular hor görülerek bunları yazanlar, klasik şairler tarafından küçümsenmiş ve hak ettiği değeri bulamamıştır. Âşık Çelebi Hamzavî'yi sade dille yazma yolunu tutmasından dolayı şairler zümresinden saymayıp tezkiresinde yer vermemiştir.

2. HAMZA-NÂMELER

Hamzanâme, Türkler tarafından benimsenen İslamî destan kahramanlarının anlatıldığı ilk eserdir. 10. yüzyıldan itibaren söylenmeye başlamış, 14. yüzyıl sonuna doğru Şair Ahmedî'nin kardeşi Hamzavî tarafından yazıya geçirilebilmiştir. (Sezen, 1991, 8)

Hız. Hamza'nın hayatı ve kahramanlıkları etrafında oluşmuş Hamzanâmeler, destansı bir söyleme sahiptir. Hız. Hamza'nın şehit edilmesinden sonra Hamza ile ilgili çeşitli hikayeler Araplar arasında oluşmaya başlamıştır. Araplar arasında Sîret-ü Hamza, Esmârü'l-Hamza gibi isimlerle meşhur olan hikayeler zamanla İran coğrafyasına geçmiş ve Kıssa-i Emîr Hamza, Kitâb-ı Rümûz-ı Hamza, Dâstân-ı Emîr Hamza gibi isimlerle anılmıştır. Geçtiği coğrafyaların etkisiyle masalsı ve efsanevi özelliklere bürünen hikâyeler, Türkler arasında Hamza-nâme adıyla üne kavuşmuştur.

Hamzanâme, İslamiyet'in kabulünden sonra Türklerin kültür, yaşayış ve edebiyatında hak ettiği yeri almıştır. Türk halkının yaşam felsefesinin yansıması olan alp-eren tipi, gerek fiziki görünümündeki azameti, gerek cesaretiyle yoğrulan savaşçı kimliği, yiğitliği, adaletli ve haksızlığa boyun eğmeyen gözü pekliğiyle Allah'ın arslanı unvanını kazanan Hız. Hamza'nın şahsında vücut bulmuştur. Böylece diğer tüm tarihi kahramanların hikayelerinde görülen olağanüstülük ön plana çıkarak, onu dilden dile aktarmış ve günümüze taşımıştır.

Hiz. Hamza'dan bahseden hikayelerin, ilk olarak Hiz. Muhammed'in hikayecisi Sahib-i Rûmî tarafından tertip edildiği, daha sonra da Ebü'l Meâlî'nin bunu genişletip altmış cilde çıkardığı bilinmektedir. (Albayrak,1997,517)

Hamzanâmelerin kaynağının Târîh-i Sistan'da adı geçen Kıssa-i Megâzî-i Hamza adlı kitap olduğunu belirten araştırmalar vardır. Ne var ki bu hikayelerdeki kahraman, Hiz. Muhammed'in amcası olan Hiz. Hamza değil, İranlı Hamza b. Abdullah'tır. Hâricîlerden olan Hamza b. Abdullah Sind, Hind ve Serendib'e seferler yapmış, ona atfedilen hikayelere zamanla Hiz. Hamza'nın savaşlarına ait olayların da eklenmesiyle zamanla bunların hacmi artmıştır.

İlk kaleme alındığında Hamza-nâme'nin kaç cilt olarak düzenlendiği bilinmemektedir. Halihazırda İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Nd. 2496 numarada kayıtlı 72. Cilt Hamzanâme bulunmaktadır. Hamzavî'nin Hamza-nâmesi değişik mekanlarda (kahvehanelerde, resmi kurumlarda, dükkanlarda, evlerde, hastahanelerde) kitaplardan okunmuş veya meddahlar tarafından anlatılmıştır. Eseri okuyanlar nerede, ne zaman ve kimlere okuduklarını kitapların üzerindeki boşluklara kaydetmişlerdir ve türlü resimler çizmişlerdir.(Yelten, 2013) Yelten makalesinde eserin bütün Türkiye kütüphanelerdeki 70 cildin künyelerini kaydetmiş bugün için elde olmayan yalnız 40 ve 42. ciltler kaldığını ifade etmiştir. (Yelten, 2013)

2.1. HAMZA-NÂME (32. CİLT) NÜSHA TANITIMI

Çeşitli kütüphanelerdeki araştırmalarımız sonucunda Hamza-nâme'nin 32. cildinin iki nüshası olduğunu gördük:

1. Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi,Y 0891 numarda kayıtlı olan nüsha:

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, Y 0891.numaralı nüshanın özellikleri şöyledir:Nesta'lik hatla, Türkçe, 210x160 mm.ölçüsünde, 59 varakta, 16 satırlı, ince Avrupa kağıda yazılmıştır.Toplam 60 varak olup, varak 60 boştur. 20.yüzyıl başında istinsah edilmiştir.Siyah bez cilt içindedir.

Baş: Hamza-i Bâşafânuñ otuz ikinci cildi beyân olunur. Râvîyân - 1 aĥbâran ve nâķilân - 1 aşâran ve muĥaddîsân - 1 rûzgâr şöyle şu yüzden hikâyet edilir ki...

Son: ... ve hem pederime daĥî aĥvâli ifâde eyle deyüp gönderdi işte benim efendim bu cild daĥî bunda tamâm oldu

2. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Nd. 2496

numaralı nüsha:

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Nd. 2496 numarada kayıtlı cilt siyah reklidir ve meşin kaplıdır. Aharlı krem kâğıda siyah mürekkeple yazılmıştır. Cildin uzunluğu 26 cm, genişliği ise 18 cm olup 53 varaktır. 53.varak normalde boş olup üzerine karalamalar yapılmıştır. Harekesiz güzel bir el yazısıyla yazılmış olan eserin sayfalarındaki satır sayıları farklıdır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Nadir Eserler Kütüphanesinde kayıtlı bulunan Nd. 2496 numaralı 32. cildin varaklarında bulunan satır sayıları aşağıda sıraladığımız düzendedir:

12 satır: 27a.

16 satır: 1b.

18 satır: 2a, 2b.

19 satır: 3a, 3b, 12a.

20 satır: 4a, 12b, 13a, 13b, 14a, 20b, 21a.

21 satır: 4b, 5a, 5b, 6a, 6b, a, 7b, 8a, 8b, 9a, 9b, 10a, 10b, 11a, 11b, 14b, 15a, 15b, 16a, 16b, 19a, 19b, 20a, 21a, 22a, 22b, 25b.

22 satır: 23a, 25a, 26a, 26b.

23 satır: 17a, 17b,18a, 18b, 23b, 24a, 24b.

Baş: *Rāviyān-ı aḥbār ve nāqilān-ı āṣār ve muḥaddiṣān-i rūziḡār bu kışsa-i pūr-ḥiṣṣeyi Ebu'l-Me'ānī öyle rivāyet ider ki çün Şehmerd-i 'ayyār gelüp Medāyin de ṣāh dīvānına girüp du'ā idüp nāmenüñ pārelerin ṣāhuñ öñüne koyup Kerb'üñ serkeşligin haber virdi.*

Son: *Şol zevkümüz bozmayup şunda bir zevk ve şuhbet idelüm ve hem pederime aḥvāli ifāde eyle.” deyüp gönderdi. İşte bu cild daḡı bunda tamām oldı. ff 19 za sene 1266.*

İncelediğimiz iki nüsha da harekesiz yazı ile kaleme alınmıştır.Çalışmamızda İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Nadir Eserler Kütüphanesinde kayıtlı bulunan 53 varaklık nüshayı esas aldık. Hamza-nâme'nin on dördüncü yüzyılın sonu ile on beşinci yüz yılın başında yazıldığı tahmin edildiği için okurken Eski Anadolu Türkçesi dönemi dil özelliklerine bağlı kalınmıştır.

2.2. HAMZA-NÂME 32. CİLDİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ

Hamza-nâme'nin elde bulunan 72 cildi inceleniğinde genellikle aynı kalıplaşmış ifade ile başlamaktadır. Hikâyenin ilk satırında cilt sayısı belirtilir, sonra kalıplaşmış bir ifade ile devam edilir. Metnin başındaki kalıplaşmış biçimler, halk hikâyelerin başındaki biçimlerle benzerlik göstermektedir.

001b/01 Râviyân-ı aḥbâr ve nâkilân-ı âsâr ve muḥaddiṣân-i rûzigâr bu kıṣṣa-i pür-ḥiṣṣeyi Ebu'l-Me'ânî öyle rivâyet ider ki 001b/02 çün Şehmerd-i 'ayyâr gelüp Medâyin de şâh dīvânına girüp du'â idüp nâmenüñ pârelerin şâhuñ öñüne 001b/03 koyup Kerb'üñ serkeşligin ḥaber virdi.

Hikâyedeki olaylar rivayetlerle genişletilir. Yazar olayları ayrıntılı olarak açıklamak ve betimlemek istediği zaman “râvî eydür, öyle rivâyet ider ki, râvî eyitdi” vb. sözlerle konuyu uzatıp anlatma yolunu seçer.

001b/01 Râviyân-ı aḥbâr ve nâkilân-ı âsâr ve muḥaddiṣân-i rûzigâr bu kıṣṣa-i pür-ḥiṣṣeyi Ebu'l-Me'ânî öyle rivâyet ider ki 002b/17 Andan el gürz girâne urup beyne's-şalâteyn olunca ceng itdiler, râvî eydür, 011b/02 iderdi râvî eydür Kürdiyye Bedî'î sanduğa koyup deryâya bıraḫdıḫda biraz cevâhir de koyup 016a/16 gelen kıṣṣa'î hikâyet idüp şâhın zaḫmi eyü olunca meks itdiler ve Medâyin tarafına, râvî eydür, meger bu ḥaram-zâde tîr ü kemân ḫullanur idi.022a/11 râvî eydür: “Beriden Rüstem gâ'ib olduḫda Şirvân Şâh çok arayup bir ḥaber alamayup elem üzre iken bir ehl-i nücüm bulup istiḫrâc itdirüp eyitdi 022b/08Ammâ râvî eydür Şirvân Şâh'ın iki âḫiret evlâdları var idi birine Şehrûz ve birine Bihrûz dirlerdi.

Hikâyedeki cümle yapılarına bakıldığında genellikle uzundur. Yazar, bu uzun cümleleri genellikle zarf fiil eki olan “-ip, -ıp, -up, -üp” ile sağlamaktadır. Metindeki cümleler uzun olmasına rağmen anlamda bozulmalar görülmemektedir. Orijinal metinde zarf fiil eki “-ib, -ib, -ub, -üb” olarak yazılmıştır. Çalışmamızda biz bunları Türkiye Türkçesinde bulunan “-ip, -ıp, -up, -üp” zarf fiil eki olarak çevirdik.

001b/02 çün Şehmerd-i 'ayyâr gelüp Medâyin de şâh dīvânına girüp du'â idüp nâmenüñ pârelerin şâhuñ öñüne 002a/03 gelmez helâk olur didi. Şâh daḫı Baḫtek söziyle emr eyledi. İki yüz biñ 'asker cem' idüp 002a/04 Hürmüz'î meydânda ḫâ'immaḫâm idüp göç idüp gitdi; ammâ bu ḥaber 'âleme şâyî' olup; ammâ 002a/15 Elçi geldüḫde Nûşirrevân ḫakyup emr eyledi. Ḥâzır olup iki yüz biñ 'asker ile ol taḫı 002a/16 ḫuşadup yürüdiler. Kerb'üñ daḫı zaḫmi eyü olmışdı. Alât-ı ḫarbe ḫarḫ olup, Raḫşına 002a/17 süvâr olup, derbenden çıkup, meydâna girüp, na'ra urup: “İşte ḫaşmın benüm 003a/09 maḫallinde gelüp iriṣdiñiz.” diyüp Kerb'üñ başına gelen aḫvâli ve zaḫm-dâr olduḫun 003a/10 bildirdiler. Server-zâde ḫâyrete gelüp, yerüñ deḫişdürüp

hemân kendüyi şâh 003a/11 ‘askerine urdı. Bölük bölük **idüp** kırmağa başladı. Sekiz biñ güzide ‘asker 003a/12 dahı kendülerini **urup** küffâra şöyle urdılar tîgi kim feryâdları âsümâna çıktı. 003a/13 Küffâr ‘askeri Kerb’i **unudup** bunlaruñ kaydına düşdiler ammâ ‘Ömer bin Rüstem ceng

Ayrıca cümle başı edatı olan “ammâ” cümlelerin uzamasını ve genişlemesini sağlayan bir görev üstlenir. Cümleler uzun olmakla birlikte kolay ve rahat anlaşılmalıdır. Çünkü hikâyede kullanılan dil; sade ve anlaşılır bir yapıdadır.

001b/13 didi. Nüşirrevân eyitdi: “Benüm, velâkîn işte senüñ sözün baş üzre **ammâ** Hâce’nüñ sözi 002a/01 bakayım **ammâ** soñra görürsin hâliñüzi.” diyüp süküt eyledi. “Bahtek eyitdi: “Bağ a şâhum emr eyle, 002a/04 Hürmüz’i meydânda kâ’immağâm idüp göç idüp gitdi; **ammâ** bu haber ‘âleme şâyi’ olup; **ammâ** 004a/17 bükülüp siper-i sîneye kapandı Felberz “Hay” deyüp at sağrısına yatdı **ammâ** ‘Ömer 004a/18 bin Rüstem zor idince siperin bendlerin kırup, kabza siper elinde kalup, cebe 004a/19 halkaların zemîne saçdı **ammâ** vücûduna bir zarar olmadı. ‘Ömer bin Rüstem, meydân

Halk arasında kullanılan “bre, iy (ey), hey, behey ve ya” gibi seslenme veya ünlem kavramları hikâyenin içinde yaygın bir biçimde kullanılmıştır.

012b/06 gördüklerinde serâpa dehşete düşdi Behrâm’ın bozulup **hay bre** nâ-bekâr oğlan 013a/20 elin **bre** hün-rîz-i nâ-bekâr deyüp rahşin sürüp ammâ ‘asker bu na‘rayı 013b/07 yüregine vehm düşdi Bedî’üñ üzerine çıkup **bre** oğlan sen 001b/08 beni dinlemezsin.” didükde şâh: “Söyle **hey** mel’ün göreyim ne poğ yirsin.” didükde hemân Bahtek 001b/16 göreyim.” didi. Hâce yavuzlanup eyitdi: “Söyle **ey** mel’ün işte ben karışmam, gör maşlahatı, 002b/10 böyle genç delikanlı benüm vaşfum işitmedin mi meydâna giresin?” didükde, Felberz: “**Behey** nâ-bekâr! 004a /07 Bahtek eyitdi: “**Behey** şâhum bu Hâce hayr söylemez. Bunlar bunca adam katl idüp

Türkiye Türkçesinde hâlâ varlığını sürdüren bazı deyimler, hikâyede anlam derinliğini ve zenginliğini ortaya koymak amacıyla kullanılmıştır.

‘iys ü ‘işret 025a/11

‘iys ü nüş 026b/12

‘aql-ü iz’ân 20b/04

Hamza-nâme metni içinde başka dillerden alınmış çok sayıda kelime bulunmaktadır. Ağırlıklı olarak Arapça ve Farsça sözcükler yer alırken bunların yanında alıntı sözcükler arasında Rumca, İngilizce ve Fransızca sözcüklere de rastlanmaktadır. Fakat eserde bazı yabancı kökenli sözcüklerin yazılışlarında hatalar yapıldığı tespit edilmiştir. Tespit edilmiş hatalı örnekler şunlardır:

Ƙız: 003b/01 birinüñ **ƙızın** ƙapup ve birinüñ oğlunu ƙatl idüp ve bunca adam helāk eylediğin

Ser-hōş (f): 024a/15 ile **serhōş** bizi helāk ider diyüp Müslümān oldılar Rüstem bunların

Ʀađ: 002a/15 Elçi geldükde Nüşirrevān ƙaƙyup emr eyledi. Hāzır olup iki yüz biñ ‘asker ile ol **Ʀađı**

Tatar: 021b/15 dīvārdan bir pencere zāhir olup içinden bir **Tatar** ğulāmı elinde tır ü kemān bir

Ʀāvus (a): 021b/12 hendek içi tolu şu bir köprüsi var ƙapu üzerinde **Ʀāvus** şureti düzmişler

Ʀop: 014a/07 eyledi Bedī‘üzzamān ƙol şunup nizeyi **Ʀob** dibinden yalman ğirisünden Ʀutup

Eski Anadolu Türkçesi Dönem eserlerinde Türkçe kelimelerde yaygın şekilde görülen imladan farklı bir imla takip edilmiştir. Metin müstensih tarafından yazıya aktarılırken sözcüklerin yazılışlarına dikkat edilmemiş ve birçok kelime için ikili imla kullanılmıştır.

İncelediğimiz eserde kullanılan ikili kullanımlar şöyledir:

Ƙad: 4b/19.	Ƙadd: 4b/19.
Raħş: 2b/8, 003a/03, 003a/05, 4b/11.	Raħş: 2a/16, 5a/13.
Yoħsa: 1b/12, 5a/13, 24a/14.	Yoħsa: 18b/13, 22a/16.
Zor: 004a/18, 025b/15, 024b/23, 025a/02, 024a/07, 024a/08.	Zor: 14a/10.

Bilimsel olarak üzerinde çalışılmış olan Hamza-nâme ciltlerine bakıldığında şahıs isimleri oldukça fazladır. Hikâyede geçen isimlere genellikle şahısların konumları, memleketleri ve davranışlarıyla birlikte verilmiştir.

004a/19 ğalkaların zemine şaçdı ammā vücūduna bir zarar olmadı. ‘**Ömer bin Rüstem, meydān**

004b/21 Meger bu gelen **Melik Behmin** ƙızından vücūda gelen Behrām-ı Kebīr idi. **Kühiler Ʀarzında**

005a/04 urup benüm **Behrām-ı Kebīr** ciğer-ğüşe-i **Hamza-i şāhib-ƙırān** deyüp ‘asker-i **küffāra ƙılıc ƙıyup**

005a/05 fenā virdi. **Felberz, Behram’uñ** öğün aldı. Bir ƙılıc urup raħşın helāk eyledi, **baƙıldıƙda**

005a/06 kaşadârları kapup çıkardılar, ammâ **Behrâm-ı Kebîr** çok kâfir haraca sürdi. **Nüşirrevân,**

005a/07 **Felberz**'i görüp: "Bunu kim itdi?" didi. Eyitdiler: "Şâhum **Behrâm-ı Kebîr** eyledi. Deste cûb

005b/07 bu tarafından **Hâriş ile 'Âşım** bu hâli görüp hay nâ-bekârlar göreydi ıqlîm-i

005b/14 düğün idüp ben de iftihâr ile ber-murâd olam didi bunlar da n'ola diyüp **Benî 'Âd'e** gitdiler. 005b/15 Bir gün **Benî 'Âd'e** gelüp 'âdiler istikbâl idüp kondurdılar ziyâfetler idüp

Cemîle 005b/16 Bânü'yu **'Âdiye Bânü** yanına alup câriyeler hizmetinde muķîm oldılar bunlar müşâvere idüp

005b/17 **'Âdiye Bânü** ağızından **Cemile Hatûn'un** babasına bir nâme yazdılar. Ey **Emûr-i 'Arab** luţf idüp

005b/18 kızını hüsn-i ihtiyârınla oğlum **Kerb'e** viresiz münâsib olur ve hem ne kadar ise Kerb de bir

005b/19 **Sultân-ı 'Âdiyân** oğludur ve **hikmet-i Hudâ** var bunda kızın **Kerb'e** naşîb itmiş senüñ 005b /20 rızân bulunduğı münâsibdür deyüp gönderdiler. Elçi varup **Hâriş'e** nâmeysi virdi **Hâriş**

006b/04 idüp ulûfelerine terakkîler zam eyledi çün bunlar **Medayin'e** yakın gelüp karındaşı **Hürmüz'e** bir nâme

006b/05 gönderüp nâme **Hürmüz'e** geldükde oğudı dimiş ki ben ki **Felberz-i civân-bahtum** sen ki büyük

006b/06 karındaşum **Hürmüz-i Tâcdâr'sın** atam Şah cengde **Kerb** elinde zaħm-dâr olup nâ-bedîd oldı

006b/11 **Hâce'nüñ oğlu Siyâvuş** ve **Bahtek'üñ oğlu Bahtgân** ve cümleyi getürdüp müşâvere

007a/14 eyledi anlar da gelüp bey'at itmekde bu tarafından **Hürmüz** dağı birkaç yüz adam ile bir gün **İşfahan'a**

007a/15 irişdi **İşfahan'da Pendevîl Şâh** otururdu **Kabâd Şehriyâr** ğurbetden geldükde şâhib-ķırân

007a/16 ögünde **Pendevîl Şâh**, **İslâm'a** gelmişdi **Pendevîl Şâh'a** haber virdiler ki **Felberz** tahta geçüp 010a/03 **Müjde Server-i Horasân diyârıdır**. Bunun iskelesine **Hürmüz İskelesi dirler Bedî'**

007b/02 tesellî eyledi hele görelim nice olur eger hareket iderse biz de **Şâh Behmen-i Yezidî** 007b/03 **Erdebir Şâh'ı Behrâm Çöpine** haber irsâl ideriz birlik ile baban zuhûr idince bir hâl

008a/04 buña yalñuz cevâb viremeyüz hemân **Behram Çöpne ve Behmen-i Zerrîn** kemere haber gönderüp imdâd

008a/05 istemek gerekdür didükde nâmeler gönderüp imdâd istedi ammâ **Hürmüz Behram'ıñ**

008a/07 **Kürdiye Bânü'yu Hamza almışdı Bedî'üzzamân Kürdiye Bânü'dan** vücûda gelmişdi 008a/08 **Behram Hürmüz'üñ** nâmesin okuyup başına gelen ahvâli işidüp gâyet elem çeküp

009b/09 saltanat **Hürmüz-i Tâcdâr'ıñdur** biz **Hürmüz'ü** virmeyüz varsun 'izzetiyle otursun

009b/12 râvî eydür ol zamân ki **Bedî'üzzamân veliyy-ullah** akrân şanı-i şâhib-ıkrân

009b/13 **Şirek-i Zengî ile Mîrek-i Zengîleri** kendüye kul idüp ve **Hâzret-i Hızır Nebî**

Hamzânâme'nin 32. cildinin içeriğine bakıldığında Rüstem'in gayrimüslimlere karşı yürüttüğü cihat politikası eserde; savaş, savaşçılık, savaşta kullanılan araçlar, kahramanlık ve yiğitlik gibi kavramların ağırlık kazanmasını sağlamıştır.

004a/09 izlâl idüp; “Yarım **cenktir!**” diyü nidâ itirdi. Ol maħalde **Felberz** eyitdi: “Devletüm

006a/21 düşe kalka büyür dirler imdi sen de böyle **cenk iderek** bahâdır olup nâm ve şân

002b/16 çapuk ve bahâdır idi. Bunlar bir **faşl-ı nîze** ile **ceng** idüp birbirlerine **zafer** bulamadılar.

002b/18 meger bu haram-zâde **tîr ü kemân** kullanur idi. Çün **nîze ve gürz** ile Kerb'e

007a/07 idüp kapuya irişüp **gürz** ile kapuyu dökmege başladı **Hürmüz'e** haber virdiler **Hürmüz**

008a/11 şâd olup itdi **Server** çünkü **Hürmüz'ün** gâyetüñ çekersin ammâ luğf idüp

010a/03 *Müjde Server-i Ḥorasān diyārındır. Bunun iskelesine Hürmüz İskelesi dirler Bedî*^c

Hamza-nâme'nin otuz ikinci cildinde olaylar geniş bir coğrafyada geçmektedir. Horosan, Erdebil, Medayin, Çin, Hicaz, Yemen, İsfahan, Hint, Mekke, Nar-ı nur ve Kabusiyye gibi ülke ve şehirler yer almaktadır. Bu ülke ve şehirlerin büyük çoğunluğu gayrimüslimlerden oluşmaktadır.

019b/02 *muvāfiḳ havā ile diyār-ı Çin'e gelüp ḥātūnuna teslīm eyledi beslemege muḳayyed*

002a/05 *Kābūsiyye şehri oraya yakın idi. 'Ömer bin Rüstem bu kışşayı işidüp kendü kendüye eyitdi:*

003a/06 *ḳalkınca, Kābūsiyye tarafından tozlar ḳopdı. Bunlar şāhın 'askeri geldi.*

006a/14 *Baḫtek şāhı çok aradı bulamadı. Felberz'i yanına alup zaḫmine tīmār iderek Medayin'e yakın*

006b/01 *şāhibi olursun Ḥamza bir çocuk idi baban getürdi Yemen'e ve Hind'e gönderdi nām,*

007a/15 *irişdi İşfahan'da Pendevīl Şāh otururdu Kabād Şehriyār ḡurbetden geldükde şāhib-ḳırān*

007b/03 *Erdebir Şāh'ı Behrām çöpine ḡaber irsāl ideriz birlik ile baban zuḫūr idince bir ḡāl*

008a/02 *idüp 'azm-i İşfahan idüp gıtdiler işte bunlar İşfahan'a gelmekde ezincōnib*

009a/18 *ve başumuz yoluna fedādır diyüp bunları ziyāfete başladılar ammā Felberz daḡı İşfahan'dan*

009a/19 *'azm idüp bir gün Erdebīl'e yakın geldükde bir nāme yazup Behram Çöpne gönderdi 009a/20 çün nāme gelüp oḳudılar dimiş ki sen ki Erdebīl ve Ḥorasān şāhı Behram Çöpin'sin*

009b/17 *on biñ 'asker ile sefīnelere girüp ḳandesin iḳlīm-i Mıṣr deyüp muḡālif*

010a/03 *Müjde Server-i Ḥorasān diyārındır. Bunun iskelesine Hürmüz İskelesi dirler Bedî*^c

010a/07 *Andan atası Ḥāce 'Abdī'den ḳalan ḳullarına Bābil Mīm'den Feramürz ve Ğül*

010b/18 *eyitdiler Hindistan'da bir ulu mālđār ḡacenüñ oḡludur cümlemüzüñ mālđ*

11a/06 ve oğluna vaşıyyet eylemiş ki Mışır'da Ka'be örtüsü işledüp andan Hicâz'a varup

016a/12 Bedî'c tevâbi'âtıyla gemilere girüp kıandesin Mışır-ı Kâhire diyüp gitmekde ammâ

2.3. HAMZA-NÂME'NİN HİKAYESİ (32. Cilt)

Hikâye ilk olarak şahların ve beylerin toplandığı bir mecliste başlar. şehmerd-i Ayyar divana gelerek mektubu şahın önüne koyar ve Kerb'in karşı geldiğini haber verir. Bunu duyan Nuşirrevan hiddetlenerek gidip Kerb'in cezasını kendi eliyle vereceğini söyler. Hâce ise şaha bu niyetinden vazgeçerek bu işi Hamza'ya havale etmesinin daha iyi olacağını belirtir. Hâcenin bu düşüncesine karşı çıkan Bahtek, onu dinlememesi hususunda şahı yönlendirir. "Askerleri toplayıp nerede bir Yazdan-perest varsa hepsini yok edelim." der. şah, Bahtek'in sözünü dinler; iki yüz bin askeri toplayarak başına da Hürmüz'ü yetkili kılar.

Bu arada Ömer bin Rüstem, sekiz bin asker toplayarak Kerb'e yardıma gider. Askerleri gören Kerb'in adamları birer ikişer kaçamaya başlarlar. Kerb'in yanında az kimse kalır. Bunlar Kerb'e: "Ne kadar yiğit ve cesur bir lider olduğunu biliriz. Ancak bu gelen yedi iklime şahtır ve güçlüdür." derler. Kerb de yaptığına pişmandır ama olan olmuştur, geri dönüşü yoktur. Kerb, "Allah büyüktür." der, gelen tüm elçileri kovar. Tek başına meydana çıkıp açık açık şaha meydan okur. şahın küçük oğlu Felberz, babasından Kerb'in hakkından gelmek için izin ister. şah, hâceye, oğlunun bu işi yapıp yapamayacağını sorar. Hâce de Felberz'in galip gelebileceğini fakat Kerb'in yanında başkaları da varsa zorlanabileceğini söyler. Felberz babasının izniyle atını sürüp Kerb'in karşısına dikilir. Kerb: "Kimsin yiğidim, benim namımı işitmedin mi, gelip karşıma dikildin?" diye sorar. Felberz "İşittim." der. Kızı ırzı yerindeyken hemen getirip teslim edip boyun eğmesini, böylece babasından bağışlanması için ricada bulunacağını söyler. Kerb bu sözlerden sinirlenir. "Ben senin babana bile boyun eğmedim değil sana eğeyim." der ve savaşmaya başlar. Bunlar epeyce bir ceng ettikten sonra, Kabussiye'den askerlerin gelmekte olduğunu görürler. Kerb'in askerleri tam karşılık verecekken bir bakarlar ki bunlar, Kerb'e yardıma gelen Ömer bin Rüstem ve onun ordusudur. Akşama kadar çarpışırklar, akşam olunca Ömer bin Rüstem'in askerleri de gelip Kerb'in ordusunun yanına çadır kurarlar. O gece dinlenirler, Kerb'in yarasını temizlerler.

Ertesi gün Şah, Kerb'e bir mektup gönderir. Mektupta: "İki bey gelip bana seni şikâyet ettiler. Birisinin kızını kaçırmış, diğerinin oğlunu öldürmüş ve bunca adamı helak etmişsin. Ben de sana haber gönderip, kızı babasına vermen karşılığında seni affedip canını bağışlayacağımı söyledim. Ama sen gelen mektubu yırtmışsın. Şimdi tekrar ediyorum. Kızı babasına teslim edin, biz de ülkemize geri dönelim." diye yazar. Ömer bin Rüstem, Kerb'e bakıp Şahın haklı olduğunu söyler. Dedesinin de bu durumu duyunca çok sitem edeceğini bu yüzden kızıdan vazgeçip geçmeyeceğini sorar. Kerb ağlayarak cevap verir: "Ey dilaver! Madem dedenden korkardın niçin geldin? Eğer mümkün olsaydı bunca gündür böyle harp edip, yaralanıp ölümü göze alır mıydım? Şimdi beyim sen bu işin sonunu akıl edersin. İstersen sen git. Ama ben burada kelle vermedikçe kızı da vermem. Bana bu kadar yardım ettiniz. Lütfunuz daim olsun. Benim için size bir zarar gelmesin." der. Ömer bin Rüstem Kerb'in aklının, iradesinin yerinde olmadığını görür. Ancak bu kadar gelmişken göz göre göre onu düşman eline bırakmaya gönlü razı olmaz. Ne yapsın sonunda bir karara varır, Gelen elçilere, Kerb'in Hamza'nın ser-asker zadesi olduğunu, bir adamın üzerine bu kadar çok askerle gitmenin yanlış olduğunu söyler. Bunların hepsinin Müslüman olduğunu hatırlatır. Sahip-kıran gelince ne isterse onu yapsın diyerek, mektubu şaha gönderir. Şah mektubu okuyunca kızarır, bozarır. Hâceye dönüp bu sözlere ne cevap vereceğini sorar Hâce: "Dilaverin sözleri doğrudur. Bunların hepsi Müslüman ve Hamza'nın beyleridir. 'Hamza gelince davanızı görürsünüz ben karışmam. ' deseydiniz iyi olurdu. Bu mesele size büyük bir sıkıntı olacak gibi görünüyor. Bu işin sonu pek fena olacak." der. Hâcenin sözlerinden sonra şah Bahtek'e bakar. Bahtek, hâcenin hayırlı bir şey konuşmadığını ve yezdan-perestlere yardım ettiğini söyleyerek şahı kışkırtır. Şah: "Yarın savaş var." diye bağırır. O sırada Felberz: "Şahım benim gibi bir oğlun varken niye üzülürsün, yarın o Arab-zadeleri bağlayıp getireceğim." der. Bu sözlerden hoşnut olan şah "Göreyim seni oğlum." der. Ertesi gün Felberz'i giydirip kuşandırır ve meydana gönderir. Felberz atıyla meydana nara ata ata girerken, karşısına çıkacak bir yiğit olup olmadığını sorar. Felberz'in karşısına Ömer bin Rüstem çıkar. Ceng etmeye başlarlar. Ömer bin Rüstem, Felberz'in kuvvetli ama kibirli bir yiğit olduğunu farkedir. Aralarında çetin bir savaş olur. Felberz Ömer bin Rüstem'in süngüsünden ucuz kurtulur. Nuşirevan oğluna bir şey oldu sanır ve çok korkar. Derken, Felberz Ömer bin Rüstem'in atını vurur. Atıyla birlikte yere yıkılan Ömer bin Rüstem tam kalkacakken Felberz bir ok daha atar. Bunu gören, Ömer bin Rüstem'in adamları, Felberz'i ok yağmuruna tutarlar. Atını da vururlar. Felberz'in atı yıkılınca, Nuşirrevan o hali görür ve askerlere emreder. Askerler

Felberz'i atlandırır. Ömer bin Rüstem de o arada tekrar atlanır ve yerden kalkar. Bunlar savaşmaya devam ederken bir bakarlar ki sahra tarafından bir toz bulutu gelir. Şah ve Bahtek de o toz yığınının merak eder. Meğer bu gelen, kırk bin asker, başlarında uzun boylu, altın silahlara garkolmuş, omuzunda acayip bir sopayla, fazlasıyla heybetli ve azametli, bir yiğit olan Melik Behm'in torunu, Behram-ı Kebir'dir. Behram-ı Kebir, Kerb'in başına gelenleri duyar, Kerb babasının askeri olduğu için, kırk bin askeri toplayıp Kerb'in yardımına yetişir. İslam askerinin zayıf kaldığını, dermansız düştüğünü görür. Hemen askerlere komutanlık yapar. Hamzavarî bir nara atarak kâfir askere kılıç vurmaya başlar. Felberz, Behram- ı Kebir'in önünü keser. Behram bir kılıç vurur ve Felberz'in atını helak eder. Ardından askerleri de ona yardım eder ve çok kâfiri alt ederler. Nuşirrevan Felberz'in halini görür ve bunu kimin yaptığını sorar. Behram-Kebir'in bir sopa kullandığını ve bununla önüne geleni vurup helak ettiğini anlatırlar. Hâce: "Sana anlatmaya çalıştığım buydu Şahım,hemen başımızı kurtarmalıyız." der. Bahtek kaçmaya yeltenir ama Behram-Kebir göz açtırmaz. Şah, hâcenin nerde olduğunu sorar. Meğerki hâce çoktan kaçmıştır. Bahtek de atına biner ve kaçır. Şah Bahtek'in de kaçtığını görür. Eline bir ok alır o da kaçmaya çalışır. O sırada Behram-ı Kebir Şahın peşine düşer. Kaçmasına müsaade etmeyince bunlar aralarına cenge tutuşur. Şah attan düşer ve yaralanır. Hâce bu hali görüp gelir yetişir. Kerb'in elinden şahı alır. "Yapma oğlum, Hamza'dan ziyan görürsün diyerek Kerb'geri döndürür. Kerb de zaten şahı öldürmek niyetinde olmadığını söyler ve onu hâceye bağışlayıp geri döner. Hâce de Kerb'e dua eder. Kerb geri döndüğünde Behram'la karşılaşır ve ona tam zamanında geldiğini söyleyerek dua eder. Şah kaçır bunlar da onun mallarını zapt eder. Bu durumu gören Haris ile Asım :“Ülkenin şahını kaçırtdılar, bunların hakkından gelse gelse Hamza gelirdi. Önceden Hamza'ya şikayet etmek gerekirdi, yanlış yaptık” .derler. Behram'ın kendilerini de katledeceğinden korkup tam kaçarlarken Behram- ı Kebir yetişir ve bu işin altın kalkmak için babasının vilayetine gitmeyi, orada düğün yapmayı teklif eder. Bunlar da kabul ederler ve Ben-i Ad'e giderler.

Diğer tarafta Cemile Banu, Adiyeye Banu'nun yanında cariyeler de hizmetindedir. Adiyeye Banu'nun ağzından Cemile Banu'nun babasına bir mektup yazarlar. Babasından kızını güzellikle, oğlu Kerb'e vermesini ister. Elçi mektubu getirir Haris'e verir. Haris mektubu okur ve kabilesinin büyükleriyle bir toplantı yapar. Bunlar: "Kerb gibi soylu sopu temiz bir yiğit damat eline geçmiş, karşı tarafta seni adam yerine koyup rızanı istemişler artık inada gerek yok." deyince Haris razı gelir. Hediyeler hazırlar, kabilesini

alır ve Ben-i Ad'e yola çıkarlar. Oraya vardıklarının ertesi günü Haris hediyesini sunar, düğün ve nikâh törenleri gerçekleşir. Gençleri gerdeğe koyup arzularını gerçekleştirirler.

İşte Kerb'in bu kızıdan bir kızı olur, Bu kız gayet güzel olduğundan cinnilerin kapıp onu götürdüğü anlatılır.

Kerb guslünü alır gelip Behram-Kebir, Ömer bin Rüstem ve kayınpederinin ellerini öper. Haris de Kerb'e damatlık giysisini giydirir. Meclis kurup eğlenceye başlarlar. Bir taraftan da Hamza bu durumu duyarsa ne cevap vereceğiz diye düşünürler. Çünkü Hamza'nın böyle işlere razı olmadığını bilirler. Şah Nuşirrevan da hâce ile birlikte yanlarına birkaç adam alıp kaçmışlardır. Bahtek onları çok arar ama bulamaz. Felberz'i yanına alır, yarasını tedavi eder, Medayin'e yaklaşınca da Felberz'i tahta çıkarmayı düşünür. Bu fikrini ona söyler. Felberz'e, bunun yedi iklimde şah olmak için bir fırsat olduğunu, bu kuvvetle Hamza'ya bile karşı gelebileceğini söyleyerek onu taht ve saltanat sevdasına düşürür.

Felberz taht sevdasıyla askerlerine ulufeler dağıtıp, vaatlerde bulunur. Sonra da kardeşi Hürmüz'e bir mektup yollar. Ona olanları anlatıp tahta oturduğunu Hürmüz'e de bir eyalet verdiğini haber verir. Hürmüz mektubu okuyunca: "Şimdi hal belli oldu." der. Üst düzey devlet büyüklerini toplar, hâcenin oğlu Siyavuş, Bahtek'in oğlu Bahtgan ve diğerlerini getirip istişare eder. Kırk bin asker toplar hazır olurlar. Felberz'e bir mektup yazarlar. "Eğer şah kaybolduysa yine bir gün gelir. Yerine beni vekil koyup gitmiştir. Vefat etse bile taht bana geçer, eski kanunlar böyledir." diyerek mektubu gönderir. Mektubu alan Felberz "İyilikle olmazsa, kılıcımla alırım." der. Medayin çölüne gelir konar. Hürmüz de kırk bin askerle dışarı çıkıp gelir karşısına konar. Felberz atını sürüp meydana girer, çalınan harp marşını dindirir, Hürmüz'e; ara yerde asker kırdırmaya gerek olmadığını, meydana gelip onunla çekişmesini söyler. Kim galip gelirse onun saltanat sahibi olması gerektiğini belirtir. Hürmüz, askerden utanıp meydana girecekken, hâcezade Siyavuş ve Bahtgan ona izin vermezler. Bunun üzerine Hürmüz kırk bin askere kuman eyleyince kırk bin asker Felberz'in üzerine yürürler. Hürmüz'ün askerleriyle Felberz'in askerleri karşılaşır. Felberz'in askerleri Hürmüz'ün askerlerini bozguna uğratırlar. Yenilen Hürmüz kaleye kaçır. Kapılarını sağlam düğümle bağlar, hisarların üzerine cengciler yerleştirir. Felberz kapıya dayanır, gürz ile kapıyı dövmeye başlar. Hürmüz'e haber verirler. O da devlet ileri gelenleriyle toplantı yapar. Devletin

ileri gelenleri Hürmüz'e, İsfahan'a gitmeyi orada hazırlık yapmayı, burada hazırlıksız olduklarını söylerler. Hürmüz de bunu makul bulur. Arka kapıdan İsfahan'a yola çıkarlar. Onlar giderken Felberz Medayin'e girer, kendine karşı duranları katl eder ve Medayin ricalini zorla kendine beyat ettirir. Babasının tahtına oturur ve Bahtek'in dolduruşuna da gelerek adına pastırır. Mektuplar yazarak etrafını kendisine biata davet eder.

Hürmüz, birkaç yüz adamla İsfahan'a varır. İsfahan'da sonradan Müslüman olan Pendevil Şah vardır. Pendevil Şah'a Felberz'in tahta geçip Hürmüz'ü katl etmek istediğini bu yüzden Hürmüz'ün firar ettiğini haber verirler.

Pendevil Şah Hürmüz'ü karşılar ve sarayında ağırlar. Hürmüz başına gelenleri Şah'a anlatır. Şah, Hürmüz'e: "Sen varken ona saltanat düşmez." diyerek tesellide bulunur: "Dur bakalım ne olacak, eğer Felberz harekete geçerse biz de Şah Behmen-i Yezidi ile Erdebir Şahı Behram Çöpin'e haber göndeririz. Baban ortaya çıkana kadar bir çare buluruz." der.

Diğer tarafta Bahtek kendi kendine düşünmektedir. "Felberz tahta geçti ama Hürmüz tahta geçerse beni katl eder, şah ortaya çıkarsa o da beni katl eder, en iyisi Hürmüz'ü kardeşi Felberz'e katl ettirip kurtulmak."

Felberz, Pendevil Şah'a, Hürmüz'ü saltanattan vazgeçirip getirmesini, kendisine biat etmelerini haber eder. Şah: "Sen öyle bir işe giriştin ki, der sonunda değil şah olmak canından bezmiş olacaksın. Biz sana ne Hürmüz'ü veririz, ne de biat ederiz, bildiğini yap." diye cevap verir. Felberz gelen cevabı okuyunca: "Ben onlara benim emrimi tutmamak ne demek gösteririm." diyerek askerlerini toplar ve hazırlıklarını yaparak, İsfahan'a gitmeye niyetlenir.

Pendevil Şah da Felberz'in elçisini gönderdikten sonra vezirlerine emir verir. Behmen –i Yezidi ve Behram Çöpin'e mektup yazar ve yardım ister. Behram Çöpin, Hürmüz'ün kız kardeşinin çocuğudur ve mektubunu okur "Bu ne olmayacak bir işdir." diye üzülür. Hemen askerlerini toplar ve: "Ben ona zorbalık nasıl olurmuş göstereyim." der. Kürdiyye Banu yani Behram-ı Çöpin'in kız kardeşi Behram-ı Çöpin'e, Hürmüz'ü kendi kalelerine davet edip orada korumanın daha uygun olacağını söyler. Behram da bunu makul görüp Pendevil Şah 'a, kendi kalelerinin sağlam olduğunu ifade eder ve zor

da olsa oraya gelmelerini ister. Elçiden gelen haber üzerine Hürmüz Behram'ın kalesine gitmek ister ama Pendevil Şah onu bırakmaz. "Madem geldin otur yerinde." der. "Hele bir Felberz gelsin çarpışalım, eğer zor durumda kalırsak o zaman gidersin, şimdi gitmene iznim yoktur." der. Askerleri toplar ve hazırlıklar yapar.

Öte yandan Felberz, elli bin askerle Isfahan Sahrasına gelip yerleşir, tekrar Pendevil Şah'tan Hürmüz'ü ister. Pendevil Şah gelen elçiyi kovunca Felberz ertesi gün için ceng emrini verir. Sabah olunca, iki ordu karşılaşır. Pendevil Şah kendini kaleye kapatır. Hürmüz de kaçar. Hürmüz'ün Erdebil'e gittiğini duyan Felberz onun peşine düşer. Hürmüz Erdebil'e geldiğinde Behmen-i Yezidi ve Behram-ı Çöpin onu karşılar. Felberz Behram-ı Çöpin'e, kardeşiyle arasına girmemesini, gelen elçiye onu teslim etmesini yazar. Behram-ı Çöpin ise henüz Nuşirrevan'ın ölüp ölmediğinin belli olmadığını, eğer şah ölmüşse bile, tahtın Hürmüz'ün hakkı olduğunu söyler. Hürmüz'ü vermeyeceğini, Felberz'in gelip kardeşiyle barışmasını teklif eder.

Bir zamanlar rivayet olunur ki: Hindistan'da Bedi'üzzaman adında zengin bir hâcenin oğlu vardır. Babası ölmeden oğluna Mısır'da Kâbe örtüsü işletip, Hicaz'a gitmesi için vasiyette bulunur. Bedi'üzzaman, Sirek-i ve Mirek-i Zengi'yi kendisine kul eder. Hz. Hızır, Bedi'üzzaman'a bin yedi yüz halka verir. Kendisine kul eylediğın pehlivanların sol kulaklarına bu halkalardan takmasını söyler. Böylece halkalardan birini Şirek'e ve birini de Mirek'e takar. Bunlar on bin asker ile Mısır'a gitmek üzere gemiye binerler. Yolda bir fırtına çıkar ve adamların her biri bir tarafa dağılırlar. Bedi'üzzaman, bu dilaverlerden ayrı düştük diye kasvete düşer. Bu arada Horasan'a gelirler. Biraz su ve yiyecek alıp dinlenmek isterler. Belki o arada dostlarımız da gelir bizi burada bulurlar diye düşünürler. Bedi'üzzaman atası Hâce Abdi'den kalan kullarını Erdebil'in yakınlarında olup olmadıklarını keşif için gönderir. Onlar da iki tepenin ardında muazzam bir şehir görürler. Şehrin ortasında da çadırları kurulmuş yüz bin asker. Bu askerler Behram-ı Çöpin'in askerleridir. Felberz'in geleceğini duyunca tedarik görürler. Sağ kolda Behram-ı Çöpin, sol kolda Kürdiyye Banu olacak şekilde Hürmüz'ü tahta oturturlar. Adamlar bunları görünce, geri dönüp Bedi'üzzaman'a, Erdebil'in oraya çok yakın olduğunu söylerler ancak gördüklerini ve ortalığın karışık olduğunu, hemen o diyardan gitmeleri gerektiğini anlatırlar. Bedi'üzzaman da amcası Abdülmecid'i durumdan haberdar edince, Abdülmecit oradan hemen gitmek ister. Bedi'üzzaman ise "Buraya hiç gelmemeliydik, madem geldik bari cengi seyredelim."

der. Hem de Kürdiye Banu'nun Hamza'nın karısı olduğunu ve ona yardım etmenin Hamza'ya yardım etmek olacağını söyler. Böylece Kabe'nin örtüsünü örtmek için Hamza'dan izin alabileceklerini düşünürler. Sonunda çadırlarını getirip Erdebil'e kurarlar. Horasan kavmi bunları görür. Bakarlar ki kabile başları on dört yaşında genç bir delikanlı ama herkes onun etrafında, onun hizmetinde. Bu delikanlının kim olduğunu merak ederler. Oradaki adamlara sorarlar. Onlar da, Bedi'üzzaman'ın Hindistan'da ulu zengin bir Hâce'nin oğlu olduğunu, hepsinin malının ona emanet olduğunu ve başlarından geçenleri, amaçlarının Behram Şah'ın yanında olmak olduğunu söylerler. Behram-ı Çöpin'in askerleri gelip öğrendiklerini Behram'a anlatırlar. Bedi'üzzaman'ın Behram-ı Çöpin'le görüşmek istediğini söylerler. Behram görüşmeyi kabul eder. Bedi'üzzaman yanına amcasını ve beylerini alıp Behram'ın çadırına girer, selam verir. Kürdiye Banu Bedi'üzzaman'ı görünce Banu'nun, kanı kaynar, yüreği oynar ve muhabbet cevheri parlar. "Bu benim denize bıraktığım oğluma benzer." diye az kalsın üzerine atılmak ister. Ama toparlanır ve peçesinin altından onu izlemeye devam eder.

Banu, oğlunu sandığa koyup deryaya bırakırken yanına biraz cevher bırakır. Hamza'nın kol bağını bebeğe bağlar. "Adı Bedi'üzzaman'dır. Kim bu masumu bulursa iyi baksın, ulu bir nesildendir." diye bir not yazar Banu kendi kendine düşünür: "Onun adı da Bedi'üzzaman. Ama bu, babasının Abdullah, amcasının Abdülmecit olduğunu söylüyor. Hiç onlara benzemiyor. Bedi'üzzaman ak benizli kara gözlü, herhalde Abdullah onu bulup Hindistan'da beslemiş. Çünkü Hint çehresi yok.

Behram-ı Çöpin ve Bedi'üzzaman başlarından geçenleri birbirlerine anlatırlar. O ara Felberz'den elçi gelir. Yine Hürmüz'ü ister. Behram yine Hürmüz'ü vermez. Ve ceng çıkar. Felberz'in karşısına çıkan yiğit Mehran'a galip gelir Mehran'ı öldürür. Sonra Behram-ı Çöpin'den Hürmüz'ü meydana göndermesini ister. Hürmüz meydana gitmeye kalkınca Kürdiye Banu buna izin vermez. Banu, neler oluyor diye gidip bakmak için atını sürer, Felberz'in yanına gider onu selamlar. Kürdiye Banu Felberz'e: "Ey şehdaze neden böyle edepsizlik yaparsın? Yıllardan beri baban Nuşirrevan bir yere gitse Hürmüz'ü vekil kılardı. Düşman üzerine asker gönderse onu serdar ederdi, onun bunca yıllık hizmeti karşılığında Hürmüz dururken seni şah ederler mi? Hem de babanın öldüğü kesin değilken, ya çıkıp gelirse ne cevap vereceksin?" der. Banu'nun konuşması Felberz üzerinde biraz tesir eder. Banu'ya: "Ey Banu, onu öldürmek niyetindeydim ama şimdi vazgeçtim gelip bana biat etsin senin hatırın için bir de sancak beyliği

vereyim ona.” deyince Banu :“Ben sana ne diyorum, sen ne diyorsun.” der ve cenge başlarlar.

Banu, meydana girdiği zaman, Bedi’üzzaman, beylere bunun kim olduğunu sorar. Behram’ın kız kardeşi ve Hamza’nın eşi dediklerinde Bedi’nin yüreği oynar. Banu’ya zarar gelmesin diye onu izler. Felberz’in Banu’yu öldürmeye çalıştığını görünce, hemen atını sürer. “ Çek elini bre kan dökücü hain.” diye bir nara atar. Bedi’üzzaman’ın narasını duyan Hürmüz ile Behram da ne olduğuna bakmak için meydana gelir. Bir bakarlar ki o misafir gelen bezergan Bedi’üzzaman meydana girmiş Felberz’le ceng etme isteğinde. Felberz’le çarpışırken atından düşmüş olan Banu kalkar bir ata binerek Behram’ın yanına gider. Başlar Bedi’üzzaman için dua etmeye. Bedi’üzzaman Felberz’i perişan edip feci bir şekilde öldürür. Etrafindakilerin şaşkınlıktan ağılları açık kalır. Herkes bu yiğidin kim olduğunu nerden geldiğini sorar. İki ordu kıyasıya ceng ederler ve Felberz’in ordusu mağlup olur. Sonra Bedi’üzzaman’a hazine, mal, mülk vermek isterler. Bedi’üzzaman bunları kabul etmez. Amacının vasiyetini yerine getirmek olduğunu söyler. Bunu rica eder.

Banu Bedi’üzzaman’a, kendi çocuğu olmadığını, kardeşinin çocuğunu kendi oğlu gibi gördüğünü, onu da öldürmeye kalktıklarını söyler. “Sen onu kurtardın, beni bundan sonra annen bil.” der. Bedi’üzzaman da bunu kabul eder. Aslında Banu Bedi’üzzaman’ın gerçekten de annesidir ve bunu bilmezler. Bir zaman eğlence meclisleri kurulur bu galibiyeti kutlarlar. Sonrasında Bedi’üzzaman artık bu kadar eğlencenin yeterli olduğunu, Mısır’a gidip vazifelerini yerine getirmeleri gerektiğini söyler. Hürmüz’le vedalaşıp ne zaman başı sıkışsa bir haber etmesinin yeterli olacağını, onu unutmamasını söyler. Yola çıkarlar.

Öte yandan Nuşirrevan, Kerb tarafından yaralanmış olarak yanında da hâceyle Kiş-i Bahreyn diyarına giderler. Orada yaralarını iyileştirdikten sonra Medayin tarafına adam gönderdiler.

Bahtek Hürmüz’ün yanına gelir. “Ben Felberz ‘e çok söyledim ama sözümü dinlemedi.” diyerek suçunu bastırır. Hürmüz’ü kendine inandırır. Birlikte Medayin’e yol alırlar. Orada vilayet ahalası Hürmüz’ü karşılar ve tahta oturtur. Ama Hürmüz kendi adına para bastırmaz çünkü babasının ortaya çıkacağını düşünür. Gerçekten de Nuşirrevan ortaya çıkar, gelir. Adamlar, Nuşirrevan’a olanları anlatır. Şah hepsini

dinler. “Oğlum çok yiğitti ama aklında fesatlık varmış, şah olmak için bana dahi kast tasarlamış.” diye düşünür. Birkaç gün sonra Bahtek’le yalnız kaldığı bir sırada ona neden bu fitneliğe fırsat verdiğini sorar. Bahtek şahı yine “Bu Yezdan-perestlerden intikam almazsan şahlık edemezsin.” diye kandırır, suçunu örtbas eder. Şah Hamza’ya ayrıntılı bir mektup yazar.

Diğer yandan Kerb Hamza’dan af diler. Hamza Kerb’e bu işten böyle sınırlamayacağını söyler. “Davacılarını çağıralım bakalım onlar seni affedecek mi?” der. Hamza Kerb’in kayınpederi Haris’i ve Kerb’in oğlunu öldürdüğü Asım’ı davet eder. “Ben burada yokken Kerb bir halt etmiş oğlum ve nebiler de ona yardım etmiş. Kısas isterseniz yerine getireyim.” diye sorunca, bunlar Kerb’i affederler. “Biz onunla çoktan barıştık.” derler.

İki gün sonra Nuşirrevan’ın mektubu Hamza’ya gelir. Kerb’i ister. Hamza mektubu okuyunca hiddetlenir. “Gördünüz mü hayırsızlar! Bana olmaz sözler işittirdiniz. ”der ve Kerb’i bağlar. Bunu gören Ömer Ayyar ve Adıye Banu Hamza’nın ayağına kapanır, yalvarırlar. Hamza bunun üzerine Kerb’i öldürmekten vazgeçer, onu şaha göndermeye karar verir. Ömer bin Rüstem’i, Behram’ı Kebir’i ve Kerb’i şaha gönderir. Ömer bin Rüstem ve Behram-ı Kebir: “Ey âlemlerin şahı! Biz barış olduğunu bilmiyorduk. Bir çocukluk ettik, siz bizi bağışlayın.” derler. Bahtek hemen şahı dolduruşa getirip: “Bunları ne konuşturursun şahım, vursunlar boyunlarını.” der. Şah da celladı çağırır. Hâce: “Şahım sabreyle sonra zarar edersin .”der. Şah hâcenin bir bildiği vardır diye ikisini affeder. Hamza’nın hatırı için bunları azad eder. Lakin Kerb’i katl etmeye karar verir. Kerb’i meydana getirirler. Şah: “Bre hayırsız! Hiç bunları akıl etmedin mi? der. Şah ne derse desin Kerb hiç ses etmez. Hata ettiğini söylemez. Cellad sinirlenir, Kerb’e: “Keçi inadin mı var? Bir özür dilemezsin, o zaman cezayı çek.” der. Ömer Kerb’e yanaşır: “Dilini mi yuttun, şahdan niye özür dilemiyorsun, Hamza’nın çocuklarından daha mı çok şehzadesin, şimdi inadından öleceksin.” deyince Kerb şahdan özür diler. Ömer ve hâce de affını rica edince Şah Kerb’in kabahatini affeder. Hamza’ya bir mektup yazar. İki evladını ve Kerb’i affettiğini söyler. Oğlu Felberz’i öldürüp Mısır tarafına giden bezirgan oğlunun peşine düşeceğini, müslüman olduğu için ona sahip çıkmamasını söyler. Hamza da gelen elçiye “Varın şaha söyleyin Müslüman diye Bedi’üzzaman’a sahip çıkmam.” der.

Tac Banu bir erkek evlat dünyaya getirir. Erzenk Han şad olup adını Rüstem kor. Tamgaç Han diliyle, Kasım'ın önünde imana gelir. Kasım'ın oğlu olduğunu işitince “bu başıma bela olur.” diye panikler. Bu belayı başımızdan def etmeliyim diye cadı kadının sihriyle Rüstem'i kapıp kaçıır. Cadıyı da öldürür ki sırrını kimseye söylemesin. Vezirleriyle işbirliği yaparak çocuğu bir sandığın içine koyup denize atarlar. Denizde Calut adında bir tüccar sandığa rast gelir. Calut'un çocuğu olmamaktadır. Rüstem'i görür ve ona muhabbet duyar. Rüstem'i evlat edinir. Çin diyarına gelip hanımına teslim eder. Çin padişahı Şirvan Şah'ın da çocuğu olmaz. Rüstem dört yaşına geldiğinde Şirvan Şah onu görür ve ona içi ısınır. Bu Çocuğun Calut'un olduğunu öğrenince meraklanır. Çünkü Calut'un da çocuğu olmadığını biliyordur. Calut'u çağırıp ona, tahta geçecek bir evladı olmadığını bu sebeple Rüstem'i evlat edinmek istediğini söyler. Hâce bunu makul görür. Rüstem on iki yaşına geldiğine bir gün bir rahible kiliseye gider. Rahip altın kürsü üzerindeki insan sureti şeklindeki putlara secde etmesi için Rüstem'i zorlar. Rüstem ne kadar İslamiyet içinde büyümese de doğru yolu fikir eder ve rahibe:“Bunun hayatı yok, bu ne ki ben buna secde edeyim?” der. Rahip: “Ey şehzadem, öyle deme put sana küser. Sana hışm eder” deyince Rüstem: “Ya bunun canı yok, nasıl küssün, hışm etsin. Ama ben buna bir tekme vursam darmadağın olur. Tanrı ise kendisini kurtarsın” der. Rahip: “Öyle deme oğlum şimdi sana zararı dokunur.” deyince Rüstem güler ve “Bakalım nasıl dokunacak?” der ve putu alır kiliseden çıkar. Putu bir kayaya çarpar, parçalar. Rahip, Rüstem'i babasına şikâyet eder. Şah oğluna hâcenin sözünü neden dinlemediğini ve bu yaptığının sebebini sorar. Rüstem de babasına hâcenin hak olan sözlerini dinlemediğini, batıl olanları dinlemediğini söyler. Yerleri ve gökleri yaradana inandığını, o putların kendine hayrının olmadığını anlatır. Bu sözler üzerine düşünen şah Rüstem'e hak verir. “Biz bunca zamandır deli gibi hak ile batılı ayıramamışız.” diyerek şehirdeki bütün putları toplatır. İslam diyarından bir alim getirirler ve İslam dininin gereklerini öğrenirler.

Rüstem ava çıkar. Orada bir ceylanın peşine düşer, onu avlar, akşam karanlığına kalınca orada yatar. Sabahleyin bir geçite gelir. Geçitin diğer tarafına geçince bir balta sesi duyar. İlerleyince bir de bakar ki biri odun kesmekte ama bu kişi insana da benzememektedir. Rüstem yaklaşıp yolu sorunca o kişi hemen Rüstem'e saldırır. Rüstem onu öldürür. Derken öbür ağaçların dibinden birer ikişer ortaya çıkan adamlar da Rüstem'e saldırır. Rüstem bunlardan iki yüz tanesini helak eder kalanlar da kaçar. Bunlar oraya yakın bir şehir olan Gol şehrinin adamlarıdır. Şahları Babil Gol burada

olanları duyup Rüstem’i haklamaya gelir. Rüstem önce Babil Gol’un gergedanının kellesini vurur, gergedan yıkılınca Rüstem tam Babil Gol’u vuracakken şah aman eyler: “Ben Golların şahıyım, canımı bağışla sana kul olayım.” Rüstem onu tövbe ettirip, Müslüman eder. Saraya geldiklerinde, vezirleri Babil Gol’a: “Rüstem’i tılsıma havale edelim, helak olsun.” derler. “Eğer feth edebilirse biz de ona kul oluruz.” derler. Sonra ziyafete başlarlar. Ziyafet sırasında Babil Şah ve Rüstem sohbet ederlerken, şah tılsımdan bahseder. Rüstem tılsımı merak eder ve görmek ister. Toparlanıp tılsımın olduğu yere giderler. Rüstem buranın hisar şeklinde bir kapısı olduğunu başka da bir kapısının olmadığını görür. Bir levha görür. Levhadaki yazıda: “Ey zamanı geldiğinde gelip bu tılsımı fethetmek isteyen Hamza oğlu Rüstem, Rüstem’in oğlu Melik Kasım oğlu Rüstem sen fethine talip ol zira tılsım senin adına bağlanmıştır.” Rüstem düşünür ve şüpheye düşer: “Benim adım da Rüstem ama pederimin adı Nuşirrevan’dır. Burda ise Kasım diyor.” Sonra birisinin köprüye gidip kapıya varması için emir verir. Gollerden biri gider Duvardaki pencereden bir ok gelir ve golu vurur. Rüstem akşam olduğunu görünce orada kalıp geceyi geçirmeye karar verir. O gece Rüstem’in rüyasına bir pir gelir. Rüstem rüyada o binayı fethettiğini görür. Sabah olunca neşeli bir şekilde uyanır, Köprüye varınca Goller şimdi Rüstem helak olur diye düşünürler. Tatar gulamı ok atar ve Rüstem’i vurmak isterken Rüstem ondan daha hızlı hareket eder. Gulamı ağzından vurur, gulam tılsım kapısında bacağından asılı kalır. Kapı açılır, Rüstem içeri girer. Bir fil gelip Rüstem’e hücum eder. Rüstem filin de hakkından gelir ve tılsımı fetheder. İki gün sonra Rüstem yanına Babil Şahı da alarak Çin’e doğru yola çıkar.

Epey zamandır oğlundan haber alamayan Şirvan Şah fal baktırır. Falı Rüstem’in sağ olduğunu yakında büyük bir azametle geleceğini söyler. Bir gün aralarında bir atlı civanın bulunduğu, minare kadar golların geldiğini görürler. Öne, gelenin Rüstem olduğunu anlamaz bir korkuya kapılırlar. Sonra bir bakarlar ki Rüstem, atından iner babasının elini öper, başına gelenleri anlatır.

Şirvan Şah, Kara Han adında bir padişaha haraç vermektedir. Üç senedir haracı göndermediğinden Kara Han haracı talep için adamlarını gönderir. Şirvan Şah borcunu öder. O sırada Rüstem, babasının da evladı gibi gördüğü Şehruz ve Bihruz’la ava gitmiştir. Avdan dönerlerken Kara Han’ın adamlarıyla karşılaşır. Rüstem, bunların haraç için geldiğini öğrenince çok sinirlenir. “Benim babam Müslümandır, ne diye haraç verecek ki ?” der. Askerlerin komutanı olan Sari Türk’ün çadırının önüne gelir.

Sarim'e: "Hiç Müslüman Müslümandan haraç alır mı?" diye sorar. Sarim, Rüstem'e: "Hüküm galibindir, bizim şahımız da Şirvan Şah'a galipdir. Onun için haraç alırız." deyince Rüstem "O zaman bende senden alırım, senin şahında bana galip olursa gelsin benden alsın." der ve bunlar cenge başlarlar. Rüstem tam Sarim 'i öldürecekken olayı duyan Şirvan Şah koşup yetişir. Rüstem babasının isteğiyle Sarim'i bağışlar. Sarim Türk gider Kara Han'a Rüstem' i şikâyet eder. Kara Han öfkeyle dört pehlivan ve dört yüz askeri Rüstem'in üzerine gönderir. Haberi alan Şirvan Şah telaşlansa da Rüstem yanına Şehruz ile Bihruz 'u alır, gider ordunun geldiği taraftaki bir geçitin ağzında bekler. Kara Han'ın ordusu Rüstem'i gözcü zanneder. Rüstem gözcü olmadığını ve Şirvan Şah adına haraç istediğini söyleyince cenge başlarlar. Rüstem bunları yenilgiye uğrattınca Kara Han'ın pehlivanlarını İslam'a davet eder. Onlar da korku belası Müslüman olurlar. Kara Han'a haber gider. Kara Han hiddetlenir ordusunu toplar Rüstem'in üzerine doğru yola çıkar. Öte yandan Şirvan Şah olacağı önceden tahmin ettiği için hazırlık yapar. İki ordu ceng ederler. Rüstem, Kara Han'ın pehlivanlarından Naktay ve Zengi'yi esir alır ve onları da Müslüman edip kendi ordusuna katar. Bu olanları gören casuslar gidip Şavur Han'a haber verir. Şavur Han elemle Rüstem'e Kara Han gelince onunla ceng etmemesi haberini gönderir. Kara Han yedi yüz bin askerle gelir, Şirvan Şah'ın eski dinine dönmesini ve eskisi gibi haracını vermesini söyler. Rüstem yine Kara Han'a olumsuz cevap verince, Kara Han 'ın bu sefer en iyi adamı olan Şamil-i Tir-endaz 'ı Rüstem'in üzerine gönderdiği haberi Rüstem'e gelir. Rüstem: "Allah'a sığınırım." diyerek uyur. Rüyasında bir pir gelip ona Şamil'i nasıl yeneceğini anlatır. Ertesi gün Rüstem meydana Şamil'le ceng eder. Şamil mağlup olunca kardeşi Şemail yardımına gelir. Şamil'i meydan çıkarırlar. Şemail ile Rüstem ceng ederken Şavur Han yetişir. Şavur Han, Kara Han'ın oğludur. Şavur Han savaşlarının sonunda yenilenin yenene kul olmasını kabul ederler. Rüstem, Şavur Han'ı yenip onu İslamiyet'e davet eder. Şavur Han da bu teklifi kabul edip müslüman olur.

2.4 HAMZA-NÂME'NİN OTUZ İKİNCİ CİLDİNDE YER ALAN KELİMELERİN SAYISAL DEĞERLERİ VE ORANLARI

HARF	TÜRKÇE	ARAPÇA	FARSÇA	DiĞER DİLLER	YEKÜN
A	83	55	20	1(İt.)	159
B	99	16	32	1(r)	148
C	21	21	17	1(m)	60
Ç	22	-	9	-	31

D	45	24	18	-	87
E	27	25	7	1(y)	60
F	23	22	7	1(İt.)	53
G	60	15	18	-	93
Ğ	-	-	-	-	-
H	69	63	29	-	161
I	2	1	2	1(m)	6
İ	68	48	2	1(İt.)	119
J	-	-	-	-	-
K	17	62	16	-	95
L	3	10	3	-	16
M	47	103	8	-	158
N	38	29	18	-	85
O	21	-	-	-	21
Ö	15	2	-	-	17
P	20	-	27	-	47
R	14	21	6	-	41
S	78	46	27	-	151
Ş	24	21	8	-	53
T	72	52	13	-	137
U	14	2	-	-	16
Ü	7	-	2	-	9
V	10	25	2	-	37
Y	62	3	11	-	76
Z	22	20	12	-	54
YEKÜN	983	686	314	7	1990
NİSPET	%49,39	%34,47	%15,77	%0,035	%100

Hamza-nâme'nin 32. Cildinde yukarıda görüldüğü üzere çeşitli dillere ait 1990 kelime yer almaktadır. Sözlüğün kelime ağırlığı Türkçe, Arapça ve Farsça'dan oluşmaktadır. Bunların yanında 3 İtalyanca, 2 Moğolca, 1 Rumca, 1 Yunanca menşeli kelime bulunmaktadır.

Metinde kullanılan sözcüklerin yaklaşık yarısı Türkçedir. 32. cildin Eski Anadolu Türkçesi döneminin özelliklerini barındırdığını ve günlük konuşma diliyle bir anlatımın tercih edildiğini görmekteyiz.

001b/12 *Nūşirrevān* eyitdi: “Söyle maşlahat nedür görelim.” didi.

002a/02 *Bahtek* eyitdi: “Bağ a şāhum emr eyle, ‘asker cem’ olsun, varalum ve kınde Yezdān-perest var ise kıralum.” didi

002a/11 *Kerb’üñ* yanında olanlar eyitdiler: “Server bilüriz bahadır ve ciger-dārsın; ammā şimdi bu gelen yedi iklīme şāhdur, haşm-ı kavīdür.”

002b/05 *Hāce* eyitdi: “Şāhum, şehzāde buña galebe ider; ammā bilmem şoñra gelenlere cevāb virebilür mi ?”

008a/19 *Kürdiyye Bânū eyitdi:“Yā senüñ hemşiren oğlu da benüm degül midir?
Yoluna cān baş ile çalışalum ammā münāsib olan anları burada da‘vet itmekdir.”didi.*

Hamzavî'nin Hamzanâme'sinin 14.ve 15.yüzyıllarda derlenip yazıya geçirildiği, değişik mekanlarda kahvehaneler, resmi kurumlar, hastahaneler, dükkanlar, evler ve daha ismini bilmediğimiz pek çok yerde; kimi zaman kitaplardan okunması ,kimi zaman anlatıcılar tarafından anlatılması da metnin halk tarafında anlaşılır günlük bir dilde oluşturulduğunun göstergesidir. Bizim incelediğimiz 32.cildin de, Sultan Ahmet civarında bir kahvehanede kıraat edildiği bilgisine sahibiz.

“Sultān Aḥmed Cāmi‘-i Şerīfnde sākin Şādık Efendi kırā’et eylemiştir.Hālen bu kitāb-ı müsteṭāb Ḳara Bekir Beşe Cāmi‘-i şerīfi ittişālinde kā’in Ṭāhir Ağa’nın ḳahvesinde Evḳāf Maḥkemesi ketebesinden Meḥmed Şevket Efendi kırā’et eyleyüp aḥbāb-ı yārān-ı şafā daḥı ḥaṭṭ eylemiş olduğu fī 16 S sene 285.”

Hikayenin İslamî kaynaklı olması metinde Türkçe'den sonra Arapça söz ve söz gruplarının % 34 gibi bir oranla ikinci sırada olmasında etkili olmuştur. 1990 sözcükten 686 tanesi Arapça söz ve söz grubudur.

Farslarla uzun zaman aynı coğrafyayı paylaşmış olmaları eserde Farsça kökenli sözcüklerin de kullanılmasında etkili olmuştur. Yaklaşık % 16 oranında toplamda 314 Farsça sözcük ve söz grubu yer almıştır.

Bunlara ilave olarak metindeki diğer dillerden geçen 7 sözcük şunlardır:

YUNANCA	İTALYANCA	RUMCA	MOĞOLCA
<i>efendi</i>	<i>furtuna</i>	<i>bre</i>	<i>cebe</i>
	<i>alargā</i>		<i>ilgar</i>
	<i>iskele</i>		

Hamzanâme'nin 32.cildinde geçen yabancı kökenli sözcüklerin büyük bir çoğunluğu Arapça olup , bunların da bir kısmının ‘*acabā , burç, faşıl, rivāyet, sākin, şefā‘at, vilāyet,ğazab, bātıl, cevher, dünyā, taḥammül, teklif, tılsım, vaşf, vedā‘, zabt, zāt, hareket, ḳabūl, mülk, nikāh, rızā, selāmet, şükr ,vilāyet* gibi; günümüzde kullandığımız sözcükler olduğunu; Arapça'dan sonraki çoğunluğun ise Farsça kelimelerden oluştuğunu,yine bunların da bir kısmının ‘*arzū, çāre, herkes, nām, müjde, birāder, bekār, şehir, ziyān, pencere, zor* gibi günümüzde kullanıldığını, dolayısıyla anlamakta zorlanmadığımız kelimeler olduğunu görmekteyiz.

Bu hususta metinde ,Arapça+Türkçe, Farsça+Türkçe ve Arapça+Farsça sözcüklerin de varlığı dikkatimizi çekmektedir.

Arapça+Türkçe sözcükler: *cāsūs-la-, devletlü, edeblik, fuzūlluk, hāzır-la-, hāzır-lat-, kuvvetlü, māliksiz, senelik, seyirci, şāzlık, vedā‘laş-.*

Farsça+Türkçe sözcükler: *cihāngīrlik, dāmādlik, dirāzlık, hōrluk, hācelik, nişānla, silāhşorluk, şāhlik, tāzelik.*

Arapça+Farsça sözcükler: *ğayretkeş, hāmmālzāde, tāc-dār.*

Metinde dilin söz varlığının değerlendirmesine bir bakış açısı da, birleşik fiillerin yapımında kullanılan *it-*, *eyle-*, *ol-*, *kıl-* yardımcı eylemleriyle kullanılan isim öğelerinin tablosu aşağıdaki gibidir:

	it-	eyle-	ol-	kıl-	TOPLAM	ORAN
Ar.ad+yrd.eyl.	106	81	46	-	233	%75
Tü.ad+yrd.eyl.	6	3	2	-	11	%3,5
Fa.ad+yrd.eyl.	22	14	27	1	64	%20
TOPLAM	134	98	75	1	308	
ORAN	%43,50	%31,81	%24,35	%0,03	%100	

Yardımcı fiillerle sözcük yapımında en sık kullanılan **it-**, **eyle-**, **ol-**, **kıl-** yardımcı eylemlerinden metnimizde 308 sözcükten 134 sözcüğe **it-**; 98 sözcüğe **eyle-**; 75 sözcüğe **ol-** ve sadece 1 sözcüğe **kıl-** yardımcı fiilleri getirilerek birleşik sözcük yapılmıştır. Buna göre metinde en çok **it-**; en az **kıl-** yardımcı fiilin tercih edildiği görülmektedir. Ayrıca 233 Arapça, 11 Türkçe, 64 Farsça ad kullanılarak birleşik fiil yapılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM
METİN

Sayfa: 1

Resim no: 04

Mühür

Sultân Aḥmed Cāmi‘ -i Şerīfnde sākin şādık efendi kıra’et eylemiştir.

Hālen bu kitāb-ı müsteṭāb Kāra Bekir Beşe Cāmi‘ -i şerīfi ittişālinde kā’in Ṭāhir Aġa’nın qahvesinde Evkāf Maḥkemesi ketebesinden Meḥmed Şevket Efendi kıra’et eyleyüp aḥbāb-ı yārān-ı şafā daḥı ḥaṭṭ eylemiş olduğu fī 16 S sene 285

32

Ḥamza-yı bā-şafānuñ otuz ikinci cildi.

[1b/1] Rāviyān-ı aḥbār ve nākılān-ı āsar ve muḥaddiṣān-i rūzigār bu kışsa-i pür-ḥişşeyi Ebu’l-Me‘ānī öyle rivāyet ider ki (2) çün Şehmerd-i ‘ayyār gelüp Medāyin de şāh dīvānına girüp du‘ā idüp nāmenūñ pārelerin şāhuñ öñüne (3) koyup Kerb’ūñ serkeşliğin haber virdi. Nūşirrevān elem çeküp üzerine ‘asker göndermek murād (4) iderken ġazabından: “Elbetde kendüm giderüm ve gözüm öñünde siyāset ile qatl iderüm.” didükde Ḥāce (5) eyitdi: “Şāhum gel bu sevdādan fāriġ ol Ḥamza’ya ḥavāle eyle şoñra eksüklik olur.” didi. Baḥtek (6) atılup: “Şāhum bu ḥammāl oġlu ikide bir de senūñ işine qarışur bizi söyletmez ve seni de (7) ḥāline qomaz bilmem senūñle şerīk-i salṭanat mıdur, dā’im andan qorqup anuñ sözün tutarsın, (8) beni diñlemezsın.” didükde şāh: “Söyle hey mel‘ūn göreyim ne poḥ yirsın.” didükde hemān Baḥtek (9) fırşanat bulup: “Şāhum eger sözüm tutarsın ‘arablardan intikām alursın, bu ḥammāl pīçinūñ sözün (10) tutma zīrā bu Yezdān-perestdür, anlaruñ ġayretini güder ,her işi Ḥamza ile olsun dir, bu bī-çāre (11) Baḥtek qulun dā’im senūñ ġayretūñ güderüm.” didi. Nūşirrevān eyitdi: “Söyle maşlaḥat nedür (12) görelim.” didi. Baḥtek eyitdi: “Yok Şāhum bileyim Şāh sen misin yoḥsa bu ḥammālzāde midir?” (13) didi. Nūşirrevān eyitdi: “Benüm, velākīn işte senūñ sözün baş üzre ammā Ḥāce’nūñ sözi (14) rāst gelür ve gerçek çıkar mel‘ūn anuñçün anuñ sözün tutarım.” didükde Baḥtek: “Gör (15) imdi gene anı medḥ idersin yā ben saña niçe naşīḥat ideyim ve niçe tedbīr idüp maşlaḥat (16) göreyim.” didi. Ḥāce yavuzlanup eyitdi: “Söyle ey mel‘ūn işte ben qarışmam, gör maşlaḥatı, [2a/1] baqayım ammā şoñra görürsın ḥālīñüzi.” diyüp sükūt eyledi. “Baḥtek eyitdi: “Bağ a şāhum emr eyle, (2) ‘asker cem‘ olsun, varalum ve qande Yezdān-perest var ise kıralum.” didi ve Ḥamza da gitdiġi yirden (3) gelmez helāk olur didi. Şāh daḥı Baḥtek söziyle emr eyledi. İki yüz biñ ‘asker cem‘ idüp (4) Hürmüz’i meydānda qā’immaqām idüp göç idüp gitdi; ammā bu ḥaber ‘āleme şāyi‘ olup; ammā (5) Kābüsiyye şehri oraya yaqın idi. ‘Ömer bin Rüstem bu kışşayı işidüp kendü kendüye

eyitdi: (6) “Gerçi dedem şāhib-kırānuñ icāzeti yokdur; ammā bu huşūşda Kerb’e yardım lāzımdur ”diyüp sekiz biñ (7) ‘asker ile ılgār idüp imdāda gitmekde; ammā Kerb’üñ yanında olanlar Şāhuñ bunca ‘asker ile (8) geldigin işidüp havfe düşdiler. Birer ikişer dağılup kaçmağa başladılar. Kerb’üñ yanında (9) az kimse kaldı. Bir gün Nūşirrevān ‘asker-i firāvān ile geldükde, Hāriş ve ‘Āşım karşılayup (10) kondurdılar. Kerb’üñ yanında olanlar eyitdiler: “Server bilüriz bahādır ve ciger-dārsın; ammā (11) şimdi bu gelen yedi iklīme şāhdur, haşm-ı kavīdür.” Didiler. Kerb dağı itdigi işe pişmān (12) oldu; ammā ne çāre bir işdür oldu. Gayret idüp başa çıkarmalı. Neylesün eyitdi: “Allāh kerimdür, (13) korķarsañuz varın gidin, benüm sizlere ihtiyācum yokdur.” didi. Kendi de derbend ağzını alup (14) durdı; ammā Nūşirrevān tekrār bir nāme yazup gene Kerb’e gönderdi. Kerb gene elçiyi koğdı. (15) Elçi geldükde Nūşirrevān kaqyup emr eyledi. Hāzır olup iki yüz biñ ‘asker ile ol tağı (16) kuşadup yürüdiler. Kerb’üñ dağı zahmı eyū olmışdı. Alāt-ı harbe ğarķ olup, Raħşına (17) süvār olup, derbenden çıkup, meydāna girüp, na‘ra urup: “İşte haşmın benüm (18) meydānuma er gelsün.” didükde şāh Kerb’i görüp: “Bağ a şol nā-bekārı yalıñuz bir başıyla (19) bunca ‘askere karşı turup işi göre bire bir kimesne girüp şunuñ haqķından [2b/1] gelsün.” didükde şāhuñ küçük ođlu Felberz eyitdi: “Devletüm aña icāzetiñüz ile ben varup, (2) anuñ haqķından geleyim.” didükde şāh: “Yok oğlum.” didi. Baħtek eyitdi: “Kovarsun, şehzāde (3) aña ğālibdür, işte Hāce’ye su’āl buyurun.” didi. Şāh dönüp Hāce’ye baqup: “Ne dirsın, (4) icāzet vireyim mi?” didükde Hāce eyitdi: “Şāhum, şehzāde buña ğalebe ider; ammā bilmem şoñra gelenlere (5) cevāb virebilür mi ?” didükde, şāh eyitdi: “Ay Hāce dağı gelecek var mıdur, Ħamza da gelür mi?” didi. (6) Hāce: “Yok gelmez, gelse dağı böyle işe rāzı olmaz. Tutar elüñize teslīm ider.” didi. (7) Şāh eyitdi: “Hele şol nā-bekārıñ haqķından gelsün.” diyüp Felberz’e icāzet virdi. Felberz (8) hemān raħşın meydāna sürüp, Kerb’e selām virdi. Kerb ‘aleyk alup gördi. Bir tāze (9) deliķanlı muşanna‘ ve mücevher libāslar giyüp altunlara ğarķ olmuş. Kerb eyitdi: “Kimsin yiğidim, (10) böyle genç deliķanlı benüm vaşfum işitmedin mi meydāna giresin?” didükde, Felberz: “Behey nā-bekār! (11) Ben şāhuñ küçük oğlıyım. İşte senüñ vaşfını işitdim de geldim ki, saña miķdārın (12) bildireyim ve hemān ‘ırzın yirinde iken var kıızı getür baña teslīm eyle ve rikābum öp. Seni (13) atam şāhdan ricā ideyim.” didi. Kerb bu sözden ğazaba gelüp: “Bağ a nā-bekār yabān oğları! (14) Ben senüñ babana dağı serfürü itmeyim, degül saña deyüp, azğışup cenge başladılar. Bir nice (15) ħamle ħaťā geçdi aradan; ammā Kerb Felberz’i görüp te‘accüb eyledi. Zīrā Felberz ziyāde (16) çapuk ve bahādır idi. Bunlar bir faşl-ı nīze ile ceng idüp birbirlerine zafer bulamadılar. (17) Andan el ğürz ğirāne urup beyne’s-şalāteyn olunca ceng itdiler, rāvī eydür, (18) meger bu ħaram-zāde tīr ü kemān kullanur idi. Çün nīze ve ğürz ile Kerb’e (19) ğalebe idemdükde hemān tīr ü kemāne dest urup bir oķ atdı. Kerb siper karşı [3a/1] virdükde, oķ siperden ğüzār idüp öte cānibe geçdi. Bir taşa rāst gelüp, ateşler (2) saçup ammā Kerb’üñ yumruğına rāst gelüp şol eli tutmadan kaldı. Server elini (3) sarāyım dirken bir oķ dağı atup, atına rāst gelüp raħşın helāk eyledi. (4) Kerb yıkıldıķda Felberz dal tīğ olup, üzerine sürüp, diledi ki işin bitüre. Beriden (5) Kerb’üñ kafādārları Felberz’i tīr-bārān idüp raħşın düşürdiler. Kerb de (6) qalkınca, Kābūsiyye tarafından tozlar koptı. Bunlar şāhın ‘askeri geldi. Kıyās (7) idüp ħayātlarından kať-ı ümīd eylediler; ammā Kerb’üñ kafādārlarından birkaç kişi (8) karşı vardılar, gördiler ki ‘Ömer bin Rüstem’dir bunlara: “Ħoş geldiniz

server ‘aceb (9) maħallinde gelüp iriŝdiñiz.” diyüp Kerb’ün başına gelen aħvâli ve zaħm-dâr olduĝun (10) bildirdiler. Server-zâde ĝâyrete gelüp, yirün deĝiŝdürüp hemân kendüyi ŝâh (11) ‘askerine urdı. Bölük bölük idüp kırmaĝa baŝladı. Sekiz biñ güzide ‘asker (12) daħı kendülerini urup küffâra ŝöyle urdılar tîĝi kim feryâdları âsümâna çıķdı. (13) Küffâr ‘askeri Kerb’i unudup bunlaruñ kaydına düŝdiler ammâ ‘Ömer bin Rüstem ceng (14) iderek Kerb’ün olduĝı yire geldi. Kerb ile görüŝdiler. Kerb: “ Ey ŝâhib-kırân-zâde (15) ‘aceb maħallinde gelüp yetiŝdiniz.” diyü du‘â eyledi. Andan bunlar sekiz biñ ‘asker ile (16) ol taĝa arķa virdiler, andan ‘Ömer bin Rüstem daħı bârgâhuñ Kerb’ün bârgâhı yanına (17) ķurdı. Aħŝam da yakın olmaĝla ol ĝice ârâm idüp Kerb’ün zaħmına tîmâr idüp, (18) irtesi ŝâh bir nâme yazup ‘Ömer bin Rüstem’e gönderdi. Çün nâme server-zâdeye (19) geldi, açup oķudı. Dimiŝ ki: “Ey ŝâhib-kırân-zâde Kerb ,bu iki beglere zulm idüp [3b/1] birinün kıızın ķapup ve birinün oĝlunu ķatl idüp ve bunca adam helâk eylediĝin (2) baña gelüp ŝikâyet eylediler. Ben de ĥaber gönderüp: “ Virsin kıızı babasına, ŝuçundan (3) geçdüm.” didüm. Nâmeyi çâk itmiŝ. ŝâhib-kırân bunda olsa böyle iŝe râzı olur mı? (4) “İmdi nâmemüz vüŝlünde kıızı babasına teslîm eylesün biz de vilâyetümüze gidelüm. (5) Eger sen de aña uyup muħâlefet idersen senün de ĥaķķından gelürem.” dimiŝ. (6) ŝâhib-kırân-zâde Kerb’e baķup: “ Ne dirsın dilâver ŝâhuñ cevâbı kem deĝil. ŝol (7) kıızdan ferâĝat ider misin? Zîrâ ķorķarız ki ĥadd-i zâtında dedemden bize sitem (8) gele.” didi. Kerb aĝlayup: Ey dilâver! Çünki ŝâhib-kırândan ķorķardın. Niçün (9) geldin? Eger ķâbil olaydı bunca gündür böyle ĥarb-i kıtâl idüp zaħm-dâr olup (10) ölümüm iħtiyâr itmezdüm. İmdi server iŝin ŝoñun fikr idersin, gene var (11) ŝaĝlıķla, ben bunda kelle virmeyince kıız virmem. Bu ĝün, bu ķadar imdâd eyledin, (12) luĝfunuz dâ’im olsun, benüm için size bir sitem gelmesün.” didi. ‘Ömer bin Rüstem (13) gördi, Kerb’ün iħtiyârı elinde degül ve bu ķadar da gelmiŝ bulundu. Göz göre Kerb’i (14) düŝmen içinde biraĝup gitme de ķatî ‘âr geldi. Niçe itsün, fikre vardı. (15) ‘Āķıbet te’vîle ķalkup elçiye bu yüzden cevâb virdi ki var ol ‘âdil (16) ŝâha söyle çünkü Ĥamza ile dostum diyü eyitdi: ‘Ā ider yâ meger Kerb Ĥamza’nuñ (17) ser‘ asker-zâdesi degül midür? ŝimdi ķatl itmek ister ve bir adamın üzerine (18) bu ķadar ‘asker firâvân ile gelmekden murâdı nedür? Bunlar cümle Müslîmândur ŝâhib-kırân (19) geldükde niçe dilerse eylesin.” diyü cevâb virdi elçi ŝâha gelüp cevâb [4a/1] nâmeyi virdi. ŝâh oķuyup, kızarup bozardı. Ĥâce’nün yüzine baķdı: “ŝol oĝlanuñ (2) sözine ne dirsın?” didi. Ĥâce eyitdi: “ŝâhum neyleyim sözüm tutmazsın, ol (3) dilâverün sözleri cümle yirindedür. Bu ĥuŝuŝda kem eyledün, bunlar hep Müslîmân’dur. Ĥamza (4) begleridür. Ben size didüm. Ĥamza geldükde, da‘vânuz görüp ben ķarıŝmam diseniz güzel (5) olurdu. Ma‘lûm ola ki bu sebeb ile size bir ‘aźim zaħmet görünür. Nihâyet encâmı (6) pek fenâ olur.” didi. Ĥâce’nün sözi ŝâhuñ gücine gelüp Baħtek’e baķdı. (7) Baħtek eyitdi: “Behey ŝâhum bu Ĥâce ĥayr söylemez. Bunlar bunca adam ķatl idüp (8) imdi benüm bildiĝim budur ki Ĥâce, Yezdân-perestlere mu‘în olur.” diyüp (9) izlâl idüp; “Yarın cenktir!” diyü nidâ itdirdi. Ol maħalde Felberz eyitdi: “Devletüm (10) ata bu ĥuŝuŝda söz Ĥâce Baħtek’indür. Benüm gibi oĝlun varken niye elem çekersin? (11) Himmetünle yarın ol ‘Arab-zâdeleri baĝlayup getüreyim deyüp lâf-ı güzâf idüp (12) ŝâh daħı ĥazz idüp göreyim oĝlum seni diyüp ĥil‘at giyivirdi irtesi olduķda (13) süvâr olup meydân açıldıķda Felberz at sürüp meydâna ĝirüp na‘ra urup er (14) taleb eyledi beriden ‘Ömer bin Rüstem gördi aña muķâbil olup cenge baŝladılar

‘Ömer bin Rüstem (15) gördi Felberz acı kuvvetlü ammâ kibirden meydâna şıgmaz hem yedi iklîm şâhı olduğundan (16) ‘Ömer bin Rüstem’i ğazaba götürüp ğazabla bir nîze urdı Felberz siper virince kolları (17) bükülüp siper-i sîneye kapandı Felberz “Hay” deyüp at şağrısına yatdı ammâ ‘Ömer (18) bin Rüstem zor idince siperin bendlerin kırıp, kabza siper elinde kalup, cebe (19) halkaların zemîne şaçdı ammâ vücûduna bir zarar olmadı. ‘Ömer bin Rüstem, meydân (20) başına çıkdı. Ammâ Nüşürevân’ın ‘aklı başından gidüp elem çekmege başladı. Çün Felberz bu kazayı savdı, ammâ öyle kaçdı ki gözleri dünyâyı görmeden [4b/1] kaldı hay nâ-bekâr diyüp hemân el tîr ü kemâne urup hâzır olunca Kerb bu la‘inün niyyetün (2) bilüp, bir kerre haykırıp, “Şakım server ol nâ-bekârün tîri men‘ olunmaz.” didi. (3) Beriden ‘Ömer bin Rüstem meydân başına irişüp nîzesin silküp Felberz’ün siperi (4) fırlanup tekerlek gibi yuvarlanup gitdi. Felberz ol elem ile tîr ü kemânun hâzırlayup (5) hemân iç kabzadan bir oğ küşad virdi. ‘Ömer bin Rüstem siper virince oğ devr-i (6) sipere doğunup dirseğiñe varınca yarup ‘Ömer bin Rüstem ğazaba gelüp dal (7) tîğ olup üzeriñe vardı ki işin bitüre harâm-zâde bir oğ dahı şöyle (8) itdi ki server-zâdenün atınun alınına urup atdır. ‘Ömer bin Rüstem ile (9) berâber yıkılıp ‘Ömer bin Rüstem davranup kalkayım, dirken hilekâr bir oğ dahı (10) atdı. Server’ün kafâdârları anı görüp Felberz’ün üzeriñe tîr-bârân eylediler ve (11) rahşın urup Felberz rahşın ile yıkılınca Nüşirrevân ol hâli (12) görüp ‘askere kumân eyledi. Bu kadar ‘asker-i küffâr bir uğurdan yürüyüp Felberz’i (13) atlandırıldılar yirden. ‘Ömer bin Rüstem dahı süvâr olup, iki ‘asker birbirine karışup (14) cenge durdılar. ‘Ömer bin Rüstem, zaımına bakmayup çok kâfir katl eyledi, lâkin ğayet (15) zebûn idi. İslâm ‘askeri ol tağa çıkup cenge durdılar. Bir de anı gördiler, (16) şahrâ tarafında tozlar belürdi ‘asker-i İslâm anı görüp şâha imdâd geldi, (17) diyü ziyâde keder itdiler. Şâh ve Bahtek dahı ol tozu görüp yaqın geldükde kırk ‘alem zâhir oldı. (18) Kırk biñ ‘asker ile bir tâze civân başı ‘aleme berâber (19) olmuş, yigirmi yedi eriş kad çeker, zerrin cebelere ğarq olmuş, omzunda bir (20) ‘acâyib deste cüb gerçi tâze ammâ ziyâde heybet ve ‘azamet şâhibi dilâver. (21) Meger bu gelen Melik Behmin kızından vücûda gelen Behrâm-ı Kebîr idi. Kûhîler tarzında [5a/1] bûde Kerb kışşasın tıyup: “Pederüm şâhib-kırânun ‘asker-zâdesidür, imdâd lâzımdur.” (2) deyüp; tîz kırk biñ ‘asker cem‘ idüp yetişdi. Gördi ki İslâm ‘askeri zebûn (3) olmuş. Hemân yedin değişdürüp ‘askere kumân eyledi. Hemân kendi Hamza-vârî na‘ra (4) urup benüm Behrâm-ı Kebîr ciger-ğuşe-i Hamza-i şâhib-kırân deyüp ‘asker-i küffâra kılıc kıyup (5) fenâ virdi. Felberz, Behram’un ögün aldı. Bir kılıc urup rahşın helâk eyledi, bakıldığda (6) kafâdârları kapup çıkardılar, ammâ Behrâm-ı Kebîr çok kâfir haraca sürdi. Nüşirrevân, (7) Felberz’i görüp: “Bunu kim itdi?” didi. Eyitdiler: “Şâhum Behrâm-ı Kebîr eyledi. Deste cüb (8) kullanur, öğüne gelene bir deste cüb urup helâk ider. Bir dahı urmağa Hâce (9) komaz.” didiler. Hâce eyitdi: “ Şâhum işte saña didigim bu idi. Hemân baş kırtarmağ (10) kaydında olalum.” didi. Bahtek, kaçmağ kaydında oldı, ammâ Behrâm-ı Kebîr göz açdırmayup ‘âlemlere (11) irişdi. ‘Alem ve ‘alemdârları aqıtarup tûğ ve sancaqları perişân eyledi. Şâh (12) ve Bahtek ol hâli görüp cân başlarına sıçrayup: “Şâhum ne tırursun kaçalum, (13) yoğsa boğazı ele virirüz.” didi. Şâh: “Kanı Hâce.” didi. Meger Hâce rahş (14) hazırladup süvâr olup firâr itmişdi. Bahtek: “Şâhum; Hâce kaçmış!” diyüp (15) hemân Bahtek da binüp bir tarafı tıutup firâr eyledi. Şâh gördi, Bahtek gitdi. Birkaç (16) muqarrebleriyle ol da binüp Felberz’i dahı bir rahşa şarup perâkende olup

gitdiler. (17) Ammā Behrām-ı Kebîr'ün geldüğün ve evlād-ı Hamza olduğun Kerb görüp, ğayret idüp, (18) bir eline bir oğ alup, cenge girüp, şahın kaçdığın görüp “Kor mıyım seni (19) nā-bekār, sağ kırtulasın?” deyüp; Nūşirrevān'ün ardına düşdi. Küffarı kırarak (20) bir derbende şahın ögün alup, na' ra urup, nereye kaçarsın deyüp, yayın (21) tîğ üzerine sürdükde helāk ide, şah daşı şaşduğundan gaddāresin [5b/1] çeküp Kerb'e havāle eyledi. Kerb da' idüp ve bir tîğ urup, şah kendüyi atından atınca bir zaḥm-i (2) şedīd açdı. Hāce ol ḥālî görüp, gelüp irişdi. Kerb'ün elinden şahı alup (3) itme oğlum Hamza'dan ziyān görürsün diyüp Kerb'i girüye döndürdi. Kerb de şahı (4) gerçi öldürmek istemedi hāceye bağışlayup girü döndi. Hāce, Kerb'e (5) du'ā eyledi. Kerb girü döndükde Behrām-ı Kebîr'i qarşulayup du'ā idüp Server (6) güzel vaqtinde irişdiniz, diyüp andan cümle şahın mālın zabt eylediler. Ammā (7) bu taraftan Hāriş ile 'Aşım bu ḥālî görüp hay nā-bekārlar göreydi ıklīm-i (8) şahın bozup perākende eylediler. İmdi bu nā-bekārların Kerb'ün ḥaqqından gelürse yine (9) Hamza gelür evvelden Hamza'ya şikāyet itmek lāzım idi fesāda sebep olduğ yāman (10) ḥaḫā eyledük diyüp bunlara kaçup ve şah, Kerb elinde helāk oldı. Kıyās idüp bu nā-bekār (11) eger bizi görürse hiç emān virmez katl ider diyüp bir taraftı tutup gitdiler beriden Behrām-ı (12) Kebîre ziyāde ta'zīm idüp eyitdi:“Ey şehzādeler!Çünkü benüm ḥatıruma ri'āyet idüp imdāduma (13) geldiniz sizden niyāz iderim ki sa'ādetle bundan kalçup babam vilāyetine varalum.Anda (14) düğün idüp ben de iftiḫār ile ber-murād olam.” didi. Bunlar da:“N'ola?” diyüp Benî 'Ād'e gitdiler. (15) Bir gün, Benî 'Ād'e gelüp 'ādiler istikbāl idüp kondurdılar.Ziyāfetler idüp, Cemīle (16) Bānū'yu , 'Ādiye Bānū yanına alup cāriyeler hizmetinde muḫim oldılar.Bunlar müşāvere idüp (17) 'Ādiye Bānū ağzından Cemīle Hatūn'un babasına bir nāme yazdılar. “Ey Emīr-i 'Arab!Luḫ idüp (18) kızını ḥüsn-i ihtiyārınla oğlum Kerb'e viresiz.Münāsib olur ve hem ne kadar ise Kerb de bir (19) Sulḫān-ı 'Ādiyān oğludur ve ḥikmet-i Ḥudā var bunda, kızın Kerb'e naşib itmiş.Senün de (20) rızān bulunduğu münāsibdür.” deyüp gönderdiler. Elçi varup Hāriş'e nāmeyi virdi. Hāriş (21) okuyup mefhūmu ma'lūm olduğda, kabālesinin uluların da' vet idüp, bunların cümlesi [6a/1] eyitdiler :“Pek ma'kūl, sizi gene adam yirine koyup rızānızı istemiş ve size mürüvvet göstermişler. (2) Kerb gibi bir haseb ve neseb şahibi bahādır dāmād elinize gire ciḫān devleti degül midür?” didiler. (3) Hāriş daşı rāzı olup hedāyālar düzüp biñ kadar kavm-i kabālesiyle kalçup Benî 'Ād'a (4) yakın geldükde, bunlara ḥaber oldı. Bunlar da ta'zīmen istikbāl idüp getirüp kondurdılar. (5) İrtesi gün Hāriş hedāyāsını getirüp görüşdiler 'azīm düğün idüp aḫd-i nikāh (6) eylediler.Ba'dehū gerdege koyup ber-murād oldılar. İşte Kerb'ün bu kızdı bir kız olur.Ġāyet (7) güzel olduğundan cinniler kapup götürürler, mahallinde zıkr olunur.Çünkü şabāḫ oldı. (8) Ve bir de oğlu olur.Adına Esed-i Zerrīn diyeler mahallinde zıkr olunur işte Kerb āyīn-i (9) gusli yirine getirüp gelüp Behram-ı Kebîr ve 'Ömer Bin Rüstem'ün ellerin ve kayın atası Hāriş (10) pīrin elin öpüp, Hāriş de Kerb'e dāmādlık ḫil'atūn giydürdi.Andan meclis kurup şafāya (11) başladılar. Ammā ;“Hamza bu ahvālî duyarsa ne cevāb virelim?” deyüp, ḥavf iderlerdi. Zīrā Hamza bu (12) aşıl işlere rāzı olmadığın bilürler idi.Bu taraftan şah Nūşirrevān Kerb'den raḫm yiyüp, (13) 'askerden ayrılıp, yanında birkaç ādem ile hāce bunları bir cānibe çekilüp gitdiler.Ammā (14) Baḫtek şahı çok aradı bulamadı. Felberz'i yanına alup zaḫmine tīmār iderek;“ Medayin'e yakın (15) varınca Felberz'i taḫta geçürem .Zīrā şah nā-bedīd oldı,hāce de bundan yok imdi.

”diyüp (16) bu fikr ile Felberz’e yanaşup eyitdi:“Ey şehzade!İşte atan şah ,Kerb elinde zāyi’ (17) oldu şimden girü senden ğayrı tahta ve saltanata lāyık, sen tırurken bir kimesne yokdur .(18) İmdi fırsatattır.” diyüp Felberz’i azdırup ,virdi piyāzı. “Hürmüz’e bir diyār beyliği virirsin, (19) sen de yedi iklīm şahı olursun.Mādām ki sende böyle kuvvet vardur ,Hamza’ya bile karşı (20) tırursun. Ammā Behram-ı Kebīr bir deste çöbde başum yardı dirsin, havf eyleme.Yiğit (21) düşe kılka büyür, dirler.İmdi sen de böyle cenk iderek bahādır olup nām ve şān [6b/1] şāhibi olursun. Hamza bir çocuk idi.Baban getürdi, Yemen’e ve Hind’e gönderdi.Nām, şān (2) şāhibi eyledi.Sen de serfirāz olursın.” diyüp Felberz’i taht ve saltanat sevdāsına düşürdi. (3) Felberz dağı gereği gibi taht sevdāsına düşüp, ‘askerine bu ahvāli ‘arz eyledi.Vāfir va’dler (4) idüp ulūfelerine terakkīler zam eyledi çün bunlar Medayin’e yakın gelüp qarındaşı Hürmüz’e bir nāme (5) gönderüp nāme Hürmüz’e geldükde okudu.Dimiş ki:“ Ben ki Felberz-i civān-bahtum!Sen ki büyük (6) qarındaşum Hürmüz-i Tācdār’sın!Atam şah cengde Kerb elinde zaħm-dār olup nā-bedīd oldu. (7) Hayātı ve memātı nā-ma’lūm.Sağ gelse bile artuk hükümetden kalmış, atā getürmiş.İmdi (8) saña da bir ayālet virdüm.Varup şafāda olursun.Zīrā Yezdān-perestīler kökin (9) kazıyup cümlesin kırsam gerekdür dimiş.Çün Hürmüz nāmeden bu cevābı okuyup ma’lūmı (10) oldukda ziyāde elem çeküp;“İmdi hāl müşkil oldu.” diyüp, tiz ricāl-i devleti cem’ idüp (11) hācenūn oğlu Siyāvūş ve Bahtek’ūn oğlu Bahtgān ve cümleyi getürdüp müşāvere (12) eyledi.Kırk biñ ‘asker cem’ idüp hāzır oldılar.Andan Felberz’e bir nāme yazup;“Ahşam (13) şah gā’ib oldu ise gene bir gün gelüp vasıl olur.Kendi yirine beni kâ’immaķām koyup (14) gitmişdir.Vefāt dağı eylese saltanat baña intikāl ider.Ķanun-ı kadim böyle midir?” deyüp (15) nāmeyi gönderdi. Çün nāmenūn mefhūmı ma’lūm oldukda kabūl itmeyüp:“Elbetde iyilik ile (16) olmaz ise tıgumla alurem.”deyüp, gelüp Medayin şahrāsına kōndi.Tekrār adam gönderdi. (17) Hürmüz de kırk biñ ‘asker ile taşra çıkup, muķābelesinde kōndi.Alaylar bağlayup meydān (18) açıldı. Felberz at sürüp meydāna girüp, kol kaldırup çalınan cenk harbīleri diñdirüp, (19) eyitdi:“Yā Hürmüz !Ara yirde yok yire ‘asker kırdırmağa ne hācet?Sen de gel meydānda devlet (20) sınaşalum. Baña ğalebe idersen, saltanat senūn olsun.Eger ben saña ğālib olursam devlet (21) benūmdür.” didükde ,Hürmüz ‘askerden ‘ār idüp ğayret ile meydāna girecek oldu. Hācezāde [7a/1] Siyāvūş ve Bahtgān kōmayup “Ne münāsebet?” didiler. Hürmüz de kırk bin ‘askere kumān eyledi ola kim şunu (2) ele getüre idiniz eger ceng içinde helāk olursa atam şāha cevāb virmek dağı āsān (3) olur, didükde ol kırk biñ ‘asker bir uğurdan Felberz’in üzerine hücūm eylediler. Felberz’in (4) ‘askeri dağı yürüyüp ammā Felberz’in ‘askeri Felberz kuvvetiyle Hürmüz’in ‘askerin bozup, (5) münhezim idüp ,Hürmüz kal’a’ya kaçup kapuların muħkem bend idüp ,burc bārular üzre cengciler (6) koyup, kal’a’i hıfz eylediler.Ammā Felberz siperin yüzine çeküp aślā göz açdırmayup yürüyüş (7) idüp kapuya irişüp gürz ile kapuyu dōkmege başladı Hürmüz’e haber virdiler. Hürmüz (8) eleme düşüp ricāliyle müşāvereye başladılar.Eyitdiler:“Şehzādem, buña karşı durulmaz. Hemān (9) İşfahan’a varalum.Anda bir muħkem tedārik görüp, haķķından gelem. Zīrā bizler bunda ğāfil idük (10) didiler. Hürmüz de ma’kūl görüp hemān biraz hāzīne kaldırup, ard kapudan İşfahān’a rāhi (11) oldılar.Bunlar gitmekde beriden Felberz, Medāyine girüp, karşı tıranları katl idüp, cebren Medāyin (12) ricālını kendüden bey’at itirdi ve geçüp babası tahtında qarār idüp, Bahtek iğvāsıyla (13)

sikkeyi dağı kendi nāmına kazdırdı.Etrāf-ı eknāfa nāmeler perakende idüp bey‘ate da‘vet (14) eyledi.Anlar da gelüp bey‘at itmekde bu tarafından Hürmüz dağı birkaç yüz adam ile bir gün İşfahan’a (15) irişdi. İşfahan’da Pendevīl Őāh otururdu. Kabād Őehriyār ğurbetden geldükde Őāhib-kırān (16) öğünde Pendevīl Őāh, İslām’a gelmişdi. Pendevīl Őāh’a haber virdiler ki :“Felberz tahta geçüp (17) Hürmüz’i atlı itmek murād eylemiş. Hürmüz de firār idüp bunda gelmiş.” Didiler. Pendevīl Őāh da: (18) “Hōř geldi!” diyüp istiķbāl idüp Hürmüz’ü götürüp sarāyında bir münāsib maħalle ondurdu. (19) ‘Azīm ziyāfetler idüp keyfiyyet-i aħvālī su‘āl eyledi. Hürmüz de geriden başına geleni (20) ve Őāh da fi‘l-cümle beyān eyledi.“ Felberz, Baħtek iĝvāsıyla taht sevdāsına dūřüp (21) üzerüme geldi, biz de ğāfil bulunduk, muķāvemet idemedük.” diyüp Pendevīl Őāh’a [7b/1] tafşilen naklı eyledi. Pendevīl Őāh eyitdi:“Sen var iken aña salşanat dūřmez.” diyü Hürmüz’e (2) tesellī eyledi.“Hele görelim nice olur eger ĥareket iderse biz de Őāh Behmen-i Yezidī ile (3) Erdebir Őāh’ı ‚Behrām öpin’e ĥaber irsāl ideriz, birlik ile baban zühūr idince bir ĥāl (4) ile söyleşiriz.” didi. Çün bir yirden Felberz tahta geçdi ammā; Baħtek kendi kendüye (5) irizdi:“Eger Hürmüz tahta geçerse beni atlı ider.Őāh zühūr iderse gene beni atlı (6) itdirir.Bunun āresi Hürmüz’i arındaşı Felberz’e atlı itdirüp urtulmaķdur.” diyüp (7) etrāfa cāsūsular gönderdi.Ĥaber aldı ki Hürmüz Siyāvūř oğlu Baħtgān ve ğayrı (8) muķarreblerini yanına alup İşfahan’a gitmiş.Kız Felberz’e eyitdi :“Ey Őehzāde gerçi sen (9) baban tahtını zabı eyledin ammā nitekim Hürmüz şağdur.Bir vechle salşanatı kendine (10) mülk idemezsin.Zīrā Őāhib-kırān Ĥamza ile arası ğāyet hōřdur.Varup (11) Ĥamza’ya senden řikāyet idüp salşanat da‘vāsın itse gerekdür.İmdi (12) hemān Ĥamza’ya varmadan Hürmüz’i ele getirüp, řikāyet idüp, salşanadan (13) ferāğat itdirirsen hōř .Ve illā ‘inād iderse emān virmeyüp, atlı idüp, (14) şerrinden emīn olursun.” didi. Felberz de mest ve mağrūr eyitdi:“Ey ĥāce Baħtek! (15) İmdi bildigin gibi bir nāme yaz ki Pendevīl Őāh gelüp bey‘at eylesün ve Hürmüz’i dağı (16) getürsün.” didi. Baħtek dağı yazup andan elçi düzüp gönderdiler.Elçi Pendevīl (17) Őāh’a gelüp, nāmeyi virüp mefhūm ma‘lūm olduķda cevāb yazdı ki :“Sen ol (18) Baħtek iĝvāsıyla böyle bir iř tıtdun, görürsün ĥālīni.Őāhlıķdan degül belki (19) cānından bī-zār olursun.İmdi biz ne saña tābī‘ oluruz ve ne Hürmüz’i viririz. (20) Bildiginden alma.” didi. Gelen elçiye ri‘āyet idüp gönderdiler.Elçi gelüp nāmeyi Felberz’e (21) virdükde, oķuyup andan apup:“Ben anlara göstereyim, benüm emrim tıtmamak niçe olur.” [8a/1] diyüp, emr eyledi.Ĥazīne açup, bārgāhlar ıķarup, şehirden taşra urdiler. ‘Asker cem‘ (2) idüp ‘azm-i İşfahan idüp gitdiler.İşte bunlar İşfahan’a gelmekde ezincānib (3) Pendevīl Őāh da Felberz’in elisin gönderdükdün şoıra vezīrlarına eyitdi :“İmdi biz (4) buña yalnıuz cevāb viremeyüz. Hemān Behram öpin’e ve Behmen-i Zerrīn Kemer’e ĥaber gönderüp imdād (5) istemek gerekdür.” didükde nāmeler gönderüp imdād istedi.Ammā Hürmüz, Behram’uñ (6) hemşire-zādesi idi.Büyük arındaşın Nūřirrevān almışdı, küçük hemşiresi (7) Kōrdiye Bānū’yu Ĥamza almışdı. Bedī‘üzzamān ‚Kürdiyye Bānū’dan vücūda gelmişdi ün (8) Behram Hürmüz’uñ nāmesin oķuyup ‚başına gelen aħvālī işidüp, ğāyet elem çeküp: (9) “Bu ne olmaz işdür.” deyüp emr eyledi:“Tīz ‘asker cem‘ olsun!Ben aña göstereyim (10) ‘ālemdede fuzūlluk niçe olur.” didi. Elçi Behram’uñ böyle ğayretkeşligini görüp (11) řād olup eyitdi:“ Server ünki Hürmüz’ün ğayretüñ çekersin ammā luř idüp (12) bir hōřca tedārik görün.Zīrā işitmişizdür ki Felberz, Kerb ile ‘Ömer bin Rüstem’e (13) ne itdi?”

diyüp hikâyet eyledi. Behram eyitdi: “Bağ a elçi beg çünki erdir yâ niçün (14) böyle ider?” didi. Kürdiyye Bânū eyitdi :“Birâder düşmeni h̄ör görmek olmaz.Sen şabr (15) eyle zîrâ yolu buradur ve bundan geçer.Şoñra senüñ vilâyetin harâb ider.” didi. Behram (16) eyitdi:“Ey hemşire!Yâ şimdi niçe itmek gerekdür? Hürmüz-i Tâcdâr hemşirem oğludur. (17) Varup aña imdâd itmeyelim mi?Huşuşan bizi âdem yirine koyup imdâd istemiş.” (18) didi. Kürdiyye Bânū eyitdi:“Yâ senüñ hemşiren oğlu da benüm degül midir? Yoluna cân (19) baş ile çalışalum ammâ münâsib olan anları burada da‘vet itmekdir.”didi. (20) Behram Çöpin Bânū’nun sözün ma‘kül görüp Hürmüz’e ve Pendevîl Şâha nâme (21) yazup eyitdi:“Ne kadar zaḥmet ise sizler bunda teşrîf buyurasız. [8b/1] Zîrâ bizüm ḳal‘amuz muḥkemdir ve yol üzerindedir.” diyüp elçiye ri‘âyet idüp gönderdi elçi (2) geldi Hürmüz gitmek istedi.Ammâ Pendevîl Şâh ḳomayup, ‘âr idüp eyitdi :“Ey şehzâde (3) çün toğrılıp bunda geldün otur yirinde.Felberz gelsün ceng idelim.Eger ‘âciz (4) olursak ol zamân gidesin şimdi gitdigine rızâm yoḳdur zîrâ bizde ‘âr ḡayretümüz (5) vardır.”diyüp ‘asker cem‘ idüp, Felberz’üñ gelmesine muntazır oldılar öteden Behram Çöpin (6) ve Behmen-i Yezidî, Hürmüz’üñ gelmesine muntazır oldılar. Felberz daḡı elli biñ ‘asker ile bir gün (7) gelüp İşfahân şahrâsına ḳonup ,tekrâr Pendevîl Şâh’dan Hürmüz’i istedi. Pendevîl (8) Şâh da ‘askere i‘timâd ile gelen elçiyi ḳoḡdı.Elçi Felberz’e gelüp Pendevîl Şâh’dan (9) şikâyet eyledükde, Felberz ateş olup emr eyledi:“Yarın cenkdir, ḡâzır olsunlar!” (10) diyü münâdîler nidâ eylediler.Ol gice geçüp çün şabâḡ oldu. ‘Âlem nūr-i Yezdân ile (11) münevver olup iki ‘asker yirlerinden ḡurup at, fil, gergedânlaruña süvâr olup, meydân (12) kenârına gelüp, ḳarşuya ḳarşu alaylar ve şaflar bağlayup, meydâna naḡar şalup, ḡurdiler. (13) Nâḡâḡ Felberz raḡşına mahmûz idüp ‘azm-i meydân idüp biraz ḡarîd-i cevelân idüp, (14) ba‘dehû ceng ḡarbîleri degdirüp ,bülend âvâz ile na‘ra urup, “Beni bilen bilsün, (15) bilmeyen âḡâḡ olsun.Benüm şâḡ-ı heft kişver.Ben Nüşirrevân!Yâ Pendevîl şâḡ! (16) Ben saña iki def a nâme yazdum.Atam Nüşirrevân Kerb elinde zâyic‘ oldu.Atamuñ (17) taḡtı baña intikâl idüp, cümle begler gelüp, bey‘at eyledi. ḳarındaşum Hürmüz’i şâḡlıḡa (18) lâyıḳ görmediler ve Hürmüz fuzûlluk idüp bey‘at itmedi. ‘Asker çeküp, ḳarşu (19) ḳoyup, ceng eyledi. Ḳal‘aya ḳomadı.Ben de ḡarb-ı destümle ḳal‘ayı alup babamuñ taḡtını (20) ḳılıcumla zabḡ eyledüm.Baña ‘âşî olup ḳaçup, saña şıḡındı.Ben de saña ḡaber gönderdüm. (21) Kendin bey‘at itmediginden başḡa Hürmüz’i daḡı baña virmedin.İmdi şimdi meydâne er [9a/1] gönder.Sen de gör kim yedi iḳlîm şâḡı Felberz Şâḡ ne ḳutlu erdir.” didi. Pendevîl Şâḡ (2) bi-ihḡiyâr bu ḡarâm-zâdenüñ bu ḡünâ sözlerine ḡüldi.Andan bir behlivâna girsün didükde (3) behlivânlardan ḡuḡrây-ı İşfahanî na‘ra urup, muḳâbil oldu ve bir nîze ḡavâle eyledükde (4) Felberz ḡuḡrây’üñ ḡamlesin men‘ eyleyüp kendi bir nîze urup helâk eyledi. (5) İşte birḳaç behlivânuñ helâk eyledükde bu kerre Pendevîl Şâḡ ‘askere ḳol şaldı. (6) Cümlesi birden yürüyüp hücum idince beriden Baḡtek daḡı ‘askere ḳumân eyledi. İki (7) ‘asker birbirine ḳarılub ḳatılıp yirin kerd ḡubârı havaya aḡup, fi’l-ḡâl ḳâmetler (8) şaçılıp, başlar kesilüp, güneşin yüzi baḳır ḡasa dönüp, ‘âlemi zulumât (9) ḳaplayup, ammâ Felberz, Hürmüz’e de meyli cengâver ḳopmışdı.Aḳıbet Pendevîl Şâḡ ḳal‘aya (10) ḳapanup Hürmüz-i Tâcdâr daḡı bu ḡâlî görüp :“Kandesin Erdebî!” diyüp firâr eyledi. Felberz (11) daḡı dökülüp, ḳalan mâlı zabḡ idüp, ḳarâr eyledi.Ammâ Baḡtek ḡarâm-zâde eyitdi:“Şehzâdem (12) Pendevîl Şâḡ’a muḳayyed olmaḡ ḡamâḡatdır hemân Hürmüz’ün

ardına düşüp işin bitürmeli (13) didi hemân Hürmüz'ün Erdebîl'e gittigin haber alup hemân ardına düşdiler Hürmüz bir gün (14) Erdebîl'e yakın geldükde ileri adam gönderüp haber eyledi Behram çübîn ve Behmen bezdi (15) Hürmüz'ü qarşulayup ,getürüp 'izzet ile kondurdılar. Hürmüz de Felberz'den ve Bahtek'den (16) 'azîm şikâyetler eyledi.Bunlar diñleyüp ba'dehû tesellî virdiler. Kördiye Bânû dağı (17) eyitdi:"Muqaddem bunda gelmeli idiniz hele hoş geldiniz.Şimden girü elem çekme cân 18 ve başumuz yoluna fedâdır." diyüp bunları ziyâfete başladılar ,ammâ Felberz dağı İsfahan'dan 19 'azm idüp, bir gün Erdebîl'e yakın geldükde bir nâme yazup, Behram Çöpin'e gönderdi. 20 Çün nâme gelüp oqudılar.Dimiş ki:"Sen ki Erdebîl ve Hırasân şahı Behram Çöpin'sin. 21 Qarındaşum Hürmüz senün yanına varmış.Eger 'aqlın başına yâr ise ve dâr diyâr [9b/1] saña lâzım ise şahlar qarındaşlar arasına girmeyüp ,qarındaşum Hürmüz'ü baña gönderüp (2) varan elçiye teslîm idesin.Muḥâlefet idersen soñra cefâ çekersin zirâ Felberz'i (3) ğayrılara kıyâs itmeyesin.Bilürsin Pendevîl Şâhuñ bu kadar bahâdır behlivânları (4) var idi.Sen görmedin ammâ ol Hürmüz didükleri hâ'in gördi hâllerini.Su 'âl (5) idesin.İmdi nâmemüz vüşülünde Hürmüz'ü elçüme teslîm idüp gönderesin." (6) dimiş. Behram Çöpin bu cevâbı işidüp, elçiye ḥil' at giydürüp:"Var Felberz'e (7) söyle, henüz Nüşirrevân öldigi nâ-ma' lûm iken böyle nâ-hemvâre iş tutup (8) münâfık Yehūdî sözine uymak münâsib degüldür.Babası öldi ise dağı ḥaqq-ı (9) salṭanat Hürmüz-i Tâcdâr'ındur. Biz Hürmüz'ü virmeyüz.Varsun 'izzetiyle otursun (10) çün bunda gelmiş hoş geldi.Gelsün qarındaşı Hürmüz ile uyuşup, (11) barışsın." diyüp; böyle cevâb ile elçiyi gönderdi.Elçi dağı gelmekte olsun, (12) râvî eydür; ol zamân ki Bedî'üzzamân veliyy-ullah aqrân sâni-i şahib-qırân (13) Şîrek-i Zengî ile Mîrek-i Zengî'leri kendüye kul idüp ve Ḥazret-i Hızır Nebî (14) 'Aleyhis-selâm biñ yedi yüz ḥalka virüp:" Kendine kul eyledigin behlivânların şol (15) kulaqlarına bu ḥalkalardan taqasın." diyüp gitdükde ḥalkanuñ birini Şîrek (16) ve birini Mîrek Zengî'ye ve dört nefer qollarına taqup ,andan Şîrek ve Mîrek (17) on biñ 'asker ile sefînelere girüp;"Kandesin iqlîm-i Mısr?" deyüp muḥâlif (18) rûzigâr ile gemiler perâkende olup, her biri bir cânibe gitdi. Bir gün ,rûzigâr sâkin (19) olup Bedî'üzzamân gördi ki Şîrek ve Mîrek Zengî'nin bindigi kırk sefîneden (20) bir pâre tekne yok. Bedî' elem çeküp:"Ḥayf şol dilâverlerden cüdâ düşdük." diyüp (21) qasâvet üzre iken mellâḥlar eyitdi:"Deryâ ḥâlidir qayırmaz ,hemân sağ olsunlar, [10a/1] kande iseler haber alup gelürler."diyerek biraz gitdiler. Kara görünmege başladı.(2) Mellâḥlar direk üzerine çıkup baqdılar. Hırasân üzerine gelmişler. Müjde Server-i (3) Hırasân diyâridir. Bunun iskelesine Hürmüz İskelesi dirler Bedî': (4) "Yanaşalum biraz zaḥîre ve şu alalum ihtimâldir ki ayaqdaşlarımız olan gemiler de (5) bunda gelüp bizi bulalar." deyüp yanaşdılar. Ammâ mellâḥlar bir başka iskeleye (6) yanaşup bir muḥtaşarca bârgâḥ qurup ,Bedî'üzzamân çıkup, qarâr eyledi. (7) Andan atası Ḥâce 'Abdî'den qalan qullarına Bâbil Mîm'den Feramürz ve Gül (8) bunlaruñ dördü de tâze ve hem ziyâdesiyle çapuk olmağla Bedî' bunları 'ayyâr (9) yirine qullanurdu. Anlara emr eyledi: "Varın haber alın, Erdebîl buraya yakın (10) mıdır?" diyüp gönderdi. Bunlar sürüp bir iki püşte aşup gördiler. (11) Bir mu'azzam şehridir, ammâ şehrüñ şahrâsında bârgâḥları qurulmuş yüz biñ miqdârı (12) 'asker var. Varup birinden haber aldılar. Behram Çöpin 'askeridir meger bunlar da (13) Felberz'ün geleceğinden haber alup, tedârik görüp, Hürmüz'ü tahta oturdup; (14) sağ qolda Behram, şol qolda Kürdiyye

Bānū oturmuşdı. Bunlar tîz dönüp, (15) Bedî'üzzamân'a gelüp: "Server-i Erdebîl buraya ziyâde yakın lâkin bu diyârda dursak (16) olmaz hemân gidelim." didiler. Bedî': "Niçün?" didi. Bunlar: Server Yedi İklim Şâhı (17) Nüşirrevân seferde zâyî' olmuş, sağlığından ve öldüğünden bir haber yok. (18) Şimdi büyük oğlu Hürmüz ile küçük oğlu Felberz taht da'vâsı için ceng (19) iderlermiş. Küçük oğlu büyük oğluna karşı koyup kaçırılmış. Şimdi Erdebîl'de (20) dahı ceng itmeğe hâzır olmuşlar deyüp haber virdiler ve 'aceb budur ki sağ (21) kolda Erdebîl Şâh'ı Behram ve şol kol pây-i tahtında Şâhib-kırân-ı 'Âlem Hamza'nun [10b/1] hâtun Kürdiyye niğâb ile behlivânlar gibi otururlar ammâ Felberz ziyâde bahâdır imiş. (2) Havf idiyorlar hele ortalık karışık, şâhlar bellü degül böyle maħalde dest (3) dırâzlık iderler." diyüp Bedî' bu havâdişi işidüp fikre vardı. Andan dönüp (4) 'ammîsi 'Abdülmeçîd'e eyitdi: "Ey 'ammî şimdi neçe olmağ münâsibdir?" didükde (5) 'Abdülmeçîd: "Oğlum münâsibi hemân yolumuza gidelim." didi. Bedî' eyitdi: 'Ammî biz (6) bunda gelmemek gerek idi çün geldük bunların cengini temâşâ idelim. Kürdiyye (7) Bānū, Hamza'nun hâtunu imiş. Her nere şâhib çıkmış, iktizâ iderse biz de imdâd (8) eylesek, Hamza'ya hıdmet itmiş oluruz. Huşuşan Hamza'dan ricâmuz da var. (9) Bu sebep ile Ka'be'yi örtmeğe izin alurduk." didükde 'Abdülmeçîd: "Behey oğlum biz iki (10) Zengîye galebe itmekle şimdi böyle ceng-i 'azîme karışup neylersin?" didi. (11) Bedî' eyitdi: "Ey 'ammî sen çünki havf idersin, gemiye girüp, alarğada tırasız. (12) Eger ben bir hâl olursam sen selâmete çıkarısın." didi. 'ammîsi gördi olmaz (13) gemiden bârgâhlar çıkarup kağırlara yükledüp bâzergân kâ'idesi gibi gelüp (14) Erdebîl'e kondılar ħorâsân kavmi bunları görüp muhteşem bâzergânlardır ammâ (15) kâfile başları bir genç server on dört yaşında ancak var ammâ dilâverâne (17) libâslar giyüp sâ'ir büyük ve küçük bâzergânlar aña 'izzet idüp emrine muṭî' birkaç kimseler su'âl eylediler. "Ĥâcenin oğlu mıdır?" didiler. Bunlar (18) eyitdiler: "Hindistan'da bir ulu mâldâr ĥâcenün oğludur, cümlemüzün mâlı (19) bunundur." didiler. Ammâ Behrâm Şâh'ın muğarreblerinden bir iki kimesne bunda bulunup (20) eyitdiler: "Şimdi murâduñuz nedür?" Eyitdi: "Murâdum Behrâm Şâh'la bulunmak." (21) didi. Ol muğarreb gelüp Behrâm Şâh'a eyitdi: "Pâdişâhum deryâ tarafından vâfir bâzergânlar [11a/1] geldi kâfile başları bir tâze civândır, yüzine bakılmaz, gâyet şâhib-i cemâl. Ammâ bir heybet (2) ve şalâbeti var ki ĥışımıyla kahramân baksa kahrolur. Üzerinde şâhâne libâsları (3) var. Hele bâzergân tarzı. Ammâ üzerine hiç ĥâcelik düşmez. Bâzergân nâmıyla (4) geldi ammâ bir behlivân-zâde olmağ ihtimâli vardır. Su'âl eyledüm, Hindistan'da bir (5) mâldâr ĥâcenün oğlu imiş. Babası vefât idüp vâfir mâl nezr eylemiş. (6) Ve oğluna vaşiyet eylemiş ki; Mısır'da Ka'be örtüsü işledüp, andan Ĥicâz'a varup, (7) şâhib-kırândan izin alup, Ka'be'yi örtmeğe giderken deryâda furtunaya uğrayup, (8) yanında olan kırk pâre gemilerden cüdâ düşüp, bu deryâ birkaç gün seyr-u temâşâ (9) idüp, gâ'ib olan gemilerden bir haber ala ve gene Mısır'a gitseler gerek. Ve Ka'be fuğarâsına (10) bî-nihâye mâl vasiyyet eylemiş. Yanında olan büyük ve küçük ĥâceler bu civânun emrine (11) serfûrû iderler. Cümlemüzün mâlı bunundur, başumuz bu civândır. Adına Bedî'üzzamân dirler (12) imiş. Maḥşûş çadırına vardum, görüştüm. 'Aceb faşîh kelâm vâfir ri'âyet eyledi. Ve (13) Sizün nâmınız işidüp gelmiş size buluşmak isterler, emriniz nedür?" didiler. (14) Behrâm Çöpin, icâzet virüp: "Gelsün görelim, murâdı nedür?" didi. Anlar da Bedî'üzzamân'a (15) varup; Buyurun şâhumuz sizi ister." didiler. Bedî'üzzamân dahı

‘ammîsi (16) ‘Abdülmeccid’i ve sâ’ir beglerin alup ,gelüp Behrâm’uñ bārgāhuña girüp, selām virdi ve du‘ā idüp (17) dīvān-ı Behrām’a nazar şalup, Hürmüz ve Siyāvuş bin Hâce ve Bahtgān taht üzerinde oturmuşlar, (18) şol kılda yüzünde niķāb Kürdiyye Bānū oturmuş.Çün Bedī‘ du‘ā idüp hedāyasın (19) virüp ehl-i dīvān Bedī‘ üzzamān’ı görüp; “Bir tāze civān...” ammā Kürdiyye Bānū, Bedī‘ üzzamān’ı (20) görünce yüregi oynayup kıanı kıaynadı ve muħabbet cevheri berķ urup ;“Hay bu benüm (21) şandūğa kıoyup deryāya bıraķdığım oğluma benzer.” deyüp az kıaldı ki üzerine atılıp [11b/1] şarıla gene kendüyi cem‘ idüp,“Hele görelim encāmı neye varır?” deyüp niķāb altından temāşā (2) iderdi.Rāvī eydür, Kürdiyye Bedī‘ i şandūğa kıoyup deryāya bıraķdıkda, biraz cevāhir de kıoyup (3) Hāmza’nın bazı bendini daħı bazusuna bağlayup, bir tezkere yazup, şandūğa kıoyup:“Her kim (4) bu ma‘şūmu bulursa bir ulu nesildir, eyü beslesin.Nāmı Bedī‘ dir.” diyü ad ta‘yīn (5) eylemişdi.Ol sebebden:“Adı Bedī‘ dir.” Didüklerinde;“Bu benüm oğlumdur.” deyüp“Ammā hâce (6) ‘Abdullah ođlu ve yanında ‘Abdülmeccid nām ‘ammîsi var diyü teşvīşe düşüp ammā (7) Bedī‘ üzzamān aķ beñizlü kıara gözlü ammā ‘ammîsi aşlā Bedī‘ a benzemez ve sīreti daħı benzemez.” (8) Kürdiyye Bānū :“Benüm buña olan muħabbetüm nedür imdi ola ki ol Hâce ‘Abdullah bunu deryāda (9) bulup getürüp ,Hind’de beslemiş ola, zīrā bunda Hindī ķehresi yokķdur.” deyüp cānı (10) kıılıca kıaldı. Behrām da baķup gördi, bunlar ziyāde muħteşem ve mükellef kışlerdir. ‘Azīm (11) hedāyalar ile geldiler ri‘āyet idüp bunlara yir gösterüp sükkerī şerbetler virdiler.Andan (12) Behrām eyitdi:“Kānden gelüp kıande gidersiz ve bunda gelmeden murādımız nedür?” diyüp su‘āl eyledi. (13) Bedī‘ üzzamān faşīħ lisānıyla Hind’de pederi vefāt idüp vaşıyyeti yirine getürmek (14) için Mışır’a giderken muħālif rüzgār ile gemileri buraya geldüğün, taķrīr eyledükden soñra (15) ve: “Sizüñ eyü nāmınız işidüp ziyārete geldük ve bu vilāyeti daħı temāşā idelim, andan gidelim.” (16) didi Behrām da:“Hōş geldiniz!” diyüp andan Bedī‘ eyitdi:“Şāhum ,bu ‘askerin aşlı nedür? diyü su‘āl (17) eyledükde Behrām eyitdi:“Ey hācezāde, bu taht üzre oturan şehzāde Yedi İķlim Şāhı (18) Nūşirrevān’uñ büyük oğludur. Hürmüz-i Tācdār dirler.Bir küçük kıarındaşı daħı vardır Felberz (19) dirler. Nūşirrevān sefere gidüp bunu yirine kıā`immaķām idüp, şāh ol seferde ğā`ib (20) olur .Felberz daħı babamuñ tahtını ben zābıt iderim deyüp ve ğāyet bahādır olmağla cebren, (21) bunun elinden tahtı zābıt idüp ,āña da kıanā‘ at itmeyüp şimdi:‘Bana bey‘ at eylesün, [12a/1] yā kıatl iderim.’ diyü üzerine ‘asker ķekdi.Bu şehzāde benüm hemşire-zādemdir.Ol ecelden kıaçup (2) bunda geldi ve baña şığındı.Ben de ‘asker cem‘ eyledüm ki geldükde kıādir olduğum kıadar ceng idem.” (3) didi. Bedī‘ işidüp eyitdi:“Ey şehzāde:Haķ bu şehzādenindir .Ümīddir ki haķ zuhūr (4) ide.” didi. Bedī‘ in böyle pīrāne cevāb virdigine taħşīn eylediler ve bunlar ve tevābi‘ ātını (5) bir münāsib maħalle kıondurup ziyāfet eylediler.Bunlar ziyāfetde iken Felberz’den elçi gelüp (6) nāmeyi Behrām’a virüp oķındı .Dimiş ki:“Ey Behrām !İşte geldüm.İmdi yā Hürmüz’ü bağlayup (7)baña getürir ,yāhūd ‘inād iderseniz cümleñizi kıatl iderim.” dimiş Behrām eyitdi:“Yā baña (8) söylemiş, biz Hürmüz’ün bir kıılıñı virmeyüz!” deyüp elçiyi gönderdiler.Elçi varup bu cevābı (9) didükde, Felberz ğāzaba gelüp yürüdi.Ammā Behrām Çöpin daħı tedārikde idi. Bedī‘ üzzamān (10) eyitdi:“Şāhum ğayret sizüñdür.Zīrā haķ bu şehzādenüñdür ve huşuşān aķrabāñız imiş.” didi. (11) Behrām daħı:“Himmet eyle ey hōcazāde.İñşā`llāh kıademünüz mübārekdir.Ola kim haķkıñdan (12) gele idin zīrā nā-bekār haşm-ı kıavīdir.” didi.Çün irtesi gün Felberz ‘ellī biñ ‘asker

(13) ile yirinden tırup alaylar ve şaflar bağlayup hemân Felberz meydâna at sürüp biraz fenn-i (14) silâhşorluk idüp mest-ü mağrūr hiç buña dünyâda galebe ider kimse bulunur mı za' miyle (15) k̄ol k̄aldırup çalınan ceng h̄arbileri dindirüp, na'ra urup: "Ey Behrâm! Çün söz (16) t̄utmadın. Bu gün meydânuma gelüp baña cevâb viresin ." didi. Bedî' dañı binüp bir kenârda (17) seyr iderdi. Çün Felberz meydânda er taleb eyledükde, Behrâm behlivânlardan Mehrân-ı H̄orâsânî (18) kırk sekiz arış k̄addiyle meydâna girüp ,selâm virdi. Felberz 'aleyk alup: "Kimsin?" didi. (19) Mehrân kendüyi bildirüp: "Ey şehzâde! Niçün böyle sevdâya düşüp büyük k̄arındaşına k̄aşd [12b/1] idersin? Gel ferâgat eyle." diyü naşîhat eyledi. Felberz ğâzaba gelüp: "Sen mi k̄aldın a baña (2) naşîhat idecek?" diyüp el nîzeye urup at sürüp Mehrân'a bir nîze urdı. (3) Mehrân siper k̄arşu virüp ammâ siper pâyidâr olmayup siper-i sîneye k̄apanup (4) nîze arkasından yalman gösterdi. Felberz nîze çeküp aldıķda Mehrân kırk sekiz (5) eriş k̄addiyle kârgîr binâ yıkılır gibi yıkılıp cân virdi. Ammâ 'asker-i h̄orâsân bu h̄âlî (6) gördüklerinde serâpa dehşete düşdi. Behrâm da bozulup: "Hay bre nâ-bekâr oğlan!" (7) didi. Ammâ Felberz meydâna girene emân vermeyüp birer h̄amlede helâk eyledi. Ba' dehû na'ra (8) urup: "Yâ Behrâm böyle bir alay adamları yok yire niçün helâk itdirirsin? (9) Çünkü sözüm k̄abûl itmedin. Hürmüz didükleri h̄â'in nâbekar baña bey' at itmeyüp (10) sen de şâhib oldın. İmdi gel meydâna senüñle merdâne ceng idelim. Eger k̄orķarsan (11) vir h̄aşmumu baña sen şafânda ol çün taht da' vâsı ider. İkimiz bir babadan (12) vücûda geldük ço gelsün bu gün meydânda devlet sınaşalım. Tar nûr görelim kime (13) yâr olur." didi. Ammâ ğayrı meydâna bir kimse girmez oldı. Hürmüz meydâna girmek (14) murâd eyledi. Kürdiyye o h̄âlî görüp Hürmüz'e rahm idüp, eyitdi: "T̄ur gözüm nûrı ! Bu (15) h̄arâm-zâde oğlan taht baña k̄alsun diyü saña emân virmez. İmdi sen otur ben girüp (16) göreyim, neçe olur." diyüp rahşin sürüp Felberz'e muķâbil olup, selâm virdi. (17) Felberz 'aleyk alup gördi. Bir yüzi nikâblu kimesnedür. "Kimsin? diyü su 'âl eyledükde (18) Kürdiyye kendüni bildirdi: "Ey şehzâde! Niçün böyle bî-edeblik idersin? Hürmüz senüñ (19) büyük k̄arındaşın degül midir? Ve hem vâriş-i salţanat odur. Kırk yıldan berû baban Nûşirrevân (20) bir yire gitse Hürmüz'ü k̄â'immaķâm idüp giderdi ve bihî düşmen üzerine 'asker [13a/1] gönderse Hürmüz'i serdâr idüp gönderirdi. Anuñ bunca yıllar h̄izmeti sebķ itmişken (2) anı koyup seni şâh iderler mi? 'Aybdır cümle 'âlem saña ta'n iderler. Bu işe şâhib-kırân da (3) râzı degüldür. H̄uşuşan baban Nûşirrevân öldüğü nâma'lûm iken böyle salţanat (4) da' vâsına düşersin. Yarın atan zuhûr idüp gelürse ne cevâb virirsin?" (5) diyüp naşîhat eyledi. Bânü'nun sözleri Felberz'e bir miķdâr kâr idüp eyitdi: (6) "Ey Bânü murâdum k̄atlı itmek idi ammâ çünki böyle dirsın k̄atlı itmem. Var söyle (7) gelsün rikâbum öpsün senüñ h̄âtırın için bir sancaķ begligi vireyim." didi. (8) Kürdiyye Bânü eyitdi: "Ben saña naşîhat iderim, sen bilmem ne dirsın." diyüp bunlar (9) söyleşerek azġışup cenge başladılar. Felberz ğâyret idüp var kuvvetin (10) pazuya götürüp bir gürz öyle urdı ki Bânü taħammül idemeyüp k̄olları bükülüp (11) elinde olan rahşin beli kırılıp Bânü bir tarafı yıkıldı. Ammâ Felberz Bânü yıkıldığın (12) gördükde fırşanatı ğanîmet bilüp hemân üzerine at sürüp dal tîġ olup (13) Bânü'yu helâk eylemek murâd eyledükde râvî eydür çün Bedî' üzzamân 'asker kenârında (14) t̄urup bunları temâşâ iderdi. H̄attâ yanında olan beglere meydâna giren (15) dilâverleri bir bir su 'âl iderdi. Kürdiyye Bânü meydâna girdükde ; "Bu kimdir?" diyü (16) su 'âl eyledi. "Behrâm'ın kız k̄arındaşı ve H̄amza-i Şâhib-kırânun h̄âtünüdür."

didüklerinde (17) Bedî' in yüregi oynayup vâlikesidir bilmez ammâ kan kaynar şol hātūna (18) bir zarar irmeye deyüp pek pek bakup gözetmege başladı.Çün Felberz Bānū'nun (19) helākına kaşd eyledigin gördükde Bedî' üzzamān bir sehemnāk na' ra urup:“Çek (20) elin bre hūn-rîz-i nā-bekār! deyüp rahşin sürüp ammâ ' asker bu na' rayı [13b/1] işidüp şaşdılar ve niçelerin atları ürküp şāhiblerin yire urdi. Felberz de sersem (2) olub altındaki rahşı ürküp az qaldı Felberz'i yire çarpa. Hārām-zāde kendüyi (3) cem' idüp rahşin licāmın çeküp zabt eyledi. Kürdiyye Bānū'ya yaklaşmadı. (4) Bedî' Felberz'ün ögün alup selām virdi. Felberz 'aleyk alup “ Aceb na' ra uran bu mıdır?” (5) diyü Bedî' üzzamān'a başdan ayağa varınca gözden geçürdi.Gördi bir tāze civān (6) ammâ ziyāde gāzab ile gelür. Sīnesi kösler gibi öter bunda bir heybet ve şalābet yurdına (7) yüregine vehm düşdi. Bedî' ün üzerine çıkup:“Bre oğlan!Sen (8) kimsin ki böyle sehemnāk na' ra urup haşmum katl idecek zamān māni' olursun.” (9) didi.Ammā ' asker de Bedî' üzzamān gördiler kim Kürdiyye Bānū'ya imdād eyledi. Beriden (10) Hürmüz ile Behrām kendülere gelüp:“Bre nedür bu na' ranuñ aşlı?Bre görün Hāmza mı (11) geldi?” diyince nāgāh gördiler ki ol misāfir olan bāzergān Bedî' meydāna girmiş (12) Felberz ile ceng itmek ister.Bre bu bāzergān zāde böyle na' ra ura görelim ne (13) yüzden ceng iderler.Ammā Felberz'e cevāb virmek güçdür.Hayf şol nev-civānuñ (14) yüreginde şecā' at gevheri varmış meydāna girdi.Ammā Hūdā mu' ini olsun (15) diyü du' āya başladılar. Kürdiyye Bānū da qalkup bir ata süvār olup Behrām'ün yanına (16) vardı. Eyitdi ey şehzādeler hiç gümānuñuz olmasun ki bu civān Felberz'e cevāb virir (17) zīrā ben anda geldiği gibi erlik nişānı gördüm.” didi. Bunlar da “Keşke haqqından gele (18) idi.” didiler. “Çün Bedî' Felberz'den böyle ciger-gāh sözleri işidüp eyitdiniz cümle (19) ile saña miqdārın bildireyim.” didi. Felberz:“Hāmleyi sen eyle zīrā ben şāh'ım.” didi. (20) Bedî' eyitti:“Evvel ben hāmle eylesem bir dağı saña nevbet değmez.” Biraz hāmle nizā' eylediler. [14a/1] Felberz gördi Bedî' eyitmez, kaqyup;“Bre hey nā-bekār!Bārī senüñ tomar ömrün düreyim.” (2) diyüp rahşına meydān virüp, hışmıyla bir nīze havāle eyledi .Bedî' üzzamān fikr (3) idüp :“Şol hārām-zāde dünyāda bir kimse 'i beğenmez.İmdi şu nā-bekāra bir haqāret (4) ideyim ki ' āleme ' ibret olan ve hem Hūrāsān diyārında bir nām koyup gideyim.” diyüp hiç sipere (5) muqayyed olmadı. ' Askerden görenler hayf oldu. Şol civāna; “Şaşdı sipere muqayyed (6) olmaz.” dimege başladılar.Çün Felberz yaqın geldükde Bedî' i alma kaşdına bir nīze havāle (7) eyledi. Bedî' üzzamān kol şunup nīzeyi top dibinden yalman girüsünden tutup (8) zabt eyledi. Felberz seyl gibi gelürken mīl gibi tıravardı;“Ne ' aceb işledemedum?” diyüp (9) üstüne düşegördi, olmadı,çekegördi, olmadı. Bedî' nebze' i muhkem tutmuş:“Hay (10) nā-bekār!Sende böyle hüner var mı? diyüp niçe zor eyledi, nīzeyi alamadı. Bedî' (11) eyitdi: “Ey nā-bekār!İşte nīze şöyle alınur.” diyüp nice çekdi ise elinin bir kaq (12) derisini şıyrarak çeküp nīzeyi aldı. Felberz ellerin oğuşdurarak qaldı. (13) Bedî' üzzamān rahşına meydān virüp, yetişüp:“Ey nā-bekār!Tut imdi kendi yādigārındır. (14) Eger men' idebilürsen ' ālemde çok yaşarsın diyüp bir nīze öyle urdi ki Felberz cān (15) havli ile siper berāber virdi.Ammā çe fā'ide. EGINE HARİRDEN VE YARMAK HAMIRDEN ne resme (16) güzār iderse siperden güzār idüp arqasından yalman gösterdi. Bedî' üzzamān (17) nīzeyi çeküp aldıqda Felberz yıqılup cān bir cehennem eyledi iki taraftan dost ve düşmenin (18) ' aklı gidüp Bedî' in böyle bahādırlığına engüşt-bir-dehān idüp Kürdiyye Bānū:“Bu nev-civān (19) benüm hayātuma sebep oldu.” diyüp

muhabbeti dađı ziyāde oldu.Du‘ā idüp:“Eger bu, benüm ciger-gūšem (20) degül ise hađ te‘ālā bu mađalle baña gönderüp bunun eliyle imdād eyledi.” diyüp [14b/1] ūkr-i Yezdān eyledi.Küffār ‘ askerinden Bađtek-i la‘īn bu ħāli görüp ‘ aklı gitdi:“Hay kırturun (2) ħıūmına uğrayacak nā-bekār .Bu kimdir, ne tarafından geldi ?”diyüp feryāda başladı.Yanında (3) olanlar:“Ne bilelim, bāzergān ođlu dirlermiū. Mısır’a giderken muĥālif havā ile bunda gelüp (4) misāfir imiū .Cengi seyr iderken böyle kıbāhat eyledi.” didiler. Bađtek’in gönlünden:“Eyvāh (5) ūimdi Hürmüz beni tađķiķ kıtl ider.” deyüp ‘ askere:“Bre kıoman ūol nā-bekārı.Ola kim (6) helāk idesiz.” diyüp ol elli biñ Mecūsī ‘ askerine kıol ūalıncıa bir uğurdan feryād (7) iderek, Bedī‘ üzzamān’ı ortaya aldılar. Bedī‘ dađı tīg-i ħūneūānın ‘ uryān idüp, na‘ra (8) urup:“Benüm Bedī‘! diyüp bunlara öyle giriūdigim der‘aķab kıırmađa baūlayup ammā (9) beriden Hürmüz ol ħali görüp dūnyālar kendinin oldu.Eyitdi :“ Yā Behrām!Ne kıurursun (10) ūol nev-civāna imdād lāzımdır.” didükde Behrām da yüz biñ ‘ askeri ile yürüyüp küffāra kıılıc kııyup (11) kıan seyl olup aķdı. Felberz öldükden ūoñra bunlara kim kıayānur nücüm sā‘atde (12) geūtelerden pūūteler yıđılıp Bedī‘ üzzamān ‘ ālemi fenāya virdi.Depre urduđun atıyla dört 014b/13 pāre muĥarref ķalduđuna bir baūı ile kıolı havāya perrān olup ol dem ‘ ālemlere iriūüp 014b/14 ‘ alem ‘ alemdārı aķdarup tār-mār eyleyüp Felberz ‘ askerinin ikisi bir yirde kıalmadı. 014b/15 Periūān oldu māl ve ħazīne ve bārgāh dökülüp kıaldı. Bedī‘ üzzamān dönüp kendi mađalline gelüp, kıarār 014b/16 eyledi.Ammā Bađtek -i La‘īn bu ħāli görünce hemān bir yügrük ata binüp firār eyledi.Zirā bilür ki (17) yaķayı ele virse emān virmeyüp Hürmüz kıatl ider. Bedī‘ üzzamān dađı ‘ ammīsī ‘ Abdülmecīd (18) ve sā‘ir kıafādārlarıyla bārgāhuña gitdi.Rezm libāsların kııkarup bezm libāsların giyüp (19):“ Bunlar yedime āferin server eyü erlik eylediniz.ūol mazlüm ūeĥzādeye ūöyle bir ħūn-riz (20) penķesinden ħalaū eylediniz ve sebeb-i ħayātı oldunuz bā-ħuūūū ħarem-i ūāĥib-kırāna eyü (21) imdād eylediniz.” diyüp du‘ā-i ħayırlar eylediler. Ammā Hürmüz-i Tācdār ve Behrām-ı Ćöpin ve Behmen-i Yezidī [15a/1] ve Kürdiyye Bānū, Bedī‘ üzzamān’uñ bu tāzelikte böyle erligi ve bu mertebe bahādırlıđını Felberz (2) gibi bir ħaūm-ı kıavīnin nizesin elinden alup kendi nizesiyle kıatl ide hezār āferin (3) idüp ūād-ı ħandān olup ūafālar iderlerdi. Hürmüz-i Tācdār eyitdi:“ūol server (4) bizüm ħađāmuza sebeb oldu.ūol nev-civānı da‘vet idüp ikrām eylemek üzerümöze (5) her vechle vācib oldu.” didükde cümlesi münāsibdir diyüp ħuūūūan Kürdiyye Bānū (6) ise kıanı kıaynayup cemālin görmege ‘ arzū iderdi.Andan Behrām vezīrini ve Hürmüz (7) dađı Siyāvuū bin Ĥāce-yi kıoūup, bunlar da Bedī‘ a gelüp “Server buyurun sizi (8) ūāhumuz da‘vet ider.” didiler. Bedī‘ üzzamān, da‘vete icabet lāzımdır, diyüp ‘ ammīsī (9) ‘ Abdülmecīd ve birkıaķ bāzergānlarından ve dört nefer kıullarıyla yedinden kıutup (10) yaķın geldüke, bu tarafından ūāĥlar dađı Bedī‘ i ricāl-i devletlerine istiķbāl itdirüp, (11) ta‘zīm ile bārgāha geldükde ,bunlar da tekrīm idüp Behrām Ćöpin yirinden kıalkup : (12) “Buyurun server!” diyüp Bedī‘ üzzamān Hürmüz’e baū kıoyup ,geķüp pā-yi tađtda kıarār (13) eyledi. Andan Felberz’in mālını cem‘ eylemiūlerdi. Bedī‘ üzzamān’a ‘ arz eylediler eyitdiler: (14) “Ey nev-civān bu feđĥ-i nuūret senūñ yüzünden oldu.Bu māl senūñdir.Bize (15) cānumuz kıurtulduđu yetiūir.” didiler. Bedī‘ üzzamān eyitdi:“Benüm māla iĥtiyācım (16) yokdur ve ben bunu māl kıalebiyle itmedüm.Rızā ’en lillāh eyledim zirā gördüm ħađ bu (17) ūeĥzādenindir ve bir de gördüm ūāĥib-kırān ħātūnuna mađlūb-girlik eyledi. (18) Ben de ūāĥib-kırāna muĥabbeten bu kıadarca ħıdmet eyledüm, zirā ūāĥbikırānın ħā’ibāne

(19) didār-ı şerīflerine müştākım ve toğmış pederüm gibi severim. Hâk te‘âlâ görüşmek (20) müyesser eyleye, âmīn.” diyüp vâfir du‘â ve şenâ idüp, bir habbe kabûl eylemedi. Benüm sizlerden (21) ricâm budur ki bu hizmetimi bir maḥall-i münâsibde şâhib-kırâna tafşîl üzre taḥrîr idesiz. [15b/1] Ümîddir ki anlar da bize ḥüs-n-i nazarlarından ferâmûş buyurmayup pederim vaşiyetini yirine (2) getürmege müsâ‘ade buyuralar. Ben de şimden girü bundan Mısır’a gidüp pederim vaşiyeti (3) üzre Ka‘be örtüsü yapıdırup andan Beytullâh’a gidüp Beyti örtem ki pederüm (4) vaşiyetini yirine kâdir oldığım kadar getürmege sa‘y iderim. Ben Mısır’a varup (5) meşâliḥim görünce şâhib-kırân da seferden ‘avdet idüp Mekke-i Mükerrreme’ye teşrîf (6) iderler. Mübârek pâylerine yüzüm sürüp inşâ‘allâh bunda sizlere olan hizmetim (7) muḳâbili Ka‘betullâhı bir senelik örtmege icâzet virirler ümidindeyim. ”didi. (8) Bunlar da: “N’ola? Baş üzre, zâhir bu eşnâda bu diyârda bunca işler zühûr eyledi. (9) Bildirmemek olmaz ve hizmetini şâhib-kırâna ricânız ile iştiyâkıñuzı âlet tafşîl (10) taḥrîr ideriz.” didiler. Ammâ Kürdiyye Bânü Bedî‘in bu rütbe Ḥamza’ya iştiyâkıñı (11) görüp (...)yüregi ḥöşâ gelüp eyitdi: “Ey nev-civân baña bu kadar iyilik (12) idüp sebebi hayâtum oldun. İmdi bu günden şoñra benüm dünyâ ve aḥret benden (13) vücûda gelmiş gibi evlâdum ol. Ümîddür ki sen de beni analığa kabûl idesin. (14) Hele ben bundan şoñra bâḳiyye-i ‘ömrümü senün du‘â-yı ḥayriyyene şarf iderim. Zîrâ benüm (15) hayâtumdan başka bu şehzâde benüm hemşirem oğludur. Bunun daḥı hayâtına sebep (16) olup ol bed-ḥüy ḥün-rîz oğlan taḥt-ı saltanat baña ḳalsun diyü bu şehzâde’i (17) elbetde helâk iderdi.” didükde Bedî‘ şâz olup eyitdi : “Ey mâder, gerçi bizcileyin (18) bir ednâ’ sencileyin bir ‘âlî şâhib-kırân ḥâtunu oğul ide bundan eyü şâzlık mı (19) olur? Luḫfunuzdan kabûl eylediniz, cânuma minnet siz de dünyâ ve aḥret vâlidem olun ki (20) kendü vâlidemden ziyâde du‘â idüp ḥaḳîḳat üzre bilmezlikle ana oğul (21) oldılar. Bilmezler ki gerçekten ana oğuldur birbirlerine muḥabbet eylediler. Hürmüz Bedî‘üzzamân [16a/1] ve sâ’irlerine muraşsa‘ ḥil‘atler giydürüp meclis ḳurulup zevḳ şafâya başladılar. İşte (2) her biri bedî‘a üçer beşer gün ziyâfetler idüp Bed‘üzzemân eyitdi: “Şimden şoñra (3) iş tamâm ‘inâyetiñüz ḥadden aşdı. Gelmek irâdat, gitmek icâzet. Bizler de varup (4) Mısır’da olan ḥıdmetlerümüzi görelim, ola ki vaşiyetini yirine getüre idük.” diyüp icâzet (5) taleb eyledükde Hürmüz emir eyledi: “Sefînedeki adamlar defter olup zaḥîrelerin ve me’ûnetlerin (6) ḳıyup ba‘dehü öñüne düşüp iskeleye kadar getürdiler. Bedî‘üzzamân Hürmüz’e eyitdi: (7) “E be şehzâde, şimden girü siz de varup atan taḥtını zabt eyle. Baḳ atan (8) Şâh da ne cânibde ise hayâtından memâtından bir ḥaber al ve saña bir ḫarafdan bir (9) muḫâlefet ider düşmen olur ise bizi ḫâtırdan ferâmûş itmeyüp bir ḳulunuz (10) ile bir mektûb uçur. Ben gelüp yetişirim.” didi. Hürmüz : “N’ola ey nev-civân ‘ömrümüz (11) mezîd ola.” deyüp “Ḥadâ selâmetle uğruñuz açık ola.” deyüp tekrâr vedâ laşup (12) Bedî‘ tevâbi‘âtıyla gemilere girüp: “Ḳandesin Mısır-ı Ḳâhire?” diyüp gitmekte ammâ (13) ezincânib ol zamânki Nüşirrevân Kerb elinden zaḫm yiyüp nâ-bud olmuşdı. Ḥâce-yi (14) dâna yanında olmağla zaḫmine tîmâr iderek bir cânibe gidüp Kîş-i Bahreyn diyârına irişdiler. (15) Ol diyâr pâdişâhlarına ḥaber olup, ḳarşu çıḳup ‘izzetle getürüp, ḳondurdılar ve başlarına (16) gelen ḳışsa’i ḫikâyet idüp şâhin zaḫmi eyü olunca meks itdiler. Ve Medâyin ḫarafına (17) adam şalup çün gidenler gelüp bu aḫvâli bilüp gelüp Nüşirrevâna min evvelihî ilâ âḫirih ḥaber (18) virdiler. Şâh bu ḫaberi işidüp biraz adamlar ile ḥâce-yi yanına alup

ilgar ile ‘azm-i (19) Medāyin idüp gitmekde beriden Hüzmüz-i Tâcdâr dahı Bedī‘üzzamān gönderüp Medāyin tarafına (20) gelmek üzre iken Bahtek-i La‘în fikr idüp gene Hüzmüz’e müraca‘at itmedükce olmaz, şoñra (21) bizi katl ider diyü sürüp gelüp Hüzmüz’ün ayağına düşdi, ağlamağa başladı:“Şehzâdem , [16b/1] ben Felberz’e çok söyledim ammâ sözüm tutmadı.Āhîr-i kâr başını yedi.” diyü çok şeytāniyyet (2) idüp inandırdı ve suçundan geçüp gene yanına aldı.“Kandesin Medāyin?” diyüp gitdiler. (3) Bir gün gelüp Medāyin’e irişdiler ahālî-i vilâyet karşılayup götürüp tahta geçürdiler ammâ (4) Hüzmüz kendi adına sikke kazdırmayup;“Şâyed pederim bir taraftan zühür ider.” diyüp pederinden (5) haber muntazır oldu.Birkaç gün şoñra birkaç adamlar gelüp:“ Nüşirrevân geliyor!” diyü müjde (6) eylediler. Hüzmüz şâz olup cümle erkân-ı salţanat ile fūrüş varup buluşdiler.Ta‘zîmen (7) götürüp tahta oturdular. Felberz’in itdigin bir haber virdiler. Bedī‘üzzamān nāmında (8) bir bâzergān zâde babası vaşiyetini yerine getürmek için Ka‘be’yi örtmege giderken (9) Felberz’i katl eyledi, diyü cümle serencāmı nakl eylediler.Şâh diñleyüp:“Oğlum gerçi ol (10) oğlan bahâdır ve ziyâde serbes idi ammâ dimâğında fesâd var idi. Şâhlık için (11) baña dahı kaşdı me’mül idi.” diyüp birkaç günden şoñra bir gün Bahtek ile tenhâlaşup: (12)“ Bre mel’ün! Bu mişillü fitneye niçün sebep oldun?” diyü biraz ta‘zîr-i lisân ve biraz başlarına (13) gelen ahvâlleri söyleşürken Bahtek fırsat bulup:“Şâhum, bu Yezdân-perestlerden (14) bu intikâmı almazsan şâhlık idemezsin.” diyüp çok igvâlar idüp şâhın (15) ‘aqlın çeldi.Şâh da hâceyi da‘vet idüp:“Ey dānâ!Bu ‘arablardan nece intikâm aluruz?” (16) diyü istişâre eyledükde Hâce eyitdi: “Şâhum anların intikâmını gene Ĥamza eliyle aluruz, zîrâ (17) Ĥamza öyle zulmı sevmez.” didi şâh biraz fikr idüp:“Gerçek söylersin velâkin Ĥamza (18) bunda bu kadar.” didi hâce ol dem remel idüp istihrâcdan şoñra eyitdi:“Şâhum şimdi (19) giden adam Ĥamza’yı Mekke’de bulur.” didi. Şâh dahı hazz idüp Ĥamza’ya bir mufaşşal nâme (20) yazup Şehmerd-i ‘ayyâra virüp gönderdi.Rāvî eydür:Ol zamân Emîr-i ‘Arab, Melik (21) Kâsım’dan ayrılıp gemilere girüp giderken furtuna olup, Kerb’ün gemisi gâ’ib olur. [17a/1] Şâhib-kırân gemi ile Kîş-i Bahreyn diyârına çıkdılar.Ammâ Nüşirrevân gitmişdi. Kerb ile olan (2) kışşaları anda haber alup ‘Ömer ‘Ayyârî öğüne katup ‘azm-i Benî ‘Ād idüp gitdi.Bu taraftan (3) Kerb dahı Behrām ve ‘Ömer bin Rüstem üçü oturup :“ Aceb işler oldu şâhib-kırân duyarsa (4) bize gâyet gâzab ider.Bunun çâresi Mekke’ye varup şâhib-kırānuñ pederine ve mâderine (5) ve qarındaşlarına buluşup dahilek diyüp ricâ ve niyâz idüp ‘ışk belâsıyla bir olmaz (6) işdir oldu.Şâhib-kırândan bizleri şefâ‘at idesiz.” diyü çok niyâz eylediler. (7) Anlar dahı:“ Korkmayın biz sizleri kurtarırız.” diyüp bunları alıkdılar. ‘Abdülmuţţalib (8) ve Ĥazret-i ‘Abbâs ve Ebu Talib bunlara ziyâfetler itmede ammâ bu taraftan Ĥamza, Benî ‘Ād’a gelüp (9) ‘Ādiye Bānū ile buluşup, bunları su’âl eyledi. Mekke’ye gitdüklerin haber aldıkdâ sürüp (10) Mekke tarafına gitdi.Ammâ ‘Ömer ‘Ayyâr ileri sürüp Mekke’ye geldi.Bunları gördi. Üçi (11) dahı oturmuşlar ‘işret iderler. ‘Ömer bunlara:“Hay devletlüler!Niçe “sizündür şafanız var gibi.” (12) didi. Bunlar ‘Ömer’i görüp:“Hay sulţân-ı ‘ayyārân, hōş geldin.Şâhib-kırân kandedir?” didiler. (13) ‘Ömer eyitdi: “ Yabānda degül sizi görecegi gelmiş. ‘İşk kuvvetiyle Benî ‘Ād’a gelüp sizi bulmayup (14) bunda geldi. Sizler ziyâde şovukluğunuzdan bunda gelmişsiz. Evvel de ziyârete geldi. (15) Ammâ yâ Kerb! Ne ‘aceb olmaz kabâhat itmişsin. Şimdi şâhib-kırāna ne cevâb virirsin? (16) Gâzabından

dünyâyı görmez.” didi. Ammâ ‘Ömer bin Rüstem ile Behrâm-ı Kebîr dağı Ħamza’yı bilmezler idi. (17) Ammâ Kerb çün ‘Ömer’den bu sözleri işidüp bozuldı.Dönüp eyitdi:“Ey sultân-ı ‘ayyārân (18) işte bir işdir oldu.Şimdi baña ne öğüt virirsin?” didükde ‘Ömer eyitdi:“ Şimdi Ħamza (19) gelüp sizlere her ne dirse emrine muĥâlefet itmeyesiz. Öldürmek dağı dilerse (20) rāzı olasız.Nihāyet bizler de şefā‘at ideriz.” didi. Andan ħalkup şāĥib-ķırāna (21) ħarşu çıĥdılar ammâ Kerb cümleden girü ħalup hemān ‘Ömer bin Rüstem ile Behrām-ı Kebîr ileri (22) varup şāĥib-ķırānın rikābına şarılıp öpdiler. ‘Ömer-i ‘Ayyār bunları ta‘rif idüp (23) bildirdi. Ħamza bunları görmediginden biraz bunlara iltifāt eyledi.Andan Kerb gelüp [17b/1] Aşġar’uñ ayaġı altına düşüp niyāz eyledi. Şāĥib-ķırān ħaşın çatup:“Yā Kerb, nedür bu senüñ (2) itdigin bî-edeblik?Bir ehl-i İslām ħızın çekesin ve bunca ħan dokesin.Bu ħabāhatler (3) yanına ħalır mı, ħıyās idersin.” diyüp vāfir ħatā eyledi. Kerb eyitdi: “Devletlü (4) şāĥib-ķırān, bir ĥāldir oldu.Boynum ħıldan incedir. ‘İşġ belāsına bir ħabāhatdır itdüm.Niçe (5) dilersen emrine muĥī‘im.” didi. Şāĥib-ķırān eyitdi : “Baġ a yā Kerb sen benüm elimden bu cevāb (6) ile ĥalāş olamazsın.Meger da‘vācıların iskāt ola.” didi.Ol vaġit Behrām-ı Kebîr (7) dağı eyitdi:“ Devletim Ata, Kerb güzide serverdir, ‘afv eylen. Zīrā böyle bir belāya uğradı. (8) Şāĥ da tezlik idüp iki kerre yüz biñ ‘asker ile Kerb’üñ üzerine gelüp (9) ħatlı itmek diledi. Ben dağı ziyārete ‘arzü idüp gelüdigin böyle ġavġaya rāst (10) geldüm. Güyā imdād ideyim didüm, şūfî böyle ħabāhat oldu.” didi. Ħamza: “Yoġ oġlum, (11) bu aĥkām-ı şer‘iyyedir. Bunda ĥatır olmaz. Da‘vācılarımız görelim ne dirler?Ħaġları (12) ĥaġ olsun dirlerse ve büyük da‘vācısı şāĥdır da‘vā iderse, oġlumdur (13) dimem.” didi. Andan gelüp pederi ve māderi ve sâ‘ir ħarındaşları ve Mekke ulularıyla (14) görüşüp, andan ziyāfete başladılar. Andan şāĥib-ķırān Kerb’üñ aldıġı ħızın (15) atası Ħāriş‘i ve oġlunu ve öldürdigi ‘Āşım‘ı da‘vet idüp anlar da geldükde (16) eyitdi: “ Ben bunda yoġ iken Kerb bir ħabāhat idüp ve oġlum ve nebîlerüm de aña imdād (17) itmişler. Ammâ ħabāhate sebep Kerb’ dir. İmdi ħışāş isterseniz icrā ideyim.” didi. (18) Bunlar birbirine baġup Kerb’e merĥamet itdiler. Hemān Cemīle Bānū’nuñ atası Ħāriş, (19) eyitdi: “Devletlü şāĥib-ķırān ben anuñla çoġdan barışdum. ‘Adāvetim yoġdur.” didi. Andan (20) ‘Āşım eyitdi: “Devletlü şāĥib-ķırān! Oġlum için bunca zamān ağladum. Şimdi bunun (21) gibi bir güzideyi öldürdükde Bānū’nun anası ve atası dağı bir zamān gözyaşı dökerler. (22) Ve bu ölmek ile benüm oġlum ĥayāt bulmaz ki ħatlı itdirem. Ben oġlumun ħanın baġışladum.” (23) didi. Şāĥib-ķırān bunlara ĥil‘atler virüp ikrām ile götürdi. İrtesi gün Mekke [18a/1] uluları dağı ricā eylediler. Ħamza bir miġdār teskīn olup iki günden soñra Şehmerd-i ‘Ayyār (2) çıġageldi. Şāĥın nāmesin virüp Ħamza açup okudu. Dimiş ki: “Yā Ħamza! Bize şikāyete (3) geldiler Kerb’den, ben de nāme gönderdim. Baña ħarşu ħodılar. İmdi sen dağı benümle dost isen (4) anaların yā babaların veyā kendülerin ħayd-ı bend ile gönderesin.” dimiş. Çün şāĥib-ķırān (5) nāmeyi okuyup pür-ateş olup dönüp bunlara: “Gördünüz mi nā-bekārlar! Bizlere böyle (6) olmaz sözler işitdirdiniz. Bre cellād!” diyüp ĥayķırdı ve ħalkup gitdi, eliyle (7) Kerb’i bende çekdi. ‘Ömer ‘Ayyār şāĥib-ķırānuñ ayaġına düşüp niyāza başladı ammâ (8) ‘Ādiye Bānū da gelmişdi bu ĥāli görüp şāĥib-ķırānuñ ayaġına düşdi. “Gözüm (9) nūrı, evvel beni öldür, andan Kerb’i öldür ,gözüm görmesün.” diyü ağlamaġa başladı. Ħamza (10) fikre varup: “Ey vālide! Yoġ olmaz, Ħamza ‘ahdını bozdı dirler. Zīrā erenler meydānında (11) ‘ahdın bozmaġ ħatı ‘aybdır. Ammâ çünki böyle dilek idersin,

ben öldürmem. Ammā (12) bend ile şāha gönderirim. Şāh niçe dilerse eylesün. Eceli yok ise kırtulur.” (13) didi. ‘Ādiye Bānū kâ’il olmayup: “Behey gözüm nūrī! Şāh kıtlı ider, kerem eyle.” diyü (14) çok ricā eyledi. Ĥamza eyitdi: “Ben ‘ahdımı yirine getüreyim. Benüm de bir oğlum (15) ve ciger-güşem pāresiyle senüñ de oğlum oğlu gidivirsün. Ammā anda ĥāce-i (16) dānā anları bir țarīķ ile ĥalāş ider. Benüm ‘ahdım yirine gelüp şāhın sözi daĥı (17) yirin bulur.” didi. Andan bunların üçünü de kıyd-ı bend ile ‘Ömer’e teslīm idüp (18) biraz adamlar ile şāha gönderdi. ‘Ömer bu gün meydāna gelüp şāha buluşup (19) du‘ā idüp eyitdi: “Efendim şāĥib-kırān selām ider. İşte ĥaşmınız gönderdi.” (20) diyüp Ĥamza’nın nāmesin şundi. Ĥāce okuyup dimiş ki: “Ey şāh ben bunda (21) yok iken şöyle bir kıbāĥat itmişler. ‘Ayyārüm ile gönderdim.” dimiş. Şāh şād olup (22) Ĥamza’nın şadākatine taĥsīn eyledi ve ĥışmıyla Kerb’e kıķup vāfir ĥıțāb (23) idüp: “Ey bī-edebler! Ben zılmı def’ ideyim dirken siz gelüp, yardım idüp, benümle [18b/1] ceng idesiz.” didükde ‘Ömer bin Rüstem ve Behrām-ı Kebīr eyitdiler: “Ey şāh-ı ‘ālem, biz bilmedük, atamız (2) muşālaĥa olmadı. Kıyāsıyla çocukluğumuzdan ĥatā ve ‘ișyān eylemişiz siz ‘afv (3) idin.” didüklerinde Baĥtek: “Şimdi ‘afv ider kıyāsıyla behey şāhum ne söyledirsın? (4) Ursunlar boyunların kırtulalum.” didi. Şāh da: “Cellād gelsün hemān!” (5) Ĥāce ayağā kıķup: “Şāhum şabr eyle müşāvere idelüm.Şāyed Ĥamza sizi (6) imtiĥān itmek için göndermiş ola, bunlar boş degüldir soñra ziyān görürsün.” (7) deyüp çok kināye ma’nalar söyledi. Şāh vāfir şakalın ağızına alup fikre (8) varup, söz ĥācenindir diyüp ikisini ‘afv eyledi, eyitdi: “İşte Ĥamza ĥatırı (9) için bunları āzād eyledüm, lākin elbetde Kerb’i kıtlı iderim.” didi. Siyāset (10) meydānına Kerb’i getürdiler. Şāh eyitdi: “Bre nā-bekār! Hiç bu günleri fikr itmedin mi?” (11) diyüp çok söz söyledi. Ammā Kerb, ĥatā itdim , dimesdi şāh elem çeküp göre (12) şol ma’z oğlanı bir ‘özr itmez var imdi āĥir ‘ömründür diyüp cellād itdükde (13) ‘Ömer yanaşup ‘Arabca Kerb’e: “Behey nā-bekār! Lisānın yok mıdır, yoksa dilsüz mi (14) oldun?Şāhdan günāhın dilüñ ile Ĥamza evlādlarından şehzāde misin? (15) Şimdi mefta gidersin.” didükde Kerb şāha du‘ā idüp, ‘özr diledi. Andan (16) ĥāce ve ‘Ömer ‘Ayyār daĥı ricā idüp şāh da Kerb’üñ cürmünü ‘afv eyledi. Andan (17) ĥāceye emr eyledi. Ĥamza’ya bir nāme yazup ‘Ömer ‘Ayyār’a vāfir in‘ām idüp cā’izesin (18) virdiler. ‘Ömer ‘Ayyār tabān kıaldırup bir gün Mekke’ye irişdi. Şāhın nāmesin (19) Ĥamza’ya virüp Emīr-i ‘Arab nāmeyi okudı. Dimiş ki: “Yā Ĥamza, Kerb’i iki evlādın (20) ile kıyd-ı bend ile irsāl eyledigin ‘indimde bu ĥizmetüñ ziyāde maķbül oldu . (21) Ben de şuçlarından geçüp ‘afv eyledim. Ammā bir bāzīrgān oğlu zıhūr eylemiş ve oğlum (22) Felberz’i kıtlı idüp Mıșır cānibine gitmiş. Anuñ üzerine varmaķ murādumdır. (23) Yezdān-perest imiş, şakınup Müslīmāndur diyü şāĥib çıkımayasın.” dimiş. [19a/1] Ĥamza gelen adamlara eyitdi : “Varın şāha söylen Yezdān-perestdür diyü ben ol (2) bāzergān zādeye şāĥib olmam.” didi. Anlar da vedā’ idüp gitdiler. Andan soñra (3) Kürdiyye Bānū ile Behrām’ın nāmeleri gelüp okundukda Bedī‘üzzamān’uñ kendülere (4) imdād idüp eyledigi ĥizmeti ve şāĥib-kırāna olan iştiyākını ve selāmını taĥrīr (5) eylemişler. Çün şāĥib-kırān bu aĥvāli bildükde muķaddem daĥı bir miķdār işitmişdi. (6) Ammā bir ĥošca tafşīl üzre ma’lumu degül idi. Ġā’ibāne ĥazz idüp (7) Bedī‘üzzamān’a muĥabbet eyledi ve şāha izin virdigine nādım oldu. İşte bunlar (8) bunda Nüşirrevān daĥı Ĥamza’dan izin alup Bedī’in ne țarafa gitdügin (9) cāsüsladup tefahĥuş itmekte ammā sen kışşa’i bir ġayrı yüzden dinle. Ol zamānki (10) Melik

K̄āsım, Tuc Bānū haste olmağla pederi 019a/10 Erzenk H̄ān yanında birağup (11) kendi ‘azm-i Aḥar zemīn eyledükde Tuc Bānū h̄āmile idi.Eyü günü tekmīl olup dünyāya (12) bir erkek evlādı geldi. ErzenK H̄ān, şād olup adını Rüstem kodı.Ammā dimiş (13) idük ki Tamğac H̄ān, K̄āsım ögünde dil ucuyla İmāna gelmişdi.Çün K̄āsım’uñ (14) oğlu olduğun işidüp ‘aklı gitdi.“Bu daḥı başumuza bir belā olur . Tedbīr (15) budur ki buni def’ ideyim.” diyüp bir cāzū ‘avrat bildigi var idi.Da‘vet (16) idüp :“Bu oğlana çāre eyle.” didi.Cāzū daḥı sihir kuvvetiyle Rüstem’i kapup (17) getirüp, Tamğac H̄ān’a teslīm eyledi. Tamğac H̄ān da Rüstem’i alup ol gice (18) cāzū ile ‘işret iderken bir tiğ urup cāzūyı katl eyledi ki bu sırrı (19) bir kimesneye dimeye diyü verzīrleri ile müşāvere idüp zāyi‘ itmek (20) için bir şanduk düzüp içine koyup deryāya atdılar .Deryāda bir bāzergān (21) gemisi giderken rāst gelüp şandığı aldılar.Ammā h̄āce Cālūt nām bir bāzergān [19b/1] Rüstem’i görüp muḥabbet eyledi.Meger h̄ācenin oğlu olmaz idi. Rüstem’i oğul idinüp (2) muvāfiḥ havā ile diyār-ı Çin’e gelüp h̄ātünuna teslīm eyledi. Beslemege muḥayyed (3) olup çün Rüstem büyüyüp dört yaşına girdi. Çin pādīşāhına Şirvān (4) Şāh dirlerdı, anuñ da evlādı olmaz idi.Bir gün Rüstem’i görüp muḥabbet eyledi.Yanına (5) getirüp:“Bu kimin oğludur?” diyü şordı.H̄āce Cālūt’uñ şehir içinde nāmı (6) meşhūr bir bāzergān idi.Bunun evlādı olmadığın şāh bilürdi.“Bunu kande (7) buldi?Tiz h̄āce-yi çağırın!” didi.H̄āce gelüp şanduk ile bulduğun haber (8) virdi. Şirvān Şāh eyitdi: “Ey h̄āce bilürsin kim bir vāriş-i taht olacak (9) oğlum yok.Bunu baña vir, yaḳadan geçirüp evlād ideyim ve seni daḥı vezīr ideyim.” (10) didi.H̄āce ma‘kūl görüp Rüstem’i Şāha teslīm eyledi. Şirvān Şāh daḥı (11) Rüstem’e şāhāne libāslar giydürüp ve Cālūt’ı vezīr eyledi.Bir gün Çin diyārında (12) bir ruhbān var idi. Rüstem’e h̄āce idüp on iki yaşına varınca ‘ilim taḥşīl (13) idüp bir gün rāhib Rüstem ile kiliseye varup tapdığı putun perdesin (14) kaldırıp Rüstem gördi.Bir altun kürsī üzerinde insān şureti düzmüşler, (15) cevāhir ile tezyīn itmişler. Rüstem görüp ḥayrān oldu.Ḥocası ruhbān (16) Rüstem’e eyitdi:“Secde eyle, diyü teklīf eyledükde, Rüstem gerçi İslām içinde (17) büyümedi ammā yine mazḥar-ı hidāyet ve ‘aql rūşdünden secde itmeyüp fikre vardı. (18) Ruhbān:“Gözüm nūru ne fikr idersin?Sen de secde eyle.” didi. Rüstem eyitdi: “ Bu ne (19) ola?Bunun ḥayātı yok, ben buña secde itmem.” didi. Ruhbān eyitdi:“Ey şehzāde! (20) Öyle dime, ‘āşī olursun, put saña küser.” didi. Rüstem:“Küserse (21) küsivirsün.” didi.Ruhbān:“Öyle dime ciger-güşem, saña ḥışm ider. Rüstem eyitdi: [20a/1] “Yā bunun cānı yok.Niçe küser, niçe baña ḥışm ider.Ammā ben buña ḥışm iderim.Başına (2) bir depme urursam tār-mār olur.Ḳādir ise kendüsini benüm elümden kıtarırsın.” didi. (3) Ruhbān ise şaḳalın yolup:“Meded oğul öyle dime.Şimdi saña zararı doḳunur.” (4) didi. Rüstem gülüp:“Baḳayım niçe doḳunur?” diyüp varup şanemi kaldırıp omuzına (5) alup kilisedan taşra oldu.Ruhbān bu ḥālī görüp ‘aklı gitdi:“Şehzādem amān!” (6) diyüp ardına düşdi. Rüstem, şanemi bir ḳayāya öyle çarpdı ki pāre pāre olup (7) cevāhirleri şaḳıla ḳaldı. Andan Rüstem ruhbāna eyitdi: “Gördün mü h̄āce senüñ ma‘būdun (8) kendini kırtarmağa bile ḳādir olamadı bu niye yarar?” didi. Ruhbān yaḳasın çāk idüp (9) Şirvān Şāh’a geldi.Bu taraftan Rüstem sā’ir ruhbānlara:“Ne тұrursunuz?Şol cevāhirleri (10) yağma idüp divşirin.Gördünüz bunun kendiye ḥayrı yok.” didükde ruhbānlar yağma (11) itdiler.Ammā ol aḥmaḳ ruhbān Şirvān Şāh’a gelüp eyitdi:“ Ey şehriyār!Ḳo Rüstem (12) oğlun Rüstem küçükden ‘ibādet yolun öğrensin diyü kiliseye götürdüm.Şaneme (13) secde eyle

didüm.Ol da bana:“Bu gökleri ve yirleri bu mı yarattı?” didi.Ben de cevâb (14) virdüm.Kimine inandı ve kimine inanmayup şanemi omzuna alup kiliseden taşra (15) çıkup bir taş urup biñ päre eyledi.” dirken Rüstem çıkagelüp şâha du‘ â (16) idüp geçüp yirinde oturdu. Şirvân, Rüstem’i sağ görüp:“Gözüm nûrı, (17) niçün ol şaneme hâkâret eyledin?” didi. Rüstem eyitdi:“Devletim ata, bu benüm hâcemi (18) ben ‘âkıl kişi kıyâs iderdüm.Meger ‘aklı yok imiş.Cümle ‘âlemi bu yarattı; dir.Bu (19) nasıl sözdür?Ben de yire urdum, päre päre oldı ve böyle oldığı yeğdir.Zîrâ aḥvâli (20) bilmeyen bizüm hâce gibi aña uyup hâkka ‘ișyân iderler.” didi. Şirvân Şâh, bu cevâbları (21) işidüp:“Ey ciger-güşem, yâ sen kime secde idersin?” didi. Rüstem eyitdi: “Beni ve seni [20b/1] yaradan ve cümle maḥlûḳun rızıklarını virene secde iderim” didi. Ol dem Şirvân Şâh: (2)“Gözüm nûru bu ma‘ rifetini kimden öğrendün?” didi. Rüstem eyitdi: “İşte hâcemden (3) öğrendüm.” didi.“Yâ niçün sözün tutmadın? didi. Rüstem hâk sözlerin tuttum, bâtıl (4) sözlerini tutmam. Zîrâ ‘aql-ü iz‘ân var. Sözlerinüñ toğrusun aldum.” didükde (5) Şirvân Şâh bu sözlere ḥayrân olup, rāhibe:“Ey rāhib, ḥadd-i zātında (6) bizler bunca zamandır azgunluk içinde ‘ömrümüz geçürmüşüz.Bu ma‘şumun didiği (7) kadar vardır.Cümlemüz bu bâbda dîvâne gibi hâk ile bâtılı farḳ idemeyüp nāfile (8) şaḳalumuz ağartmışız.” diyüp emr eyledi. Şehirde ne kadar şanem var ise getirüp (9) cevāhirlerin alup kendülerin päreletdi ve cümle şehir kavmi ĩmāna gelüp ba‘dehū (10) İslām diyārından bir ‘âlim kimesne getürdiler. Andan āyın-i İslāmı ve şerī‘at-i İbrāhim’i (11) ta‘līm eylediler.Andan Rüstem binüp inmege heves idüp şayd-i şikāra başlayup (12) bir gün şikārda ḥayli yir gidüp aḥşam olunca bir āhū şayd idüp (13) aḥşam ḳaranlığı ziyāde olmağla anda yatup şabāḥ olduḳda ḳalkup bir derbende geldi. (14) Öte geçüp nazar eyledi.Ne gördi, bir şahrā nihāyeti bir kūh-i ‘azīm eflāke ser çekmiş, (15) ortasında bir nehr-i ‘azīm akar. Raḥşın sürüp ol dağın etegine vardı. Ne gördi (16) bir balta şadāsı gelüp Rüstem gördi bir kimesne odun keser ammā şekli ādeme (17) benzemez. Rüstem yakın varup yol şordı. Ol kimesne hemān oḳunı kıyup (18) Rüstem’in üzerine yüridi elinde balṭayı ḥavāle eyledi. Rüstem:“Bre adam!Ben saña (19) düşmen degülim, yol şorarım diye gördi olmadı balṭa ile Rüstem’e bir ḳarb urdu. (20) Rüstem elinden alup öyle bir balṭa urdu ki ḥerīfi iki päre eyledi.Bir de anı [21a/1] gördi, her ağaç dibinde birer ikişer adamlar zuhūr idüp; hay nā-bekār yoldaşumuz (2) öldürdi, imdi seni daḫı anuñ yirine öldürelim; diyüp üzerine hücüm eylediler. (3) Rüstem bunları gördükde tiğın çeküp bunlara girişdi. İki yüzünü helāk (4) idüp ḳuşuru ḳaçup gitdiler.Meger oraya yakın bir şehir var idi.Anda Ğollar (5) şāhı var idi. Bunlar anda varup şikāyet itdiler. Bunların şāhına Bābil (6) Ğol dirlendi. Hemān-dem yavuzlanup bir gergedāna binüp, sürüp Rüstem’e gelüp hemān (7) bir tiğ ḥavāle eyledi. Rüstem siper virüp men‘ idüp Rüstem de Bābil’e ḥavāle eyledükde (8) Bābil şavulunca tiğ inüp gergedānuñ kellesin zemīne bıraḳdı Bābil yıḳıldı. (9) Rüstem bir daḫı urmak murād eyledükde Bābil:“Emān ey nev-civān, ben Ğollaruñ şāhıyım, (10) kıyma saña ḳul olayım.” didi. Rüstem eyitdi: “Müslīmān olup mürdem ḥōrluğa tevbe (11) idersen.” didi. Bābil n’ola deyüp Müslīmān oldı ve Rüstem’i alup sarāyına getürdi. (12) Vezīrleri bu ḥāli görüp Ğöl diyince eyitdiler. “Ey şāh böyle bir küçük oğlana (13) ḳul niye oldun?” didiler. Bābil Şāh: “Ḥavfımdan oldum.” didi vezīrleri eyitdiler: “Gel (14) bunu tılsıma ḥavāle eyle.Helāk olsun eger fetḥ iderse bilirüz ki şāhib-i (15) zuhūrdur.Andan ḳul oluruz.” didiler.Bu ḳavlı üzre Rüstem’e ziyāfete başladılar. (16) Ešnā-yı kelāmda

Bâbil Şâh eyitdi:“Server bu diyâra böyle yalıñuz ne diyârdan geldiniz? (17) didi. Rüstem eyitdi:“Ben Çin şâhınıñ oğluyum, aduma Rüstem dirler.” diyüp niçe (18) geldigin beyân eyledi.Andan Bâbil Ğol eyitdi :“Ey şehzâde çün siz bu kadar (19) kuvvete mâliksiz imdi burada bir tılsım vardır feth idebilürsen içinde (20) çok mâl vardır ,cümlesin alursun.” didi. Rüstem eyitdi:“ Ol tılsımı (21) baña gösterin.” didi.Meger ol tılsım Tahmürâş-ı Dîv-bend bağlamışdı.Oradan [21b/1] kalkup Bâbil ve cümle ricâl-i vüzerâsı Rüstem’in öğüne düşüp tılsım oldığı yire (2) geldiler. Rüstem gördi bir şişâr şeklinde bir kapısı var, kapalı öte cânibine dolaşdı. (3) Bir kapudan ğayrı girecek yir yok Rüstem ‘acabâ buña ne çäre itsem diyüp tururken (4) gün toğrusı tarafından bir levh gördi. Üzerinde birkaç satır yazı var okudu. (5) Dimiş ki ey zamâniyla bunda gelüp bu tılsımı feth itmek murâd iden Hamza oğlu Rüstem (6) Rüstem’üñ oğlu Melik Kâsım oğlu Rüstem iseñ fethine tâlib olasin. Zîrâ (7) senüñ adına bağlanmışdır. Zamânında ben de Tahmürâş Şâh idim. Bu rahme’ i binâ idüp (8) bî-kıyâs mâl ve yâdigâr kodum. Alup rûhumu hayr du‘â ile yâd idesin.” deyüp tamâm (9) eylemiş. Ammâ fethini beyân itmemiş. Rüstem târihi okudu.“Benüm adum Rüstem ammâ (10) ne biliyim İbrâhim’den olduğuna şübhem var.Belki atadan veyâ anadan ola.Ammâ pederümüñ (11) adı Nüşirrvân’dır.Bunda ise Kâsım diyor.” diyü ğam-ġin oldı. Ammâ rahminin etrâfi (12) hendek içi tolu şu bir köprüsi var.Çapu üzerinde tãvus şureti düzmişler. (13) Rüstem eyitdi:“Bir kimesne köprüye yürüsün, kapuya varsın, görelüm.” didi.Bir Ğol (14) köprüye yürüyüp yakın varınca ol taş cevelân idüp bir kez çağırdı. (15) Dîvârdan bir pencere zâhir olup içinden bir Tatar ğulâmı elinde tîr ü kemân bir (16) oğ atup ol Ğol’i urup helâk eyledi. Rüstem gördi, aħşam da olmışdı, (17) anda kaldılar. Rüstem ol gice dergâh-ı haħka niyâz idüp vâġ’asında bir pîr gelüp (18) rahminin fethini Rüsteme ta‘lîm idüp, Rüstem uyanup ,şâd-ħandân şabâħ (19) olduġda, Rüstem ol köprüye yürüdi. Nişfına varınca ol tãvus harekete eġelüp (20) Ğollar, şimdi Rüstem helâk olur diyü baġarken ol tãvus hareket idince (21) ol Tatar ğulâmı zâhir olup oğ atmak istedükde, Rüstem andan evvel bir oğ atup [22a/1] Tatar ğulâmınıñ aġzından urdı. Bir tarâka çatlayup nâġâh ol Tatar ğulâmı tılsım (2) kapusunda bacaġından aşıla kaldı.Çapu açılıp Rüstem kapudan içeri girdi. (3) Bir fil gelüp Rüstem’e hücüm eyledi. Rüstem vâġ’asındaki ta‘lîm üzre fili daħı (4) ibtâl idüp velhâşıl tılsımı feth idüp cümle mâli çıkarup ve kendiye (5) münâsib bir ġat alât-ı ġarb ve yüz yigirmi ġubbe üzerine ġurulup bir bârgâh ve (6) on iki biñ ere yetecek cebeħâne ve pelenk tâzî nâm bir raħş-ı münâsib (7) egri uyañı vesâ’ir lâzimesin bulup taşra çıkarup, Rüstem bir iki gün (8) daħı oturup, eyitdi:“Ey şâh Ğolân, ben atam şâha giderim.Sen daħı (9) istersen buyurun berâber gidelüm.” didi. Bâbil Şâh daħı yirine vekîl koyup on (10) biñ ‘asker alup ol mâli ġazîne yükledüp ‘azm-i Çin idüp gitdiler.Râvî (11) eydür: “Beriden Rüstem ġâ’ib olduġda Şirvân Şâh çok arayup bir ġaber alamayup (12) elem üzre iken bir ehl-i nücüm bulup istiħrâc itdirüp eyitdi: “Şâhum Rüstem (13) saġ sâlimdir yakında bir ‘azîm devlet ile gelür.” diyü ġaber virdi. Bunlar Rüstem’üñ (14) gelmesine muntazır iken bir gün gördiler, minâre kadar Ğollar gelürler. İçlerinde pelenk (15) vâri raħşe bir nev-civân süvâr olmuş. Şehir ġalkına ġavf düşüp: ‘Aceb bunlar (16) düşmen midir? Dost midir ?Yoksa vilâyeti başmak midir murâdları? ” diyü birkaç fedâyî (17) yiġit ileri varup ġaber alup hemân gelüp, Şirvân Şâh’a müjde eylediler. Şirvân (18) Şâh mesrûr olup cümle vüzerâsıyla ġarşu çıkup, Rüstem şâhi gördükde atından (19) zemîne atlayup,

gelüp atasınıñ elini öpdi. Şirvân Şâh: “Merhabâ gözüm nûrı.” (20) diyüp bağına basdı. Rüstem başına gelen serencâmı naql iderek at (21) başı berâber şehre geldiler. Şirvân Şâh vezîrlere eyitdi: “Benüm oğlum ciĥāngîr olmış.” [22b/1] didi. Andan soñra Rüstem-i Ciĥāngîr dimege başladılar. Andan Şirvân Şâh vüzerâsıyla şehre (2) gelüp tahtında karar eyledi. Tılsımdan çıkan mâlî tağlar gibi yığıp bir miqdârın fuqarâlara (3) bahş idüp bâķisini der-ĥazîne eylediler. Ammâ bu Şirvân Şâh her sene. Kara Hân (4) nâm bir pâdişâha ĥarâc virirdi.Üç sene idi ĥarâcı göndermeyüp Kara Hân (5) ĥarâc talebiyle bir vezîr ve bir de Şârim Türk nâm bir behlivân beş yüz adam ile (6) gönderüp anlar da gelüp nâmesin virüp Şirvân Şâh da ĥarâcı tedârik idüp (7) ĥazîne bağlayup bunlara teslîm idüp birkaç gün bunlara ziyâfetde idi. (8) Ammâ râvî eydür Şirvân Şâh’ın iki âĥiret evlâdları var idi birine Şehrûz ve birine (9) Bihrûz dirlerdi. ‘Ömer ‘Ayyâr neslinden idiler. Bunları Şâh Rüstem’i görüp gözetmek (10) için ta’yîn itmişdi. Anlar da Rüstem-i Ciĥāngîr’den ĥazır idüp dâ’imâ yanından ayrılmazlar (11) idi. Rüstem bunlar ile şikâra gidüp bunlar ziyâde çapuk olmağla ‘ayyârlık ĥizmetinde (12) olurlar idi. Rüstem-i Ciĥāngîr bunlar ile şikârdâ şunda bunda diyerek şâhın (13) çiftliklerinde kalup uzak mahallerde bulunup on günden ziyâde gezmekte idi (14) Kara Hân elçisi şehirden taşra şahrâda bârgâhların çıkarup gitmek üzere (15) iken Şirvân Şâh, Kara Hân ĥavfinden üç senelik mâl-i ĥarâcı tamâmen teslîm (16) idüp ve bunlara ri’âyetler idüp ammâ Rüstem şikârdan ‘avdet idüp şehre yakın (17) geldükde gördi câriyeler var. Ne ola aşlı diyüp Bihrûz’ı gönderdi gelüp ĥaber alup (18) gelüp Rüstem’e eyitdi:“Server pederüñ şâhuñ şunurdaşı Kara Hân’dan elçi gelmiş (19) her sene ĥarâc alurmuş. Üç senelik ĥarâc birikmiş.Anuñçün gelmiş ki ĥarâcı (20) alup götüre. Pederin virmiş, gitmek üzere imişler.” didükde Rüstem pür-ateş olup: (21) “Be cânım şimdi pederüm Müslîmândur, neden ĥarâc virir?” diyüp pelenk tâziyâ sürüp [23a/1] gördi bir büyücek bârgâh var. Bildi anuñ öñüne gelüp: “Kanı bu ‘askerin saları?” diyü (2) ĥaykırdı. Şârim Türk, “kimdir bu” diyü çadırdan çıkup gördi bir tâze nev-civân ammâ (3) muĥaddem Rüstem’in vaşfını işitmişdi. “Nedür yigidüm? İşte bu ‘askerin serdârı benim.” didi. (4) Rüstem eyitdi:“Senüñ bu diyâra gelmeden murâdın nedür?” didi. Şârim eyitdi: “Öteden berü bizüm (5) şâhumuz Kara Hân, Şirvân Şâh’a beher sene ĥarâc virir idi.Üç senelik ĥarâcı (6) birikmiş , aldum gidiyorum.” didi. Rüstem eyitdi :“Bre nâ-bekâr! Ol Müslîmândur, Müslîmândan (7) ĥarâc alınur mı.” didükde Şârim eyitdi: “Ben Müslîmân falân bilmem.Ĥüküm ġâlibindür.Bizüm şâhumuz (8) Şirvan Hân’a ġâlibdür. Anuñçün alırız.” didi. Rüstem eyitdi: “Çünkü ĥüküm ġâlibindür, (9) dirsın, ben de ĥarâcı senden alırım .Senüñ şâhın baña ġâlib olursa, gelsün (10) benden alsun.” diyüp bunlar azğışup Şârim Türk de cebe ve cevşen giyüp (11) raĥşına süvâr oldı. Rüstem’in üzerine at sürüp bir nîze ĥavâle eyledi. Rüstem-i (12) Ciĥāngîr siper virüp men’ eyledi. Şârim bir daĥı ĥamle idüp Rüstem men’ idüp (13) nevbet kendüye geldükde bir gürz şöyle urdı ki Şârim gürzini berâber virdükde, kolları (14) bükülüp arĥaya aldıkda dem nefesi bend olup ayakları rikâbından boşanup ser-nigün (15) olunca Rüstem-i Ciĥāngîr yek miĥ üzere dönüp raĥşından atıup, Şârim Türk (16) kendüyi cem’ idüp ĥalkayım derken, Rüstem bunun sînesine muşt urup tekrâr (17) zîr-ü zeber oldı.Gögsüne çıkup dal ĥancer oldı ki başın kese ammâ bunlar cenge (18) başladıklarında Şirvân Şâh ĥaber alup ‘aklı gidüp hemân süvâr olup ol vaķitde (19) geldi ki Rüstem, Şârim Türk’ün gögsüne çıķmış başın kesmek diler. Şirvân Şâh (20) feryâd idüp:“Ĥay gözüm nûrı

elçiye zevâl olmaz çek elin.” didükde Rüstem atasınıñ (21) sözün red itmeyüp hemân şakalının bir tarafını kesüp Şarımı âzâd eyledi. Andan Şarım (22) Türk’e eyitdi: “Var imdi iyü gördigin söyle bu harâc-ı mâlî her kim baña gâlib olursa [23b/1] aña virem eger gâlib olmazsa ben dañı senüñ şâhından bir bu kadar harâc alırım.” diyüp elçiyi (2) gönderdi ve bir habbe virmedi. Çün Şarım Türk vezîr ile böyle felekzede Kara Hân'a (3) geldi, cümle olan ahvâli naql idüp Rüstem-i Cihângîr'den şikâyet eyledükde Kara Hân (4) ziyâde gâzaba gelüp emr eyledi. Dört pehlivân ta'vîn eyledi. Kaşmer Bulgârî, Kicân Çerkez, (5) Erdeşîr Ermenî, Vaşiyof Urus pehlivânlar dört yüz asker ile gönderdi. Bunlar bir (6) gün Şîrvân Şâh şehrine yakın geldüklerinde şâha haber gelüp Şâhı Kara Hân (7) tarafından dört pehlivân ile bu kadar asker geliyor, didiler. Şîrvân Şâh'ın (8) aklı gidüp: “Behey oğlum ,tek durmayup böyle bir azîm şâha kim cevâb virecek?” (9) didi. Rüstem : “Devletüm ata ,sen şafâda ol ben ona cevâb viririm.” deyüp Şehrüz ile (10) Bihrüz'ı yanına alup eyitdi: “Benüm murâdum bu gelen askere karşı varup, yalnız kendimi (11) urmağdır.” didi. Bunlar eyitdiler : “Server bizüm cân başumuz yoluna fedâdır.” didiler. (12) Rüstem bunlara du'â idüp bunları ayyâr mişâli yanına alup askere karşı (13) gitdi. Askerin geleceği yolda bir derbend var idi. Ol derbendin ağzın alup (14) ileri gelen asker gördiler, bir taze civân derbend ağzın almış. Bunlar görüp: (15) “Ne turursun yiğidim? Eger murâdın askeri temâşâ ise yol üzerinden şavul, (16) bir kenârdan seyr eyle.” didiler. Rüstem-i Cihângîr eyitdi: “ Ben seyirci degülüm, Şîrvân (17) Şâh tarafından bâc harâc isterim.” didi. Bunlar gülüşüp: “Bre oğlan! Bu (18) askerlikdir, bâzergân degüldür ki bâc alasin.” deyüp ileri geçmek dilediler. Rüstem (19) nîze ile bunlara yol virmeyince serhengler bire urun eylediler. Rüstem bunlardan on beş (20) dânesini katl idüp kuşûru girü kaçup pehlivânlara haber idüp: “Bir genç oğlan derbendi (21) geçmiş bâc ister.” diyü ahvâli söyleyince bunlar: “Bre şavulun Şîrvân Şâh oğlu (22) Rüstem olmasın.” deyüp Ğaşem-i Bulgârî rahşın sürüp Rüstem'e muqâbil olup: (23) “Murâdın nedür, bunları nâ-ħağ yire niçün öldürdün?” didi. Rüstem eyitdi : “Bâc isterim [24a/1] didüm, virmeyüp baña kaşd eylediler. Ben de öldürdüm. Şimdi sen geldin, imdi hesâb idelüm (2) bâcınız virin.” didi. Ğaşem-i Bulgârî: “Bunca askere karşı koyup nice cevâb (3) vireceksin dîvâne misin didi ammâ gördü üzerinde olan alât ve elindeki rahşın (4) kendülerde yok gâlibâ bu Rüstemdir diyüp diledi ki bir gürz urup yıka hele bir (5) nîze urayım diyüp nîze havâle eyledi Rüstem men' idüp bir nîze de Rüstem urup (6) Ğaşem-i Bulgârî yıkıldı Rüstem kendüyi zemîne atup muşt muştâ olup âhîr (7) Rüstem kemerin teslîm idüp üç zor idüp bir nesne idemeyüp Rüstem bunun (8) kemerinden kapup zor idüp yire urup ayyârlar irişüp bir ağaca asarak (9) kodılar velhâşıl bu pehlivânların birkaçını bende çeküp kendüyi askere (10) urup kırmağa başladı nücüm sâ'atde askeri perişân idüp Bâbil (11) Göl dañı irişüp çok esîr aldılar ba' dehû şehre gelüp meclis kurup biraz (12) keyifleri kerem olduğda Rüstem emr eyledi dört beş pehlivânları getürdiler Rüstem (13) ey dilâverler nice görürsünüz kendinizi imdi imâna gelüp kullugum kabûl (14) ider misiniz yoħsa başınız keserim didi bunlar bir genç server şâyed gâzab (15) ile serhõş bizi helâk ider diyüp Müslümân oldılar Rüstem bunların (16) bendlerin alup hil'at giydürüp yir gösterdi ammâ bozğun asker Kara Hân'a (17) varup feryâd idüp ahvâli haber virdiler Kara Hân gâzaba gelüp üç yüz (18) biñ asker ile oğlunu serdâr idüp pây-i taht Pehlivânı Nağtây Dilîr'i (19) ve Kağtân-ı Zengî'yi ve Şehsûvâr-ı Şeddâdî ve Şâmil-

i Tîr-endâz'ı ve Şâm Türk (20) bunları dahı berâber ta'yîn idüp bunlar dâhil bu kadar 'asker ile Rüstem (21) üzerine gitdiler ammâ beriden Şîrvân Şâh bunların gerüsi gelür diyü (22) tedârik görüp hâzır oldu yüz biñ 'asker cem' idüp Tahmürâş-ı Dîv-bend (23) bârgâhuñ kurup Rüstem sağ kolda ve kul eylediği pehlivânlar sağ ve şol [24b/1] oturup Kara Hân tarafına muntazır oldular ammâ Kara Hân tarafından gelen 'asker dahı (2) bir gün geldi bunlara karşı konup ertesi gün bir nâme yazdılar elçi nâme'i getirüp (3) Şîrvân hân tarafına gelüp kendüsin 'arz eyledi icâzet olup Şâh (4) huzûruna girdi nâmesin şundi Rüstem nâme'i okuyup pâre pâre idüp (5) elçiyi koğdı yarın cenkdir diyü nidâ olundu Kara Hân 'askerinden Şehsüvâr-ı Şeddâdî (6) ayağa tûrup Rüstem'in cengin istedi Bihrûz-ı 'ayyâr anda idi gelüp haber virdi (7) çün şabâh oldu iki 'asker at, fil, gergedânlaruña süvâr olup alaylar ve şaflar bağlayup (8) meydân açılıp küffâr tarafından Şehsüvâr meydâna girdi beriden Rüstem'e muqâbil oldu (9) Şehsüvâr bire oğlan iki Şâhı birbirine düşürüp bundan murâdın nedir?" dedi. (10) Rüstem eyitdi: benüm murâdum sizüñ şâhınızı îmâna da'vet idüp muhâlefet iderse (11) hârâc alsam gerekdir diyüp bunlar azgışup cenge başladılar Rüstem bunun (12) bir nîze ve iki gürz cümlesin men' idüp Rüstem dahı bir gürz urdı ol dahı (13) gürz berâber virdi ammâ tahammül idemeyüp rahş boynun koca düşdi Rüstem bunun (14) kemerinden kapup yire urup 'ayyârlar bend idüp 'âlem dibine getürdiler Kahtân meydâna (15) girdi Rüstem anı dahı yıkup bende çekdi andan Naqtây girdi cenge başladılar (16) ahşam oldu (17) iki 'asker dönüp kondılar Rüstem esîrlere ta'am gönderdi (17) ammâ beri taraftan Naqtây Şâvur Hân Rüstem'i su'al eyledi Naqtây eyitdi şehzâdem (18) söz yok bu Rüstem Cihângîr kavî haşımdır görelüm atan Kara Hân bir nâme yazalum (19) bildirelüm görelüm şulh mı olur yâhüd kendi mi gelür sonra baña niçün bildirmedi (20) dimesün didi Naqtây dahı bir mufaşşal nâme yazup gönderdiler nâme Kara Hân'a (21) geldükde yedi kerre yüz biñ 'asker cem' idüp yola çıkup gelmekte bu taraftan (22) irtesi gün yine meydân açılıp Rüstem ile Naqtây göte göt ceng eylediler (23) Naqtây ile ahir kemer kemere oldılar Naqtây üç avuç zor idüp güciyle Rüstem'i [25a/1] taraqlığa dikdi gayrı ziyâdeye kâdir olmayup şalivirdi andan Rüstem tûtup bir (2) zor idüp kaldırıp kolu üzre alup bir yire urup bende çeküp 'âlem dibine (3) gönderdi Şâvur Hân'im ol hâli görüp 'askeri kol şalup küffâr askeri yürüdükde (4) İslâm 'askeri dahı yürüyüp ahşam olunca ceng eylediler Şîrvân şâh (5) Rüstem'in bu erliğin görüp şâz oldu andan Rüstem gelip oturup 'işrete (6) başladılar keyifler keremâ kerem oldu (7) Rüstem emr eyledi ol esîr olan üç dilâverileri (7) getürdiler İslâmı 'arz idüp kışşa dîrâz olmasun İslâmı kabûl eylediler Rüstem (8) bunların bendin alup Naqtây-i Dilîr'i ser-kaablân idüp Kahtân Zengî-i ser'asker (9) eyledi andan câsûslar gelüp Şâvur Hân'a haber virdiler Şâvur Hân gam-gîn olup (10) Rüsteme bir nâme yazdı pederim gelince cenk olmasun diyü Rüstem de n'ola deyüp (11) bunlar birkaç gün 'işret ve şayd-i şikâr idüp Kara Hân dahı iyi yedi kerre (12) yüz biñ 'asker ile gelüp oğlu Şâvur Hân karşılayup buluşdular ve pehlivânların (13) esîr alup İslâm'a geldüklerin tûyup ziyâde elem çekdi andan bu kadar (14) 'askeri ile Kara Hân'ın geldiğini Şîrvân şâh görüp eleme düştü ammâ (15) Rüstem'in aşlâ Hâce ti degül andan Kara Hân Şîrvân şâha bir nâme yazup (16) Rüstem'i istedi ve yine eski dînüne gir ve hârâcı ver diyüp elçi nâme'i getirüp (17) okudu (18) Rüstem-i Cihângîr itti var şol ahmağa söyle bizüm dînümüz haqtır bildiginden (18) kalmasın diyüp ilçeyi gönderdi ammâ Kara Hân'ın bir pehlivânı var idi

Şâmil-i Tîr-endâz (19) dirlerdi gâyet iyi oğ atardı men' i mümkün degüldi Kâra Hân'dan (20) Rüstem'in meydânını istedi bir anda işin tamâm ideyim didi Kâra Hân da (21) hil' at giydürüp izin virdi cäsüsler bu haberi Rüstem'e getürdiler Rüstem (22) Hudâ'ya şıgındum deyüp andan dîvân tağılup herkes istirâhate vardıklarında [25b/1] Rüstem'e vâk'asında bir pîr gelüp gözüm nûri Şâmil'in saña yâman kâsdı vardır (2) ammâ elem çekme fırsat senüñdür saña oğ atdığda şöyle men' eyle böyle men' eyle (3) diyü ta' lîm eyledi çün şabâh oldu iki ' asker süvâr olup şaflar bağladılar hemân (4) Şâmil-i Tîr-endâz 'azm-i meydân idüp na'ra urup kanı ol cihângirlik da'vâsı (5) iden meydânuma gelsün didükde Rüstem dağı pelenk tâziyâ meydâna sürüp oğ (6) menziline geldükde eyitdi :ey Şâmil neye mağrûr olursun sende oğ var ise (7) bizde yok mı didi Şâmil eyitdi çünkü oğ atmak bilürsün evvel sen at ki soñra (8) saña nevbet gelmez didi Rüstem eyitdi :sen benüm için gam yime hamle eyle didi Şâmil (9) dağı günâhın boynuna diyüp bir oğ gümânından küşâd ve bir nice ' asker ol hâli (10) görüp vâh gitdi Rüstem dirlerken hemân Rüstem at şağrısına yatdı Hamzavârî (11) Şâmil'ün oğun iki barmağıyla tutup kâddin râst kılup oğı meydân ortasında (12) kırub atdı islâm 'askeri şâz olup Şâmil gâyet kaçyup bir oğ dağı atdı (13) Rüstem tâ zebâna ecele çarpup men' eyledi bir oğ dağı alnından nişânlayup atdı (14) Rüstem gümân kulağıyla çarpup men' idüp yan yana geçerken Rüstem kemerine dest (15) urup zor idüp yire urup bende çekecek zamân karındaşı Şemâ'il (16) irişüp Rüstemin önün aldı Rüsteme hamle idüp Rüstem men' idüp Şâmil'in (17) kulları Şâmil'i meydândan çıkardılar Şemâ'il nîzede kâmil idi bunlar birbirilerine (18) üçer hamle idüp yekâ yek gürz cengine başladılar 'âkıbet Rüstem bir darb-ı (19) şedîd urup yıkdı bende çekeyim dirken Şâvur Hân Rüstem'in ögün alup (20)(...) kulları kapdılar Rüstem gördi bir nev hağ tâze dilâver maqbûl cübbeler giymiş (21) muraşşâ' tîğ kuşanmış şâhâne libâslar giymiş eyitdi dilâver bu 'askerde ne nâmıyla [26a/1] yâd olursun didükde Sever:"Ben Kâra Hân'ın oğluyum didi Rüstem bilüp hoş geldin (2) Şehzâde gel senüñle yâr karındaş olalum diyüp biraz âşinâlıktan soñra bunlar azğışup (3) cenge başladılar ammâ Şâvur Hân eyitdi Server şol meydânda senüñle imtiyhân (4) olalum baña gâlib olursan saña kul olurum eger ben de saña gâlib olursam sen de (5) baña kul olur mısın didi Rüstem Ey Şehzâde bu kavle ben râziyım diyüp bunlar cenge (6) başladılar Aşşam olunca cenk idüp dönüp kondılar Rüstem bârgâhuña gelüp (7) eşnâ-yı kelâmda Şâvur şehzâdeyi medh iderdi irtesi güne gene cenk idüp (...) (8) yedi gün cenk eylediler sekizinci gün gene Rüstem bir gürz urup Şâvur Hân'ın (9) rahşının beli kırılıp ba' dehû muşt muşte kemer kemere olduğda Şâvur Rüsteme (10) bir muşt urup kaşı üzerinden zağm urdı Rüstem kemerinden (...) (11) idince Şâvur'ın kemeri kırıldı Rüstem elinde kalan parçayı Şâvur'ın başına (12) çarpup başın iki şak eyledi kan akmağa başlayınca Kâra Hân 'askere (13) kumân eyledi İslâm 'askeri dağı yürüyüp bir 'azîm cenk oldu ammâ Rüstem (14) cenk içinde Şâmil-i Tîr-endâz'a rast gelüp bir gürz ile yıkup bende çekerken (15) Şemâ'il gelüp Rüstem hemân çapuk bağlayup 'ayyârlara teslim idüp Şemâ'il (16) hamle idince men' idüp bir gürz ile anı da yıkup bende çeküp 'ayyârlara virüp (17) gönderdi Şâvur Şehzâde'nin cengine iktidârı olmayup bârgâhuña idi (18) aşşam olduğda iki 'asker dönüp kondılar Kâra Hân'ın elemi kemâlinde Rüsteme bir nâme (19) yazup oğlum Şâvur eyü olunca cenk yokdur didi Rüstem beride Şâmil'i ve Şemâ'il'i (20) karşına getürdüp imâna da'vet eyledi bunlar da kabûl idüp Rüsteme

kul oldılar (21) işte bunlar şafâda ammâ Kâra Hân gâyet kederde birkaç günden sonra Şâvur'un (22) zaîmi hōş olup nâm-dârlar ile şikâra binüp bir âb-ı revân kenârında bunlar meclis [26b/1] kurup şikârdan kebâblar idüp 'işret iderlerdi. Rüstem-i Cihângîr dahî şikâra çıkup giderken (2) Şâvur Hân'un olduğu maħalle yolu uğradı Rüstem gördi Şâvur kırk miqdârı begler ile 'işret (3) iderler. Girü dönmek kâbil olmayup hemân ileri sürüp selâm virdi. Geçmek murâd (4) idince Şâvur Hân ayağa durup luţufla selâmın alup: "Buyurun Server, hōş geldiniz.(5) Meclis müheyyâ yârâna muntazır!" didi. Rüstem eyitdi: "Luţfunuz mezîd olsun, sürür şafâda (6) olun ,bizüm beglerümüz bize muntazırdır gidelüm." didi. Ammâ Şâvur şehzâde ol kadar ibrâm (7) idüp dînün 'ışkına olsun bir miqdâr buyurun şuhbet idelüm didükte bunun (8) muħabbetini görüp indi Şâvur Hân da 'izzet idüp üst yanına alup hâzır (9) bulunduğundan Rüstem'in önüne koyup ammâ Rüstem gönlünden fikr idüp şol nâ-bekâr bir (10) hîle itmeye zîrâ tâ bu mertebede bize iltifât ve 'arz-ı muħabbetler ider deyüp Rüstem'in (11) eline bir kadeħ şundı. Rüstem bilâ cur' a 'aşkına deyüp nüş eyledi. Andan bunlar (12) şuhbet iderek 'iyş ü nüşa başladılar. eşnâ-yı kelâmda Rüstem söze gelüp, muħaddemen (13) hâcesi ruhbân aħvâlini hikâyet idüp, şanemi taşa çalup pâre pâre olduğunu (14) beyân eyledi; andan eyitdi: "Ey Şehzâde! Sizlere lâyıķ mıdır, böyle küfr-ü dâlâletde olasız?" (15) deyüp çok pend-i naşihat eyledi ve sözü nüfûz bulup Şâvur Şehzâde, İslâmı (16) kabûl idüp, Rüstem de şart-ı İslâmı ta'lim eyledi. Şehzâde eyitdi: "Server bu huşuşda (17) mürşidüm ve üstâdum oldunuz, Hudâ râzı olsun; ammâ şimdiye degin senünle her yüzden (18) ceng eyledük, faşl olmadık.İmdi gel gönül kalmasun yol kalmasun.Bir yol senünle (19) nîze tûtalum ,gâlib mağlûb ma'lûm olsun." didi. Rüstem: "N'ola Server?" diyüp pençe (20) virdi. Pençe'i Rüstem ziyâdesiyle gâlib gelüp ,Şâvur Hân:"Pes dur Server." didi.Andan (21) Rüstem ayağ üzre gelüp kemerin teslîm eyledi kemerde dahî Rüstem kapup kolu üzre alınca (22) Şâvur Hân, Rüstem'un kulluğunu kabûl idüp gene oturup 'işrete başladılar [27a/1] bu maħalde Bihrûz-ı 'ayyâr çıkagelüp, bunları bu hâlde görüp şâd oldı. (2) Bunlar Behrûz'ı dahî yanlarına alup, biraz kebâbdan yiyüp ve şarâbdan (3) içilüp ammâ bâdeleri az bulunup döğündi Şâvur Hân hayf ne güzel (4) zevkümüz var idi ve muħabbet ile egleniverdük hayf bâdemüz kalmamış didükde (5) Rüstem-i Cihângîr eyitdi: Bihrûz-ı 'ayyâr varsun hem pederime aħvâli müjde (6) eyleyüp ve hem bize bâde getürsün." didi. Şâvur Hân n'ola server (7) kerem eyledünüz didükde Rüstem eyitdi: "Yâ Bihrûz var imdi bizlere (8) bârgâhdan bâde getür. Şol zevkümüz bozmayup şunda (9) bir zevk ve şuhbet idelüm ve hem pederime aħvâli (10) ifâde eyle." deyüp gönderdi. (11) İşte bu cild dahî bunda (12) tamâm oldı. fi 19 za sene 1266.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SÖZLÜK

A

a Ünlem, emrin ikinci teklik şahsına gelerek seslenme, uyarma, dikkat çekme bildirir: 012b/01, 002a/01, 002a/18, 002b/13, 008a/13, 017b/05.

āb (f) Su: 026a/22.

ā.-ı revān Akan su: 026a/22.

‘**Abbās** Özel ad: 017a/08.

Ḥāzret-i ‘Abbās Özel ad: 017a/08.

‘**Abdī** Özel isim: 010a/07.

Ḥāce ‘Abdī Özel isim: 010a/07.

‘**Abdullah** Özel isim: 011b/06, 011b/08.

‘**Abdūlmecīd** Özel isim: 010b/05, 010b/09, 011b/06, 015a/09, 014b/17, 010b/04, 011a/16.

‘**Abdūlmuttalīb** Özel isim: 017a/07.

‘**acabā (a)** Merak, kararsızlık veya kuşku anlatan bir söz, acep: 021b/03.

‘**acāyib (a)** Garip, tuhaf olan şey: 004b/20.

‘**aceb (a)** Acaba: 003a/08, 003a/15, 010a/20, 011a/12, 013b/04, 014a/08, 017a/03, 017a/15, 022a/15.

acı Keder, elem: 004a/15.

‘**āciz (a)** Güçsüz, kuvvetsiz olan: 008b/03.

‘**āciz ol-** Çaresiz olup bir şey yapamamak: 008b/03.

aç- Kapalı olan bir şeyi açık duruma getirmek: 005b/02, 003a/19, 008a/01, 018a/02.

açdır-, açdur- Açma işini yaptırmak: 005a/10, 007a/06.

açdur- bk. açdır-

açık Kapalı olmayan: 016a/11.

açıl- 1. Kapalı iken açık hale getirmek: 006b/18, 022a/02, 024b/08, 024b/22. 2. İlerlemek, bir yere girmek: 004a/13.

ad Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz, isim, nam: 011b/04, 011b/05, 021b/11, 006a/08, 011a/11, 016b/04, 021b/07, 019a/12, 021b/09, 021a/17.

‘**Ād** Hud peygamberin kavminin adı: 017a/02, 006a/03, 017a/08, 005b/14, 005b/15, 017a/13.

adam (a) Erkek kişi: 003b/01, 004a/07, 006a/01, 006b/16, 007a/14, 009a/14, 016a/17, 016b/19, 020b/18, 022b/05, 003b/17, 016a/05, 016a/18, 016b/05, 018a/18, 021a/01, 019a/01, 012b/08.

‘**adāvet (a)** Düşmanlık: 017b/19.

ādem (a) İnsan, kişi, şahıs: 006a/13, 008a/17, 020b/16.

‘**ādil (a)** Adaletle iş gören, adaletin hükmünü yerine getiren: 003b/15, 005b/15.

‘**Ādiyān** Özel isim: 005b/19.

‘**Ādiye, ‘Ādiye Bānū** Özel isim: 005b/16, 005b/17, 018a/08, 018a/13.

Ādiye, bkz. ‘Ādiye Bānū

āferīn (f) Beğenme, övme, takdir etme: 014b/19, 015a/02.

‘**afv (a)** Bir suç, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama: 017b/07, 018b/02, 018b/03, 018b/08, 018b/16, 018b/21.

ağ- yükselmek, kalkmak: 009a/07

ağaç Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bitki: 021a/01, 024a/08.

āgāh (f) Haberdar, haberi olan, bilen, bilgili: 008b/15.

āgāh ol- Haberdar olmak: 008b/15.

ağart- Beyazlatmak, beyazlamak: 020b/08.

ağız Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan organ, ağız: 023b/13, 023b/14, 018b/07, 005b/17, 022a/01, 002a/13.

ağla- Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek: 017b/20, 016a/21, 018a/09, 003b/08.

ahālī (a) Halk: 016b/03.

aḥbār (a) Haberler: 001b/01.

‘**ahd (a)** 1. Sözleşme: 018a/10, 018a/11, 018a/14. 2. Allah’a karşı verilen söz, ant: 018a/16.

‘**a. boz-** Anlaşmayı, sözleşmeyi bozmak: 018a/10, 018a/11.

āḥīr (a) Son, sonra, en sonra, sonunda: 016a/17, 018b/12, 024b/22, 024a/06.

āḥīr-kār (f) Sonunda, nihâyet: 016b/01.

āḥīret (a) Öbür dünyâ, öteki dünyâ: 015b/12, 015b/19, 022b/08.

aḥkām (a) Hükümler: 017b/11.

aḥmak (a) Aklını gereği gibi kullanamayan, bön, budala, aptal: 020a/11, 025a/17.

aḥşam Akşam vakti, akşamleyin: 003a/17, 020b/12, 020b/13, 021b/16, 026a/06, 026a/18, 024b/16, 025a/04, 006b/12.

aḥvāl (a) Haller, durumlar: 003a/09, 007a/19, 008a/08, 016a/17, 019a/05, 020a/19, 023b/03, 023b/21, 024a/17, 027a/05, 027a/09, 006a/11, 006b/03, 026b/13, 016b/13.

āḥū (f) Ceylan: 020b/12.

aḥ Beyaz renk: 011b/07.

aḥ- Dökülmek, akmak: 020b/15, 014b/11, 026a/12.

‘**akd (a)** Sözleşme, antlaşma: 006a/05.

‘**a.-i nikâh eyle-** Nikâh yapmak: 006a/05.

‘**a. eyle-** Sözleşmek, anlaşmak: 006a/05.

ağdar- İletmek, bildirmek: 014b/14.

‘**ākıbet (a)** Son, sonuç: 003b/15, 009a/09, 025b/18.

‘**aqıl bkz. ‘akl**

‘**ākıl (a)** Akıllı, bilgili: 020a/18.

‘**akl, ‘akıl (a)** Düşünme, anlama ve kavrama gücü: 019b/17, 020b/04, 004a/20, 014a/18, 014b/01, 019a/14, 020a/05, 020a/18, 023a/18, 023b/08, 009a/21, 016b/15, 020a/18.

‘**aklın çel** - kişiyi kendi kararından ve düşüncesinden yoksun bırakarak başka bir yola sokmak: 016b/15.

‘**aklı başından git-** Çok sevinçten veya çok korkudan ne yapacağını şaşırarak: 023a/18, 023b/08, 004a/20, 014a/18, 014b/01, 019a/14, 020a/05,

akrabā (a) Yakınlar, aralarında kan bağı olan kimseler: 012a/10.

akrân (a) Yaş, meslek, toplumsal durum vb. bakımından birbirine eşit olanlardan her biri: 009b/12.

aqtar- Bir şeyin yolunu, yönünü değiştirmek, kandırmak: 005a/11.

al- 1. Selâmlaşmak, selâm almak: 002b/08, 012a/18, 012b/17, 013b/04. 2. Bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırmak: 012b/04, 014a/17, 017a/09, 023a/14, 005a/05, 007b/07, 014a/12, 016b/02, 025b/16, 023b/14, 008a/06, 008a/07, 021a/20, 002a/13, 002b/08, 005a/18, 005a/20, 005b/02, 005b/16, 006a/14, 007b/08, 008b/19, 009a/13, 010a/01, 010a/13, 011a/07, 011a/16, 015a/02, 016a/18, 017a/02, 018b/07, 019a/08, 019a/17, 020a/05, 020a/14, 020b/09, 020b/20, 021a/11, 021b/08, 022a/10, 022a/17, 022b/17, 022b/20, 023a/18, 025b/19, 025a/02, 025a/08, 025a/13, 023b/10, 023b/12, 023b/13, 024a/16, 026b/04, 026b/08, 027a/02. 3. Engel olmak, önüne geçmek: 014a/10, 022a/1, 014a/06. 4. Kazanmak, elde etmek, intikam almak: 023b/18, 016b/15, 016b/16, 001b/09. 5. Bir kimseden zorla bir şey almak: 023b/01, 023a/08, 016b/14, 024b/11, 023a/09, 022b/19. 6. Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak: 010a/04, 026b/21, 014a/11, 023a/07, 006b/16. 7. Öğrenmek, duymak, haber almak: 016a/08, 011a/09, 020b/04, 023a/06, 010a/12, 014b/07, 019a/21, 024a/11, 010a/09. 8. Ele geçirmek: 017b/14. 9. İzin almak: 023a/10, 010b/09.

aliko- Esir etmek: 017a/07.

alargâ (itl.) Açık deniz, engin, açıkta, sahilden uzakta: 010b/11.

alât (a) Aletler, silahlar: 002a/16, 022a/05, 024a/03.

alay Asker topluluğu: 012b/08, 006b/17, 008b/12, 012a/13, 024b/07.

a. bağla- Asker saf saf olup dizilmek: 006b/17, 008b/12, 012a/13, 024b/07.

‘âla (a) Üzerine, üzerinde

‘ale’t-tafsil: Geniş şekilde, ayrıntılı olarak: 15b/09

‘alem (a) 1. Sancak, bayrak. 2. Biyolojik sınıflandırmanın en üst sınırı, yüksek mertebeye sahip adamlar: 005a/11, 014b/14, 024b/14, 025a/02, 004b/17.

‘âlem (a) Dünyâ, cihân: 005a/10, 008b/10, 010a/21, 013a/02, 018b/01, 008a/10, 014a/14, 002/04, 014a/04, 004b/18, 009a/08, 014b/12, 020a/18, 014b/13.

‘â.-i Şâhibkırân Dünyaya hükmeden kimse: 010a/21,

‘alemdâr (f) Sancaktar: 014b/14, 005a/11

‘aleyhi’s-selâm (a) Selam onun üzerine olsun: 009b/14.

‘aleyk (a) Selâm, selâmlama, Selam verildiğinde karşılık olarak söylenen söz: 002b/08, 012a/18, 012b/17, 013b/04.

‘a. al- Verilen selâmı almak, selâmlaşmak: 002b/08, 012a/18, 012b/17, 013b/04.

alın Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü: 004b/08, 023b/13.

‘âli (a) Yüce, yüksek: 012a/12, 015b/18.

‘âlim (a) Bilgin: 020b/10.

Allâh (a) Kâinatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Allah: 002a/12.

alt Aşağı taraf, alt: 017b/01, 013b/02, 011b/01.

altun Altın: 019b/14, 002b/09.

amān (a) Bir suçun bağışlanmasının istendiğini anlatan bir söz: 020a/05.

āmīn (a) Öyle olsun, yâ Rab duâlarımızı kabul eyle!: 015a/20.

ammā (a) Ama, fakat, lakin: 001b/13, 002/04, 002a/01, 002a/06, 002a/07, 002a/10, 002a/12, 002a/14, 002b/04, 002b/15, 003a/02, 003a/07, 003a/13, 004a/15, 004a/17, 004a/19, 004a/20, 004b/20, 005a/06, 005a/10, 005a/17, 007a/04, 007a/06, 007b/04, 007b/09, 008a/05, 008a/11, 008a/19, 008b/02, 009a/09, 009a/11, 009a/18, 009b/04, 010a/05, 010a/11, 010b/01, 010b/14, 010b/15, 010b/19, 011a/01, 011a/03, 011a/04, 011a/19, 011b/05, 011b/06, 011b/07, 012a/09, 012b/03, 012b/05, 012b/07, 012b/13, 013a/06, 013a/11, 013a/17, 013a/20, 013b/06, 013b/09, 013b/13, 013b/14, 014a/15, 014b/08, 014b/16, 014b/21, 015b/10, 016a/12, 016b/01, 016b/03, 016b/10, 017a/01, 017a/08, 017a/10, 017a/15, 017a/16, 017a/17, 017a/21, 017b/17, 018a/07, 018a/11, 018a/15, 018b/11, 018b/21, 019a/06, 019a/09, 019a/12, 019a/21, 019b/17, 020a/01, 020a/11, 020b/16, 021b/09, 021b/10, 021b/11, 022b/03, 022b/08, 022b/16, 023a/02, 023a/17, 025b/02, 026a/13, 026a/21, 024b/01, 024b/13, 024b/17, 025a/18, 024a/03, 024a/16, 024a/21, 026b/06, 026b/09, 026b/17, 027a/03, 024a/3, 025a/14, 004a/21, 005b/06, 006a/11, 006a/13, 006a/20.

‘**ammī** (a) Amca: 010b/04, 010b/05, 010b/11, 014b/17, 015a/08, 010b/04, 010b/12, 011a/15, 011b/06, 011b/07.

ana Anne: 021b/10, 018a/04, 017b/21.

aña Ona: 002b/01, 002b/03, 004a/14, 008a/09, 008a/17, 011b/21, 017b/16, 025b/01, 003b/05, 007b/01, 010b/16, 015b/20, 015b/21, 020a/20.

analıg Anne olma durumu: 015b/13.

ancağ Yalnız, sadece: 010b/15.

anda Onda, orada: 005b/13, 007a/09, 013b/17, 017a/02, 018a/15, 020b/13, 021a/04, 021a/05, 021b/17, 024b/06, 025a/20.

andan Sonra, ondan sonra, ondan, oradan: 001b/07, 002b/17, 003a/15, 003a/16, 005b/06, 006a/10, 006b/12, 007b/16, 007b/21, 009a/02, 009b/16, 010a/07, 010b/03, 011a/06, 011b/11, 011b/15, 011b/16, 015a/06, 015a/13, 015b/03, 017a/20, 017a/23, 017b/13, 017b/14, 017b/19, 018a/09, 018a/17, 018b/15, 018b/16, 019a/02, 020a/07, 020b/10, 020b/11, 021a/15, 021a/18, 021b/21, 022b/01, 023a/21, 024b/15, 025a/01, 025a/05, 025a/09, 025a/13, 025a/15, 025a/22, 026b/11, 026b/14, 026b/20.

anı Onu ol zamirinin akkuzatif hâli: 001b/15, 004b/10, 004b/15, 004b/16, 013a/02, 020b/20, 026a/16, 024b/15.

anın bkz. anuñ

anlar Onlar: 007a/14, 011a/14, 015b/01, 017a/07, 017b/15, 019a/02, 022b/06, 022b/10, 007b/21, 010a/09, 008a/19, 018a/16, 016b/16, 001b/10.

anuñ Onun, ol zamirinin genitif hâli: 001b/07, 001b/14, 002b/02, 018b/22, 013a/01, 019b/04, 021a/02, 023a/01, 017b/19.

anuñçün Onun için: 001b/14, 022b/19, 023a/08.

‘**ār (a)** Utanma duygusu: 003b/14, 006b/21, 008b/02, 008b/04.

‘**ā. it-** Utanmak: 006b/21, 008b/02.

ara 1. Orta, ara: 006b/19; 2. İki şeyin arasındaki mesafe: 002b/15; 3. Çok iyi, çok yakın dostluk: 007b/10, 009b/01.

ara- Bulmaya çalışmak: 006a/14, 022a/1.

‘**Arab (a)** Arap kavmi, Arap: 005b/17, 016b/20, 018b/19, 001b/09, 016b/15

‘**Arabça** Sami dilleri ailesine giren ve Arap ülkelerinde kullanılan dil, Arabi: 018b/13.

‘**arabzāde (f)** Arap’tan doğma, doğmuş: 004a/11

ārām (f) İstirahat etme: 003a/17.

ard Arka, art, geri: 007a/10, 005a/19, 009a/12, 009a/13, 020a/06.

a. düş- Peşinden gitmek: 005a/19, 009a/12, 020a/06.

arış, eriş (f) Eski dokumacıların kullandıkları bir uzunluk ölçüsü, arşın: 012a/18.

arça Ön karşıtı: 003a/16, 012b/04, 014a/16, 023a/14.

artuk Artık, bundan sonra: 006b/07.

‘**arz (a)** Büyük bir kişiye anlatma, bildirme, gösterme, sunma: 006b/03, 015a/13, 024b/03, 025a/07, 026b/10.

a. eyle- Söylemek, sunmak: 006b/03, 015a/13, 024b/03, 026b/10.

a. it- Anlatmak: 025a/07.

‘**arzū** (f) Dilek, istek: 015a/06, 017b/09.

a. it- İstemek, arzu etmek: 015a/06, 017b/09.

aş- Bir şeyi aşağı sarkıtmak: 024a/08, 022a/02.

āsān (f) Kolay: 007a/02.

āšār (a) Eserler: 001b/01.

aşıl (a) Esas, temel: 006a/12, 011b/16, 013b/10, 022b/17.

‘**Āşım** Özel isim: 002a/09, 005b/07, 017b/20, 017b/15.

‘**āšī** (a) İsyân eden, isyankâr: 008b/20, 019b/20.

‘**ā. ol-** İsyankar olmak: 008b/20, 019b/20.

‘**asker** (a) Er, ordu: 001b/03, 002a/02, 002a/03, 002a/07, 002a/15, 003a/11, 003a/15, 003b/18, 004b/13, 004b/18, 005a/02, 007a/03, 008a/01, 008a/09, 008b/05, 008b/06, 008b/11, 008b/18, 009a/07, 009b/17, 010a/12, 012a/01, 012a/02, 012a/12, 012b/20, 013a/13, 013a/20, 013b/09, 017b/08, 022a/10, 025b/03, 025b/09, 026a/18, 024b/01, 024b/07, 024b/16, 024b/21, 025a/12, 023b/05, 023b/07, 023b/14, 024a/16, 024a/18, 024a/20, 024a/22, 002a/09, 003a/06, 003a/13, 004b/12, 004b/15, 004b/16, 005a/02, 005a/04, 007a/04, 012b/05, 014b/10, 023b/12, 024a/13, 025a/03, 025a/04, 025a/14, 025b/15, 026a/10, 006b/12, 006b/17, 006b/19, 023b/21, 006a/13, 006b/21, 014a/05, 002a/19, 004b/12, 005a/03, 007a/01, 008b/08, 009a/05, 009a/06, 014b/05, 026a/12, 023b/10, 023b/12, 024a/02, 024a/09, 025a/03, 010a/12, 007a/04, 011b/16, 023a/01, 023a/03, 023b/13, 014b/01, 024b/05, 003a/11, 014b/06, 006b/03, 014b/14.

‘**askerlik** Asker olma durumu, askerlik hizmeti, bayrakaltı, askeriye: 023b/18.

‘**askerzâde** (f) Asker çocuğu: 005a/01.

aşlâ Hiçbir zaman, hiçbir şekilde: 007a/06, 011b/07, 025a/15.

āsümān (f) Gök, sema: 003a/12.

aş- Aşmak, ilerlemek: 016a/03, 010a/10.

Aşğar (f) Doru at: 017b/01.

āşinâlık Birini tanıma, tanışıklık: 026a/02.

‘aşk (a) Sevgi: 026b/11.

at Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan, beygir, düldül: 004a/13, 004a/17, 006b/18, 008b/11, 012a/13, 012b/02, 013a/12, 022a/20, 023a/11, 025b/07, 025b/10, 024b/07, 004a/10, 013b/15, 014b/16, 004b/08, 003a/03, 005b/01, 022a/18, 014b/12, 013b/01.

at- 1. Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak: 025a/19, 002b/19, 004b/10, 025b/12, 025b/13, 025b/02, 021b/21, 025b/07, 003a/03, 021b/16, 021b/21, 024a/06; 2. Yükseklikten aşağı atlamak: 019a/20, 005b/01.

ata Dedelerden ve büyükbabalardan her biri: 017b/07, 020a/17, 023b/09, 021b/10, 002b/13, 006b/06, 007a/02, 008b/16, 022a/08, 008b/16, 018b/01, 006a/16, 013a/04, 016a/07, 024b/18, 006a/09, 010a/07, 017b/15, 017b/18, 017b/21, 022a/19, 023a/20, 004b/08.

ateş (f) Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nâr: 008b/09, 018a/05, 022b/20, 003a/01.

atıl- Bir şeye doğru birden gitmek, birden bir davranışta bulunmak: 001b/06, 011a/21, 023a/15.

atla- Bir engeli sıçrayarak veya fırlayarak aşmak: 022a/19.

atlandır- 004b/13

‘atâ Bağış: 006b/07.

āvâz (f) Ses, seda: 008b/14.

‘avdet (a) Geri dönüş: 015b/05, 022b/16.

‘a. it- Geri dönmek: 015b/05, 022b/16.

‘avrat (a) Kadın, eş: 019a/15.

Ĥâce Özel isim: 002b/05.

ayak Bacakların bilekten aşağıda bulunan bölümü: 026b/21, 013b/05, 018b/05, 024b/06, 026b/04, 017b/01, 016a/21, 018a/07, 018a/08, 023a/14.

a.-ı dur- Ayakta beklemek: 024b/06, 026b/04.

a.-a düş- Saygı göstermek, eğilmek: 016a/21, 018a/07, 018a/08.

a. kalk- Ayağa kalkmak: 018b/05.

ayakdaş Arkadaş, dost, birlikte hareket edenler: 010a/04.

‘**ayb (a)** Kusur, eksiklik, ayıp: 013a/02, 018a/11.

āyīn (f) Bir inanç yolunda yapılan, yapılması gerekli olan şeyler, dînî tören, ritüel: 006a/08, 020b/10.

ā.-i ğuslī Gusül abdesti alma adeti: 006a/08.

ā.-i islāmī İslam töreni: 020b/10.

ayrıl- Birbirinden uzaklaştırmak, bir bütünden bir parçayı herhangi bir amaçla bir tarafa koymak, saklamak, bölmek: 022b/10, 006a/13, 016b/21.

‘**ayyār (a)** Hilekâr, dolandırıcı, zeki, kurnaz, çevik, yiğit: 001b/02, 010a/08, 017a/10, 017a/22, 018a/01, 018a/07, 018b/16, 022b/09, 024b/06, 023b/12, 027a/01, 027a/05, 018b/18, 016b/20, 018b/17, 017a/02, 024b/14, 024a/08, 026a/15, 026a/16, 018a/21.

‘**ayyārlik** Dolandırıcılık, hilekârlık: 022b/11.

‘**ayyārān (a)** Ayyarlar, dolandırıcılar, hilekârlar: 017a/12, 017a/17.

az Güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı: 002a/09, 011a/21, 013b/02, 027a/03.

āzād (f) Serbest bırakma: 018b/09, 023a/21.

a. eyle- Serbest bırakmak: 018b/09, 023a/21.

‘**azamet (a)** Büyüklük: 004b/20.

azdır- Azmasına sebep olmak: 006a/18.

azğış- Azgınlaşmak, kızışmak, kızmak: 002b/14, 013a/09, 023a/10, 026a/02, 024b/11.

azğunluk Azgın olma durumu, kudurganlık: 020b/06.

‘**azīm (a)** 1. Büyük, ulu: 006a/05, 007a/19, 010b/10, 011b/10, 020b/14, 022a/13, 026a/13, 023b/08; 2.Çok fazla: 004a/05, 009a/16, 020b/15.

‘**azm (a)** Kast, niyet: 008a/02, 008b/13, 016a/18, 017a/02, 019a/11, 022a/10, 025b/04, 009a/19.

‘**azm-i haver-zemīn eyle-** Ahar zemine gitmeye çalışmak: 019a/11.

‘**azm-i Çin it-** Çin’e gitmeye niyet etmek: 022a/10.

‘**azm-i meydān it-** Meydāna gitmeye niyet etmek: 008b/13, 016a/18, 025b/04.

‘**azm-i İşfahan it-**İsfahan’a gitmeye niyet etmek: 008a/02.

‘**azm it-** Gitmeye çalışmak, gitmek için çaba harcamak: 009a/19.

‘**azm-i Benī ‘Ād it-** Beni Ad’a gitmeye niyet etmek: 017a/02.

B

ba (a) İle, birlikte: 014b/20, 001b/01.

ba-ḥuşūş Hepsinden çok, hele, en çok: 014b/20.

bā-şafā Sefālı, sefā süren ile: 001b/01.

bāb (f) Kitabın bölümü, kısmı, parçası: 020b/7.

baba Çocuğu olan erkek, baba, peder:012b/11, 018a/04, 005b/13, 008b/19, 011b/20, 006b/01, 007b/03, 007b/09, 012b/19, 013a/03, 002b/14, 011b/21, 007a/12, 009b/08, 011a/05, 016b/08, 003b/02, 003b/04, 005b/17.

Bābil Babil, milattan önce 23. yüzyıl civarında Aşağı Mezopotamya'da (bugünkü Güney Irak) Sümer ve Akad toprakları üzerine kurulmuş olan Babil ülkesinin antik başkentidir: 010a/07, 021a/05, 021a/08, 021a/09, 021a/11, 021a/13, 021a/16, 021a/18, 021b/01, 022a/09, 024a/10, 021a/07.

Bābil Ğol Özel isim: 021a/06, 021a/18, 024a/11.

bāc (f) Haraç, vergi: 023b/17, 023b/18, 023b/21, 023b/23.

bacaḳ Kalçadan ayak tabanına kadar uzanan uzuv: 022a/02.

bācı Kız kardeş: 024a/02.

bāde (f) Şarap: 027a/06, 027a/08, 027a/03, 027a/04.

ba'dehū (a) Daha sonra: 006a/06, 008b/14, 009a/16, 012b/07, 016a/06, 020b/09, 026a/09, 026a/11.

bağışla- Ceza vermekten vazgeçmek, affetmek: 017b/22, 005b/04, 025b/03, 021a/21.

bağla- 1. İp veya ona benzer bir şeyi diğerine iliştiirmek, tutturmak: 004a/11, 011b/03, 012a/06, 022b/07, 026a/15; 2. Sıralamak, sıraya girmek: 006b/17, 008b/12, 012a/13, 024b/07.

bağlan- Sevmek, içten bağlı olmak: 021b/07.

bağır Göğüs: 022a/20.

b. bas- Bir üzüntüye, sıkıntıya yakınmadan katlanmak: 022a/20.

bahādır (f) Yiğit, kahraman: 002b/16, 009b/03, 010b/01, 011b/20, 016b/10, 002a/10, 006a/02, 006a/21.

bahadırılık Yiğitlik, kahramanlık: 014a/18, 015a/01.

Bahreyn Bahreyn resmi adıyla Bahreyn Krallığı, Asya'da, Basra Körfezi'nde yer alan bir ada ülkesidir. Bahreyn'in güneydoğusunda Katar, batısında Suudi Arabistan yer alır. "Bahreyn" Arapça bir kelime olup "iki denizin arasında" demektir: 016a/14, 017a/01.

bağış (f) Değerli bir şeyi karşılık beklemeden bağışlama, hibe: 022b/03.

b. it- Bağışlamak, hibe etmek: 022b/03.

Bahtek-i La'īn Özel isim: 001b/05, 001b/08, 001b/11, 001b/12, 001b/14, 002a/01, 002a/03, 002b/02, 004a/07, 004b/17, 005a/10, 005a/12, 005a/14, 005a/15, 006a/14, 007b/04, 007b/14, 007b/16, 007b/18, 009a/11, 016b/13, 018b/03, 014b/01, 009a/15, 004a/06, 014b/04, 004a/10, 006b/11, 016a/20, 007a/12, 007a/20, 009a/06, 016b/11, 014b/16.

Bahtgān (Bahtegān) Özel isim: 007a/01, 007b/07, 011a/17, 006b/11.

bağ- 1. Görmek için gözleri bir şeye yöneltmek: 016a/07, 002a/01, 020a/04, 004a/01, 004a/06, 010a/02, 011a/02, 003b/06, 011b/10, 013a/18, 017b/18, 018a/22, 002b/03; 2. Anlamak, farkına varmak, fark etmek, dikkat çekmek: 021b/20, 002a/01, 002a/18, 002b/13, 008a/13, 017b/05; 3. İlgilenmemek, aldırılmamak: 004b/14.

bakıl- 1. İlgilenmemek, aldırmamak: 011a/01. 2. Bakma işine konu olmak veya bakma işi yapılmak: 005a/05.

bakır Kolay dövülür ve işlenir olduğundan eski çağlardan beri türlü işlerde kullanılan, kıvılcıklı renkli element: 009a/08.

bakî (a) Sürekli, devamlı, koruyan, kollayan: 015b/14, 022b/03.

balta Odun, ağaç vb. şeyleri kesmeye ve yarmaya yarayan, uzun, ağaç saplı âlet: 020b/16, 020b/19, 020b/20, 020b/18.

baña Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi: 002b/12, 003b/02, 006b/14, 006b/20, 008b/17, 008b/20, 008b/21, 009b/01, 012a/02, 012a/07, 012a/16, 012b/01, 012b/09, 012b/11, 012b/15, 014a/20, 015b/11, 015b/16, 016b/11, 017a/18, 018a/03, 019b/09, 020a/01, 020a/13, 021a/21, 023a/09, 023a/22, 026a/05, 026a/4, 024b/19, 024a/01.

bânü (f) Bayan, büyük hanım: 005b/16, 005b/17, 008a/14, 008a/18, 009a/16, 010a/14, 010b/07, 011a/18, 011a/19, 011b/08, 013a/06, 013a/08, 013a/10, 013a/11, 013a/15, 013b/15, 014a/18, 015a/01, 015a/05, 015b/10, 017a/09, 018a/08, 018a/13, 019a/03, 019a/10, 019a/11, 008a/07, 013a/18, 017b/18, 017b/21, 013b/03, 013b/09, 005b/16, 008a/07, 013a/13, 008a/20, 013a/05.

bārān (f) Yağmur: 004b/10.

bārgāh (f) Yüksek huzur, padişah huzuru, otağ: 010a/06, 014b/15, 022a/05, 023a/01, 015a/11, 027a/08, 003a/16, 003a/16, 026a/23, 011a/16, 014b/18, 026a/06, 026a/17, 008a/01, 010b/13, 010a/11, 022b/14.

barış- Uzlaşıp anlaşmak, barışmak: 017b/19.

barış Savaşın bittiğinin bir antlaşmayla belirtilmesinden sonraki durum, sulh, hazar: 009b/11.

bārī (f) Hiç olmazsa: 014a/01.

bārū (f) Kale duvarı, hisar burnu, sur: 007a/05.

bas- 1. Birini, göğsü üzerine yaslayıp sevmek, içtenlikle, sevgiyle kucaklamak: 022a/20; 2. Baskın yapmak, hücum etmek: 022a/16.

baş 1. İnsan vücûdunun beyin, göz, kulak, ağız, burun gibi organlarının toplandığı en mühim kısmı: 001b/13, 003a/09, 005a/09, 008a/08, 007a/19, 009a/08, 009a/21, 014b/13, 015a/12, 016a/15, 016b/12, 019a/14, 020a/01, 022a/20, 022a/21, 023a/17,

023a/19, 024a/14, 026a/11, 026a/12, 006a/20; 2. Bir kişinin etrafında toplanmak, lider, önder: 004b/18, 010b/15, 011a/01, 011a/11; 3. Bir şey uğruna ölmeyi göze almak, kendini fedâ etmek: 009a/18, 023b/11; 4. Mantıksız ve ölçüsüz davranışlardan bulunmak: 004a/20, 005a/12, 016b/01; 5. Bir şeyin en yukarısı, tepe: 013b/05, 015b/08; 6. Üstesinden gelmek: 002a/12, 008a/19; 7. Yanında başkaları olmayarak, tek başına: 002a/18; 8. Başlangıç: 004a/20, 004b/03.

başa çık- Gücü yetmek: 2a/12, 4a/20.

başına gel- Olayı yaşamak, maruz kalmak: 3a/9, 8a/9, 16a/15, 16b/12, 22a/20.

baş ko-, baş koy- Baş eğmek: 15a/13.

baş kes- Başımı omzumdan ve boynundan ayırmak: 24a/14.

başka Bilinenden ayrı, değişik, farklı: 008b/21, 010a/05, 015b/15.

başla- Bir işe girişmek, kalkışmak, ilk adımı atmak, ilk olarak yapmak: 003a/11, 004a/20, 007a/07, 010a/01, 013a/18, 014b/02, 016a/21, 018a/07, 018a/09, 024a/10, 023a/18, 002a/08, 002b/14, 004a/14, 006a/11, 007a/08, 009a/18, 013a/09, 013b/15, 014a/06, 016a/01, 017b/14, 021a/15, 025b/18, 026a/06, 026a/3, 024b/11, 024b/15, 025a/06, 026b/12, 026b/22, 022b/01, 026a/12, 014b/08, 020b/11.

bâtil (a) Boş, beyhude, yalan, çürük 020b/03, 020b/7.

bâzergân (f) Tüccar: 010b/13, 011a/03, 013b/11, 013b/12, 014b/03, 016b/08, 019a/02, 019a/20, 019a/21, 019b/06, 023b/18, 010b/16, 010b/21, 010b/14, 015a/09, 018b/21.

bazu (f) Kas kuvveti: 011b/03, 011b/03.

be Ey, hey, yahu anlamlarında bir seslenme sözü: 016a/07, 022b/21.

bed (f) Kötü: 015b/16.

bed-hüy: Kötü huylu, huysuz: 015b/16.

Bedî' Özel isim: 009b/20, 010a/03, 010a/08, 010a/16, 010b/03, 010b/05, 010b/11, 011a/18, 011b/16, 012a/16, 012a/3, 013b/04, 013b/11, 013b/18, 013b/20, 014a/01, 014a/09, 014a/10, 014b/07, 014b/08, 015b/17, 016a/12, 011b/07, 015a/07, 016a/02, 011b/04, 011b/05, 011b/02, 014a/06, 015a/10, 012a/04, 013a/17, 014a/18, 015b/10, 019a/08, 013b/07.

Bedî'u'z-zamân (a) Zamanının kıymetlisi, değerli insan: 009b/12, 009b/19, 010a/06, 010a/15, 011a/11, 008a/07, 011a/15, 011b/07, 011b/13, 012a/09, 013a/13, 013a/19,

014a/02, 014a/07, 014a/13, 014a/16, 014b/12, 014b/15, 014b/17, 015a/08, 015a/12, 015a/15, 016a/06, 016b/07, 011a/14, 015a/13, 015b/21, 019a/07, 013b/05, 011a/19, 013b/09, 014b/07, 016a/19, 015a/01, 019a/03, 016a/02.

beg Bey, ileri gelen nüfuzlu kimse: 008a/13, 008b/17, 026b/02, 003a/19, 013a/14, 004a/04, 011a/16, 026b/06.

begen- Beğenmek, hoşuna gitmek: 014a/03.

beglik Beykik: 013a/07.

beher (f) Mutlaka, ne olursa olsun: 023a/05.

behey Öfke ve kızgınlık hâlinde kullanılan bir ünlem: 002b/10, 004a/07, 010b/09, 018a/13, 018b/03, 018b/13, 023b/08, 012b/20.

behlivân, pehlivan (f) Pehlivan, boylu boslu ve güçlü kimse: 022b/05, 009a/02, 009a/05, 010b/01, 009a/03, 012a/17, 009b/03, 009b/14.

behlivânzâde (f) Pehlivan, boylu boslu ve güçlü kimsenin oğlu: 011a/04.

Behmen-i Yezdi Özel isim: 008b/06, 007b/02, 014b/21.

Behmen-i Zerrin Özel isim: 008a/04, 009a/14

Behrâm-ı Kebîr Özel isim: 004b/21, 005a/04, 005a/06, 005a/07, 005a/10, 005a/17, 005b/05, 005b/11, 014b/21, 017a/16, 017a/21, 017b/06, 018b/01, 006a/09, 006a/20.

Behrâm-ı Çöpin Özel isim: 007b/03, 010b/19, 010b/20, 010b/21, 011a/14, 011b/10, 011b/12, 011b/16, 011b/17, 012a/06, 012a/07, 012a/09, 012a/11, 012a/15, 012a/17, 012b/08, 013b/10, 014b/09, 014b/10, 015a/06, 015a/11, 017a/03, 008a/04, 008a/08, 008a/13, 008a/15, 008a/20, 008b/05, 009a/14, 009a/19, 009a/20, 009b/06, 010a/12, 010a/14, 010a/21.

Behrâm Özel isim: 011a/17, 012a/06, 019a/03, 011a/16, 012b/06, 005a/05, 008a/05, 008a/10, 013a/16, 013b/15.

bel Sırtın altına rastlayan bölge: 013a/11, 026a/09.

belâ (a) Felaket, musibet: 019a/14, 017b/04, 017a/05, 017b/07.

belki (f) İhtimal, olabilir, belki: 007b/18, 021b/10.

bellü Açık, net belli: 010b/02.

belür- Belirmek, iyice görünür ve anlaşılır bir durum almak: 004b/16.

ben Teklik birinci kişiyi gösteren söz: 001b/15, 001b/16, 002b/01, 002b/11, 002b/14, 003b/02, 003b/11, 004a/04, 005b/14, 006b/05, 006b/20, 007b/21, 008a/09, 008b/15, 008b/16, 008b/19, 008b/20, 010b/12, 011b/20, 012a/02, 012b/15, 013a/08, 013b/17, 013b/19, 013b/20, 015a/16, 015a/18, 015b/02, 015b/04, 015b/14, 016a/10, 016b/01, 017b/09, 017b/16, 017b/19, 017b/22, 018a/03, 018a/11, 018a/14, 018a/20, 018a/23, 018b/21, 019a/01, 019b/19ola, 020a/01, 020a/13, 020a/18, 020a/19, 020b/18, 021a/09, 021a/17, 021b/07, 022a/08, 023a/07, 023a/09, 026a/01, 026a/05, 026a/4, 023b/01, 023b/09, 023b/16, 024a/01, 015b/12, 023a/10, 001b/08, 006b/13, 007b/05, 008b/14, 014b/05, 015b/13, 018a/09, 020a/21, 001b/13, 002a/13, 002a/17, 002b/10, 003b/12, 004a/08, 004a/10, 005a/04, 005b/12, 007b/21, 008a/18, 008b/15, 011a/20, 011b/05, 011b/08, 012a/01, 014a/19, 014b/08, 015a/15, 015a/20, 015b/12, 015b/14, 015b/15, 017b/05, 017b/22, 018a/14, 018a/16, 020a/02, 020a/17, 021b/09, 022a/21, 023a/03, 025b/08, 024b/10, 023b/10, 006b/21, 018a/03, 018a/23.

bend (f) Bağ, yular, düğüm: 007a/05, 018a/04, 018a/12, 018a/17, 018b/20, 021a/21, 023a/14, 024b/14, 024a/23, 018a/07, 025b/15, 025b/19, 026a/14, 026a/16, 024b/15, 025a/02, 024a/09, 025a/08, 011b/03, 004a/18, 024a/16.

b.-e çek- Bağlamak: 18a/7, 26a/9, 24b/15, 25a/2, 23b/15, 23b/19, 24a/14, 24a/16.

b. -in kır- Bağını parçalamak, bağını kesmek: 4a/18.

b. it- Bağlamak: 7a/5, 24b/14.

Benī ‘Ād Ad oğulları, Hud peygamberin kavminin adı: 005b/14, 005b/15, 006a/03, 017a/02, 017a/08, 017a/13.

beñizYüz rengi: 011b/07.

benze- Bir şeye benzer ve onu andırır olmak, benzemek: 011b/07, 020b/17.

benzer Bir şeye benzer ve onu andırır olmak: 011a/21

berāber (f) Birlikte, eşit: 014a/15, 022a/09, 023a/13, 024b/13, 026a/20, 004b/09, 004b/18, 022a/21.

berü bkz. beri

beri, berü Daha yakın tarafta olan: 024b/17, 024a/19, 0011/7a, 003a/04, 004a/14, 004b/03, 005b/11, 009a/06, 013b/09, 014b/09, 016a/19, 022a/1, 024b/08, 024a/21, 012b/19, 023a/04.

berķ Parlak, nurlu, yansımak: 011a/20.

ber-murād (f) Arzusuna kavuşan, dileğine eren: 005b/14, 006a/06.

ber-murād ol- Dileğini yerine getirmek, muradına erdirmek: 005b/14, 006a/06.

besle- Yiyecek ve içeceğini sağlamak: 019b/02, 011b/09, 011b/04.

beş Dörtten sonra gelen sayının adı: 022b/05, 023b/19, 024a/12.

beşer Beş sayısının üleştirme sayı sıfatı: 016a/02.

beyān (a) Açıklama: 007a/20, 021a/18, 021b/09, 026b/14.

b.eyle- Bildirilmek, açıklanmak: 007a/20, 021a/18, 026b/14.

b.it- Bildirilmek, açıklanmak: 021b/09.

bey'at (a) Söz, yemin: 007a/12, 007a/14, 007b/15, 008b/17, 008b/18, 008b/21, 011b/21, 012b/09, 007a/13.

b. eyle- Söz vermek: 007a/13, 007b/15, 008b/17, 011b/21, 012b/09.

b. it- Yemin etmek: 007a/12, 007a/14, 008b/18, 008b/21.

beylik Hükümet, idare edilecek bir bölge vermek: 006a/18.

beyn (a) Ara, aralık, orta: 002b/17.

beyne'ş-şalāteyn (a) İki namaz arası: 002b/17.

beyne'ş-şalāteyn ol- İki namaz arası olmak: 002b/17.

beyt (f) Ev, oda, hane: 015b/03.

beytullāh (a) Kābe, cami, mescid gibi ibadet edilen yer: 015b/03.

bez- Bezgin duruma gelmek, bezginlik getirmek, bıķıp usanmak: 009a/14.

bezm (f) Eğlence meclisi, içkili meclis: 014b/18.

bırak- 1.Yalnız bırakmak: 003b/14; 2. Koymak, bırakmak: 019a/10, 021a/08, 011a/21;
3. Salmak, göndermek: 011b/02.

bî (f) Olumsuzluk eki: 12b/18, 17b/2, 18a/23, 9a/2, 21b/8, 1b/10, 7b/19, 11a/10.

bî-edeb (f) Edepsiz: 018a/23.

bî-edeblik (f) Edepsiz, terbiyesiz: 12b/18, 17b/2.

bî-ihtiyâr (f) Kendi istemeksizin, irâdesini katmaksızın: 9a/2.

bî-kıyas (f) Kıyassız, ölçüsüz: 21b/8.

bî-çâre (f) Çâresiz: 1b/10.

bî-zâr (f) Bıkmış, usanmış: 7b/19.

bî-nihâye (f) Nihayetsiz: 11a/10.

Bihrüz-ı ‘Ayyâr Özel isim: 022b/09, 027a/07, 024b/06, 027a/01, 027a/05, 022b/17,
023b/10, 027a/02.

bilâ (a) Arapçada isimlere gelen olumsuzluk eki : 026b/11.

bil- 1.Bir şey hakkında bilgi sâhibi olmak, anlamak: 023a/01, 007b/15, 007b/20,
025a/17, 001b/12, 021a/14, 018b/01, 004b/02, 013a/12, 016a/17, 026a/01, 019b/06,
002a/10, 006a/12;

2. Tanımak, hatırlamak: 008b/14, 019a/05, 008b/14; 3. Zannetmek, inanmak,
düşünmek, öyle saymak, sanmak: 004a/08, 014b/16, 025b/07; 4.Değer vermek, iyiliğe
karşılıklıta bulunmak, saymak: 009b/03, 019b/08; 5. Şüphelenmek: 019a/15, 014b/03,
021b/10.

bildir- Herhangi bir şeyi haber vermek, bildirmek: 012a/19, 012b/18, 017a/23, 003a/10,
024b/19, 002b/12, 013b/19, 024b/19, 015b/09.

bile Da, de, dahi: 006a/19, 006b/07, 020a/08.

bilmez Bilmeyen, cahil: 001b/07, 002b/04, 013a/08, 023a/07, 008b/15, 020a/20,
013a/17, 015b/21, 017a/16.

bilmezlik Bilmez olma hâli: 015b/20.

biñ On kere yüz, onluk sistemde dördüncü sırada yazılan sayı: 002a/03, 002a/06,
002a/15, 003a/11, 003a/15, 004b/18, 005a/02, 006a/03, 006b/12, 006b/17, 007a/03,

008b/06, 009b/14, 009b/17, 010a/11, 012a/12, 014b/06, 014b/10, 017b/08, 020a/15, 022a/06, 022a/10, 024a/18, 024a/22, 024b/21, 025a/12.

bin (a) [‘ibn’den kısaltılmış] Oğul: 002a/05, 003a/08, 003a/13, 003a/16, 003a/18, 003b/12, 004a/14, 004a/16, 004a/18, 004a/19, 004b/03, 004b/05, 004b/06, 004b/08, 004b/09, 004b/13, 004b/14, 006a/09, 007a/01, 008a/12, 011a/17, 015a/07, 017a/03, 017a/16, 017a/21, 018b/01.

bin- Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak: 009b/19, 005a/15, 005a/16, 012a/16, 014b/16, 020b/11, 021a/06, 026a/22.

binā (a) Yapı yapma, kurma, inşa edilme: 012b/05, 021b/07.

bir En küçük sayı, ilk rakam: 0006b/08, 001b/06, 002a/09, 002a/12, 002a/14, 002a/18, 002a/19, 002b/08, 002b/14, 002b/16, 002b/19, 003a/01, 003a/03, 003a/18, 003b/12, 003b/17, 004a/05, 004a/16, 004a/19, 004b/02, 004b/05, 004b/07, 004b/09, 004b/12, 004b/15, 004b/18, 004b/19, 005a/05, 005a/08, 005a/15, 005a/16, 005a/18, 005a/20, 005b/01, 005b/11, 005b/15, 005b/17, 005b/18, 006a/02, 006a/06, 006a/08, 006a/13, 006a/17, 006a/18, 006a/20, 006b/01, 006b/04, 006b/12, 006b/13, 007a/03, 007a/09, 007a/14, 007a/18, 007b/03, 007b/04, 007b/09, 007b/15, 007b/18, 008a/12, 008b/06, 009a/02, 009a/03, 009a/04, 009a/13, 009a/19, 009b/18, 009b/20, 010a/05, 010a/06, 010a/10, 010a/11, 010a/17, 010b/12, 010b/15, 010b/18, 010b/19, 011a/01, 011a/04, 011a/09, 011a/19, 011b/03, 011b/04, 011b/18, 012a/05, 012a/08, 012a/16, 012b/02, 012b/08, 012b/11, 012b/13, 012b/17, 012b/20, 013a/05, 013a/07, 013a/10, 013a/11, 013a/15, 013a/18, 013a/19, 013b/05, 013b/06, 013b/15, 013b/20, 014a/02, 014a/03 ’idüp, 014a/04, 014a/06, 014a/11, 014a/14, 014a/17, 014a/18, 014b/06, 014b/13, 014b/14, 014b/16, 014b/19, 015a/02, 015a/17, 015a/20, 015a/21, 015b/07, 015b/18, 016a/08, 016a/09, 016a/10, 016a/14, 016b/03, 016b/04, 016b/07, 016b/08, 016b/11, 016b/19, 017a/05, 017a/18, 017b/02, 017b/04, 017b/07, 017b/16, 017b/21, 018a/01, 018a/14, 018a/16, 018a/21, 018b/12, 018b/17, 018b/18, 018b/21, 019a/05, 019a/06, 019a/09, 019a/12, 019a/14, 019a/15, 019a/18, 019a/19, 019a/20, 019a/21, 019b/04, 019b/06, 019b/08, 019b/11, 019b/12, 019b/13, 019b/14, 020a/02, 020a/06, 020a/15, 020b/10, 020b/12, 020b/13, 020b/14, 020b/15, 020b/16, 020b/19, 020b/20, 021a/04, 021a/06, 021a/07, 021a/09, 021a/12, 021a/19, 021b/02, 021b/03, 021b/04, 021b/12, 021b/13, 021b/14, 021b/15, 021b/17, 021b/21, 022a/01, 022a/03, 022a/05, 022a/06, 022a/07, 022a/1, 022a/12, 022a/13, 022a/14, 022a/15, 022b/02, 022b/04, 022b/05, 023a/01, 023a/02, 023a/11, 023a/12, 023a/13, 023a/21, 025b/01, 025b/09, 025b/12, 025b/13, 025b/18, 025b/20, 026a/08, 026a/10, 026a/13, 026a/14, 026a/16, 026a/18, 026a/22, 024b/02, 024b/12, 024b/18, 024b/20, 025a/01, 025a/02, 025a/10, 025a/15, 025a/18, 025a/20, 023b/01, 023b/02, 023b/05, 023b/08, 023b/13, 023b/14, 023b/16, 023b/20, 024a/04, 024a/05, 024a/07, 024a/08, 024a/14, 026b/07, 026b/09, 026b/11, 026b/18, 027a/09.

birāder (f) Erkek kardeş: 008a/14.

biraz Bir parça, azıcık: 007a/10, 008b/13, 010a/01, 010a/04, 011b/02, 012a/13, 013b/20, 016a/18, 016b/12, 016b/17, 017a/23, 018a/18, 026a/02, 024a/11, 027a/02.

birbiri Karşılıklı olarak bir diğeri: 023b/17, 004b/13, 009a/07, 017b/18, 024b/09, 002b/16, 015b/21.

birden Aniden: 009a/06.

bire bir Denk: 002a/19, 024b/09, 023b/19.

birer Teker, bir sayısının üleştirme almış hali: 002a/08, 012b/07, 021a/01.

biri Bir tanesi, bilinmeyen bir kimse: 009b/18, 016a/02, 010a/12, 022b/08, 009b/15, 009b/16, 003b/01.

birik- Birbirine eklenip çoğalmak: 022b/19, 023a/06.

birkaç Çok olmayan, az sayıda, az: 003a/07, 005a/15, 007a/14, 009a/05, 010b/17, 011a/08, 015a/09, 016b/05, 016b/11, 021b/04, 022a/16, 022b/07, 026a/21, 025a/11, 006a/13, 024a/09.

birlik Bir arada olma durumu: 007b/03.

bitür- Bitirmek, sonlandırmak: 003a/04, 004b/07, 009a/12.

biz Çokluk birinci kişiyi gösteren söz: 003b/04, 007a/21, 007b/02, 007b/19, 008a/03, 009b/09, 010b/05, 010b/07, 010b/09, 012a/08, 017a/07, 018b/01, 008b/04, 023b/07, 003b/07, 015a/14, 015b/01, 017a/04, 018a/02, 026b/06, 026b/10, 027a/06, 001b/06, 005b/11, 008a/17, 010a/05, 016a/09, 016a/21, 024a/15, 007a/09, 016a/03, 017a/20, 020b/06, 018a/05, 027a/07, 017a/06.

bizcileyin Bizim gibi, bize göre: 015b/17.

bizüm Birinci çokluk şahıs zamiri "biz" in tamlayan şekli: 008b/01, 015a/04, 020a/20, 023a/04, 023a/07, 025a/17, 023b/11, 026b/06.

boğaz İki kara arasındaki dar deniz: 005a/13.

boş Dolu olmayan: 018b/06.

boşan- Bol bol akmak: 023a/14.

boyun Vücûdun başla gövde arasındaki kısmı: 017b/04, 024b/13, 025b/09, 018b/04.

boz- 1. Düzenini değiştirmek, düzgünlüğünü gidermek, karıştırmak, dağıtmak: 005b/08, 007a/04; 2. Fikrinden, düşüncesinden dönmek: 018a/10, 018a/11; 3. Alınmak, kırılmak, gücenmek: 012b/06, 027a/08.

bozar- Yüz buruşturmak, surat ekşitmek: 004a/01.

bozgun Yenilme, yenik düşme, düşman karşısında tutunamayarak düzensiz bir şekilde geri çekilme, mağlûbiyet, hezimet: 024a/16.

bölük Parça, kısım: 003a/11.

bölük bölük it- Parçalamak: 003a/11.

böyle Bunun gibi, buna benzer: 002b/06, 002b/10, 003b/03, 003b/09, 006a/19, 006a/21, 006b/14, 007b/18, 008a/10, 008a/14, 009b/07, 009b/11, 010b/02, 010b/10, 012a/04, 012a/19, 012b/08, 012b/18, 013a/03, 013a/06, 013b/08, 013b/12, 013b/18, 014a/10, 014a/18, 014b/04, 015a/01, 017b/07, 017b/09, 017b/10, 018a/05, 018a/11, 020a/19, 021a/12, 021a/16, 025b/02, 023b/02, 023b/08, 026b/14.

bre (r) Ey, hey anlamında kullanılan bir seslenme sözü: 012b/06, 013a/20, 013b/07, 013b/10, 013b/12, 014a/01, 014b/05, 016b/12, 018a/06, 018b/10, 020b/18, 023a/06, 023b/17, 023b/21.

bu Bu, işaret zamiri ve sıfatı: 001b/01, 001b/05, 001b/06, 001b/09, 001b/10, 001b/12, 002/04, 002a/05, 002a/06, 002a/11, 002b/13, 002b/18, 003a/19, 003b/11, 003b/13, 003b/15, 003b/18, 004a/03, 004a/05, 004a/07, 004a/10, 004a/21, 004b/01, 004b/12, 004b/21, 005a/09, 005b/07, 005b/08, 005b/10, 006a/06, 006a/11, 006a/12, 006a/16, 006b/03, 006b/09, 007a/14, 008a/09, 009a/02, 009a/05, 009a/10, 009b/03, 009b/06, 009b/15, 010a/15, 010b/03, 010b/09, 011a/08, 011a/10, 011a/11, 011a/20, 011b/04, 011b/05, 011b/15, 011b/16, 011b/17, 012a/01, 012a/08, 012a/10, 012a/16, 012a/3, 012b/05, 012b/12, 012b/14, 013a/02, 013a/15, 013a/20, 013b/04, 013b/10, 013b/12, 013b/16, 014a/18, 014a/19, 014a/20, 014b/01, 014b/02, 014b/16, 015a/01, 015a/10, 015a/14, 015a/16, 015a/18, 015a/21, 015b/08, 015b/10, 015b/11, 015b/12, 015b/15, 015b/16, 016a/17, 016a/18, 016b/12, 016b/13, 016b/14, 016b/15, 016b/18, 017a/02, 017a/08, 017a/17, 017b/01, 017b/02, 017b/05, 017b/11, 017b/22, 018a/08, 018a/18, 018b/10, 018b/20, 019a/05, 019a/14, 019a/16, 019a/18, 019b/05, 019b/18, 020/09, 020a/05, 020a/08, 020a/13, 020a/17, 020a/18, 020a/20, 020b/02, 020b/05, 020b/06, 020b/7, 021a/12, 021a/15, 021a/16, 021a/18, 021b/05, 021b/07, 022b/03, 023a/01, 023a/02, 023a/03, 023a/04, 023a/22, 025b/21, 026a/05, 024b/18, 024b/21, 025a/05, 025a/13, 025a/21, 023b/01, 023b/07, 023b/10, 023b/17, 024a/04, 024a/09, 024a/20, 026b/10, 026b/16, 027a/01, 027a/11, 004a/08, 010a/20, 015a/21, 019a/15.

bul- Kaybolmuş bir şeyi veya bir kişiyi arayarak tekrar ele geçirmek: 010a/05, 006a/14, 002b/16, 019b/07, 019b/07, 017a/13, 017b/22, 016b/19, 018a/17, 011b/04; 2. Uygun, elverişli zamanı yakalamak: 001b/09, 011b/09, 016b/13, 022a/07, 022a/12, 026b/15.

bulun- Bulunmak: 003b/13, 005b/20, 026b/09, 007a/21, 010b/20, 010b/19, 022b/13, 027a/03, 012a/14.

buluş- Karşılaşmak, rastlaşmak, buluşmak: 016b/06, 025a/12, 011a/13, 017a/05, 017a/09, 018a/18.

buña Buraya, bunu: 002b/04, 007a/08, 008a/04, 011b/08, 012a/14, 019b/19, 020a/01, 021b/03.

bunca Bu kadar, bu derece, çok: 002a/07, 002a/19, 003b/01, 003b/09, 004a/07, 013a/01, 015b/08, 017b/02, 017b/20, 020b/06, 024a/02.

bunda Buraya, burada: 003b/03, 003b/11, 005b/19, 007a/09, 007a/17, 008a/21, 008b/03, 009a/17, 009b/10, 010a/05, 010b/06, 010b/19, 011b/09, 011b/12, 012a/02, 013b/06, 014b/03, 015b/06, 016b/18, 017a/14, 017b/11, 017b/16, 018a/20, 019a/08, 021b/05, 021b/11, 022b/12, 027a/11.

bundan Bu nedenle, buradan: 005b/13, 006a/15, 008a/15, 015b/02, 015b/14, 015b/18, 024b/09.

bunu bkz. bunu

bunu Bunu: 021a/14, 005a/07, 015a/16, 019a/15, 019b/06, 019b/09, 011b/08, 011b/19, 007b/06, 010a/03, 011b/21, 014a/20, 015b/15, 017a/04, 017b/20, 019b/06, 019b/19, 020a/01, 020a/10, 023a/16, 024b/11, 024b/13, 024a/07, 026b/07, 010b/19, 011a/11.

bunlar Bu zamirinin çokluk biçimi: 0011/7a, 002b/16, 003a/06, 003a/15, 003b/18, 004a/03, 004a/07, 005b/14, 005b/16, 006a/04, 006b/04, 008a/02, 009a/16, 010a/10, 010a/12, 010a/14, 010a/16, 010b/17, 011b/10, 012a/04, 012a/05, 013a/08, 013b/17, 014b/19, 015a/07, 015a/11, 015b/08, 017a/12, 017b/18, 018b/06, 019a/07, 021a/05, 022a/13, 022a/15, 022b/11, 022b/12, 023a/10, 023a/17, 025b/17, 026a/02, 026a/05, 026a/20, 026a/21, 026a/22, 024b/11, 025a/11, 023b/05, 023b/11, 023b/14, 023b/17, 023b/21, 024a/14, 024a/20, 026b/11, 027a/02, 003a/08, 005b/10, 006a/04, 011b/11, 014b/08, 014b/11, 017a/08, 017a/11, 017a/23, 017b/23, 018a/05, 021a/03, 022b/07, 022b/16, 024b/02, 023b/12, 023b/19, 023b/19, 006a/13, 009a/18, 010a/08, 010b/14, 013a/14, 017a/07, 017a/09, 017a/10, 017a/22, 017a/23, 018b/09, 021a/03, 022b/09, 023b/12, 023b/23, 024a/20, 027a/01, 005b/21, 018a/17, 021a/05, 025a/08, 024a/15, 024a/21, 003a/13, 010a/08, 010b/06.

bura Bu yer: 021a/19, 008a/15, 010a/09, 010a/15, 011b/14, 008a/19.

burc (a) Kale duvarlarından daha yüksek, yuvarlak, dört köşe veya çok köşeli kale çıkıntısı: 007a/05.

buyur- Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek, emretmek: 015b/02, 008a/21, 015b/01, 002b/03, 011a/15, 015a/07, 015a/12, 022a/09, 026b/04, 026b/07.

bükül- Eğilmek: 004a/17, 013a/10, 023a/14.

bülend - āvāz (f) Haykırma, yüksek ses: 008b/14.

büyü- Eskisinden büyük duruma gelmek: 019b/17, 006a/21, 019b/03.

büyücek Büyükçe, olduğundan büyük: 023a/01

büyük Hacimce çok yer tutan; en, boy ve yüksekliği çok olan, iri, ulu: 006b/05, 008a/06, 010a/18, 010a/19, 010b/16, 011a/10, 011b/18, 012a/19, 012b/19, 017b/12.

C

Cālūt Özel isim: 019b/05, 019a/21, 019b/11.

cān (f) Ruh, can: 025b/11, 005a/12, 008a/18, 009a/17, 012b/05, 014a/14, 014a/17, 011b/09, 020a/01, 022b/21, 007b/19, 015b/19, 015a/15.

c. başına şıçra- Çok korkmak: 005a/12.

c. vir- Ölmek: 012b/05.

cānib (a) Taraf: 008a/02, 016a/13, 016a/08, 003a/01, 009b/18, 016a/14, 006a/13, 018b/22, 021b/02,

cāriye (a) Kadın hizmetçi, köle: 005b/16, 022b/17.

cāsūs (a) Bir devlet veya kuruluşun gizli amaçları için çalışan kimse, casus: 007b/07, 025a/09, 025a/21.

cāsūsīla- Casuzlara yakalatmak: 019a/09.

cāzū (f) Cadı, sihirbaz: 019a/15, 019a/16, 019a/18, 019a/18.

cā'ize (a) Armağan, hediye, para: 018b/17.

c. vir- Hediye vermek: 018b/17.

cebe (m) Zırh, silah: 004a/18, 023a/10, 004b/19.

cebeḥāne (f) Ateşli silahlarla atılmak için hazırlanan her türlü patlayıcı madde, mühimmat: 022a/06.

cebren (a) Zor, zorla: 0011/7a, 011b/20.

cefā (a) Üzme, eziyet eme: 009b/02.

c. çek- Üzülme, eziyet çekmek: 009b/02.

cehennem (a) Günah işleyenlerin öldükten sonra azap gördükleri yer: 014a/17.

c. eyle- 014a/17.

cellād (a) İdama mahkûm olanları idam eden kimse, cellât: 018a/06, 018b/04, 018b/12.

cem' (a) Bir araya getirme, biriktirme, toplama: 002a/02, 002a/03, 005a/02, 008a/01, 008a/09, 008b/05, 011b/01, 012a/02, 013b/03, 015a/13, 023a/16, 024b/21, 024a/22, 006b/10, 006b/12.

c.eyle- Bir araya getirmek, toplamak: 012a/02, 015a/13,

c.it- Bir araya getirmek, toplamak: 002a/03, 005a/02, 008a/01, 008b/05, 011b/01, 013b/03, 023a/16, 024a/22, 024b/21, 006b/10, 006b/12.

c.ol- Toplanmak: 002a/02, 008a/09,

cemāl (a) Yüz güzelliği: 011a/01, 015a/06.

c. gör- Yüz güzelliğini görmek: 015a/06.

cemīle (a) Hoşa gitmek için yaranma: 005b/17, 005b/15, 017b/18.

Cemīle Bānū Özel isim: 005b/17, 005b/15, 017b/18.

ceṅg, cenk (f) Savaş: 002b/16, 002b/17, 003a/13, 007a/02, 008b/03, 008b/14, 008b/19, 010a/18, 010a/20, 012a/02, 012a/15, 012b/10, 013b/12, 013b/13, 018b/01, 024b/22, 025a/04, 026b/18, 010b/10, 014b/04, 006b/06, 002b/14, 004a/14, 004b/14, 004b/15,

005a/18, 013a/09, 023a/17, 026a/05, 026a/3, 024b/11, 024b/15, 024b/06, 025b/18, 026a/17, 010b/06, 006a/21, 006b/18, 026a/06, 026a/07, 026a/08, 026a/13, 026a/14, 026a/19, 025a/10, 008b/09, 024b/05, 004a/09.

c. eyle- Savaşmak, dövüşmek: 8b/19, 24b/22, 25a/4, 26b/18.

c.-e baş- Savaşa başlamak: 2b/14, 4a/14, 13a/9, 23a/17, 24b/11, 24b/15, 23b/18, 24a/3, 24a/5.

c.-e gir- Savaşmak: 5a/18, 8b/3.

c. it- Savaşmak, dövüşmek: 2b/16, 2b/17, 3a/13, 10a/18, 10a/20, 12a/2, 12b/10, 13b/12, 13b/13, 18b/1, 24b/6.

c.-e dur- Savaşmak: 4b/14, 4b/15.

cengâver (f) Savaşta kahramanlık gösteren, yiğit, savaşçı: 009a/09.

cengci Savaşçı, dövüşçü: 007a/05.

cevâb (a) Bir soruya karşı söylenen söz: 002b/05, 003b/15, 006a/11, 007a/02, 006b/09, 003b/19, 007b/17, 008a/04, 009b/11, 012a/04, 012a/16, 13a/4, 013b/13, 013b/16, 017a/15, 017b/05, 020a/13, 023b/08, 023b/09, 024a/02, 003b/06, 009b/06, 012a/08, 020a/20.

c.-ı işit- Cevabı almak: 9b/6, 20a/20.

c. vir- Karşılık vermek, cevap vermek: 2b/5, 3b/15, 3b/19, 6a/11, 7a/2, 8a/4, 12a/4, 12a/16, 13a/4, 13b/13, 13b/16, 17a/15, 20a/13, 25b/8, 25b/9, 26a/2.

cevâhir (a) Kıymetli taş, elmas: 011b/02, 019b/15, 020/09, 020a/07, 020b/09.

cevelân (a) Dolaşma, gezinti: 008b/13, 021b/14.

c.it- Dolaşmak, gezmek: 008b/13, 021b/14.

cevher (a) Değerli süs taşı, mücevher: 011a/20.

cevşen (f) Zırhlı giysi: 023a/10.

ciger (f) İç, yürek, ciğer: 014a/19, 018a/15, 019b/21, 020a/21, 005a/04.

ciger-dâr (f) Cesaretli: 002a/10.

ciger-gâh (f) Ciğerin bulunduğu yer, ciğerin içi: 013b/18.

ciger-güşem (f) Ciğerimin köşesi, çok sevgili, çok yakın: 005a/04, 014a/19, 019b/21, 018a/15, 020a/21.

cihan (f) Dünya, âlem, yeryüzü: 006a/02.

cihāngīr (f) Dünyaya egemen olan, dünyayı zapt eden kimse: 022a/21, 022b/01, 023a/12, 023a/15, 024b/18, 025a/17, 023b/16, 026b/01, 027a/05, 022b/12, 022b/10, 023b/03.

Rüsetm-i Cihāngīr Özel isim: 022b/01, 023a/12, 023a/15, 024b/18, 025a/17, 023b/16, 026b/01, 027a/05, 022b/12, 022b/10, 023b/03.

cihāngīrlik Cihangirlik, dünyaya egemen olan kişi: 025b/04.

cild (a) Bir büyük kitabın bölündüğü kısımların her biri: 027a/11, 001b/01.

cinnī (a) Cinleri ilgilendiren, cinlerle ilgili: 006a/07.

civān (f) Yakışıklı genç erkek veya güzel genç kadın: 004b/18, 011a/19, 013b/05, 013b/16, 023b/14, 014a/05, 011a/01, 011a/11, 011a/10.

civān-baht (f) Tâlihi gür: 006b/05.

nev-civān (f) Genç delikanlı: 013b/13, 14a/18, 14b/10, 15a/4, 15a/14, 15b/11, 16a/10, 21a/9, 22a/15, 23a/2

cur'a (f) Tek yudum, bir içimlik, kadehin dibinde kalan son şarap yudumu: 026b/11.

cübbe (a) İlmiye sınıfından olanların resmî törenlerde giydiği bir çeşit elbise: 025b/20.

cüdā (a) Ayrı, ayrılık: 009b/20, 011a/08.

c. düş- Ayrı düşmek: 009b/20, 011a/08.

cümle (a) Bütün, hep: 003b/18, 004a/03, 005b/06, 008b/17, 013a/02, 013b/18, 016b/06, 016b/09, 020a/18, 020b/01, 020b/09, 021b/01, 022a/04, 022a/18, 023b/03, 017a/21, 020b/7, 010b/18, 011a/11, 012a/07, 005b/21, 009a/06, 015a/05, 006b/09, 021a/20, 024b/12, 006b/11.

cürm (a) Kabahat, günah, suç: 018b/16.

cüb (f) Sopa, değnek: 004b/20, 005a/07, 005a/08.

Ç

çadır (f) Göçebelerin, ordunun konakladığı yerlerde, askerlerin, bekçi ve korucu gibi kimselerin de geçici olarak kullandıkları barınak: 023a/02, 011a/12.

çağır- Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek: 021b/14, 019b/07.

çāk (f) Yırtık: 003b/03, 020a/08.

ç. it- Yırtmak: 003b/03, 020a/08.

çal- 1. Vurarak, sürterek veya üfleyerek ses çıkartmak, çalmak: 006b/18, 012a/15; 2. Vurmak, atmak: 014b/13, 026b/13.

çalış- Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak: 008a/19.

çapuk Acele, çabuk: 002b/16, 010a/08, 022b/11, 024a/15.

çāre (f) Tedbir, ilaç, derman: 002a/12, 019a/16, 021b/03, 007b/06, 017a/04.

ç. eyle- Çözüm yolu bulmak: 019a/16.

ç. it- Çözüm yolu olmak: 021b/03.

bī-çāre (f) Çaresiz: 1b/10.

çarp- Şiddetle vurmak: 013b/02, 020a/06, 024a/12, 023b/13, 023b/14.

çat- Sinirlenmek, öfkelenmek: 017b/01.

çatla- Parçaları ayrılıp dağılmayacak biçimde yarılmak: 022a/01.

çehre (f) Yüz, surat: 011b/09.

çek- 1. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek: 023b/15, 014a/09, 024a/14, 023b/19, 018a/07, 024b/15, 025a/13, 014a/12; 2. Bir silahla saldırmak için davranmak: 017b/02, 021a/03, 014a/17, 012b/04, 005b/01; 3. Bir duyguyu içine atmak, sıkıntı, zorluk, dert ve kederle iç içe olmak: 001b/03, 004a/10, 008a/11, 009b/02, 009a/17, 023b/02, 004a/20, 014a/11, 025a/02, 024a/16, 026a/09, 018b/11, 009b/20, 008a/08, 006b/10; 4. Dayanmak, katlanmak: 020b/14; 5. Boy uzunluğunu belirtmek: 004b/19; 6. Kuşatmak: 008b/18; 8. Kapatmak, örtmek: 012a/01, 013b/03, 007a/06; 9. Gitmek, uzaklaşmak: 006a/13; 10. Kaldırmak, çekmek: 013a/19, 023a/20.

çel- Kendi yanına çekmek, beğenisini, sevgisini kazanmak: 016b/15.

Çerkez Kafkasya'da yaşayan bir boy veya bu boydan olan kimse: 025b/04.

Bulgârî Kicân Özel isim: 025b/04.

çık- 1.İçeriden dışarıya varmak: 006b/17, 002a/17, 004b/15, 020a/15, 023a/02; 2. Yükselmek, yukarı doğru gitmek: 003a/12, 004a/20, 010a/02; 3. Sefere gitmek: 017a/01, 017a/21, 024b/21; 4. Bulunduğu yerden ayrılmak, yön değiştirmek: 026b/01; 5.Üstesinden gelmek, başarı ile sonuçlanmak: 018b/23, 010b/07, 023a/19; 6.Gerçekliğini ve doğruluğunu ispatlamak: 016a/15; 7.Mücadele etmek: 013b/07, 022a/18, 023a/17; 8.Ortaya çıkmak, görünmek: 022b/02, 010a/06.

çıkagel- Beklenmedik bir zamanda gelmek: 018a/02, 020a/15, 027a/01.

çıkār- Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak: 001b/14, 005a/06, 023b/17, 002a/12, 010b/12, 008a/01, 010b/13, 014b/18, 022a/04, 022a/07, 022b/14.

çi (f) Farsçada isimlerin sonuna gelen olumsuzluk eki: 014a/15.

ç. fâ'ide (f) Ne fayda, faydasız: 014a/15.

çiftlik Tarım yapılan, hayvan yetiştirilen, çalışanlarının da oturması için evler bulunan geniş toprak parçası: 022b/13.

Çin Uzak Doğu Asya ülkesidir, Çin Devleti: 019b/03, 019b/11, 021a/17, 022a/10, 019b/02.

çocuk Küçük yaştaki oğlan veya kız: 006b/01.

çocukluğ İnsan hayatının bebeklikle ergenlik arasındaki dönemi: 018b/02.

çok Az olmayan, çok, pek çok: 004b/14, 005a/06, 014a/14, 016b/01, 016b/14, 017a/06, 018a/14, 018b/07, 018b/11, 021a/20, 022a/1, 026a/11, 026b/15, 006a/14.

çokdan Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri: 017b/19.

çöb (f) Bir sap, dal veya tahta parçası: 006a/20.

çün (f) Gibi, mademki, nasıl, için, çünkü: 002b/18, 003a/18, 004a/21, 006b/04, 006b/09, 006b/15, 007b/04, 008a/07, 008b/03, 008b/10, 009a/20, 009b/10, 011a/18, 012a/12,

012a/15, 012a/17, 012b/11, 013a/13, 013a/18, 013b/18, 014a/06, 016a/17, 018a/04, 019a/05, 019a/13, 019b/03, 023b/03, 024b/07, 025b/02, 001b/02, 010b/06, 017a/17, 021a/18.

çünkü, çünkü (f) Çünkü: 003b/08, 005b/12, 006a/07, 008a/11, 008a/13, 010b/11, 013a/06, 023a/08, 023b/07, 018a/11, 003b/16, 012b/09.

D

da da, de (bağlaç), dahi: 0006b/08, 002a/02, 002b/05, 003a/17, 003b/05, 003b/13, 005a/15, 005a/16, 005b/14, 006a/04, 007a/14, 007a/17, 007a/20, 008a/03, 008a/18, 008b/08, 010a/12, 010b/08, 011a/14, 011b/10, 011b/16, 011b/21, 013a/02, 013b/15, 013b/17, 014b/10, 015a/07, 015a/11, 015b/01, 015b/05, 015b/08, 016a/08, 016b/15, 017b/08, 017b/15, 018a/08, 018b/04, 018b/16, 019a/02, 019a/17, 019b/04, 020a/13, 021b/16, 022b/06, 022b/10, 024a/16, 024a/20, 025a/20, 026b/08.

da' (a) Def etmek, kovmak, savurmak: 005b/01.

đ. it- Savurmak, def etmek: 005b/01.

dağıl- Belli bir orana göre bölüştürmek, pay etmek, uzaklaştırmak veya ayırmak: 002a/08.

dahı Hem, bile, da, de, henüz: 025a/11, 002a/03, 002a/16, 003a/03, 003a/12, 004b/07, 004b/09, 004b/13, 005a/08, 005a/16, 005a/21, 007a/02, 007a/04, 007a/13, 007a/14, 002a/11, 002b/05, 002b/06, 002b/14, 003a/16, 004a/12, 004b/17, 007b/15, 007b/16, 008b/06, 008b/21, 009a/06, 009a/10, 009a/11, 009a/16, 009a/18, 009b/08, 009b/11, 010a/20, 011a/15, 011b/03, 011b/07, 011b/15, 011b/18, 011b/20, 012a/09, 012a/11, 012a/16, 013b/20, 014a/19, 014b/07, 014b/17, 015a/07, 015a/10, 015b/15, 016a/19, 016b/11, 016b/19, 017a/03, 017a/07, 017a/11, 017a/16, 017a/19, 017b/07, 017b/09, 017b/21, 018a/01, 018a/03, 018a/16, 018b/16, 019a/05, 019a/08, 019a/14, 019a/16, 019b/09, 019b/10, 021a/02, 021a/09, 022a/03, 022a/08, 022a/09, 023a/12, 023b/05, 023b/09, 023b/12, 023b/13, 024a/13, 024b/01, 024b/12, 024b/15, 024b/20, 025a/04, 025b/01, 026a/11, 026a/20, 026b/21, 027a/02, 027a/11, 006a/03, 006b/03, 006b/14, 026b/01.

dāhıl (a) İç, içeri: 026a/20.

dā'im (a) Devamlı sürekli: 001b/07, 001b/11, 003b/12.

dā'imā (a) Sürekli olarak: 022b/10.

dal Kınısız kılıç: 003a/04, 004b/06, 013a/12, 023a/17.

dal tiğ ol- Kılıcı eline almak, kılıcı kullanmak: 003a/04, 004b/06, 013a/12.

dal hancer ol- Kınısız kılıcı ve hançeri eline almak, kullanmak: 023a/17.

dalâlet (a) Sapınç, sapkınlık, doğru yoldan ayrılma: 026b/14.

d. ol- Sapkın olma: 026b/14.

dāmād (f) Evlenmekte olan bir erkeğe, evlenme töreni sırasında verilen ad, güveyi: 006a/02.

dāmādlık Damat için yapılan giysi: 006a/10.

dānā (f) Bilgili, iyi bilen: 016a/14, 016b/15, 018a/16.

dāne (f)Tane: 025b/20.

dār (a) Bulunan, durulan veya oturulan yer, yurt: 009a/21.

d.-1 diyār Oturduğu yer, yurt: 009a/21.

darb (a) Vuruş, dövme: 008b/19, 023b/18, 020b/19.

d. ur-Vurmak: 020b/19, 023b/18.

da' vā (a) Dava, mesele, sorun, bir kimsenin kendisinde bulunmayan nitelik ve üstünlüğü varmış gibi ileri sürmesi, iddiâ: 017b/12, 004a/04, 010a/18, 012b/11, 023b/04, 007b/11, 013a/04.

d. it- İddiada bulunmak: 007b/11, 012b/11, 017b/12, 023b/04,

da' vācī (a) Dava eden kimse, savlayıcı, müddei: 017b/06, 017b/11, 017b/12.

da' vet (a) Çağırarak, davet etmek: 005b/21, 007a/13, 008a/19, 015a/04, 015a/08, 016b/15, 017b/15, 019a/15, 024a/20, 024b/10, 015a/08.

d.eyle- Davet eylemek: 007a/13, 024a/20.

d.it- Çağırarak, davet etmek: 005b/21, 008a/19, 015a/04, 015a/08, 016b/15, 017b/15, 019a/15, 024b/10.

davran- Bir şeye el atmak, girişmek: 004b/09.

de Da, de (bağlaç): 001b/06, 002a/13, 002b/11, 003a/05, 003b/02, 003b/04, 003b/05, 003b/14, 004b/15, 005b/03, 005b/14, 005b/18, 005b/19, 006a/08, 006a/10, 006a/15, 006a/19, 006a/21, 006b/02, 006b/17, 006b/19, 007a/01, 007a/10, 007a/17, 007a/19, 007a/21, 007b/02, 007b/14, 008b/19, 008b/20, 009a/01, 009a/09, 009a/15, 010a/04, 010a/08, 010b/07, 011b/02, 012a/02, 012b/10, 013b/01, 013b/09, 014a/10, 015a/17, 015a/18, 015b/02, 015b/13, 015b/19, 016a/03, 016a/07, 017a/14, 017a/20, 017b/16, 018a/03, 018a/14, 018a/15, 018a/17, 018b/21, 019b/18, 020a/13, 020a/19, 020b/20, 021a/07, 021b/07, 022b/05, 023a/09, 023a/10, 023b/06, 024a/4, 025a/10, 026a/01, 026a/05, 026b/16.

dede Torunu olan erkek, büyük baba, büyük peder: 002a/06, 003b/07.

def^f (a) Uzaklaştırmak, gidermek: 018a/23, 019a/15.

d.it- Uzaklaştırmak, gidermek: 018a/23, 019a/15.

def^f a (a) Kez, kerre: 008b/16.

defter (a) Yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları:

d. ol- Deftere yazmak, defter tutmak: 016a/05.

deg- Dokunmak, temas etmek: 013b/20.

degdir- Değmesini sağlamak, değmesine yol açmak: 008b/14.

degül Olumsuzluk anlamı taşıyan sözcük, değil: 002b/14, 003b/13, 003b/17, 006a/02, 007b/18, 008a/18, 010b/02, 012b/19, 014a/20, 017a/13, 019a/06, 025a/15, 003b/06, 025a/19, 009b/08, 013a/03, 018b/06, 025b/18, 020b/19, 025b/16.

degin Dek: 026b/17.

değişdür- Başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak: 003a/10, 005a/03.

dehân (f) Ağız: 014a/18.

dehşet (a) Bir tehlike veya korkunç bir şey karşısında duyulan ürküntü, yıldı: 012b/06.

d.te düş- Korkmak, ürkmek: 012b/06.

delikanlı Çocukluk çağından çıkmış genç erkek, sözünün eri, delikanlı: 002b/09, 002b/10.

dem (f) 1.Soluk, nefes: 023a/14; 2. An, vakit: 014b/13, 016b/18, 020b/01.

depme Tekme, çifte: 020a/02.

depre Hareket: 014b/12.

depre ur- Harekete geçmek: 014b/12.

der (f) İçinde bulunma bildirir, -de içinde:

d.-ḥazīne (f) Hazinesinin içinde, definenin içinde: 022b/03.

d. eyle- Hazine bulmak: 022b/03.

der' aḳab (f) Hemen, derhal, çabuk, arkasından, akabinde: 014b/08.

derbend (f) Geçit, sınırdaki bulunan küçük kale: 002a/13, 025b/13, 025b/14, 002a/17, 005a/20, 020b/13, 025b/20, 025b/13.

dergāh (f) Tekke: 021b/17.

deri Cild, deri: 014a/12.

deryā (f) Deniz: 009b/21, 010b/21, 011a/08, 011a/07, 011b/08, 019a/20, 011a/21, 011b/02, 019a/20.

dest (f) El: 002b/19, 010b/02, 023b/14, 004b/20, 005a/07, 005a/08, 006a/20, 008b/19.

d. ur- Dokunmak: 002b/19, 023b/14.

devlet (a) Yönetimi elinde bulunduran sülâle, hükümdarlık hânedânı: 006b/19, 006b/20, 012b/12, 022a/13, 006a/02, 006b/10, 017b/07, 020a/17, 015a/10, 002b/01, 004a/09, 025b/09.

devletlü Vezîrlere ve müşirlere verilen unvandır: 017b/03, 017b/19, 017b/20, 017a/11.

devr (a) Devir, dönme: 004b/05

dırāz (f) Uzun: 025a/07.

d. ol- Uzun etmek: 025a/07.

dırāzlık Uzun etme: 010b/03.

d. it- Uzatmak: 010b/03.

dīb Bir şeyin en derin ve aşağı yeri, ağaç ve duvar gibi şeylerin aşağısı ve çevresi: 021a/01, 014a/07, 024b/14, 025a/02.

dībelik Büsbütün, tamamıyla: 015b/11.

dīdār (f) Yüz, çehre: 015a/19.

di- ,de- Söylemek, ağızdan bir söz çıkarmak, demek: 013a/08, 023a/09, 001b/05, 001b/11, 001b/12, 001b/13, 001b/16, 002a/02, 002a/03, 002a/13, 002b/02, 002b/03, 002b/05, 002b/06, 002b/13, 003b/08, 003b/12, 004a/02, 004a/06, 004b/02, 005a/07, 005a/10, 005a/13, 005b/14, 007b/04, 007b/14, 007b/16, 007b/20, 008a/10, 008a/14, 008a/15, 008a/18, 008a/19, 009a/01, 009a/13, 010a/16, 010b/05, 010b/10, 010b/12, 010b/21, 011a/14, 011b/16, 012a/04, 012a/10, 012a/12, 012a/16, 012a/18, 012a/3, 012b/07, 012b/13, 013a/07, 013b/09, 013b/17, 013b/19, 015b/07, 016a/10, 016b/17, 016b/18, 016b/19, 017a/12, 017a/16, 017a/20, 017b/05, 017b/06, 017b/10, 017b/13, 017b/17, 017b/19, 017b/23, 018a/13, 018a/17, 018b/04, 018b/09, 019a/02, 019a/16, 019b/07, 019b/10, 019b/18, 019b/19ola, 019b/20, 019b/21, 020a/02, 020a/04, 020a/08, 020a/13, 020a/17, 020a/20, 020a/21, 020b/01, 020b/02, 020b/03, 021a/10, 021a/11, 021a/13, 021a/17, 021a/20, 021a/21, 021b/13, 022a/09, 022b/01, 023a/03, 023a/04, 023a/06, 023a/08, 023b/07, 023b/08, 024a/01, 024a/05, 024a/19, 024b/09, 024b/20, 025a/20, 025b/09, 025b/17, 025b/23, 026a/02, 026a/03, 026a/14, 026b/05, 026b/06, 026b/19, 026b/20, 027a/06, 020b/06, 005a/09, 002a/11, 005a/09, 006a/02, 007a/01, 007a/10, 007a/17, 010a/16, 010b/17, 010b/19, 011a/13, 011a/15, 013b/18, 014b/04, 015a/08, 015a/15, 015b/10, 017a/12, 021a/13, 021a/15, 025b/07, 025b/11, 025b/16, 001b/04, 001b/08, 001b/14, 002a/18, 002b/01, 002b/02, 002b/04, 002b/05, 002b/10, 006b/21, 007a/03, 008a/05, 009a/02, 010b/04, 010b/09, 012a/09, 014b/10, 015a/05, 015b/17, 017a/18, 018b/01, 018b/15, 020a/10, 020b/04, 022b/20, 023a/07, 023a/20, 023b/05, 024a/01, 026b/07, 027a/04, 027a/07, 009b/04, 012b/09, 011b/05, 013a/16, 018b/03, 003b/03, 004a/04, 017b/10, 020a/13, 026a/01, 014a/02, 010a/01, 022b/12, 013b/11, 021a/12, 021b/11, 002a/01, 002a/06, 002b/07, 002b/14, 003a/09, 004a/08, 004a/11, 004a/12, 004a/17, 004b/01, 005a/02, 005a/04, 005a/14, 005a/19, 005a/20, 005b/03, 005b/06, 005b/10, 005b/11, 005b/14, 005b/20, 006a/11, 006a/15, 006a/18, 006b/02, 006b/10, 006b/14, 006b/16, 007a/18, 007a/21, 007b/06, 008a/01, 008a/09, 008a/13, 008b/01, 008b/05, 009a/10, 009a/18, 009b/11, 009b/15, 009b/17, 009b/20, 010a/05, 010a/10, 010a/20, 010b/03, 011a/21, 011b/01, 011b/05, 011b/09, 011b/12, 011b/16, 011b/20, 012a/08, 012b/02, 012b/16, 013a/05, 013a/08, 013a/18, 013a/20, 014a/04, 014a/08, 014a/10, 014a/11, 014a/14, 014a/19, 014a/20, 014b/02, 014b/05, 014b/06, 014b/08, 014b/21, 015a/05, 015a/08, 015a/12, 015a/20, 016a/04, 016a/11, 016a/12, 016b/02, 016b/04, 016b/11, 016b/14, 017a/05, 017a/07, 017b/03, 018a/06, 018a/20, 018b/07, 018b/08, 018b/11, 018b/12, 019a/15, 020a/04, 020a/06, 021a/02,

021a/11, 021a/17, 021b/03, 021b/08, 022a/20, 022b/21, 023a/10, 023b/09, 024a/02, 024a/05, 024b/11, 025a/10, 025a/16, 025a/18, 025a/22, 025b/01, 025b/09, 025b/18, 025b/22, 026a/04, 026a/05, 026a/15, 026b/10, 026b/11, 026b/15, 026b/19, 027a/10, 020b/08, 022b/17, 019b/20, 019b/21, 020a/03, 018b/11, 014a/06, 022b/01, 017b/13, 024b/20, 019a/19, 003a/19, 003b/05, 006b/05, 006b/09, 009a/20, 009b/06, 012a/06, 012a/07, 018a/02, 018a/04, 018a/20, 018a/21, 018b/19, 018b/23, 019a/12, 021b/05, 025b/11, 001b/10, 003a/08, 017b/17, 020a/18, 017a/19, 002b/03, 003b/06, 004a/02, 006a/20, 013a/06, 004a/04, 003a/03, 004b/09, 018a/23, 020a/15, 023b/19, 006a/21, 010a/03, 011a/11, 011b/18, 011b/19, 017b/11, 018a/10, 021a/17, 019b/04, 021a/06, 022b/09, 025a/19, 023b/10, 014b/03, 017b/12.

dik- Bir cismi dik olarak durdurmak: 025a/01.

dil (a) Tat alma organı: 019a/13.

dilâver (f) Yürekli, cesur, kahraman, yiğit: 003b/06, 004b/20, 023b/20, 023b/21, 026a/13, 025a/06, 009b/20, 013a/15, 004a/03, 003b/08.

dilâverâne (f) Yiğitler: 010b/15.

dile- Bir şeyin yapılmasını ya da olmasını istemek, arzulamak: 003a/04, 017b/09, 018b/15, 026a/04, 025b/18, 023a/19, 003b/19, 017a/19, 018a/12, 017b/05, 018b/14

dilek İstek, arzu: 018a/11.

dilsüz Ses çıkarmayan, sessiz olan (kimse): 018b/13.

dimâğ (a) Zihin, düşünme yeteneği: 016b/10.

diñdir- Susturmak: 006b/18, 012a/15.

dīn (a) Tanrı'ya, doğaüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurum: 026b/0, 7025a/16, 025a/17.

diñle- İşitmek için kulak vermek: 019a/09, 001b/08, 009a/16, 016b/09.

direk Düz ve uzun ağaç, ahşap binalarda köşelere konur: 010a/02.

dirsek Kol ile ön kol arasındaki eklemin arka yanı: 004b/06.

dīvān (a) Yüksek düzeydeki devlet adamlarının kurduğu büyük meclis: 001b/02, 011a/17, 011a/19, 025a/22.

dīvāne (f) Deli, kaçık, budala: 020b/7, 026a/03.

dīvār (f) Gerek binânın yüzünü örmek, gerekse içini bölmelere ayırmak veya bir yeri çevirmek için taş, tuğla veya kerpiçten yapılmış set: 021b/15.

divşir-, divşür-Derlemek, toplamak, bir araya getirmek: 020a/10.

diyār (a) Ülke, topraklar, memleket: 006a/18, 009a/21, 016a/15, 019b/02, 021a/16, 023a/04, 010a/15, 015b/08, 021a/16, 010a/03, 016a/14, 017a/01, 014a/04, 019b/11, 020b/10.

d.-ı Çin'e gel- Çin ülkesine geldim: 019b/02.

diye Diye, diyerek: 020b/19.

diyü Diye, diyerek: 003a/15, 003b/16, 003b/19, 004a/09, 004b/17, 007b/01, 008b/10, 011b/04, 011b/06, 011b/16, 012a/01, 012b/01, 012b/15, 012b/17, 013a/15, 013b/05, 013b/15, 015b/16, 016a/21, 016b/01, 016b/05, 016b/09, 016b/12, 016b/16, 017a/06, 018a/09, 018a/13, 018b/23, 019a/01, 019a/19, 019b/05, 019b/16, 020a/12, 021a/21, 021b/11, 021b/20, 022a/13, 022a/16, 023a/01, 023a/02, 026a/22, 023b/03, 024b/05, 025a/10, 025b/21, 026a/21.

doğun- Değmek, temas etmek: 004b/06, 020a/03, 020a/04.

dolaş- Gezmek, gezinmek: 021b/02.

dost (f) Sevilen kimse, arkadaş, dost: 014a/17, 018a/03, 022a/16, 003b/16.

dög- Dövmek, vurmak: 007a/07.

dögün- Dövünmek: 027a/03.

dök- 1. Ağlamak: 017b/21; 2. Sıvı veya tane durumunda olan şeyleri buldukları kaptan başka bir yere boşaltmak: 017b/02.

dökül- Dökme işi yapılmak veya dökme işine konu olmak: 009a/11, 014b/15.

dön- 1. Geri gelmek, geri gitmek: 005b/04, 005b/05, 010a/14, 010b/03, 014b/15, 024b/16, 024a/06, 026b/03, 024a/18; 2. Yönünü değiştirmek: 002b/03, 009a/08, 017a/17, 018a/05, 023a/15.

döndür- Döndürmek, çevirmek, dönmesini sağlamak: 005b/03.

dört Üç ile beş arasındaki 4 rakamı, iki kere iki: 009b/16, 010b/15, 014b/12, 015a/09, 019b/03, 025b/04, 025b/05, 025b/07, 026a/12, 010a/08.

du'ā (a) Dua: 001b/02, 003a/15, 005b/05, 005b/05, 011a/16, 011a/18, 13b/15, 014a/19, 14b/21, 015a/20, 15b/14, 015b/20, 018a/19, 018b/15, 020a/15, 21b/8, 23b/12.

d.eyle- Dua etmek: 003a/15, 005b/05, 011a/16.

d it- Dua etmek, yalvarmak: 001b/02, 005b/05, 011a/18, 014a/19, 015b/20, 018a/19, 018b/15, 020a/15, 23b/12.

dur- 1. Beklemek, dikilmek: 014a/01, 002a/14, 025b/08, 010a/15, 026b/04, 26b/20; 2. Savaşmak, dövüşmek: 004b/14, 004b/15; 3. Bulunmak, kalmak, bir karar üzere olmak, devam etmek, mevcut ve devamlı olmak: 007a/08.

duy- İşitmek, ses almak, haber almak: 006a/11, 017a/03.

düğün Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence: 005b/14, 006a/05.

d. it- Düğün yapmak: 005b/14, 006a/05.

dünyā (a) Dünya: 015b/19, 015b/12, 012a/14, 014a/03, 014b/09, 019a/11, 004a/21, 017a/16.

düş- 1.Yere düşmek: 006a/21, 014a/09, 017b/01, 024b/13, 014a/09; 2. Zayıf, güçsüz düşmek: 007b/01, 018a/07, 018a/08; 3. İçine düşmek, atlamak, gitmek: 007a/08, 012a/19, 016a/21; 4. Peşine düşmek, peşine takılmak: 003a/13, 005a/19, 009a/12, 009a/13, 016a/06, 020a/06, 021b/01; 5. Yapılması gereken bir şeyi gerçekleştirmenin yollarını aramak: 006b/03, 007a/20, 013a/04; 6.Aralarında anlaşmazlık çıkıp birbiriyle uğraşmaya başlama: 009b/20, 011a/08; 7. Korkuya kapılmak: 002a/08, 012b/06, 013b/07, 022a/15, 025a/14; 8.Kuşkulanmak: 011a/03, 011b/06.

düşmen (f) Aralarında birbirleriyle çatışmaya varacak ölçüde anlaşmazlık olan taraflar: 003b/14, 012b/20, 016a/09, 020b/19, 008a/14, 014a/17, 022a/16

düşür- Aşağıya bırakmak, indirmek: 006b/02, 003a/05, 024b/09.

düz- Düzene sokmak, düzene koymak, sıralamak, elverişli, uygun bir duruma getirmek: 021b/12, 019b/14, 006a/03, 007b/16, 019a/20.

E

e Ardından gelecek söz ve davranışları öğrenmek amacıyla soru kavramı taşıyan, bir beklentiyi içeren bir seslenme sözü: 016a/07.

ebu (a) Baba: 001b/01.

Ebu'l –Me'ānī Özel isim: 001b/01.

Ebu Ṭalib Abdülmenaf, Müslümanlarca bilinen adıyla Ebu Talib veya Ebu Talib bin Abdulmuttalib, Ali'nin babası ve Muhammed'in amcasıdır: 017a/08.

ecel (a) Hayatın sonu, ölüm zamanı: 025b/13, 018a/12, 012a/01.

edeb (a) Terbiye, güzel tavır ve iyi ahlâk: 018a/23.

edeblik Edepli, terbiyeli olma durumu: 017b/02.

ednâ (a) Çok aşağı, en alt düzeyde: 015b/18.

efendi (y) Sâhip, mâlik, “buyruğu geçen, sözü tutulan kimse”: 018a/19.

eflâk (a) Felek, gökler: 020b/14.

eger (f) Eğer, şayet: 001b/09, 003b/05, 003b/09, 005b/11, 006b/20, 007a/02, 007b/02, 007b/05, 008b/03, 009a/21, 010b/12, 012b/10, 014a/14, 014a/19, 021a/14, 026a/4, 023b/01, 023b/15.

egin Sırt, arka: 014a/15.

egleniver- Neşeli, hoşça vakit geçirmek: 027a/04.

egri Yanlış, kötü, doğru olmayan: 022a/07.

ehl (a) Bir yere veya bir görüşe mensup: 011a/19, 017b/02, 022a/12.

e.-i dīvān Divana mensup olan: 011a/19.

e.-i İslām İslam'a mensup olan: 017b/02.

e.-i nücūm Yıldızlara mensup olmak: 022a/12.

eknâf (a) Yerler, yöreler: 007a/13.

eksiklük Eksik olma durumu, eksik olan miktar, noksan, nakisa, fıkdan: 001b/05.

el 1. Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü: 002b/17, 004b/01, 012b/02, 003a/02, 006a/10, 013a/20, 023a/20, 024a/03, 011b/21, 015a/02, 016a/13, 020b/20, 005a/18, 026b/11, 003a/02, 022a/19, 014a/11, 006a/09, 014a/12, 020a/02, 004a/18, 013a/11, 020b/18, 021b/15, 026a/11; 2. Ele girmek, yakayı ele vermek, yakalanmak: 002b/06, 006a/02, 005b/02, 005b/10, 006a/16, 006b/06, 008b/16; 3. Yapmayı becermek, yapabilmek: 017b/05, 014a/20, 016b/16, 018a/06, 003b/13; 4. Yabancı: 005a/13, 007a/02, 007b/12, 014b/17.

elbetde (a) Herhâlde, şüphesiz, kuşkusuz, elbet: 001b/04, 006b/15, 015b/17, 018b/09.

elçi Herhangi bir konuda anlaşmayı sağlamak üzere karşı tarafa gönderilen kimse, aracı: 002a/15, 003b/19, 005b/20, 007b/16, 007b/20, 008a/10, 008a/13, 008b/01, 008b/08, 009b/11, 012a/05, 012a/08, 022b/18, 024b/02, 025a/16, 012a/08, 022b/14, 008a/03, 003b/15, 007b/20, 008b/01, 009b/02, 009b/06, 023a/20, 002a/14, 008b/08, 009b/11, 023b/01, 024b/05, 009b/05.

elem (a) Keder, dert, üzüntü: 001b/03, 004a/10, 004a/20, 004b/04, 006b/10, 008a/08, 009a/17, 009b/20, 018b/11, 022a/12, 025b/02, 025a/13, 007a/08, 025a/14, 026a/18.

e. çek- Acı çekmek: 001b/03, 004a/10, 004a/20, 006b/10, 008a/08, 009a/17, 009b/20, 018b/11, 025a/13, 025b/02.

e.-e düş- Derde, üzüntüye düşmek: 007a/08, 025a/14.

elli Elli: 008b/06, 014b/06.

emān (a) Yardım isteme, aman dileme: 005b/11, 007b/13, 012b/07, 012b/15, 014b/17, 021a/09.

e. vir- Bağışlamak, affetmek: 005b/11, 007b/13, 012b/07, 012b/15, 014b/17, 021a/09.

emīn (a) Emniyetli: 007b/14.

e. ol- Emniyetli olmak: 007b/14.

emīr (a) Bey, emirlik başkanı, emir: 005b/17, 016b/20, 018b/19.

emir (a) Emir, buyruk, iş: 016a/05, 002a/01, 002a/03, 002a/15, 008a/01, 008a/09, 008b/09, 010a/09, 018b/17, 020b/08, 025a/06, 024a/12, 023b/04, 007b/21, 010b/16, 011a/10, 017a/19, 017b/05, 011a/13.

Emīr-i ‘Arab Özel isim/Arap Bey’i: 005b/17, 016b/20, 018b/19.

emr bkz. emir.

encām (f) Son, nihayet, netice: 004a/05, 011b/01.

endāz (f) Atan, atıcı, atmış manasında birleşik kelimelerle yapılır: 025a/19.

engüşt (f) Parmak:

engüşt-ber-dehan: Parmağı ağzında olan, şaşırılmış: 014a/18.

er Erkek kişi, adam: 002a/18, 004a/13, 008b/21, 012a/17, 009a/01, 008a/13, 022a/06.

Erdebīl Erdebil, İran'ın Doğu Azerbaycan ilinde (ostan) kent. Hazar Denizine 61 km uzaklıktadır. Sebelan Dağının (4.811 m) hemen doğusunda, deniz düzeyinden 1.400 m yükseklikte bir ova üzerinde yer alır. Ovada soğuklar ilkbahar sonuna değin sürer. İranlı tarihçiler kentin kuruluşunu Sasaniler dönemine dayandırırılar, ama İslam öncesi tarihine ilişkin bilgi yoktur. Erdebil'in Sasani valisinin ikametgâhı olduğu dönemde Hz. Ali (598-661) kenti savaşmaksızın, anlaşma yoluyla aldı. Emevi valisi Erdebil'i kendi merkezi yaptıysa da yöredeki Arap egemenliği uzun sürmedi. Yerel yöneticiler 1220'deki Moğol istilasına değin bölgede sürekli savaştılar; bu tarihte kent yerle bir oldu ve önemini bütünüyle yitirdi. Safevi hanedanının atası olan Şeyh Safiyeddin'in 13. yüzyılda Erdebil'i bir tarikat merkezi durumuna getirmesiyle kent yeniden canlandı. Safevi hükümdarlarının armağanlarıyla zenginleşen Erdebil Safevi tarikatının ziyaret yerlerinden biri oldu. Zamanında İran'ın en büyük kitaplığını barındıran türbedeki kitapların büyük bölümü ile hazineler Rusların 1827'de Erdebil'e saldırısı sırasında yağmalandı. Eskiden Hazar Denizi yoluyla Rusya'yla ticaret yapan kentte artık bu tür etkinlikler yoktur; başlıca sanayi kolları çimento üretimi ile halı ve kilim dokumacılığıdır. Kentin kaplıcaları çok sayıda turist çeker. Erdebil halkı Azerice konuşur: 009a/10, 009a/20, 010a/09, 010a/15, 010a/21, 010a/19, 009a/13, 009a/14, 009a/19, 010b/14, 007b/03.

Erdeşir Özel isim: 023b/05.

eren Hakk'a yakın olan ve velîlik derecesine ulaşanlar: 018a/10.

eriş bk. arış

erkān (a) Bir topluluğun ileri gelenleri, büyükler, üstler: 016b/06.

e.-1 saltanat Saltanatın ileri gelenleri: 016b/06.

erkek Erkek: 019a/12.

erlik Erkeklik, yiğitlik: 015a/01, 025a/05, 013b/17, 014b/19.

e. eyle- Yiğitlik, kahramanlık göstermek: 014b/19.

Ermenî Ermenistan'da ve dünyanın çeşitli yerlerinde yaşayan halk veya bu halktan olan kimse: 023b/05.

Erdeşir E. Özel isim: 023b/05.

ertesî Sonrası: 024b/02.

Erzenk Hân Özel isim: 019a/10, 019a/12.

Esed-i Zerrîn Özel isim: 006a/08.

esîr (a) Tutsak, harpte düşman eline düşen: 025a/06, 025a/13, 024a/11, 024b/16.

e. al- Esir almak, tutsak etmek: 024a/11.

e. ol- Esir edilmek, tutsak edilmek, tutsak olmak: 025a/06, 025a/13.

eski Eski: 025a/16.

eşnâ (a) Sırasında: 021a/16, 024a/07, 026b/12.

e.-yı kelâmdan Sözlerin sırası: 021a/16, 026a/07, 026b/12 .

eşnâda (a) O sırada, o aralıkta: 015b/08.

etek Dağ, tepe, yığın vb. yamaçlı şeylerin alt bölümü: 020b/15.

eṭrâf (a) Yöre, çevre: 007a/13, 021b/11, 007b/07.

evlâd (a) Veledler, çocuklar: 005a/17, 019a/12, 019b/04, 019b/06, 019b/09, 018b/19, 022b/08, 018b/14, 015b/13.

evvel (a) İlk, önce, eski, geçmiş: 013b/20, 016a/17, 017a/14, 018a/09, 021b/21, 025b/07, 005b/09.

ey, iy Kendisine söz söylenen kimse veya kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adının başına getirilen ve uzatılabilen bir seslenme sözü: 001b/16, 003a/14, 003a/19, 003b/08, 005b/12, 005b/17, 006a/16, 007b/08, 007b/14, 008a/16, 008b/02, 010b/04, 010b/11, 011b/17, 012a/06, 012a/11, 012a/15, 012a/19, 012a/3, 012b/18, 013a/06, 013b/16, 014a/11, 014a/13, 015a/14, 015b/11, 015b/17, 016a/10, 016b/15, 017a/17, 018a/10, 018a/20, 018a/23, 018b/01, 019b/08, 019b/19ola, 020a/11, 020a/21, 020b/05, 021a/09, 021a/12, 021a/18, 021b/05, 022a/08, 025b/06, 026a/05, 024a/13, 026b/14.

eyâlet (a) Çoğunlukla valilerce yönetilen ve yönetim bakımından bir tür bağımsızlığı olan yönetim bölgesi: 0006b/08.

eyit- Söylemek, demek, konuşmak, anlatmak: 001b/05, 001b/11, 001b/12, 001b/13, 001b/16, 002a/01, 002a/05, 002a/12, 002b/01, 002b/02, 002b/04, 002b/05, 002b/07, 002b/09, 003b/16, 004a/02, 004a/07, 004a/09, 005a/09, 005b/12, 006a/16, 006b/19, 007b/08, 008a/13, 008a/14, 008a/18, 009a/11, 010b/20, 010b/21, 011b/12, 011b/17, 012a/07, 012a/10, 013a/05, 013b/16, 014a/11, 014b/09, 015a/03, 015b/11, 015b/17, 016a/02, 016a/06, 016b/16, 016b/18, 017a/13, 017a/17, 017b/05, 017b/07, 017b/16, 017b/19, 018a/14, 018a/19, 018b/08, 018b/10, 019a/01, 019b/08, 019b/16, 019b/18, 019b/19, 019b/21, 020a/07, 020a/11, 020a/17, 020a/21, 020b/02, 021a/10, 021a/16, 021a/17, 021a/18, 021b/13, 022a/08, 022a/12, 022a/21, 022b/18, 023a/04, 023a/06, 023a/07, 023a/08, 023a/22, 025b/06, 025b/07, 025b/08, 025b/21, 026a/3, 024b/10, 024b/17, 023b/16, 023b/23, 026b/05, 026b/14, 026b/16, 027a/05, 027a/07, 002a/10, 005a/07, 010b/18, 010b/20, 015a/13, 018b/01, 021a/12, 021a/13, 023b/11, 013b/20, 017a/18.

eyle- [Konuşma dilinde az kullanılıp, eski yazıda ‘etmek’ yerine yardımcı fiil olarak çok kullanılır. Arapça mastarlarla birleşik fiiller yapar.] Etmek, kılmak, yapmak, işlemek: 002a/01, 002a/03, 002a/15, 002b/15, 003a/03, 003a/15, 004a/14, 004b/12, 004b/14, 005a/03, 005a/05, 005a/07, 005a/11, 005a/15, 005b/01, 005b/05, 006b/02, 006b/03, 006b/04, 006b/12, 007a/01, 007a/14, 007a/19, 007a/20, 007b/01, 007b/02, 008a/01, 008a/09, 008a/13, 008b/09, 008b/17, 008b/19, 009a/04, 009a/06, 009a/10, 009a/11, 009a/14, 009a/16, 010a/06, 010a/09, 011a/12, 011b/12, 012b/01, 012b/07, 012b/14, 013a/05, 013a/16, 013b/03, 013b/09, 014a/02, 014a/07, 014a/08, 014a/10, 014a/17, 014a/20, 014b/01, 014b/04, 014b/16, 015a/13, 015a/17, 015b/08, 016a/05, 016b/09, 017a/09, 017a/23, 017b/01, 017b/03, 018a/14, 018a/22, 018b/08, 018b/16, 018b/17, 019a/07, 019a/17, 019a/18, 019b/01, 019b/02, 019b/04, 019b/10, 019b/11, 020a/15, 020b/08, 020b/14, 020b/18, 020b/20, 021a/07, 021a/18, 021b/16, 022a/03, 022b/02, 023a/11, 023a/12, 023a/21, 025b/03, 025b/13, 026a/12, 026a/13, 026a/20, 024b/03, 024b/17, 025a/06, 025a/09, 023b/04, 024a/05, 024a/12, 026b/11, 026b/14, 026b/15, 026b/16, 026b/21, 019a/04, 026a/23, 003b/01, 009b/14, 013a/19, 018b/20, 003a/07, 003b/02, 004b/10, 005b/06, 006a/06, 007a/03, 007a/06, 008b/10, 010b/17, 012a/04, 012a/05, 013b/20, 014b/21, 015a/13, 015b/21, 016b/06, 016b/09, 017a/06, 018a/01, 020b/11, 021a/02, 022a/17, 022b/03, 026a/08, 024b/22, 025a/04, 025a/07, 023b/19, 024a/01, 015a/16, 018b/21, 003b/11, 007b/09, 020a/17, 014b/19, 014b/20, 014b/21, 015b/19, 027a/07, 005b/10, 026b/18, 008b/09, 009a/03, 009a/05, 011b/17, 012a/17, 012b/17, 013a/13, 016a/05, 016b/16, 019a/11, 019b/16, 021a/07, 021a/09, 023b/03, 011b/14, 008b/20, 011a/04, 012a/02, 015a/18, 018b/09, 004a/03, 006a/20, 015a/20, 013a/13, 015a/04, 007a/17, 011a/05, 011a/06, 011a/10, 018b/21, 021b/09, 011b/05, 018b/02, 019a/05, 015a/13, 017b/07, 006b/14, 010b/08, 013b/20, 003b/19, 003b/04, 007b/15, 011b/21, 018a/12, 015a/20, 009a/04, 014b/14,

027a/06, 001b/05, 002a/01, 002b/12, 008a/15, 012a/11, 012b/01, 013b/19, 016a/07, 018a/13, 018b/05, 019a/16, 019b/16, 019b/18, 020a/13, 021a/14, 025b/02, 025b/08, 023b/16, 027a/10.

→ **ķırā'et eyle-**: Giriş

şabr eyle-: 8a/15, 18b/5.

āzād eyle-: 18b/9, 23a/21.

beyān eyle-: 7a/20, 21a/18.

bey'at eyle-: 7b/15, 8b/17.

cehennem eyle-: 14a/17.

cem' eyle-: 12a/2, 15a/13.

ceng eyle-: 8b/19, 24b/22.

çāre eyle-: 19a/16.

da'vet eyle-: 7a/14, 26a/20.

du'ā eyle-: 3a/15, 5b/5.

'afv eyle-: 17b/7, 18b/8.

'arz eyle-: 6b/3, 15a/13.

'işyān eyle-: 18b/2.

emr eyle-: 2a/1, 2a/3.

erlik eyle-: 14b/19.

ferāgat eyle-: 12b/1.

firār eyle-: 5a/15, 9a/10.

helāk eyle-: 3a/3, 3b/1.

himmət eyle-: 12a/11.

hücüm eyle-: 21a/2, 22a/3.

hücüm eyle-: 7a/3.

ifāde eyle-: 27a/10.

ikrām eyle-: 15a/4.
iltifāt eyle-: 17a/23.
imdād eyle-: 3b/11, 10b/8.
irsāl eyle-: 18b/20.
istişāre eyle-: 16b/16.
kem eyle-: 4a/3.
kerem eyle-: 18a/13.
mağlūb-girlik eyle-: 15a/17.
men' eyle-: 9a/4, 23a/12.
muḥabbet eyle-: 19a/7, 19b/1.
murād eyle-: 7a/17, 12b/4.
müjde eyle-: 16b/06, 22a/17.
müşāvere eyle-: 6b/12.
müyesser eyle-: 15a/20.
naşīhat eyle-: 12b/1, 13a/5.
nazar eyle-: 20b/14.
naql eyle-: 16b/9.
naql eyle-: 7b/1.
nezr eyle-: 11a/5.
nidā eyle-: 8b/10.
nikāh eyle-: 6a/5.
niyāz eyle-: 17a/7.
niyāz eyle-: 17b/1.
nizā' eyle-: 13b/20.
nūş eyle-: 26b/11.

haber eyle-: 9a/14.
zabt eyle-: 5b/6, 7b/8.
halāş eyle-: 14b/20.
hamle eyle-: 13b/20, 25b/8.
hatā eyle-: 5b/10, 17b/3.
hakāret eyle-: 20a/17.
hatt eyle-: Giriş.
havāle eyle-: 1b/5, 5b/1.
havf eyle-: 6a/20.
hayrlar eyle-: 14b/21.
hazīne eyle-: 22b/3.
hıdmet eyle-: 15a/18.
hıfz eyle-: 7a/6.
hikāyet eyle-: 8a/13.
ziyāfet eyle-: 12a/5.
zor eyle-: 14a/10.
zuhūr eyle-: 15b/8.
zuhūr eyle-: 18b/21.
pāre eyle-: 20a/15, 20b/20.
perākende eyle-: 5b/8.
perişān eyle-: 5a/11.
rızā'en lillāh eyle-: 15a/16.
ricā eyle-: 18a/1, 18a/14.
ri'āyet eyle-: 11a/12.
secde eyle-: 19b/16, 19b/18.

ser' asker eyle-: 25a/9.

seyr eyle-: 23b/16.

su 'âl eyle-: 7a/19, 10b/17.

sükût eyle-: 2a/1.

şak eyle-: 26a/12.

şikâyet eyle-: 3b/2, 8b/9.

şükr-i Yezdân eyle-: 14b/1.

ta' lîm eyle-: 20b/11, 25b/23.

ta' yîn eyle-: 11b/05, 23b/4.

tahrîr eyle-: 19a/05.

tahsîn eyle-: 12a/4, 18a/22.

târ-mâr eyle-: 14b/15.

takrîr eyle-: 11b/14.

te' accüb eyle-: 2b/15.

teklîf eyle-: 19b/16.

tesellî eyle-: 7b/2.

teslîm eyle-: 2b/12, 3b/4.

tîr-bârân eyle-: 4b/11.

taşd eyle-: 13a/19, 24a/1.

kabâhat eyle-: 14b/4.

kabûl eyle-: 15a/20, 15b/9.

ta'leb eyle-: 12a/17, 16a/5.

karâr eyle-: 9a/11, 10a/6.

katl eyle-: 4b/14, 16b/9.

kul eyle-: 9b/14, 24a/23.

ķumān eyle-: 4b/12, 5a/3.

ūmīd eyle-: 3a/7.

vaşıyyet eyle-: 11a/6, 11a/10.

vezīr eyle-: 19b/11.

zam eyle-: 6b/4.

zemīn eyle-: 19a/11.

eyū İyi, güzel, hoş: 011b/04, 011b/15, 014b/20, 002a/16, 015b/18, 016a/16, 026a/19, 019a/11, 014b/19.

eyvāh (f) Beklenmedik, kötü, hoşla gitmeyen bir haber veya olay karşısında duyulan acınma, üzüme sözü: 014b/04.

ezincānīb (f) Biraz sonra, daha sonra: 008a/02, 016a/13.

F

falān (a) Cümlede belirtilen nesne veya nesnelere sonra gelerek "ve benzerleri" anlamında kullanılan bir söz: 023a/07.

fā'ide (a) Yarar, fayda: 014a/15.

fāriğ (a) Boş, vazgeçen: 001b/05.

f. ol- Vazgeçmiş olmak: 001b/05.

farķ (a) İki şey arasındaki ayrılık, başkalık: 020b/7.

f. it- Fark etmek: 020b/7.

faşīh (a) Sarıh, açık, akıcı: 011a/12, 011b/13.

faşl, faşıl (a) 1. Bölüm, kısım, devre: 002b/16; 2. Halletme, neticelendirme: 026b/18.

f. ol- Neticelendirmek: 026b/18.

f. it- Birinci bölümü bitirmek: 002b/16.

fedā (a) Bir kimsenin uğruna verilen veya harcanılan şey, kurban: 009a/18, 023b/11.

fedāyī (a) Koruyucu, koruma, fedayi: 022a/16.

Felberz Özel isim: 0011/7a, 002b/01, 002b/07, 002b/10, 002b/15, 003a/04, 004a/09, 004a/13, 004a/15, 004a/16, 004a/17, 004a/21, 004b/04, 004b/11, 005a/05, 006b/03, 006b/18, 007a/04, 007a/06, 007a/16, 007a/20, 007b/04, 007b/14, 008a/12, 008b/03, 008b/06, 008b/09, 008b/13, 009a/01, 009a/04, 009a/09, 009a/10, 009a/18, 010a/18, 010b/01, 011b/18, 011b/20, 012a/09, 012a/12, 012a/13, 012a/18, 012b/01, 012b/04, 012b/07, 012b/17, 013a/09, 013a/11, 013a/18, 013b/01, 013b/04, 013b/12, 013b/19, 014a/01, 014a/06, 014a/08, 014a/12, 014a/14, 014a/17, 014b/11, 014b/14, 015a/01, 006b/05, 009a/15, 012a/05, 013b/18, 002b/07, 006a/16, 006b/12, 007b/06, 007b/08, 007b/20, 008b/08, 009b/06, 012b/16, 013a/05, 013b/13, 013b/16, 016b/01, 002b/15, 003a/05, 004b/12, 005a/07, 005a/16, 006a/14, 006a/15, 006a/18, 006b/02, 009b/02, 013b/02, 016b/09, 018b/22, 007a/03, 007a/04, 008a/03, 015a/13, 016b/07, 004b/03, 004b/10, 008b/05, 010a/13, 013b/04, 012a/17.

felekzede (f) Feleğin kahrına uğramış, tâlihsiz: 023b/02.

fenā (a) Kötü: 004a/06, 005a/05, 014b/12.

f. ol- Kötü olmak: 004a/06.

f.-ya vir- Yok etmek: 005a/05, 014b/12.

fenn (a) Bilim, teknik, tür: 012a/13.

fenn-i silāhşörlük it- Silahşörlük eğitimi etmek: 012a/13.

ferāgat (a) Bırakma, terk etme: 003b/07, 007b/13, 012b/01.

f. eyle- Bırakmak, terk etmek: 012b/01.

f.it- Bırakmak, terk etmek: 003b/07, 007b/13.

Feramürz Özel isim: 010a/07.

ferāmuş (f) Unutma: 015b/01, 016a/09.

f. buyur- Unutmak: 015b/01.

f. it- Unutmak: 016a/09.

feryād (f) Yardım isteme bağıışı, haykırış, sızlanma: 014b/06, 023a/20, 024a/17, 014b/02, 003a/12.

f.-a başla- Birden yüksek sesle bağırmağa başlamak, çığlık atmak: 014b/02.

f. it- Haykırmak, bağırmaq: 014b/06, 023a/20, 024a/17.

fesād (a) Bozukluk, kötülük: 016b/10, 005b/09.

feth (a) Fetih, tamamen ele geçirme, açma, açılma: 015a/14, 021a/14, 021a/19, 021b/05, 022a/04, 021b/06, 021b/09, 021b/18.

f.it- Açmak, fethetmek: 021a/14, 021a/19, 021b/05, 021b/06, 021b/18, 022a/04.

f.ol- Açılmak, fethedilmek: 021b/09.

fırlan- Bulunduğu yerden ansızın çıkmak, birdenbire ayrılmak, ansızın bir yana atılmak: 004b/04.

fırşanat (a) Uygun zaman, uygun durum veya şart, vesile, fırsat: 001b/09, 016b/13, 013a/12, 006a/18.

f. bul- Uygun zaman, durum veya şart elde etmek: 001b/09, 016b/13.

fıkr, fikir (a) Görüş, bir insanın kendi düşüncesine göre kararlaştırıp uygun gördüğü yol: 003b/10, 006a/16, 014a/02, 016a/20, 016b/17, 018b/10, 019b/18, 026b/09, 003b/14, 010b/03, 018a/10, 018b/07, 019b/17.

f. it- Düşünce üretmek: 003b/10, 014a/02, 016a/20, 016b/17, 018b/10, 019b/18, 026b/09.

f.-e var- Düşünülen şey hakkında bir karara ulaşmak: 003b/14, 010b/03, 018a/10, 018b/07, 019b/17.

fikir bk. fıkr

fıl (a) Bilinen büyük hayvan, Hindistan ve Afrika gibi sıcak bölgelerde yabâni ve uysal bir hâlde yaşar: 008b/11, 024b/07, 022a/03, 022a/03.

fi (a) -da, de: 009a/07, 007a/20.

fi'l-cümle (a) Nihayet, sonunda: 007a/20.

fi'l-hāl (a) Şimdi, bu anda: 009a/07.

firār (a) Kaçma: 005a/14, 005a/15, 007a/17, 009a/10, 014b/16.

f. eyle- Kaçmak: 005a/15, 009a/10, 014b/16.

f. it- Kaçmak: 005a/14, 007a/17.

firāvān (a) Çok: 002a/09, 003b/18.

fitne (a) Bela, sıkıntı: 016b/12.

fuḳarā (f) Yoksul, fakir, zavallı: 022b/02, 011a/09.

furtuna (it) Çok güçlü esen rüzgâr: 016b/21, 011a/07.

furtuna ol- Fırtına çıkmak: 016b/21.

furtunaya uğra- Fırtınaya uğramak, fırtınanın içinde kalmak: 011a/07.

fuzūlluḳ (a-t) Gereksizlik, zorbalık, boş konuşma, laf kalabalığı: 008a/10, 008b/18.

G

ġā'ib (a) Nerede olduğu bilinmeyen, bulunamayan, kayıp: 006b/13, 011a/09, 011b/19, 016b/21.

ġ. ol- Kayıp olmak: 006b/13, 011a/09, 011b/19, 016b/21.

ġā'ibāne (f) Hazırda görünmeksizin, yüz yüze olmadan, gizliden: 019a/06, 015a/18

gaddāre (f) Arapların cenbiyesine benzer pala nevinden bir silah: 005a/21.

ġāfil (a) Yapacağını veya başına geleceği önceden düşünmeyip gevşek davranan, gaflette bulunan, ihtiyatsız, dikkatsiz, habersiz: 007a/09, 007a/21.

ġ. it- Dikkatsiz davranmak, boş bulunmak: 007a/09, 007a/21.

ġalebe (a) Üstünlük, yenme, ġâlip gelme: 002b/04, 006b/20, 010b/10, 012a/14.

ğ. it- Üstün gelmek: 002b/04, 006b/20, 010b/10, 012a/14.

ğālib (a) Üstün gelen, başarı kazanan: 006b/20, 023a/09, 023a/22, 024a/4, 026b/19, 024a/4, 025b/01, 026b/20, 023a/08, 002b/03, 023a/07, 023a/08.

ğ. gel- Üstün gelmek, kazanmak: 026b/20.

ğ. ol- Üstün gelmek, kazanmak: 006b/20, 023a/09, 023a/22, 024a/4, 025b/01.

ğālibā (a) Sanırım, belki: 026a/04.

ğam (a) Keder, tasa, kaygı: 023b/08.

ğam-ğīn (f) Kederli, hüznü, gamlı: 021b/11, 025a/09.

ğ. ġīn ol- Kederli olmak: 021b/11, 025a/09.

ğanīmet (a) Savaşta düşmandan zorla ele geçirilen mal, ganimet: 013a/12.

ğarq (a) Boğulma, batma, yok olma: 002a/16, 002b/09, 004b/19.

ğ. ol- 002a/16, 002b/09, 004b/19.

Ğaşem-i Bulğārī Özel isim: 025b/22, 026a/02, 026a/06.

ğavğa (f) Kavga, dövüşme, vuruşma; gürültü: 017b/09.

ğāyet (a) Çok fazla, son derece: 004b/14, 007b/10, 008a/08, 011a/01, 011b/20, 017a/04, 023b/12, 024a/21, 025a/19, 006a/06.

ğayret (a) Çalışma, çabalama: 002a/12, 005a/17, 012a/10, 006b/21, 013a/09, 003a/10, 008a/11, 001b/10, 008b/04, 001b/11.

ğ.-e gel- Bir işi yapmaya veya bitirmeye özenmek; canlanmak: 003a/10.

ğ.it- Çalışmak, çaba göstermek: 002a/12, 013a/09, 001b/11.

ğ.-ün çek- Çalışmak, çaba göstermek: 008a/11.

ğ.-ini güit- Bir işi yapmaya veya bitirmeye özenmek; canlanmak: 001b/10.

ğayretkeş (a+f) Çalışkan: 008a/10.

ğayretkeşlik Gayretkeş olma durumu: 008a/10.

ğayrı, ğayr (a) Başka, diğeri: 006a/17, 007b/07, 009b/03, 012b/13, 019a/09, 021b/03, 025a/01.

ğazab (a) Kızma, kızgınlık, hiddet, öfke: 013b/06, 017a/04, 026a/14, 002b/13, 004a/16, 004b/06, 012a/09, 012b/01, 025b/04, 026a/17, 001b/04, 017a/16, 004a/16.

geç- 1. Galip gelmek: 025b/21; 2. Yürüyerek yol almak, bir yerden başka bir yere gitmek, bir yerin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak: 003b/03, 008a/15, 023b/14, 025b/18, 026b/03, 020a/16, 020b/14; 3. Geçmek: 003a/01; 4. Kulak asma, değer verme, inceleme: 016b/02, 018b/21; 5. Sıyırmak: 002b/15; 6. Yer değiştirmek, oturmak: 007b/05, 019b/09, 007b/04, 007a/12, 007a/16, 015a/12; 7. Zamanı aşmak, geride bırakmak: 008b/10.

geçür- 1. Bir iş veya topluluğun başına getirmek: 016b/03, 006a/15; 2. Zamanı aşmak, geride bırakmak: 020b/06; 3. Okumak, takip etmek: 013b/05.

gel- Gelmek, bir yere varmak, erişmek, ulaşmak: 001b/05, 006b/19, 012b/01, 012b/10, 021a/13, 024a/02, 026b/18, 003a/06, 003a/14, 003a/19, 003b/14, 004b/16, 007a/18, 007a/21, 008b/02, 009b/10, 011a/01, 011a/04, 012a/02, 013b/11, 014b/02, 017a/10, 017a/14, 019a/12, 020/09, 020b/13, 023a/19, 024b/02, 025b/03, 013b/17, 002a/08, 021a/18, 025a/14, 011b/11, 018a/03, 021b/02, 022a/21, 002b/11, 003b/09, 017a/12, 024a/01, 026a/01, 003a/08, 005b/13, 009a/17, 011b/16, 021a/16, 026b/04, 005a/17, 011b/14, 010b/06, 011b/15, 012b/12, 002a/09, 002a/15, 003b/19, 004a/04, 004b/17, 006a/04, 006b/05, 007a/15, 009a/14, 009a/19, 012a/02, 014a/06, 015a/11, 017b/15, 022b/17, 023a/13, 023b/06, 024b/21, 015a/10, 025a/13, 025b/06, 012a/06, 017b/10, 008b/03, 003b/08, 012a/12, 013b/17, 025b/13, 010a/13, 002b/05, 007a/09, 002a/11, 003a/09, 004b/21, 007b/20, 008a/08, 008b/08, 016a/16, 016b/13, 019a/01, 022a/20, 024b/01, 025b/10, 025b/14, 005a/08, 007a/19, 002b/04, 002b/02, 025a/10, 025a/05, 016b/05, 025b/07, 011b/12, 023a/04, 016a/03, 016a/20, 008a/02, 009b/11, 024b/21, 003b/18, 009a/17, 010b/06, 008b/05, 008b/06, 022a/14, 003b/12, 002a/03, 002b/06, 023b/08, 003b/13, 007a/17, 009b/10, 011a/13, 015b/13, 017a/13, 022b/18, 022b/19, 007a/16, 008a/07, 018a/08, 019a/13, 010a/02, 017a/14, 002a/18, 002b/01, 002b/07, 008b/03, 009b/10, 011a/14, 012b/12, 013a/07, 018b/04, 023a/09, 023b/05, 025a/09, 017b/09, 001b/02, 002b/13, 003a/01, 003a/02, 003a/03, 003a/09, 003a/10, 003a/15, 003b/02, 003b/19, 004a/06, 004b/06, 005b/02, 005b/15, 006a/09, 006b/04, 006b/13, 006b/16, 007a/14, 007b/15, 007b/17, 007b/20, 008b/07, 008b/08, 008b/12, 008b/17, 009a/20, 010a/05, 010a/15, 010b/13, 010b/21, 011a/16, 011b/12, 012a/05, 012a/09, 012a/16, 012b/01, 013b/10, 014b/03, 014b/15, 015a/07, 015b/11, 016a/10, 016a/17, 016a/21, 016b/03, 016b/05, 017a/08, 017a/13, 017a/19, 017a/23, 017b/08, 017b/13, 018a/16, 018a/18, 018a/23, 019a/03, 019a/21, 019b/02, 019b/07, 020a/11, 020b/09, 020b/16, 021a/06, 021b/05, 021b/17, 021b/19, 022a/03, 022a/17, 022a/19, 022b/02, 022b/06, 022b/17, 022b/18, 023a/01, 023b/01, 024a/06, 024a/14, 024a/15, 024b/03, 024b/06, 025a/12, 025b/04, 025b/06,

026a/11, 026a/13, 026a/17, 026b/12, 026b/20, 026b/21, 001b/14, 002b/05, 005b/09, 013b/06, 022a/13, 024b/19, 026a/21, 003b/05, 014a/08, 010a/01, 022a/14, 005b/08, 013a/04.

→ **rāst gel-**: 1b/14, 3a/1.

hakkından gel-: 2b/1, 2b/2.

ğazaba gel-: 2b/13, 12a/9.

Ḥōṣ gel-: 3a/8, 7a/18.

ğāyrete gel-: 3a/10.

‘ār gel-: 3b/14.

gücine gel-: 4a/6.

ğazaba gel-: 4b/6.

vücūda gel-: 4b/21, 8a/7.

İslāma gel-: 7a/16, 25a/13.

Elçi gel-: 8b/2, 12a/5.

kenārına gel-: 8b/12.

yaqın gel-: 9a/14, 9a/19.

nāme gel-: 9a/20.

muqarreb gel-: 10b/21.

nāmıyla gel-: 11a/4.

ziyārete gel-: 11b/15.

meydānuma gel-: 12a/16, 18a/18.

maḥallīne gel-: 14b/15.

bārgāha gel-: 15a/11.

ḥōṣa gel-: 15b/11.

başlarına gel-: 16a/16, 22a/20.

şikāyete gel-: 18a/3.

īmāna gel-: 19a/13, 20b/9.

harekete gel-: 21b/19.

haber gel-: 23b/6.

menziline gel-: 25b/6.

söze gel-: 26b/12.

gālib gel-: 26b/20.

gemi Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt: 017a/01, 010b/13, 009b/18, 010a/04, 011a/08, 011a/09, 016a/12, 016b/21, 011b/14, 016b/21, 019a/21, 010b/11.

genç Yaşlı olmayan, yaşı ilerlememiş olan, genç: 010b/15, 026a/14, 002b/10, 025b/20.

gene Yine, daha önce olduğu gibi: 001b/15, 002a/14, 003b/10, 006a/01, 006b/13, 007b/05, 011a/09, 011b/01, 016a/20, 016b/02, 016b/16, 024a/07, 024a/08, 026b/22.

gerçek Yalan olmayan, doğru olan şey, hakikat: 001b/14, 016b/17, 015b/21.

gerçi (f) Her ne kadar... ise de, vakıa: 002a/06, 004b/20, 005b/04, 007b/08, 015b/17, 016b/09, 019b/16.

gerdek (f) Gelin ve damadın düğün gecesi baş başa kalmaları ve ilk kez birlikte olmaları: 006a/06.

g-e ko- Gerdeğe girmesini sağlamak: 006a/06.

gerek Gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen, lazım, icap: 006b/03, 010b/06, 011a/09, 007b/11, 008a/16, 006b/09, 008a/05, 024b/11.

gergedān (f) Sıcak ülkelerde yaşayan, burnunun üstünde bir veya iki boynuzu bulunan, kalın derili, saldırgan bir hayvan: 021a/06, 021a/08, 008b/11, 024b/07.

geri, gerü, girü Geri, ters yöne, arka: 007a/19, 026a/21, 005b/04, 014a/07, 005b/03, 005b/05, 017a/21, 025b/20, 026b/03.

geşte (f) Gezmiş, dolaşmış, dönmüş anlamlarına gelerek birleşik kelimeler yapılı: 014b/12.

getür- Gelmesini sağlamak, getirmek: 002b/12, 027a/08, 006b/01, 021a/11, 016a/06, 018b/10, 020b/10, 024b/14, 025a/07, 026a/12, 006b/11, 007a/02, 016a/04, 004a/11,

018a/14, 012a/07, 015b/02, 015b/04, 011b/13, 016b/08, 006b/07, 007b/16, 027a/06, 004a/16, 006a/04, 006a/05, 006a/09, 009a/15, 011b/09, 016a/15, 016b/03, 016b/07, 019b/05, 024b/02, 025a/16, 025a/21, 024a/20, 007b/12, 019a/17, 020b/08.

gevher (f) Elmas, mücevher, öz: 013b/14.

gez- Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek, seyran etmek: 022b/13.

gibi Benzetme, temsil ifâde eder: 004a/10, 004b/04, 006a/02, 006b/03, 007b/15, 010b/01, 010b/13, 012b/05, 013b/06, 013b/17, 014a/08, 015a/02, 015a/19, 015b/13, 017a/11, 017b/21, 020a/20, 020b/7, 022b/02.

gice Gün kararmasından gün ağarmasına dek geçen zaman aralığı, gece: 003a/17, 008b/10, 019a/17, 021b/17.

gir- 1. Dışarıdan içeriye geçmek, girmek: 009b/01, 009a/02, 0011/7a, 001b/02, 002a/17, 002a/19, 004a/13, 005a/18, 006b/18, 009b/17, 010b/11, 011a/16, 012a/18, 012b/15, 016a/12, 016b/21; 2. Maydana çıkmak, girmek: 013b/14, 019b/03, 022a/02, 024b/04, 024b/08, 024b/15, 013a/15, 006b/21, 021b/03, 013a/14, 012b/07, 002b/10, 012b/13, 012b/13, 013b/11; 3. Yeni bir duruma geçmek, dönüşmek: 025a/16; 4. Ele geçmek, tutulmak: 006a/02.

girān (f) Ağır, katı, pahalı: 002b/17.

giriş- Bir işi ele almak: 021a/03, 014b/08.

git- Bir yere doğru yönelmek, bir yerden ayrılmak, çıkmak, ulaşmak: 010a/16, 010b/05, 011b/15, 003b/04, 022a/09, 026b/06, 016b/19, 016a/17, 012b/20, 022a/08, 011a/07, 011b/14, 014b/03, 016b/08, 016b/21, 019a/21, 026b/01, 018b/15, 011b/12, 001b/04, 008b/04, 014a/04, 002a/13, 025b/08, 023a/06, 004a/20, 011b/19, 014a/18, 015b/02, 015b/03, 016a/14, 020b/12, 022b/11, 023a/18, 002/04, 004b/04, 005a/15, 009b/18, 014b/01, 014b/18, 017a/02, 017a/10, 018a/06, 019a/14, 020a/05, 023b/10, 025b/13, 002a/02, 009a/13, 008b/04, 005a/16, 005b/11, 005b/14, 006a/13, 008a/02, 010a/01, 016b/02, 019a/02, 021a/04, 022a/10, 026a/21, 019a/08, 009b/15, 017a/09, 003b/14, 008b/02, 016a/03, 022b/14, 022b/20, 0011/7a, 002a/07, 016a/12, 016a/19, 007b/08, 018b/22, 017a/01, 006b/14, 012b/20, 011a/09.

gidivir- Ansızın gitmek: 018a/15.

giydür- Birinin bedenini elbise, çamaşır, başörtüsü ve ayakkabı gibi şeylerle örtmek: 006a/10, 009b/06, 016a/01, 019b/11, 025a/21, 026a/16.

giyiver- Çabucak giymek: 004a/12.

giy- Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek: 023b/20, 023b/21, 002b/09, 010b/16, 014b/18, 023a/10.

Ġol Bir millet, bir kavim ismi: 010a/07, 021a/04, 021a/06, 021a/09, 021a/12, 021a/18, 021b/13, 021b/16, 021b/20, 022a/08, 022a/14, 026a/11.

Bābil Ġol Özel isim: 021a/06, 021a/18, 024a/11.

göç- Kendi yerini, yurdunu terk ederek başka bir yere gitme, yer değiştirme: 002/04.

g. it- Yer değiştirmek: 002/04.

gök Sema, gök: 020a/13.

gögüs Vücutun boyun ile karın arasında kalan bölümü: 023a/17, 023a/19.

gönder- Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak: 009a/01, 002a/14, 003a/18, 006b/01, 006b/15, 006b/16, 007b/07, 008b/01, 009a/19, 009b/11, 010a/10, 016b/20, 018a/18, 018a/19, 022b/17, 024a/17, 024b/16, 025a/03, 025a/18, 025b/02, 025b/05, 027a/10, 005b/20, 007b/16, 007b/20, 012a/08, 024b/20, 018a/03, 018a/21, 008a/03, 008b/20, 009b/05, 018a/04, 013a/01, 018a/12, 001b/03, 022b/04, 018b/06, 013a/01, 003b/02, 006b/05, 008a/04, 008a/05, 009a/14, 009b/01, 014a/20, 016a/19, 022b/06.

gönül Kalp, yürek, gönül: 026b/09, 014b/04, 026b/18.

gör- Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek: 002b/08, 003b/13, 004a/14, 004a/15, 005a/02, 005a/15, 009b/04, 009b/19, 010b/12, 011b/10, 012b/17, 013b/05, 014a/01, 014a/09, 017a/10, 019b/14, 020b/14, 020b/15, 020b/16, 020b/19, 021a/01, 021b/02, 021b/04, 021b/16, 022b/17, 023a/01, 023a/02, 023b/20, 026b/02, 023a/22, 003a/08, 004b/15, 010a/10, 013b/09, 013b/11, 022a/14, 025b/14, 001b/14, 001b/16, 009a/01, 017a/13, 001b/12, 007b/02, 011a/14, 011b/01, 012b/12, 013b/12, 016a/04, 017b/11, 021b/13, 024b/18, 024b/19, 014a/05, 005b/07, 001b/08, 001b/16, 004a/12, 012b/16, 004a/21, 017a/23, 008b/18, 009b/04, 015a/06, 008a/14, 018a/09, 017a/16, 026a/03, 013a/12, 013a/19, 021a/03, 022a/18, 012b/06, 013b/17, 015a/16, 015a/17, 020a/07, 018a/05, 020a/10, 002a/18, 002b/15, 004a/04, 004b/10, 004b/12, 004b/16, 004b/17, 005a/07, 005a/12, 005a/17, 005a/18, 005b/02, 005b/07, 007a/09, 007a/10, 008a/10, 008a/20, 009a/10, 010a/13, 010b/14, 011a/19, 012b/14, 014b/01, 014b/09, 015b/11, 017a/12, 018a/08, 019b/01, 019b/04, 019b/10, 019b/15, 020a/05, 020a/16, 021a/12, 022b/09, 023b/10, 025a/03, 025a/05, 025a/14, 025b/14, 026a/22, 026b/08, 027a/01, 005b/11, 002a/01, 005b/03, 018b/06, 026a/13, 007b/18.

→ **da' vāñuz gör-**: 4a/4.

işi gör-: 2a/19.

hâ 'in gör-: 9b/4.

hâli gör-: 5a/12, 5b/2.

hôr gör-: 8a/14.

lâyık gör-: 8b/18.

levh gör-: 21b/4.

ma' kûl gör-: 7a/10, 8a/20.

muhabbetini gör-: 26b/8.

maşlahat gör-: 1b/16.

niŝanı gör-: 13b/17.

ŝağ gör-: 20a/16.

tedârik gör-: 7a/9, 8a/12.

zahmet gör-: 4a/5.

ziyân gör-: 5b/3, 18b/6.

göre Göre: 002a/19, 003b/13, 018b/11.

görün- Görünmek: 008a/12, 013b/10, 004a/05, 011a/20, 014b/16, 015b/05, 010a/01.

görüş- Buluşup konuşmak, konuşup sohbet etmek: 003a/14, 006a/05, 011a/12, 015a/19, 017b/14.

göster- Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek, göstermek: 012b/04, 014a/16, 026a/16, 007b/21, 008a/09, 021a/21, 006a/01, 011b/11.

götür- Taşımak, ulaştırmak veya koymak: 017b/23, 020a/12, 022b/20, 007a/18, 013a/10, 006a/07.

göz Görme organı, göz: 003b/13, 005a/10, 007a/06, 017b/21, 022a/19, 004a/21, 001b/04, 012b/14, 018a/08, 018a/09, 018a/13, 019b/18, 020a/16, 020b/02, 023a/20, 023b/01, 013b/05.

g.-den geçür- Niteliğini anlamak için bir şeyin her yanına bakmak, incelemek: 013b/05.

göz aç- Uyanık davranmak: 005a/10, 007a/06.

gözet- Gözetlemek, beklemek, bakmak, ummak: 013a/18, 022b/09.

gözlü Gözü olan: 011b/07.

gözyaşı Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş: 17b/21.

ğubār (f) Toz: 009a/07.

ğulām (a) Genç, köle: 021b/15, 021b/21, 022a/01, 022a/01,

ğurbet (a) Gariplik, yabancı diyar: 007a/15.

ğusl (a) Boy abdesti: 006a/09.

güç- Kuvvet, tâkat, kudret: 24b/23, 004a/06, 013b/13.

g.-ine gel- Onuruna dokunmak: 4a/6.

gül- Sevinmek, neşelenmek, gülmek: 009a/02, 020a/04.

gülüş- Karşılıklı veya birlikte gülmek: 025b/17.

gümān (f) Umut, güç, takat: 023b/14, 023b/09, 013b/16.

gün Gündüz, ortalığın aydınlık olduğu zaman aralığı: 002a/09, 003b/11, 005b/15, 006a/05, 006b/13, 007a/14, 008b/06, 009a/13, 009a/19, 009b/18, 011a/08, 012a/12, 012a/16, 012b/12, 016a/02, 016b/03, 016b/05, 016b/11, 017b/23, 018a/18, 018b/18, 019b/04, 019b/11, 019b/13, 020b/12, 021b/04, 022a/07, 022a/14, 022b/07, 024a/08, 024b/02, 024b/22, 025a/11, 025b/06, 015b/12, 016b/11, 018a/01, 022b/13, 024a/21, 003b/09, 024a/07, 019a/11, 018b/10, 24b/22.

günāh (f) Suç, hata, günah: 018b/14, 023b/09.

güneş Güneş: 009a/08.

gürz (f) Eskiden silah olarak kullanılan uzun saplı büyük demir, topuz: 002b/17, 002b/18, 007a/07, 013a/10, 023a/13, 023b/18, 024a/08, 024a/14, 024a/16, 024b/12, 024b/13, 026a/04, 023a/13.

güt- Bir düşüncüyü veya bir ilkeyi gerçekleştirmeye çalışmak "Amaç gütmek": 001b/10, 001b/11.

güzâf (f) Saçma sapan, ipe sapa gelmez, boş, beyhude: 004a/11.

lâf ü güzâf it- Boş söz söylemek: 004a/11.

güzâr (f) Bırakan, koyan: 003a/01, 014a/16.

güzel Göze iyi görünen, şekli ve görünüşü beğenilen, sevilen: 004a/04, 005b/06, 006a/07, 027a/03.

güzide (f) Seçkin, seçilmiş: 003a/11, 017b/07, 017b/21.

göt 1. Alt taraf, dip, kaba et, kış: 24b/22.

göte göt ceng it- Sırt sırta, göğüs göğse savaşmak: 24b/22.

günâ () Yöntem, tarz: 009a/02.

güyâ Sanki, diyelim ki: 017b/10.

H

habbe (a) Tane: 015a/20, 025b/02.

haber (a) Olan bir şeyin bildirilmesi, bir şeyin bir hâdise üzerine orada bulunmayanlara verilen bilgi: 001b/03, 002/04, 003b/02, 006a/04, 007a/07, 007a/16, 007b/03, 007b/07, 008a/04, 008b/20, 009a/13, 009a/14, 010a/01, 010a/09, 010a/12, 010a/13, 010a/17, 010a/20, 011a/09, 016a/08, 016a/15, 016a/17, 016b/05, 016b/07, 017a/02, 017a/09, 019b/07, 022a/1, 022a/13, 022a/17, 022b/17, 023a/18, 024b/06, 025a/09, 023b/06, 023b/20, 024a/17, 016a/18, 025a/21.

h. al- Bir şeyle ilgili bilgi almak: 7b/7, 9a/13, 10a/1, 10a/9, 10a/12, 10a/13, 11a/9, 16a/8, 17a/2, 17a/9, 19b/7, 22a/11, 22a/13, 22a/17, 22b/17, 23a/18.

h. eyle- Bildirilmek, haber verilmek: 9a/14.

h. gel- Bir şeyle ilgili bilgi gelmek: 23b/6.

h. gönder- Bir şeyle ilgili bilgi göndermek: 3b/2, 8a/4, 8b/20.

h. işit- Bir şeyle ilgili bilgi bulmak: 16a/18.

h. it- Bilgi vermek: 7b/3, 23b/20.

h. ol- Bildirilmek, haber verilmek: 6a/4, 16a/15.

h. vir- Haber vermek, bilgi vermek: 1b/3, 7a/7, 7a/16, 10a/10, 16a/18, 16b/7, 26a/17, 24b/6, 25a/9.

hā'in (a) Hıyanet eden (kimse): 009b/04, 012b/09.

Hāce (f) Hoca, ağa, sahip, efendi: 001b/16, 002b/05, 004a/02, 004a/07, 004a/08, 004a/10, 005a/09, 005a/13, 005a/14, 005b/02, 005b/04, 007b/14, 010a/07, 011a/17, 011b/05, 011b/08, 016b/16, 016b/18, 018a/20, 018b/05, 018b/16, 019a/21, 019b/05, 019b/07, 019b/08, 019b/10, 019b/12, 020a/07, 020a/20, 016a/13, 018a/15, 011a/10, 020b/02, 001b/04, 002b/04, 002b/06, 020a/17, 010b/17, 019b/01, 018b/08, 010b/18, 011a/05, 026b/13, 002b/03, 002b/03, 005b/04, 018b/17, 001b/13, 004a/01, 004a/06, 015a/07, 016a/18, 016b/15, 019b/07, 006a/13, 006a/15, 006b/11.

hācelik Hocalık, öğretmenlik: 011a/03.

hācezāde (f) Efendi oğlu: 011b/17, 006b/21.

hācet (a) İhtiyaç, lüzum: 005a/08, 006b/19, 025a/15.

hadā (a) Haydi: 016a/11.

hadd (a) Sınır, derece, mertebe: 003b/07, 020b/05, 016a/03.

h.-i zātında Zaten, aslında: 003b/07, 020b/05.

Hak (a) Allah'ın bir ismi, doğru, adalet, pay: 012a/10, 012a/3, 014a/20, 015a/16, 015a/19, 017b/12, 020b/03, 020b/7, 017b/11, 025a/17.

hakāret (a) Aşağılama: 020a/17, 014a/03.

h. eyle- Hakaret etmek: 020a/17.

hakīkat (a) Bir şeyin doğrusu, gerçek: 015b/20.

Hakık (a) Allah: 009b/08, 020a/20, 021b/17.

hakından Husûsunda, ilgili olarak: 002a/19, 002b/02, 002b/07, 003b/05, 005b/08, 007a/09, 012a/11, 013b/17.

ḥāl (a) Hal, durum: 006b/10, 007b/03, 010b/12, 027a/01, 017b/04, 004b/11, 005a/12, 005b/02, 005b/07, 009a/10, 012b/05, 012b/14, 014b/01, 014b/16, 018a/08, 020a/05, 021a/12, 025b/09, 025a/03, 014b/09, 009b/21, 001b/07, 007b/18, 002a/01, 009b/04.

ḥalāş (a) Kurtuluş, kurtulma: 014b/20, 017b/06, 018a/16.

ḥ. eyle- Kurtulmak: 014b/20.

ḥ. ol- Kurtulmak: 17b/6.

ḥ. it- Kurtulmak: 18a/16.

ḥalka, halka (a) Ortası boş dâire, ipten, telden veya mâdenden ufak kangal veya dâire: 009b/14, 009b/15, 004a/19, 009b/15.

ḥalk (a) İnsanlar: 022a/15.

ḥamākat (a) Ahmaklık, budalalık, bölülük, anlayışsızlık: 009a/12.

ḥāmīle (a) Gebe (kadın): 019a/11.

ḥamir (a) Unun su veya başka sıvılarla yoğrulmuş durumu: 014a/15.

ḥamle (a) Atılma, saldırma, hücum etme: 002b/15, 013b/20, 023a/12, 025b/08, 025b/16, 025b/18, 024a/16, 012b/07, 009a/04, 013b/19.

ḥ. eyle- Saldırma eyleminde bulunmak: 13b/20, 25b/8.

ḥ. it- Saldırma eylemini başlatmak: 23a/12, 23b/16, 23b/18, 24a/16.

ḥammāl (a) (Haml. den) Bir ücret karşılığında eliyle veya sırtıyla yük taşıyan adam: 001b/06, 001b/09.

ḥammālzāde (a+f): Kaba ve terbiyesiz anlamında bir söz: 001b/12.

Ḥamza Özel isim: 001b/01, 005a/04, 013a/16, 001b/10, 002a/02, 002b/05, 003b/16, 004a/03, 004a/04, 005a/17, 005b/09, 006a/11, 006b/01, 007b/10, 008a/07, 013b/10, 016b/16, 016b/17, 017a/08, 017a/18, 017a/23, 017b/10, 018a/01, 018a/02, 018a/09, 018a/10, 018a/14, 018b/05, 018b/08, 018b/14, 018b/19, 019a/01, 021b/05, 005b/03, 010b/08, 019a/08, 011b/03, 018a/20, 018a/22, 010a/21, 005b/09, 007b/11, 007b/12, 010b/08, 015b/10, 016b/19, 018b/17, 018b/19, 003b/16, 010b/07, 001b/05, 006a/19, 016b/19, 017a/16.

ḥamzavārī (f) Hamza gibi, Hamza'ya benzeyen: 005a/03, 025b/10.

ḥān (a) Padişahların ya da beylerin adlarının sonuna getirilen unvan: 022b/03, 022b/04, 022b/14, 022b/15, 026a/21, 026a/3, 024b/03, 024b/17, 025a/09, 025a/12, 026b/08, 026b/22, 027a/03, 027a/06, 023a/08, 025a/09, 019a/10, 019a/12, 019a/13, 019a/17, 025b/19, 026b/20, 026b/04, 023a/05, 019a/17, 015a/03, 022b/18, 025a/03, 026a/08, 026b/02.

ḥancer (a) Ucu eğri ve sivri, kamaya benzer, silah olarak kullanılan bir tür bıçak: 023a/17.

ḥarāb (a)Yıkma, bozma, virân etme, vîranlık, bayındırlığını bozma: 008a/15.

ḥ. it- Bozmak: 008a/15.

ḥarāc (a) Bir yerden, bir kimseden zorbalıkla alınan para, Müslüman olmayanların devlete ödemekle yükümlü oldukları vergi: 022b/04, 022b/05, 022b/19, 022b/21, 023a/05, 023a/07, 024b/11, 023b/01, 023b/17, 022b/04, 022b/06, 022b/15, 022b/19, 023a/05, 023a/22, 025a/16, 023a/09, 005a/06.

ḥarām (a) Dinen yasaklanmış olan, haram: 004b/07, 009a/11, 012b/15, 013b/02, 014a/03, 009a/02.

ḥarām-zāde (f) Nikâhsız meydana gelen çocuk anlamında hakaret olarak kullanılan bir söz,
piç: 004b/07, 009a/11, 012b/15, 013b/02, 014a/03, 009a/02, 002b/18.

ḥarb (a) Cenk, kavga, dövüş, savaş: 003b/09, 022a/05, 002a/16.

ḥarbe (a) Kısa mızrak, süngü: 2a/16.

ḥarbī (a) Savaşla ilgili, savaşa ait: 006b/18, 008b/14, 012a/15.

ḥareket (a) Bir cismi veya vücudu oynatma, kıpırdatma veya kimıldanma: 007b/02, 021b/20, 021b/19.

ḥarem (a) Herkesin giremeyeceği yer,eş: 014b/20.

/ḥarīr (a) İpek, ipekten yapılmış: 014a/15.

Ḥārīş Özel isim: 002a/09, 005b/07, 005b/20, 017b/18, 005b/20, 017b/15, 006a/10, 006a/03, 006a/05, 006a/09.

haseb (a) Baba tarafından geçen şeref, asilik, soy temizliği: 006a/02.

haşım bkz. haşım

haşım (a) Düşman: 024b/18, 002a/11, 012a/12, 015a/02, 002a/17, 018a/19, 013b/08, 012b/11.

haste (f) Sıhhati yerinde olmayan, bir rahatsızlığa uğrayan: 019a/10.

haṭ (a) Yüzü biçimlendiren çizgi veya kırışıklık: 025b/20.

haṭā (a) Yanlış, yanlışlık, hata, kusur: 002b/15, 005b/10, 017b/03, 018b/02, 018b/11, 015a/04.

h. eyle- Yanlış yapmak: 5b/10, 17b/3, 18b/2.

h. geç- İsbet etmemek: 2b/15.

h. it- Yanlış yapmak: 18b/11.

hattā (a) Bile, hem de: 013a/14.

hāṭır (a) 1. Birine karşı duyulan saygı, sevgi: 017b/11, 018b/08, 013a/07, 005b/12; 2. Akıl, zihin, hafıza kuvveti: 016a/09.

hātūn (a) Kadın: 010b/01, 013a/17, 013a/16, 010b/07, 015b/18, 005b/17, 015a/17, 019b/02.

havā (a) Boşluk, hava, gökyüzü: 014b/03, 019b/02, 009a/07, 014b/13.

havādiş (a) İlgi ile karşılanabilecek haber: 010b/03.

h. işit- Haber duymak: 010b/03.

havāle (a) Bir şeyi birine veya bir yere doğru savurma, yöneltme: 001b/05, 005b/01, 009a/03, 014a/02, 014a/06, 020b/18, 021a/07, 021a/14, 023a/11, 024a/05.

h. eyle- Yollamak: 001b/05, 005b/01, 009a/03, 014a/02, 014a/06, 020b/18, 021a/07, 021a/14, 023a/11, 024a/05.

hāver-zemin: Şark yeri ,doğu tarafı 019a/11.

h̄avf (a) Korku: 006a/11, 006a/20, 010b/02, 010b/11, 022a/15, 002a/08, 021a/13, 022b/15

h̄.-a d̄üş- Korkuya kapılmak: 002a/08.

h̄. eyle- Korkutmak: 006a/20.

h̄. it- Korkmak: 006a/11.

h̄. ol- Korkmak: 021a/13.

h̄avli (a) Ölüm korkusundan kaynaklanan güçlü bir tepkiyle (bir eylem yapmak): 014a/15.

hay İyi dilek, azarlama, şaşma ve sevinç bildirmede kullanılan bir söz: 004b/01, 005b/07, 011a/20, 014b/01, 017a/11, 017a/12, 004a/17, 012b/06, 014a/09, 021a/01, 023a/20.

h̄ayāt (a) Yaşayış, ömür, hayat: 017b/22, 014b/20, 015b/15, 016a/08, 015b/12, 014a/19, 006b/07, 003a/07, 019b/19, 015b/15.

h̄ayf (a) Yazık, çok yazık, eyvahlar olsun: 009b/20, 013b/13, 014a/05, 027a/03, 027a/04.

h̄aykır- Telaş, şikâyet vb. sebeplerle yüksek sesle bağırarak: 018a/06, 023a/02, 004b/02.

h̄ayli (f) Çok fazla, oldukça, epeyce: 020b/12.

h̄ayr (a) “Yok, olmaz, öyle değil.” anlamlarında olumsuzluk belirtir: 004a/07, 021b/08.

h̄ayr (a) İyilik, hayır: 020a/10, 014b/21.

h̄ayrān (a) Tutkun, şaşkın: 019b/15, 020b/05.

h̄. ol- Hayran olmak, hayrete düşmek: 019b/15, 020b/05.

h̄ayriyye (a) Hayırlı olan: 015b/14.

h̄āzır (a) Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan: 002a/15, 004b/01, 008b/09, 010a/20, 024a/22, 026b/08, 006b/12.

h̄. ol- Hazır bulunmak, hazır olmak: 002a/15, 004b/01, 6b/12, 008b/09, 010a/20, 024a/22.

h azırla- Bir Şeyi kullanılacak, yararlanılacak duruma getirmek: 004b/04.

h azırlat- Hazır ettirmek, hazır duruma getirtmek: 005a/14.

h azine (a) Altın, gümüŐ, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet: 007a/10, 008a/01, 014b/15, 022a/10, 022b/07.

h azret (a) Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme: 009b/13, 017a/08.

H azret-i H ızır Nebi  zel isim: 009b/13.

H azret-i ‘Abb s  zel isim: 017a/08.

h az z (a) Sevinç duyma. HoŐlanma. Zevklenme: 004a/12, 016b/19, 019a/06, 022b/10.

h. it- Hoşlanmak: 004a/12, 016b/19, 019a/06, 022b/10.

hed y  (a) Armağan, bahŐiŐ, hediye: 011b/11, 011a/18, 006a/03, 006a/05.

h. vir- Hediye, armağan vermek: 011a/18, 006a/03.

heft (f) Yedi. Hafif mizalı olup her dile geleni s ylemek: 008b/15.

hel k (a)  lme,  ld rme, yok olma, yok etme: 002a/03, 003a/03, 003b/01, 005a/05, 005a/08, 005a/21, 005b/10, 007a/02, 009a/04, 009a/05, 012b/07, 012b/08, 013a/13, 013a/19, 014b/06, 015b/17, 021a/03, 021a/14, 021b/16, 021b/20, 024a/15.

h. eyle- öldürmek, yok etmek: 3a/3, 3b/1, 5a/5, 9a/4, 9a/5, 12b/7, 13a/13, 21b/16.

h. it- öldürmek, yok etmek: 5a/8, 5a/21, 5b/10, 12b/8, 14b/6, 15b/17, 21a/3, 21a/14, 24a/15.

h. ol- öldürmek, yok etmek: 2a/3, 7a/2, 21b/20.

hele Sonunda anlamıyla geciken davranışları bildirmek için kullanılan bir söz: 002b/07, 007b/02, 009a/17, 010b/02, 011a/03, 011b/01, 015b/14, 024a/04.

hem (f) Bir kimseyi uyararak, bir Şeyi aıklamak veya anlamı g c lendirmek iin  zellikle,

zaten, bir de, Őurası da var ki anlamlarında kullanılan bir s z: 004a/15, 005b/18, 010a/08, 012b/19, 014a/04, 027a/05, 027a/06, 027a/09.

hemān (f) Hemen, âniden, çabucak: 001b/08, 002b/08, 003a/10, 004b/01, 004b/05, 007a/08, 007a/10, 010a/16, 026a/15, 002b/12, 002b/19, 005a/03, 005a/09, 005a/15, 007b/12, 008a/04, 009a/12, 009a/13, 009b/21, 010b/05, 012a/13, 013a/12, 014b/16, 017a/21, 017b/18, 018b/04, 020b/17, 021a/06, 022a/17, 023a/18, 023a/21, 025b/03, 025b/10, 026b/03.

hemān-dem (f) Hemen, derhal, o anda, çarçabuk: 021a/06.

hemşire (f) Kız kardeş: 008a/16, 008a/16, 015b/15, 008a/18, 008a/06.

hemşire-zāde (f) Kız kardeş çocuğu: 012a/01, 008a/06.

hendek (a) Geçmeye engel olacak biçimde uzunlamasına kazılmış derin çukur: 021b/12.

henüz (f) Az önce, daha şimdi, yeni: 009b/07.

hep Sürekli olarak, her zaman, daima, hepsi: 004a/03.

her (f) Önüne geldiği ismin benzerlerini teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz: 001b/10, 009b/18, 010b/07, 011b/03, 015a/05, 016a/02, 017a/19, 021a/01, 022b/03, 022b/19, 023a/22, 026b/17.

herif (a) Adam: 020b/20.

herkes (f) İnsanların bütünü: 025a/22.

hesāb (a) Hesap tutma: 024a/01.

h. it- Hesap tutmak: 024a/01.

heves (a) İstek, arzu, heves: 020b/11.

hey Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz: 001b/08, 014a/01.

heybet (a) Korku ve saygı uyandıran görünüş, mehabet: 004b/20, 011a/01, 013b/06.

hezār (f) Bin: 015a/02.

hizmet (a) Bir birini işini görme, kulluk, hizmet: 010b/08, 015a/18, 013a/01, 019a/04, 015b/06, 015a/21, 018b/20, 005b/16, 022b/11, 015b/09, 016a/04.

hıfz (a) Saklama, koruma, muhafaza: 007a/06.

h. eyle- Korumak: 007a/06.

hışm (f) Kızgınlık, öfke: 019b/21, 020a/01, 014b/02, 011a/02, 014a/02, 018a/22.

h. it- Kızmak: 19b/21, 20a/1, 20a/1

Hızır Özel isim. “Hz. Mûsâ döneminde yaşadığı, Allah tarafından kendisine ilahi bilgi ve hikmet öğretildiği, ölümsüzlük suyu (âb-ı hayât) içip ölmezliğe kavuştuğuna inanılan kişi. Peygamber veya velî olduğu ileri sürülür, mutasavvıflar onu gizli ilimleri bilen bir veli olarak sunarlar. Kur’ân-ı Kerîm’de Hz. Mûsâ ile birlikte anılır, O’nun bilmediklerini bilir ve Hz. Musâ ile olan macerası anlatılır. İçip ölümsüzlüğe ulaştığına inanılan âb-ı hayât kıssası da Kur’ân-ı Kerîm’in Kehf Sûresi’nin 61-64. âyetleri arasında aktarılır. Hızır’ın İlyas Peygamber’e verilmiş bir lakap olduğunu söyleyenler de vardır. Onun Nûh, Musâ ya da İskender zamanlarında yaşadığı söylene de ölmezliğe kavuşmasının İskender zamanında gerçekleştiği görüşü yaygındır. Efsaneye göre Hızır, arkadaşı İlyâs ile birlikte İskender-i Zülkarneyn’in maiyetinde bulunur ve ona kılavuzluk edip karanlıklar (zulûmat) ülkesinde âb-ı hayâtı aramaya çıkarlar. Hızır ve İlyâs bir su kenarında oturup yanlarındaki pişmiş balıkları yerken Hızır’ın elinden bir damla su balığa damlar. Balık o sırada canlanıp suya atlar ve gözden kaybolur (60 (Kehf)/61). Onlar da suyun âb-ı hayât olduğunu sezip içerler. Daha sonra İskender’e haber verseler de suyu bulamazlar. İnanişâ göre, âb-ı hayâtı (ölümsüzlük suyunu) içip ölümsüzlüğe ulaşan Hızır ile İlyas o tarihten sonra, Allah (c.c.)’ın emriyle dünyada sıkıntıya düşenlerin yardımına koşarlar. Kıyâmete dek sürecek olan bu görevi Hızır karada, İlyâs da denizde yerine getirir. (Hızır’ın görev alanı hususunda kaynakların verdiği bilgiler arasında çelişki vardır. Bazı kaynaklar Hızır’ın karada bazıları da denizde darda kalanların yardımına koştuğu şeklinde görüş bildirirler. Bilgilerin çelişkili olması, Hızır’ın hem karada hem denizde darda kalanların yardımına koştuğu fikrini de akla getirmektedir. (Çelebi, 1998: 406-409; Zavotçu, 2013: 340-341)”: 009b/13.

Hicâz (a) Arabistan’da Mekke ve Medine’nin yer aldığı kutsal bölge: 011a/06.

hiç (f) Asla, hiç: 005b/11, 011a/03, 012a/14, 013b/16, 014a/04, 018b/10.

hidâyet (a) Doğru yolu gösterme: 019b/17.

hikâyet (a) Anlatma, nakletme: 008a/13, 016a/16, 026b/13.

h. eyle- Anlatmak, nakletmek: 8a/3.

h. it- Anlatmak, nakletmek: 16a/16, 26b/13.

hikmet (a) Bilgelik, sebep: 005b/19.

hil’at (a) Hükümdar ve vezirler tarafından birine hürmet ve mükâfat yerine giydirilen kaftan: 004a/12, 009b/06, 025a/21, 024a/16, 016a/01, 017b/23, 006a/10.

h. giy- Kaftan giymek: 004a/12.

h. giydür- Kaftan giydirmek: 009b/06, 016a/01, 026a/16, 025a/21, 006a/10.

h̄ile (a) Aldatacak yol ve düzen, sahtekârlık: 026b/10.

h. it- Hile yapmak, aldatmak: 026b/10.

h̄ilekâr (f) Düzenbaz, hileci: 004b/09.

himmet (a) İyilikle davranma, iyilik, yardım: 012a/11, 004a/11.

h. eyle- İyilik yapmak: 012a/11.

Hind Hindistan: 011b/09, 011b/13, 006b/01.

Hindî Hindistan'a ait olan: 011b/09.

Hindistan Yer ismi: 011a/04, 010b/18.

hişār (a) Kale, hisar: 021b/02.

hiṭāb (a) Birine söz söyleme, sözü bir kimseye söyleme: 018a/22.

hāce bkz. hoca

hoca (f) Öğretici, üstad: 019b/15,

hōcazāde (f) Öğretmenin oğlu: 012a/11.

hōr (f) Hakir, zelil, alçak: 008a/14.

h. gör- Küçük görmek, hor görmek: 008a/14.

Ḥorasan (f) İran'ın doğusunda bulunan bir memleket adı: 009a/20, 010a/02, 010a/03, 010b/14, 012b/05, 014a/04.

Ḥorasanî (f) Horasana ait, Horasanlı: 012a/17.

hōrluk Değeri olmayan, aşağılanmış, alçak, itibârsız, hakîr: 021a/10.

hōş (f) Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren: 003a/08, 007b/13, 009a/17, 009b/10, 011b/16, 017a/12, 026a/01, 026a/22, 026b/04, 007b/10, 007a/18, 015b/11.

h. gel- Geleni iyi karşılamak, güzel söz söylemek: 3a/9, 7a/18, 9a/17, 9b/10, 11b/16, 17a/12, 24a/2, 26b/4, 015b/11.

h. ol- İyi ve sevimli davranmak: 24a/22.

hōşca Hoş bir şekilde olan: 008a/12, 019a/06.

Ḥudā (f) Allah: 005b/19, 013b/14, 026b/17, 025a/22.

ḥūn (f) Kan: 013a/20, 014b/19, 015b/16, 014b/07.

ḥūn-rīz (f) Kan dökücü, kan döken: 013a/20, 014b/19, 015b/16.

ḥūnefşān (f) Kan saçan, kan serpen: 014b/07.

ḥuşūş (a) Konu: 014b/20, 002a/06, 004a/10, 026b/16, 004a/03.

ba-ḥuşūş Hepsinden çok, hele, en çok: 014b/20.

ḥuşūşa (a) Başkaca, ayrıca: 008a/17, 010b/08, 012a/10, 013a/03, 015a/05.

ḥuzūr (a) Padişah katı, makam: 024b/04.

hücūm (a) Saldırı, akın: 007a/03, 009a/06, 021a/02, 022a/03.

h. eyle- Saldırmak: 007a/03, 021a/02, 022a/03.

h. it- Saldırmak: 009a/06.

ḥüküm (a) Hüküm, emir, karar: 023a/07, 023a/08.

ḥükümet (a) Bir memleketi idare eden vekiller heyeti, devlet: 006b/07.

hüner (f) Yetenek, beceri: 014a/10.

Hürmüz Özel isim: 006b/06, 009a/10, 009b/09, 011b/18, 013a/01, 014b/21, 015a/03, 016a/19, 006b/09, 006b/17, 006b/19, 006b/21, 007a/01, 007a/05, 007a/07, 007a/10, 007a/14, 007a/17, 007a/19, 007b/05, 007b/07, 007b/09, 008a/05, 008a/16, 008b/02, 008b/18, 009a/13, 009a/15, 009a/21, 009b/04, 009b/10, 010a/03, 010a/18, 011a/17, 012b/09, 012b/13, 012b/18, 013b/10, 014b/05, 014b/09, 014b/17, 015a/06, 015b/21, 016a/05, 016a/10, 016b/04, 016b/06, 009b/09, 012b/20, 006a/18, 006b/04, 006b/05, 007a/07, 007b/01, 008a/20, 009a/09, 012b/14, 015a/12, 016a/06, 016a/20, 002/04, 007a/17, 007b/06, 007b/12, 007b/15, 007b/19, 008b/07, 008b/17, 008b/21, 007a/04,

007a/18, 009a/15, 009b/01, 009b/05, 010a/13, 012a/06, 008a/08, 008b/06, 008a/11, 009a/12, 009a/13, 012a/08, 016a/21.

Hürmüz-i Tâcdâr Özel isim: 009b/09, 006b/06, 008a/16, 009a/10, 011b/18, 014b/21, 015a/03, 016a/19.

hüsn (a) Güzellik: 005b/18, 015b/01.

I

ılga- Koşmak, hızla yürümek: 016a/18.

ılğâr (m) Müfreze, ihtiyat askeri: 002a/07.

‘**ırz (a)** Bir kimsenin, başkaları tarafından dokunulmaması ve saygı gösterilmesi gereken iffeti: 002b/12

‘**ışk bkz.** ‘aşk

‘**ışk (f)** Aşk, sevgi: 017a/05, 017b/04, 017a/13, 026b/07.

ızlâl (f) Yoldan çıkarma: 4a/9.

ızlâl it- Yoldan çıkarmak: 4a/9.

İ

‘**ibâdet (a)** Allah’a karşı kulluk vazifesini yerine getirme, kulluk vazifesi: 020a/12.

İbrâhim (a) Hazret-i İbrahim (as) Özel isim: 020b/10, 021b/10.

ibrâm (a) Can sıkacak derecede ısâr etme, üstüne düşme, zorlama: 026b/06.

‘**ibret (a)** Ders, ibret: 014a/04.

ibtâl (a) Boş, hükümsüz bırakma, bırakılma: 022a/04.

i. it- Hükümsüz olmak: 022a/04.

icabet (a) Kabul edilme, uyma: 015a/08.

icāzet (a) İzin, ruhsat, müsâde: 002b/04, 002b/07, 011a/14, 015b/07, 016a/03, 016a/04, 024b/03, 002a/06, 002b/01.

i. ol- İzin istemek: 24b/3.

i. vir- İzin vermek: 2b/4, 2b/7, 11a/14, 15b/7.

icrā (a) Düşüncede olan bir işin yapılması, gerçekleştirilmesi: 017b/17.

i. it- Düşüncelerini gerçekleştirmek: 017b/17.

iç Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, iç kısım: 004b/05, 021b/12, 003b/14, 007a/02, 019b/05, 019b/16, 020b/06, 021a/19, 026a/14, 021b/15, 019a/20, 022a/14.

içeri İçeri: 022a/02.

içil- İçmesine yol açmak, içmesini sağlamak: 027a/03.

için bkz. için

içün Amacıyla, maksadıyla: 003b/12, 010a/18, 011b/14, 013a/07, 016b/08, 016b/10, 017b/20, 018b/06, 018b/09, 019a/20, 022b/10, 025b/08.

idi Bilinen geçmiş zaman ek fiili: 002a/05, 002b/16, 002b/18, 004b/15, 004b/21, 005a/09, 005b/09, 006a/12, 006b/01, 008a/06, 009b/04, 010b/06, 012a/09, 013a/06, 013b/18, 016b/10, 016b/11, 017a/16, 019a/06, 019a/11, 019a/15, 019b/01, 019b/04, 019b/06, 019b/12, 021a/04, 021a/05, 022b/04, 022b/07, 022b/08, 022b/11, 022b/12, 022b/13, 023a/05, 025b/17, 026a/17, 024b/06, 025a/18, 023b/13, 027a/04, 022b/09, 021b/07, 012a/12, 018b/03, 007a/09, 016a/04, 019a/13, 009a/17, 007a/02,

idebil- Etme ihtimali veya imkânı bulunmak: 014a/14, 021a/19.

ifāde (a) Anlatmak, söylemek: 027a/10.

i. eyle- Söylemek: 027a/10.

iftihār (a) Övünme, kıvanma, kıvanç, övünç: 005b/14.

igvā (a) Baştan çıkarma, yolunu şaşırtma, ayartma: 016b/14, 007a/12, 007a/20, 007b/18.

i. it- Baştan çıkarmak: 016b/14.

ih̄timāl (a) Bir şeyin olabilmesi, mümkünlük: 010a/04, 011a/04.

ih̄tiyāc (a) Lüzum, lâzım gelme, ihtiyaç: 015a/15, 002a/13.

ih̄tiyār (a) Kabûl etme, katlanma, râzı olma, seçme, tercih etme: 003b/10, 009a/02, 003b/13, 005b/18.

iken Zarf fiil eki: 002b/12, 007b/01, 009b/07, 009b/21, 012a/05, 013a/03, 016a/20, 017b/16, 018a/21, 022a/12, 022a/14, 022b/15.

iki Birden sonra gelen rakam: 002a/03, 002a/15, 003a/19, 004b/13, 008b/11, 008b/16, 009a/06, 010a/10, 010b/09, 010b/19, 014a/17, 017b/08, 018a/01, 018b/19, 019b/12, 020b/20, 021a/03, 022a/06, 022a/07, 022b/08, 025b/03, 025b/11, 026a/12, 026a/18, 024b/07, 024b/09, 024b/12, 024b/16, 001b/06, 012b/11, 014b/14, 018b/08.

ikinci İkinci: 001b/01.

ikişer Her birine iki veya her seferinde iki: 002a/08, 021a/01.

iklīm (a) Memleket, ülke, kıta, diyar: 004a/15, 005b/07, 009a/01, 009b/17, 011b/17, 006a/19, 010a/16, 002a/11.

ikrām (a) Saygı ve hürmet: 015a/04, 017b/23.

i.eyle- Saygı ve sevgi göstermek: 015a/04, 017b/23.

iktidār (a) Bir işi yapabilme gücü, erk, kudret: 026a/17.

i. ol- Güçlü, kudretli olmak: 026a/17.

iktizā (a) Gerek, ihtiyaç: 010b/07.

i.it- Gerekmek: 010b/07.

ilā (a) Belirtilen sayıların da dâhil edildiği aralığı anlatan söz: 016a/17.

ilçe Yönetim bakımından yurt bölümlenmesinde ilden sonra gelen bölüm, kaymakamlık, kaza: 025a/18.

ile Birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz: 001b/04, 001b/10, 002a/07, 002a/09, 002a/15, 002b/01, 002b/16, 002b/18, 003a/14, 003a/15, 003b/16, 003b/18, 004a/05, 004b/04, 004b/08, 004b/11, 004b/18, 005b/07, 005b/14, 006a/13, 006a/16, 006b/15, 006b/17, 006b/21, 007a/07,

007a/14, 007b/02, 007b/03, 007b/04, 007b/10, 008a/12, 008a/19, 008b/06, 008b/08, 008b/10, 008b/14, 009a/15, 009b/10, 009b/11, 009b/13, 009b/17, 009b/18, 010a/18, 010b/01, 010b/09, 011b/11, 011b/14, 012a/13, 013b/06, 013b/10, 013b/12, 013b/19, 014a/15, 014b/03, 014b/10, 014b/13, 015a/11, 015b/09, 016a/10, 016a/18, 016b/06, 016b/11, 017a/01, 017a/09, 017a/16, 017a/21, 017b/06, 017b/08, 017b/22, 017b/23, 018a/04, 018a/12, 018a/16, 018a/17, 018a/18, 018a/21, 018b/14, 018b/20, 019a/03, 019a/18, 019a/19, 019b/02, 019b/07, 019b/13, 019b/15, 020b/19, 020b/7, 021b/08, 022a/13, 022b/05, 022b/11, 022b/12, 026a/14, 026a/16, 026a/22, 024b/22, 025a/12, 025a/14, 023b/02, 023b/05, 023b/07, 023b/09, 023b/19, 024a/15, 024a/18, 024a/20, 026b/02, 027a/04.

ileri Herhangi bir şeye göre daha ötede olan yer, ileri: 009a/14, 017a/10, 017a/21, 022a/17, 023b/14, 023b/18, 026b/03.

‘ilim (a) Bilme, biliş, bilgi: 019b/12.

illā (a) Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki: 007b/13.

iltifāt (a) İlgi gösterme, rağbet etme: 017a/23, 026b/10.

i. eyle- Sevgi göstermek: 017a/23, 026b/10.

īmān (a) Allah’a inanma, dini inanç: 019a/13, 020b/09, 026a/20, 024b/10, 024a/13.

ī.-a gel- Müslüman olmak: 019a/13, 020b/09, 024a/13.

imdād (a) Tehlikede olana yapılan yardım: 003b/11, 004b/16, 005a/01, 008a/04, 008a/05, 008a/17, 010b/07, 013b/09, 014a/20, 014b/10, 014b/21, 017b/10, 017b/16, 019a/04, 002a/07, 005b/12.

i.-a gel- Yardıma gelmek: 2a/7, 4b/16, 5b/12,

i. eyle- Yardım istemek: 3b/11, 8b/7, 13b/9, 14b/21,

i.it- Yardım etmek: 8a/4, 8a/5, 8a/17, 8a/17, 14a/20, 17b/10, 17b/16, 19a/4,

imdi Bu hâlde, böyle olduğu hâlde, buna göre, özetlemeye ve toparlamaya işaret eder: 001b/15, 003b/04, 003b/10, 004a/08, 005b/08, 006a/15, 006a/18, 006a/21, 006b/07, 006b/10, 007b/11, 007b/15, 007b/19, 008a/03, 008b/21, 009b/05, 012a/06, 012b/10, 012b/15, 014a/03, 014a/13, 015b/12, 017b/17, 018a/03, 018b/12, 021a/02, 021a/19, 023a/22, 024a/01, 024a/13, 026b/18, 027a/07, 011b/08.

imış Öğrenilen geçmiş zaman ek fiili: 010b/01, 010b/07, 011a/05, 011a/12, 012a/10, 014b/04, 018b/23, 020a/18, 022b/20.

imtiḥān (a) Sınav, imtihan: 018b/06, 026a/3.

i. it- Sınav yapmak: 018b/06, 026a/3.

in- 1. Binek hayvanının üstünden yere ayak basmak: 020b/11; 2. Düşmek: 026b/08, 021a/08.

‘**inād (a)** Bir konuda direnme, ayak direme, diretme, direnim: 007b/13, 012a/07.

‘**i. it-** İnat etmek: 007b/13, 012a/07.

in‘ām (a) Emanet: 018b/17.

i. it- Emanet etmek: 018b/17.

inan- Bir şeyi doğru olarak benimsemek: 020a/14, 020a/14.

inandır- İnanmasını sağlamak: 016b/02.

‘**ināyet (a)** Lütuf, ihsan, iyilik: 016a/03.

ince İnce: 017b/04.

‘**ind (a)** Yan, taraf; yön, kat: 018b/20.

insān (a) İnsan, düşünme ve konuşma yetileri olan bilinçli, toplumsal canlı, Âdem evladı: 019b/14.

inṣā‘allāh (a) “Allah isterse”, “Allah’ın emri olursa”, “Allah’ın izni ile” anlamında çok kullanılan bir duâ sözüdür ve gelecekte bahsedilirken kullanılır: 015b/06, 012a/11.

intiḳāl (a) Bir yerden başka bir yere geçme, geçiş: 006b/14, 008b/17.

i. it- 006b/14, 008b/17.

intiḳām (a) Öç, acı çıkarma: 001b/09, 016b/15, 016b/14, 016b/16.

i.al- Öç almak: 001b/09, 016b/15, 016b/14.

ir- Ermek, ulaşmak: 013a/18, 007b/05.

irādat (f) İstemeler, buyruklar, iradeler, emirler, fermanlar: 016a/03.

irış Bir yere ulaşmak, varmak: 005a/11, 005b/02, 007a/15, 018b/18, 016a/14, 016b/03, 003a/09, 005b/06, 004b/03, 007a/07, 014b/13, 025b/16, 024a/08, 024a/11.

irsāl (a) Gönderme: 007b/03, 018b/20.

i.it- Göndermek: 007b/03, 018b/20.

irtesi Ertesi gün, sabahleyin: 003a/18, 004a/12, 006a/05, 012a/12, 017b/23, 026a/07, 024b/22.

ise Olunca, olursa, olsa da, -ince, -diği için, -diği vakit: 002a/02, 005b/18, 006b/13, 006b/16, 008a/21, 009a/21, 009b/01, 009b/08, 014a/11, 014a/20, 015a/06, 016a/08, 016a/09, 018a/12, 020a/02, 020a/03, 020b/08, 021b/11, 025b/06, 023b/15, 010a/01, 018a/03, 021b/06.

İsfahan İsfahan, İran'da İsfahan Eyaleti'nin yönetim merkezi olan şehir. Aynı zamanda ülkenin üçüncü büyük şehridir: 008a/02, 008b/07, 007a/10, 007b/08, 008a/02, 007a/15, 009a/18, 007a/09, 007a/14.

İsfahani İsfahan'a ait olan, İsfahanlı: 009a/03.

iskāt (f) Sükut ettirme, susturma: 017b/06.

i.ol- Susturmak: 017b/06.

iskele (İt.) Deniz kıyısında gemi ve kayıkların yanaştığı, çoğu denize uzanmış rıhtım veya kazıklar üzerine oturtulmuş sal biçiminde olan yer: 010a/03, 010a/03, 010a/05, 016a/06.

İslām (a) Hz. Muhammed (sav)'in insanlığa tebliğ ettiği, Allah tarafından gönderilen son din, Müslümanlık: 004b/15, 004b/16, 005a/02, 017b/02, 019b/16, 020b/10, 025b/12, 026a/13, 025a/04, 007a/16, 025a/13, 020b/10, 025a/07, 026b/15, 026b/16.

iste- İstek duymak, arzulamak: 008a/05, 008b/02, 008b/07, 024b/06, 025a/16, 025a/20, 021b/21, 005b/04, 008a/05, 006a/01, 008a/17, 003b/17, 011a/15, 013b/12, 023b/21, 023b/17, 023b/23, 011a/13, 022a/09, 017b/17.

istihrāc (a) Çıkarsama: 016b/18, 022a/12

i.itdir- Çıkarsamak: 022a/12.

istikbāl (a) Gelecek, karşılama: 005b/15, 006a/04, 007a/18, 015a/10.

i. it- Karşılama: 5b/15, 6a/4, 007a/18, 015a/10.

istirāhat (a) Dinlenme, rahatlanma: 025a/22.

istişāre (a) Danışma, fikir alma: 016b/16.

i. eyle- Danışmak: 016b/16.

‘**işyān (a)** Başkaldırı: 018b/02, 020a/20.

‘**i. it-** Başkaldırmak: 020a/20.

‘**i. eyle-** Başkaldırmak: 018b/02.

iş Çalışma, uğraşma, emek, işçilik: 007b/18, 009b/07, 016a/03, 017a/06, 017a/18, 002a/12, 008a/09, 002a/11, 002b/06, 003b/03, 013a/02, 001b/10, 002a/19, 003a/04, 003b/10, 004b/07, 009a/12, 025a/20, 001b/06, 015b/08, 017a/03, 006a/12.

i.tut- Bir işi yapmak: 007b/18.

işit- Duymak, haberdâr olmak: 002a/05, 002a/08, 008a/08, 009b/06, 010b/03, 011a/13, 011b/15, 012a/3, 013b/01, 013b/18, 016a/18, 017a/17, 019a/14, 020a/21, 002b/11, 002b/10, 019a/05, 023a/03, 008a/12.

işitdir- Duyurmak: 018a/06.

işlet- Üzerine işleme yaptırmak: 014a/08, 011a/06.

‘**işret (a)** İçki içme: 017a/11, 019a/18, 025a/11, 026b/01, 026b/02, 025a/05, 026b/22.

‘**i.-e başla-** Yiyip içmeğe başlamak: 025a/05, 026b/22.

‘**i. it-** Eğlenmek, yiyip içmek: 017a/11, 019a/18, 026b/01, 026b/02.

işte Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık: 001b/13, 001b/16, 002a/17, 002b/03, 002b/11, 005a/09, 006a/06, 006a/08, 006a/16, 008a/02, 009a/05, 012a/06, 014a/11, 016a/01, 017a/18, 018a/19, 018b/08, 019a/07, 020b/02, 023a/03, 026a/21, 027a/11.

iştiyāk (a) Şevklenme, göreceği gelme, özleme: 015b/10, 019a/04, 015b/09.

it- Etmek, eylemek, yapmak: 005a/21, 012a/04, 015a/02, 015b/18, 012b/02, 013b/08, 017a/05, 024b/21, 025a/02, 025a/07, 025a/11, 026a/05, 025a/08, 016b/04, 014a/04, 025a/20, 008b/03, 010b/06, 011b/15, 012b/10, 018b/05, 024a/01, 026b/07, 027a/09, 012a/02, 002b/19, 007a/21, 013a/10, 020b/7, 024b/13, 026a/07, 007b/10, 016b/14,

021b/05, 025b/05, 001b/01, 002b/04, 002b/06, 002b/17, 003b/07, 003b/16, 005a/08, 005b/11, 006b/14, 007b/05, 008a/14, 008a/15, 009b/12, 011b/02, 012a/14, 012b/11, 013a/13, 014b/05, 014b/17, 015a/08, 016a/09, 016a/21, 016b/20, 017a/04, 018a/13, 018a/16, 018a/19, 018b/03, 019b/21, 020a/01, 022a/1, 022b/08, 024a/14, 024a/15, 026b/10, 011b/02, 012a/17, 013a/14, 013a/15, 015a/06, 015b/17, 026a/07, 020a/18, 003a/14, 006a/14, 006a/21, 014b/07, 016a/14, 022a/20, 026b/12, 005b/13, 011b/20, 012a/01, 012a/07, 013a/08, 015b/04, 015b/14, 018b/09, 020a/01, 020b/01, 007b/03, 015b/10, 017a/20, 001b/04, 014b/04, 019a/18, 010b/03, 011a/11, 013a/02, 013b/13, 015b/06, 017a/11, 020a/20, 026b/03, 006a/11, 015a/03, 026b/01, 010a/19, 007b/02, 007b/05, 007b/13, 010b/07, 014a/16, 017b/12, 021a/14, 024b/10, 003b/05, 006b/20, 009b/02, 021a/11, 012a/07, 001b/15, 003b/10, 010b/11, 012b/01, 012b/18, 017b/03, 018a/11, 019b/18, 020a/21, 001b/04, 009b/02, 009b/05, 015b/13, 021b/08, 014b/06, 015a/21, 017a/06, 018b/01, 001b/15, 002b/13, 017b/10, 017b/17, 018a/23, 019a/15, 019b/09, 0011/7a, 001b/02, 001b/15, 002/04, 002a/03, 002a/07, 002a/12, 002b/16, 003a/01, 003a/05, 003a/07, 003a/11, 003a/17, 003a/19, 003b/01, 003b/09, 004a/07, 004a/09, 004a/11, 004a/12, 005a/02, 005a/17, 005b/01, 005b/05, 005b/10, 005b/12, 005b/14, 005b/15, 005b/16, 005b/17, 005b/21, 006a/04, 006a/05, 006b/04, 006b/10, 006b/12, 006b/21, 007a/05, 007a/07, 007a/12, 007a/13, 007a/17, 007a/18, 007a/19, 007b/11, 007b/12, 007b/13, 007b/20, 008a/02, 008a/11, 008b/01, 008b/02, 008b/05, 008b/13, 008b/17, 008b/18, 009a/11, 009a/19, 009b/05, 009b/13, 010b/16, 011a/05, 011a/09, 011a/16, 011a/18, 011b/01, 011b/11, 011b/13, 011b/19, 011b/21, 012a/14, 012b/14, 012b/20, 013a/01, 013a/04, 013a/05, 013a/09, 013b/03, 014a/16, 014a/18, 014a/19, 014b/07, 015a/03, 015a/04, 015a/11, 015a/20, 015b/05, 015b/12, 015b/20, 016a/02, 016a/16, 016a/19, 016a/20, 016b/02, 016b/14, 016b/15, 016b/17, 016b/18, 016b/19, 017a/02, 017a/22, 017b/08, 017b/09, 017b/15, 017b/16, 018a/17, 018a/19, 018a/23, 018b/15, 018b/16, 018b/17, 018b/22, 019a/02, 019a/04, 019a/06, 019a/16, 019a/19, 019b/12, 019b/13, 020a/08, 020a/10, 020a/16, 020b/11, 020b/12, 021a/01, 021a/04, 021a/07, 021b/07, 021b/14, 021b/17, 021b/18, 022a/04, 022a/10, 022b/03, 022b/06, 022b/07, 022b/10, 022b/16, 023a/12, 023a/16, 023a/20, 025b/04, 025b/14, 025b/15, 025b/16, 025b/18, 026a/06, 026a/07, 026a/15, 026a/16, 026a/20, 024b/04, 024b/10, 024b/12, 024b/14, 024b/21, 023b/03, 023b/12, 023b/20, 024a/07, 024a/08, 024a/10, 024a/17, 024a/18, 024a/20, 024a/22, 026b/01, 026b/07, 026b/08, 026b/09, 026b/13, 026b/16, 026b/22, 004b/08, 007b/01, 007b/14, 008a/03, 008a/11, 008a/16, 008a/21, 008b/02, 009a/17, 009b/21, 010b/04, 010b/05, 010b/11, 011b/16, 012a/3, 012b/14, 013a/08, 013b/18, 015a/15, 017b/03, 017b/20, 021a/20, 005a/07, 008a/13, 025b/10, 017b/02, 002b/17, 004b/17, 017b/18, 017b/22, 007b/06, 007b/13, 018b/12, 017b/04, 005b/03, 017a/08, 008b/18, 008b/21, 016a/20, 015a/16, 010a/20, 005b/09, 007a/17, 008a/16, 013a/06, 013b/12, 017b/09, 019a/19, 021b/05, 007a/14, 019a/09, 008a/19, 010b/10, 002b/14, 013a/06, 019b/19, 021b/09, 009b/03, 017a/19, 006b/15, 012b/09, 016a/09, 019b/17, 023a/21, 014a/01, 018b/12, 003b/10, 003b/03, 010b/08, 022b/10, 013a/01, 017b/17, 018a/21, 019b/15, 017a/15, 007b/11, 021b/03, 025a/17, 002a/11, 016b/07, 006a/01, 007a/08, 016a/16, 020a/11, 021a/05, 018b/11, 003b/17, 018b/06, 026b/10, 008a/17, 011b/21, 005b/19, 005a/14, 003b/14, 012b/09, 018b/10, 004a/18, 007b/03, 009a/06, 021b/20, 026a/11, 026a/16, 026b/04, 019b/01, 010b/02.

→ serfūrū it-: 2b/14.
şafālar it-: 15a/3.
ğāfil it-: 7a/9.
ğalebe it-: 10b/10, 2b/4.
şarf it-: 15b/14.
şayd it-: 20b/12.
ğayret it-: 2a/12.
şenā it-: 15a/20.
āferīn it-: 15a/3.
ārām it-: 3a/17.
şuḥbet it-: 26b/12.
bend it-: 7a/5.
beyān it-: 21b/10.
bey^ʿ at it-: 7a/12, 7a/14.
bī-edeblik it-: 12b/18.
cem^ʿ it-: 2a/3.
ceng it-: 2b/17, 10a/20.
cevelān it-: 21b/14.
çāk it-: 3b/3.
çāre it-: 21b/3.
da^ʿ vet it-: 5b/21, 8a/19.
def^ʿ it-: 18a/23.
dehān it-: 14a/18.
dīrāzlık it-: 10b/3.

du‘ ā it-: 1b/2.
ḍa’ it-: 5b/1.
‘ār it-: 6b/21.
‘arzū it-: 15a/6.
‘avdet it-: 15b/5.
‘azm it-: 9a/19.
‘azm-i meydān it-: 8b/13.
‘inād it-: 7b/13, 12a/7.
‘iṣret it-: 17a/11.
‘izzet it-: 10b/17.
‘özl it-: 18b/12.
‘uryān it-: 14b/7.
farḳ it-: 20b/7.
ferāgat it-: 3b/7, 7b/13.
ferāmūṣ it-: 16a/9.
feryād it-: 14b/7.
feth it-: 21a/14, 21b/5.
fikr it-: 14a/4, 18b/10.
firār it-: 5a/14.
fuzūlluḳ it-: 8b/18.
göç it-: 2a/4.
güzār it-: 3a/1, 4a/11.
helāk it-: 5a/8, 12b/8.
heves it-: 20b/11.
hücüm it-: 9a/6.

ilgār it-: 2a/7.
ızlāl it-: 4a/9.
ıgvālar it-: 16b/14.
ıbtāl it-: 22a/4.
ıcrā it-: 17b/17.
ımdād it-: 8a/17, 17b/17.
ımtıhān it-: 18b/6
ın‘ām it-: 18b/17.
ıntıķāl it-: 6b/14.
ıhtıyār it-: 3b/10.
ırsāl it-: 7b/3.
ıstıhrāc it-: 22a/12.
ıstıķbāl it-: 5b/15, 15a/10.
ıķtızā it-: 10b/7.
kār it-: 13a/5.
luṭf it-: 5b/17, 8a/11.
mağrūr it-: 7b/14.
mahmūz it-: 8b/13.
medḥ it-: 1b/15.
meks it-: 16a/16.
merḥamet it-: 17b/18.
muḥālefet it-: 3b/5, 17a/19.
murād it-: 21b/5.
muķāvemmet it-: 7a/21.
mūrāca‘ at it-: 16a/20.

müşāvere it-: 5b/16.
naşīb it-: 5b/19.
naşīhat it-: 1b/15.
naql it-: 23b/3.
nidā it-: 4a/9.
niyāz it-: 5b/13, 17a/5.
żabṭ it-: 9a/11.
ḥazz it-: 4a/12, 16b/19.
ḥarāb it-: 8a/15.
ḥarb-i kıtāl it-: 3b/9.
ḥaṭā it-: 18b/11.
ḥavf it-: 6a/11.
żāyi' it-: 19a/19.
ḥesāb it-: 24a/1.
ḥışm it-: 19b/21.
ḥīle it-: 26b/10.
ḥiṭāb it-: 18a/23.
żiyāfetler it-: 17a/8.
zuhūr it-: 7b/3.
zulm it-: 3a/19.
raḥm it-: 12b/14.
rāvī it-: 2b/17.
red it-: 23a/21.
remel it-: 16b/18.
ricā it-: 2b/13, 18b/16.

rivāyet it-: 1b/1, 5b/12.

sa'y it-: 15b/4.

sebķ it-: 13a/1.

secde it-: 19b/17, 19b/19.

serdār it-: 13a/1.

serfürū it-: 11a/11.

seyr it-: 12a/17.

su'āl it-: 9b/5.

şefā' at it-: 17a/20.

şeytāniyyet it-: 16b/2.

şikāyet it-: 5b/8, 21a/5.

ta'zīm it-: 5b/12.

ta'yīn it-: 22b/10.

taħammül it-: 13a/10.

taħrīr it-: 15a/21.

tedbīr it-: 1b/15.

tefaħhuş it-: 19a/9.

tekrīm it-: 15a/11.

temāşā it-: 10b/6.

teslīm it-: 2b/6

teşrīf it-: 15b/6.

tezyīn it-: 19b/15.

tīmār it-: 3a/17.

tīr-bārān it-: 3a/5.

ķabāhat it-: 17a/15, 18a/21.

ķabŭl it-: 6b/15, 12b/9.

ķā 'immaķām it: 2a/4.

ķa' n it-: 13a/2.

ķanā' at it-: 11b/21.

ķarār it-: 7a/12.

ķarīd-i cevelān it-: 8b/13.

ķatlı it-: 3b/17, 7a/17.

ķıyās it-: 3a/7, 9b/3.

ķul it-: 9b/13.

va'dler it-: 6b/4.

vefāt it-: 11a/5.

yağma it-: 20a/11.

itdir- Yaptırmak: 004a/09, 007a/12, 012b/08, 007b/06, 015a/10, 022a/12.

i' timād (a) Güven, güvenç, emniyet: 008b/08.

iyi İyi olan şeyin hâli, hoşluk: 025a/11, 025a/19.

iyilik Karşılık beklenilmeden yapılan yardım: 006b/15, 015b/11.

'iyş Yaşama, zevk alma, yeme içme: 025a/11, 026b/12.

'i. ü 'işret Yeme içme: 025a/11.

'i. ü nüş Zevk ve safa: 026b/12.

iyü iyi İyi olan şeyin hâli, hoşluk: 023a/22.

iz' ān (a) Anlayış, anlama yeteneği: 020b/04.

'aklü i. var 020b/04.

izin (a) Bir işte yasağın kaldırılması, ruhsat: 010b/09, 011a/07, 019a/07, 019a/08, 025a/21.

i.al- İzin almak: 10b/9, 11a/7, 19a/8.

i.vir- İzin vermek: 19a/7, 25a/21.

‘izzet (a) Büyüklük, yücelik, ululuk: 009a/15, 010b/16, 026b/08, 009b/09, 016a/15.

J

K

Kabād Şehriyār Özel isim: 007a/15.

ķabāhat (a) Uygunuz hareket, ķirkin, yakışıksız davranış, suç, kusur, tōhmet: 014b/04, 017a/15, 017b/10, 017b/16, 018a/21, 017b/04, 017b/17, 017b/02.

ķ. it- Ćirkin davranıřta bulunmak, suç iřlemek: 017a/15, 017b/16, 017b/04, 017b/02.

ķ. eyle- Kusur etmek: 014b/04.

Ka‘be (a) Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kible olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer: 011a/06, 011a/09, 015b/03, 010b/09, 011a/07, 016b/08.

Ka‘betullāh Allah'ın evi: 015b/07.

ķābil (a) Yetenekli, mümkün: 003b/09, 026b/03.

ķabīle (a) Boy: 005b/21, 006a/03.

ķablān (f) Başından def etmek, yollamak: 025a/08.

ķabza (a) Sap, elle kavranacak kısım: 004a/18, 004b/05.

ķabūl (a) Benimseme, kabul etme: 006b/15, 012b/09, 015a/20, 015b/13, 015b/19, 024a/20, 025a/07, 026a/13, 026b/16, 026b/22.

ķ. eyle- Kabul etmek, uygun bulmak: 015a/20, 015b/19, 025a/07.

ķ. it- Kabul etmek, uygun bulmak: 006b/15, 012b/09, 015b/13, 024a/20, 026a/13, 026b/16, 026b/22.

ķābūsiyye Orta Doęu'da bulunan bir Őehir: 002a/05, 003a/06.

ķaç- Kurtulmak, yakayı sıyırmak, firar etmek: 005a/12, 005a/20, 005a/18, 010a/19, 002a/08, 005a/10, 005a/14, 005b/10, 007a/05, 008b/20, 012a/01, 021a/04, 025b/20.

ķad (a) Boy, uzunluk: 004b/19.

ķ. çek- Uzunluğu bildirir: 004b/19.

ķadar (a) Boy, uzunluk, miktār ve nicelik ve benzetme bildirir: 003b/11, 003b/13, 003b/18, 004b/12, 005b/18, 008a/21, 009b/03, 012a/02, 015b/04, 015b/11, 016a/06, 016b/18, 020b/08, 020b/7, 021a/18, 022a/14, 025b/01, 025b/07, 026a/20, 026b/06, 006a/03, 025a/13.

ķadarca Derece, miktarca: 015a/18.

ķadd (a) Boy, uzunluk: 023b/11, 012a/18, 012b/05.

ķadeh (a) İçki içmeye yarayan ayaklı bardak: 026b/11.

ķadem (a) Ayak: 012a/11.

ķadim (a) Eski, eskiden beri mevcut olan, öncesi bilinmeyen: 006b/14.

ķādir (a) Kuvvet ve kudret sāhibi, muktedir: 012a/02, 015b/04, 020a/02, 020a/08, 025a/01.

ķafādār (f) Görüş ve anlayışları birbirine uyan kimselerden her biri, kafadaş, kafa dengi: 014b/18, 003a/05, 004b/10, 005a/06, 003a/07.

ķāfile (a) Birlikte hareket eden topluluk: 010b/15, 011a/01.

ķāfir (a) Allah'a ve Allah'ın birliğine inanmayan, Allah'a ortak koşan veya O'na beşerî sıfatlar yükleyen: 004b/14, 005a/06.

ķāhire Kahire, Mısır'ın başkenti, Arap dünyası ve Afrika'nın en büyük kenti: 016a/12.

ķahr (a) Derin üzüntü veya acı, sıkıntı: 011a/02.

ķ. ol- Üzölmek: 011a/02.

ķahramān (f) Savaşta veya tehlikeli bir durumda yararlık gōsteren (kimse), alp, yiğit: 011a/02.

ķaķtān (a) Gūney ve Gūneydoęu Arap yarımadasında yařayan ve kōkū dayanan (ōzellikle Yemen) Arapların geleneksel atası. Geleneęe gōre Arapların soyu Kahtan'a dayanır ve "saf" veya "gerçek" Araplardır (el-Arab el-Āriba). Kahtan, Hūd Peygamber'in oęludur, nesebi Nuh Peygamber'in oęlu Sam'a dayanır: 024b/14, 025a/08, 026a/19.

ķaķtān-ı Zengi Özel isim (İslam ordusunda yer alan bir kahramanın adı): 024b/14, 025a/08, 026a/19.

ķā'ide (a) Kural: 010b/13.

ķā'il (a) Sōyleyen, inanmış, akklı yatmış: 018a/13.

ķ. ol- İkna olmak: 018a/13.

ķā'immaķām (a) Yetkili yōnetim gōrevlisi, Kaymakam, vekil: 002a/04, 006b/13, 011b/19, 012b/20.

ķ. koy- Vekil tayin etmek: 006b/13.

ķ. it- Kaymakam yapmak: 2a/4, 11b/19, 12b/20.

ķaķ- İtmek, vurmak: 014a/11, 004a/21, 002a/15, 014a/01, 023b/12.

ķal'a (a) Kale, hisar: 008b/01, 007a/05, 008b/19, 007a/06, 008b/19, 009a/09.

ķal- Olduęu yeri ve durumu korumak, sūrdürmek: 002a/09, 003a/02, 004b/01, 011a/21, 011b/10, 013b/02, 014a/12, 014b/15, 020a/07, 022a/02, 021b/17, 012b/01, 007b/20, 014b/14, 027a/04, 025a/18, 026b/18, 026b/18, 006b/07, 012b/15, 015b/16, 004a/18, 017a/21, 022b/13, 017b/03, 009a/11, 010a/07, 024a/11.

ķaldır- Yukarıya doğru hareket ettirmek, yukarıya doğru gōtürmek, yükseltmek: 006b/18, 007a/10, 012a/15, 018b/18, 019b/14, 020a/04, 025a/02.

ķalk- Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak: 006a/21, 004b/09, 023a/16, 003a/06, 003b/15, 005b/13, 013b/15, 015a/11, 017a/20, 018a/06, 018b/05, 020b/13, 006a/03, 021b/01.

ķāmet (a) Boy, endam: 009a/07.

kāmīl (a) Olgun, yetkin kimse: 023b/17.

қан Damarlarda dolaşan hayat sıvısı: 013a/17, 014b/11, 017b/02, 024a/12, 011a/20, 015a/06, 017b/22.

қанн бағышла- Yaşamasına izin vermek: 17b/22.

қан дök- Öldürmek: 17b/2.

қанн қайна- Yakın hissetmek: 011a/20, 013a/17, 015a/06.

қанā' at (a) Elindekinden hoşnut olma durumu: 011b/21.

қ. it- Elindekinden hoşnut olmak: 011b/21.

қанде Nerede, nereye: 002a/02, 010a/01, 011b/12, 019b/06, 017a/12, 011b/12, 009a/10, 009b/17, 016a/12, 016b/02.

қанн Hani: 005a/13, 023b/04, 023a/01.

қанун (a) Geçerli olan kural: 006b/14.

к.-1 kadīm Eski kanunlar: 006b/14.

қап- Birdenbire yakalayarak, çekerek almak: 023b/20, 003b/01, 005a/06, 007b/21, 019a/16, 024b/14, 026a/08, 026b/21, 006a/07.

қапа- Bir açıklığı örtmek için bir şeyi, açık yerin üzerine getirmek: 021b/02.

қапан- Bir şeyin kapısı, kapağı örtülmek, bir yerin veya bir şeyin girişi engellenmek, bir engel ile açıklığı giderilmek: 004a/17, 009a/10, 012b/03.

қapat- Kapatmak: 006a/08.

қапла- Her yanını örtmek, istila etmek: 009a/09.

қапу Ev, konak, dâire ve her çeşit binânın girilip çıkılacak yeri: 021b/12, 022a/02, 007a/10, 021b/03, 022a/02, 007a/05, 021b/02, 022a/02, 007a/07, 021b/13, 007a/07.

кār (f) Yarar, fayda: 013a/05, 016b/01.

к. it- Faydalanmak: 013a/05, 016b/01.

қара¹ (a) Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak: 010a/01.

ķara² Siyah:011b/07.

ķara Hān Özel isim: 022b/03, 022b/04, 022b/14, 022b/15, 022b/18, 024a/12, 024b/01, 023a/05, 024a/21, 024a/01, 024a/18, 024b/01, 024b/05, 025a/11, 025a/15, 025a/20, 025b/03, 025b/06, 026a/17, 024b/18, 024b/20, 026a/16, 025b/02, 025a/19, 025a/14, 025a/18.

ķaranlıĝ/ķ Işıık olmama durumu: 020b/13.

ķarār (a) Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı: 007a/12, 009a/11, 010a/06, 014b/15, 015a/12, 022b/02.

ķ. eyle- Karar vermek: 009a/11, 010a/06, 014b/15, 015a/12, 022b/02.

ķ. it- Karar vermek: 007a/12.

ķārgīr (f) Taştan veya tuĝladan yapılan bina: 012b/05.

ķarıl- Birbirine girmek: 009a/07.

ķarındaş Kardeş, aynı karından çıkan: 024a/02, 006b/04, 007b/06, 009b/10, 011b/18, 013a/16, 023b/15, 008a/06, 012b/19, 012a/19, 009b/01, 017b/13, 017a/05, 006b/06, 008b/17, 009a/21, 009b/01.

ķarışık Düzensiz, daĝınık, intizamsız: 010b/02.

ķarış- Birbirinin içinde daĝılmak, birbirinin içine girmek: 001b/16, 004a/04, 004b/13, 010b/10, 001b/06.

ķarşu Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi, karşı: 0011/7a, 002a/19, 002b/19, 003a/08, 007a/08, 008b/12, 008b/18, 010a/19, 012b/03, 022a/18, 024b/02, 025b/12, 006a/19, 024a/20, 008b/12, 016a/15, 017a/21, 018a/03, 025b/10, 026a/02, 16b/6.

ķ. ķoy- Karşı çıkmak, muhalefet etmek, itiraz etmek: 8b/18, 10a/19, 18a/3, 26a/2.

ķ. çıķ- Karşı çıkmak: 16a/15, 17a/21, 22a/18.

ķ. var- Karşılmak, karşılaşmak, mukabele etmek: 2a/8, 25b/10.

ķ. tur- Karşısına çıkmak: 2a/19, 6a/19, 7a/8, 7a/11.

karşula- Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak: 002a/09, 005b/05, 009a/15, 016b/03, 025a/12.

kasāvet (a) Katılık, sertlik: 009b/21.

kaşd (a) Kötü niyet, garaz, birinin aleyhine bir işe kalkma, kasıt: 012a/19, 013a/19, 026a/01, 016b/11, 023b/01, 014a/06.

Ķāsım Özel isim: 019a/10, 019a/13, 021b/06, 021b/11, 016b/21, 019a/13.

kaş Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar: 024a/10, 017b/01,

Ķaşmer BulĶārī Özel isim: 025b/04.

kat- Ekleme, karıştırmak: 017a/02

kat Katman, makam, mevki: 022a/05

kaṭṭ (a) Kesme, ayırma: 003a/07

ḳ. ümīd eyle- Ümidini kesmek: 3a/7

katıl- Katılmak, birbirine karışmak: 009a/07

kaṭır Erkek eşekle kısrağın çiftleşmesinden doğan ve kendisi doğurmayan bir yük hayvanı: 010b/13.

kaṭī (a) Kesin: 003b/14, 018a/11.

kaṭl (a) Öldürme: 0011/7a, 001b/04, 003b/01, 003b/17, 004a/07, 004b/14, 005b/11, 007a/17, 007b/05, 007b/06, 007b/13, 012a/01, 012a/07, 013a/06, 013b/08, 014b/05, 014b/17, 015a/02, 016a/21, 016b/09, 017b/09, 017b/22, 018a/13, 018b/09, 018b/22, 019a/18, 025b/20.

ḳ. eyle- Öldürmek: 004b/14, 016b/09, 019a/18,

ḳ. it- Öldürmek: 0011/7a, 001b/04, 003b/01, 003b/17, 004a/07, 005b/11, 007a/17, 007b/05, 007b/06, 007b/13, 012a/01, 012a/07, 013a/06, 013b/08, 014b/05, 014b/17, 015a/02, 016a/21, 017b/09, 017b/22, 018a/13, 018b/09, 018b/22, 025b/20.

kaṭī (a) Güçlü: 024b/18, 012a/12, 002a/11, 015a/02.

kaṭl (a) Söz: 021a/15, 024a/05.

ķavm (a) İnsan topluluğu, aralarında münâsebet olup bir birlik teşkil eden insanlar, aynı soydan gelen ve aynı dili konuşan insanlar veya bunların küçük bir bölümü, ulus: 006a/03, 010b/14, 020b/09.

ķaya Büyük ve sert taş kütlesi: 020a/06.

ķayd (a) Endişe, gaile, telaş, emel, arzu; iş güç: 018a/04, 018a/17, 018b/20, 003a/13, 005a/10.

ķayın 1.Yerine geçen, kaim; 2. Kadın veya kocaya göre birbirlerinin erkek kardeşi, kayınbirader, ini: 006a/09.

ķayır- Birine haksız yere kolaylıklar sağlamak, iltimas etmek: 009b/21.

ķayna- Çalkantı durumunda olmak, dalgalanmak, fokurdamak, ısınmak: 011a/20, 013a/17, 015a/06.

ķaza (a) Beklenmedik olay: 004a/21.

ķaz- Herhangi bir araçla toprağı açmak, oymak: 006b/09.

ķazdır- Kazma işini yaptırmak: 007a/13, 016b/04.

ķebāb (a) Doğrudan doğruya ateşte veya kap içinde susuz olarak pişirilmiş et: 027a/02, 026b/01.

k. it- Kebab yapmak: 026b/01.

ķebīr (a) Büyük, ulu: 004b/21, 005a/04, 005a/06, 005a/07, 005a/10, 017a/16, 017a/21, 017b/06, 018b/01, 006a/09, 006a/20, 005b/12, 005b/05, 005a/17.

Behram-ı Keбір Özel isim: 004b/21, 005a/04, 005a/06, 005a/07, 005a/10, 017a/16, 017a/21, 017b/06, 018b/01, 006a/09, 006a/20, 005b/12, 005b/05, 005a/17.

ķeder (a) Acı, üzüntü, dert, sıkıntı, ızdırıp, tasa: 004b/17, 024a/21.

ķelām (a) Söz: 011a/12, 021a/16, 024a/07, 026b/12.

ķelle (a) Baş, kafa: 003b/11, 021a/08.

ķem (f) Noksan, eksik: 003b/06, 004a/03.

ķemāl (a) Olgunluk, yetkinlik, erginlik, eksiksizlik: 024a/18.

kemer (f) Bele dolayarak toka ile tutturulan, kumaş, deri veya metalden yapılan bel bağı: 024a/09, 024b/22, 026b/21, 008a/04, 024a/09, 024b/22, 024a/11, 026a/07, 026b/21, 024a/10, 024b/14, 026a/08, 023b/14.

kenār (f) Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka: 012a/16, 025b/16, 008b/12, 013a/13, 024a/22.

kendi bkz. kendü

kendi İyelik ekleri olarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, zat: 002a/13, 005a/03, 006b/13, 007a/13, 007b/04, 009a/04, 014a/13, 014b/15, 015a/02, 016b/04, 019a/11, 024b/19, 025b/10, 008b/21, 007b/09, 009b/14, 014b/09, 026a/13, 020a/10, 022a/04, 020a/08.

kendü İyelik ekleri olarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, zat: 002a/05, 007a/12, 026a/04, 019a/03, 018a/04, 020b/09, 003a/12, 001b/04, 012b/18, 024b/03, 020a/02, 009b/13, 005b/01, 011b/01, 012a/19, 023a/16, 015b/20, 013b/10, 002a/05, 007b/04, 023a/13, 003a/10, 013b/02, 026a/06, 026a/09.

Kerb Özel isim: 002a/11, 002a/14, 002b/08, 002b/09, 002b/13, 002b/15, 002b/19, 003a/04, 003a/05, 003a/14, 003a/19, 003b/08, 003b/16, 004b/01, 005a/01, 005a/17, 005b/01, 005b/03, 005b/05, 005b/10, 005b/18, 006a/02, 006a/08, 006a/16, 006b/06, 008a/12, 008b/16, 016a/13, 017a/01, 017a/03, 017a/15, 017a/17, 017a/21, 017a/23, 017b/01, 017b/03, 017b/05, 017b/07, 017b/16, 017b/17, 018b/11, 018b/15, 018a/07, 006a/12, 018a/03, 002a/06, 002a/14, 002b/08, 002b/18, 003b/06, 005b/01, 005b/04, 005b/18, 005b/19, 006a/10, 017b/18, 018a/22, 018b/13, 002a/18, 003a/13, 018a/09, 018b/09, 018b/10, 018b/19, 001b/03, 002a/07, 002a/08, 002a/10, 002a/16, 003a/02, 003a/05, 003a/07, 003a/09, 003a/14, 003a/16, 003a/17, 003b/13, 005b/02, 005b/08, 006a/06, 016b/21, 017b/08, 017b/14, 018b/16, 005b/03, 003b/13.

kerd (f) Sürmek, kovmak, boyun: 009a/07.

kerem (a) Cömertlik, lütuf ve ihsan: 018a/13, 025a/06, 026a/12, 027a/07

k. eyle- Cömert davranmak, iyilik yapmak, lütufta bulunmak: 18a/13, 27a/7.

k. ol- Cömert davranmak, iyilik yapmak, lütufta bulunmak: 25a/6, 26a/12.

Kerema kerem ol- 025a/06.

kerim (a) Sonsuzluk sahibi, Allah: 002a/12.

kerre (a) Defa: 024b/21, 025a/11, 004b/02, 009a/05, 017b/08.

kes- Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak: 023a/17, 020b/16, 026a/14, 023a/19, 023a/21.

kesil- Kesme işi yapmak: 009a/08.

keşke (f) Dilek anlatan cümlelerin başına getirilerek “Ne olurdu” anlamında özlem veya pişmanlık bildiren bir söz, bari: 013b/17.

keyfiyyet (a) Keyif, afiyet: 007a/19.

keyif (a) Neşe, mutluluk: 025a/06, 026a/12.

k. keremā kerem ol- Neşelenmek, cömert olmak: 025a/06, 026a/12.

kez Defa, kere: 021b/14.

ķıl İplik biçiminde herhangi bir deri uzantısı, tüy: 017b/04, 012a/08

ķılıc Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah: 005a/04, 005a/05, 014b/10, 011b/10, 008b/20.

ķıl- Etmek, yapmak: 023b/11.

rast ķ. 023b/11.

ķır- Telef etmek, öldürmek, yok etmek: 002a/02, 005a/19, 006b/19, 003a/11, 014b/08, 026a/10, 006b/09, 023b/12, 004a/18.

ķırıl- Sert bir şeyle vurularak ve çarpılarak parçalara ayrılmak: 024a/11, 024a/09, 013a/11.

ķırķ Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı, dört kere on: 004b/17, 004b/18, 005a/02, 007a/01, 007a/03, 009b/19, 011a/08, 012a/18, 012b/04, 012b/19, 026b/02, 006b/12, 006b/17.

ķışāş (a) Bir suçluyu, başkasına yaptığı kötülüğü kendisine aynı biçimde uygulayarak cezalandırma: 017b/17.

ķ. iste- Cezalandırmak: 017b/17.

kışsa (a) Anlatılan, aktarılan doğru veya uydurma vak'a, macera, sergüzeşt: 001b/01, 025a/07, 017a/02, 005a/01, 002a/05, 016a/16, 019a/09.

kıtāl (a) Vuruşma, birbirini öldürme: 003b/09.

ķ. it- Vuruşmak, birbirini öldürmek: 003b/09.

kıyās (a) Karşılaştırma, oranlama, mukayese: 003a/06, 009b/03, 017b/03, 020a/18, 005b/10, 018b/02, 018b/03.

ķ it- Karşılaştırmak: 003a/06, 009b/03, 017b/03, 020a/18, 005b/10.

ķiy- Acımayıp öldürmek: 021a/10, 005a/04, 014b/10, 015a/12, 016a/06, 020b/17.

ķız Genç ve evlenmemiş dişi insan: 003b/11, 007b/08, 013a/16, 003b/07, 006a/06, 002b/12, 003b/02, 003b/04, 006a/06, 003b/01, 005b/19, 017b/02, 017b/14, 005b/18.

ķizar- Utanmak, utanmaktan ötürü kan yüze hücûm edip çehresi kırmızı bir renk almak: 004a/01.

ķ. bozar- 004a/01.

ķi (f) Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz: 001b/01, 002b/11, 003a/04, 003a/08, 003a/19, 003b/07, 003b/15, 004a/05, 004a/08, 004a/21, 004b/07, 004b/08, 005a/02, 005b/13, 006a/19, 006b/05, 007a/16, 007b/07, 007b/15, 007b/17, 008a/12, 009a/20, 009b/12, 009b/19, 010a/04, 010a/20, 011a/02, 011a/06, 011a/21, 011b/08, 012a/02, 012a/06, 012a/3, 013a/10, 013b/08, 013b/11, 013b/16, 014a/04, 014a/14, 014b/16, 015a/21, 015b/01, 015b/03, 015b/13, 015b/19, 015b/21, 016a/04, 017b/22, 018a/02, 018a/20, 018b/19, 019a/13, 019a/15, 019a/18, 020a/06, 020b/20, 021a/14, 021b/05, 022b/19, 023a/13, 023a/17, 023a/19, 023b/07, 025b/18, 026a/04.

ķibir (a) Kendini beğenme, başkalarından üstün tutma, büyüklenme, benlik, gurur: 004a/15.

ķilise (f) Kilise: 020a/05, 020a/14, 020a/12, 019b/13.

ķim "Her kim, rastgele biri" anlamıyla şahıslar için kullanılarak umûmîlik ve belirsizlik bildirir, aynı zamanda "hangi kişi" sorusunu sormak için kullanılır: 003a/12, 005a/07, 007a/01, 009a/01, 011b/03, 012a/11, 013b/09, 014b/05, 014b/11, 019b/08, 023a/22, 025b/08, 020b/02, 013a/15, 014b/02, 023a/02, 012b/12, 020a/21, 002b/09, 012a/18, 012b/17, 013b/08.

kimesne Kimse: 002a/19, 006a/17, 010b/19, 020b/10, 020b/16, 020b/17, 021b/13, 012b/17, 019a/19.

kimi Bazısı, birtakımı, kimisi: 019b/05, 020a/14.

kimse Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi: 002a/09, 012a/14, 012b/13, 010b/17, 014a/03

kināye (a) Doğrudan doğruya söylenmeyip, dolayısıyla bir anlam ifade eden söz: 018b/07.

Kiṣ-i Bahreyn Yer ismi: 016a/14, 017a/01.

kişi Şahıs, zat, nefer: 003a/07, 020a/18, 011b/10.

kişver (f) Memleket, ülke, iklim: 008b/15.

ko- 1. Koymak, bırakmak: 020a/11, 012b/12, 026a/09, 021b/08; 2. İzin vermemek: 018a/03, 008b/19, 014b/05, 007a/01, 008b/02, 001b/07, 005a/09; 3. İsim koymak: 019a/12.

koca Yaşlı, ihtiyar, pir, yüksek, büyük, ulu: 024b/13.

koğ- Kovmak: 024b/05, 002a/14, 008b/08.

kol İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm: 006b/18, 009a/05, 010a/21, 012a/15, 014a/07, 014b/06, 025a/03, 010a/14, 010a/21, 011a/18, 026a/23, 014b/13, 026b/21, 004a/16, 013a/10, 023a/13, 025a/02.

kon- Bir yerde kalmak, konuk olmak: 008b/07, 024a/06, 024a/18, 024b/16, 006b/16, 006b/17, 016a/15, 007a/18, 024b/02.

kondur- Yerleştirmek: 002a/10, 005b/15, 006a/04, 009a/15, 012a/05.

kop- Herhangi bir yerinden ikiye ayrılmak: 003a/06, 009a/09.

kor- Bırakmak, kormak: 005a/18.

kork- Korkmak, endişe etmek: 003b/08, 003b/07, 012b/10, 002a/13, 017a/07, 001b/07.

koş- Koşmak: 015a/07.

 oy- Bir Şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek: 001b/03, 007a/06, 008a/17, 008b/19, 010a/19, 011a/21, 011b/02, 011b/03, 013a/02, 014a/04, 019a/20, 022a/09, 026a/02, 026b/09, 006a/01, 006a/06, 006b/13.

kök Bir kimseyi bir yere baēlayan manevi temel g çlerin bütünü: 0006b/08.

 opr  Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine baēlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini saēlayan ahşap, k g r, beton veya demir yapı: 021b/12, 021b/13, 021b/14, 021b/19.

k s (f) SavaŐlarda, alaylarda at, deve veya araba üzerinde taŐınan ve işaret vermek için kullanılan büyük davul: 013b/06.

köşe (f) Birbirini kesen iki çizginin, iki düzlemin oluŐturduēu a ı, zaviye: 014a/20, 019b/21.

 ubbe (a) Yarım küre biçiminde yapılmış k g r dam, kümbet: 022a/05.

 ul Hizmet için satın alınmış kimse, k le: 009b/13, 009b/14, 021a/10, 021a/13, 021a/15, 024a/05, 024a/20, 024a/4, 026a/23, 023b/17, 023b/20, 009b/16, 010a/07, 015a/09, 001b/11, 016a/09.

 . it- K le olmak: 009b/13.

 . eyle- K le olmak, kul olmak: 009b/14.

 . ol- K le olmak, kul olmak: 021a/10, 021a/15, 026a/23, 024a/4, 024a/05, 024a/20.

 ulak  İŐitme organı, kulak: 023b/14, 009b/15.

 ullan- İŞ g rd rmek, hizmette bulundurmak,  alıŐtırmak: 002b/18, 005a/08, 010a/09.

 ullu  Kul olma h li ve sıfatı, k lelik: 026a/13, 026b/22.

 um n Komuta: 004b/12, 005a/03, 007a/01, 009a/06, 024a/13.

 . eyle- Emretmek: 004b/12, 005a/03, 007a/01, 009a/06, 024a/13.

 ur- Bir Şeyi oluşturan par aları birleŐtirerek b t n durumuna getirmek, monte etmek: 003a/17, 008a/01, 006a/10, 010a/06, 026a/11, 026a/23, 026b/01.

 urtar- Kurtulmasını saēlamak: 017a/07, 020a/08, 005a/09, 020a/02.

ķurtul- Tehlikeli veya kōtū bir durumu atlatmak: 018b/04, 005a/19, 015a/15, 007b/06, 018a/12.

ķurul- Tertip edilmek, organize edilmek: 022a/05, 010a/11, 016a/01.

ķuŗūr (a) Eksiklik: 021a/04, 025b/20.

ķuŗat- Āevrelemek, beline baēlamak: 002a/16.

ķuŗan- Beline kuŗak, kılıĉ, kemer vb. Şeyler baēlamak: 023b/21.

ķutlu Uēurlu: 009a/01.

ķuvvet (a) Gūĉ: 006a/19, 021a/19, 013a/09, 007a/04, 017a/13, 019a/16.

ķuvvetlū Gūĉlū, kuvvetli: 004a/15.

ķuĉūk Boyutları, benzerlerinininkinden daha ufak olan: 002b/01, 002b/11, 008a/06, 010a/18, 010a/19, 010b/16, 011a/10, 011b/18, 021a/12, 020a/12.

ķuffār (a) Mūslūman olmayanlar, kāfirler: 003a/13, 004b/12, 014b/01, 024b/08, 025a/03, 003a/12, 005a/04, 014b/10, 005a/19.

ķufr (a) Kāfirlik: 026b/14.

ķurdiyye Bānū Őzel isim: 008a/14, 011a/19, 013a/08, 013a/15, 012b/18, 013b/03, 013b/09, 013b/15, 008a/07, 009a/16, 012b/14, 008a/18, 010b/06, 010a/14, 010b/01, 011a/18, 011b/02, 011b/08, 014a/18, 015a/01, 015a/05, 015b/10, 019a/03.

ķursī (a) Kalabalıēa karŗı konuŗma yapanların Őnūnde bulunan yūkseķe yer: 019b/14.

ķūs- Darılmak: 019b/20, 020a/01, 019b/20.

ķūsivir- Kūsmek, darılmak: 019b/21.

ķuŗād (f) Aĉık: 004b/05, 023b/09.

ķūh (f) Daē: 020b/14.

k.-i ‘ aŗīm Yūce daē: 020b/14.

ķūhīler Őzel isim/ Topluluk adı: 004b/21.

L

lāf (f) Söz, lakırdı: 004a/11.

lāf-ı güzāf Boş söz, zırva: 004a/11.

l.-ı güzāf it- Zırvalamak: 004a/11.

la'īn (a) Lanetlenmiş, melun: 014b/01, 014b/16, 016a/20, 004b/01.

Baḥtek-i La'īn Özel isim: 014b/01, 014b/16, 016a/20.

lākin (a) Ama, fakat: 004b/14, 010a/15, 018b/09.

lāyık (a) Uygun, değer, yakışır: 006a/17, 008b/18, 026b/14.

lāzım (a) Gerek, gerekli: 005b/09, 009b/01, 014b/10, 015a/08, 002a/06, 005a/01.

lāzime (f) Lazım olan: 022a/07.

levḥ (a) Üzerine yazı, resim vb. yazılıp çizilebilen düz satıh, "levha": 021b/04.

libās (a) Giysi: 002b/09, 010b/16, 019b/11, 023b/21, 011a/02, 014b/18.

licām (a) Dizgin, ayan: 013b/03.

l. çek- Dizgin çekmek: 013b/03.

lillāh (a) Allah için, Allah rızası için: 015a/16.

lisān (a) Konuşulan dil: 016b/12, 018b/13, 011b/13.

luṭf (a) İyilik, yardım, ihsan, inayet: 003b/12, 026b/05, 015b/19, 026b/04, 005b/17, 008a/11.

l. it- Yardım etmek: 005b/17, 008a/11.

M

ma' būd (a) İbadet edilen nesne, tanrı: 020a/07.

mādām (a) Değil mi ki, -diği için, -diğine göre` anlamlarında sebep göstermek için, başına getirildiği cümleyi daha sonraki cümleye bağlayan bir söz, mademki: 006a/19.

māder (f) Anne, ana: 015b/17, 017b/13, 017a/04.

mağlūb (a) Yenilmiş: 026b/19.

mağlūb-girlik Yenilme, yenilgi: 015a/17.

mağrūr (a) Gururlu: 007b/14, 012a/14, 025b/06.

m. ol- Gururlanmak: 025b/06.

maḥal (a) Yer, mekân: 004a/09, 010b/02, 027a/01, 022b/13

maḥallī (a) Bir yere mahsus; yerli: 015a/21, 003a/09, 003a/15, 006a/07, 006a/08, 014b/15.

maḥalle (a) Bir şehir veya kasabanın bölünmüş olduğu parçalardan her biri: 007a/18, 012a/05, 014a/20, 026b/02.

maḥlūḳ (a) Yaratılmış, yoktan var edilmiş: 020b/01.

mahmūz (a) Çizmenin, potinin arkasına takılan ve binek hayvanlarını dürtüp hızlandırmaya yarayan demir veya çelik parça: 008b/13.

m. it- Mahmuzlamak: 008b/13.

maḥşūş (a) Özgü: 011a/12.

maḳām (a) Mevki, kat(I), yer: 002/04.

maḳbūl (a) Kabul edilen, beğenilen, hoş karşılanan: 018b/20, 025b/20.

m. ol- Kabul edilmek: 018b/20, 025b/20.

ma' ḳūl (a) Akla uygun, mantıklı: 007a/10, 008a/20, 019b/10.

māl (a) Bir kimsenin, bir tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü: 014b/15, 021a/20, 021b/08, 022b/15, 015a/15, 011a/05, 011a/10, 015a/14, 015a/16, 009a/11, 010b/18, 011a/11, 022a/04, 022a/10, 022b/02, 023a/22, 005b/06, 015a/13.

māldār (f) Malı mülkü çok olan, zengin: 010b/18, 011a/0.

mālik (a) Sahip, iye: 021a/19.

māliksiz Sahipsiz: 021a/19.

ma'lūm (a) Belli olan, bilinen: 006b/15, 007b/17, 006b/09, 019a/06, 004a/05, 005b/21, 026b/19.

m. ol- Bilinmek: 006b/15, 007b/17, 006b/09, 004a/05, 005b/21, 026b/19.

ma' nā (a) Anlam: 018b/07.

māni' (a) Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel: 013b/08.

m. ol- Engel olmak: 013b/08.

ma' rifet (a) Ustalık, hüner, uzmanlık: 020b/02.

maşlahat (a) İş, mesele, husus: 001b/11, 001b/15, 001b/16.

ma' şūm (a) Suçsuz, günahsız: 011b/04, 020b/06.

ma' z (f) Keçi, karaca: 018b/12.

mazhar (a) Bir şeyin ortaya çıktığı, görüldüğü yer veya kimse: 019b/17.

mazlūm (a) Zulüm görmüş, kendisine zulmedilmiş: 014b/19.

ma' kūl (a) Akla uygun, akıllıca: 006a/01.

meclis (a) Toplanılacak, oturulacak yer: 006a/10, 016a/01, 026a/22, 024a/11, 026b/05.

Mecūsī (a) Mecūs dînine bağlı, Zerdüşti, ateşe tapan veya bunlar ile ilgili olan: 014b/06.

Medāyin (a) Sasanî devletinin başşehri, Slesifon, Yedi şehirden oluştuğu için “şehirler” anlamına gelir: 0011/7a, 016a/16, 016a/19, 016b/02, 006b/16, 0011/7a, 001b/02, 006a/14, 006b/04, 016b/03.

meded (a) Yardım: 020a/03.

medḥ (a) Bir kimsenin iyiliklerini söyleme, övme: 001b/15, 026a/07.

medḥ it- Övmek, methetmek: 001b/15, 026a/07.

mefhūm (a) Anlaşılan, mana, kavram, ifade: 006b/15, 007b/17, 005b/21.

mefta Ölü, ölüm: 018b/15.

m. git- Ölmek: 018b/15.

meger (f) Ancak, yalnız, yoksa meğer: 002b/18, 003b/16, 004b/21, 005a/13, 010a/12, 017b/06, 019b/01, 020a/18, 021a/04, 021a/21.

Mehrān Özel isim: 012a/19, 012a/17, 012b/03, 012b/04, 012b/02.

M.-ı Ḥorāsānī Özel isim: 012a/17.

Mekke (a) Mekke ya da Mekke-i Mükerrerme, Arap Yarımadası'nın Hicaz Bölgesi'nde yer alan, Kabe-i Muazzama ve Haremi Şerif'i bünyesinde barındıran kutsal şehir: 015b/05, 017a/10, 017b/13, 017b/23, 017a/04, 017a/09, 017a/10, 018b/18, 016b/19.

M.-i Mükerrerme Hürmetli Mekke, Kutsal Mekke: 015b/05.

mektūb (a) Yazılı, yazılmış kâğıt, mektup: 016a/10.

Melik Behmin Özel isim: 004b/21, 016b/20, 019a/10, 021b/06.

mellāḥ (a) Gemici, denizci: 009b/21, 010a/02, 010a/05.

mel'ūn (a) Lanetlenmiş: 001b/08, 001b/14, 001b/16, 016b/12.

memāt (a) Ölüm: 006b/07, 016a/08.

men^c (a) Yasak etme, bırakmama, önleme: 004b/02, 009a/04, 014a/14, 021a/07, 023a/12, 025b/02, 025b/13, 025b/14, 025b/16, 026a/16, 024b/12, 024a/05, 025a/19.

m. eyle- Engel olmak, mâni olmak: 009a/04, 023a/12, 025b/02, 025b/02, 025b/13.

m.it- Engel olmak, mâni olmak: 014a/14, 021a/07, 023a/12, 024a/05, 024b/12, 025b/14, 025b/16, 026a/16.

m. ol- Engel olmak, mâni olmak: 004b/02.

menzil (a) Mesafe, merhale, menzil: 025b/06.

merdâne (f) Erkeğe yakışır şekilde, mertçe: 012b/10.

m. ceng it- Erkek erkeğe mertçe savaşmak: 012b/10.

merhabâ (a) Bir selamlaşma sözü: 022a/19.

merhamet (a) Acıma: 017b/18.

mertebe (a) Derece, miktar: 015a/01, 026b/10.

meşâlih (a) Maslahatlar, işler: 015b/05.

mesrūr (a) Sevinçli, sürurlu, meramına ermiş: 022a/18.

m. ol- Meramına ermiş olmak: 022a/18.

mest (f) Sarhoş, kendinden geçme: 007b/14, 012a/14.

m. it- Kendinden geçmek: 007b/14.

meşhūr (a) Ünlü, tanınmış, bilinen: 019b/06.

meydān (a) Herhangi bir yerde bulunan açık ve düz yer, açıklık, saha, kır: 008b/13, 014a/02, 014a/13, 025b/04, 024b/08, 024b/22, 002a/17, 002b/08, 002b/10, 012a/13, 012a/18, 012b/07, 012b/10, 012b/13, 013a/14, 013a/15, 013b/11, 013b/14, 018a/18, 025b/05, 024b/08, 024b/14, 026a/3, 025b/17, 008b/21, 018b/10, 018a/10, 025a/20, 025b/05, 004a/13, 004a/19, 004b/03, 006b/17, 008b/11, 025b/11, 004a/13, 004a/15, 006b/18, 006b/21, 008b/12, 002/04, 006b/19, 012a/17, 012b/12, 002a/18, 012a/16.

m. it- Savaşmak: 8b/13, 23b/4

meyl (a) Eğilim: 009a/09.

mezīd (a) Artma, çoğalma: 016a/11, 026b/05.

m. ol- Artmak, çoğalmak: 016a/11, 026b/05.

ma'mūl Yapılmış, işlenmiş, imal edilmiş, tasarlanmış: 016b/11.

ma'ūnet (a) Yardımlar: 016a/05.

mi bkz. mı

mı, mi Soru edatı: 003b/03, 012a/14, 013b/10, 014a/10, 015b/18, 017b/03, 020a/13, 025b/07, 024b/19, 010a/10, 010b/17, 013b/04, 022a/16, 026b/14, 001b/07, 002b/05, 026a/05, 005a/18, 002b/04, 002b/05, 002b/10, 008a/17, 012b/01, 013a/02, 018a/05, 018b/10, 018b/13, 023a/07, 024b/19, 001b/12, 006b/14, 008a/18, 012b/19, 018b/13, 003b/17, 006a/02, 013a/05, 018a/01, 019a/05, 026b/07, 001b/12, 003b/07, 018b/14, 025a/03, 025a/14.

mıḥ (f) Çivi, kazık: 023a/15.

Mıṣır Mısır ya da resmî adıyla Mısır Arap Cumhuriyeti ya da kısa ve yaygın adıyla sadece Mısır denilir: 018b/22, 011b/14, 015b/02, 015b/04, 011a/06, 011a/09, 014b/03, 016a/04, 009b/17, 016a/12.

mikdār (a) Parça, kısım, değer, derece: 010a/11, 026b/02, 002b/11, 013b/19, 022b/02.

mīl (a) Sivri dağ deposi: 014a/08.

Mīm Özel isim: 010a/07.

min (a) Cinsi beyan ifade ederek açıklamaya vesile olur: 016a/17.

mināre (a) Camilerde ezan okunan yüksek kule, minare: 022a/14.

minnet (a) İyiliğe karşı duyulan şükür hissi: 015b/19.

Mīrek Özel isim: 009b/16, 009b/19, 009b/13, 009b/16.

misāfir (a) Konuk: 013b/11, 014b/04.

miṣāl (a) Örnek: 023b/12.

miṣillū, misilli (a) Benzeri, gibi, aynı: 016b/12.

mu'azzam (a) Azametli, ulu: 010a/11.

mufaṣṣal (a) Ayrıntılı, uzun uzadıya anlatılan: 016b/19, 024b/20.

muḥabbet (a) Sevgi, sevme, sohbet: 011a/20, 015b/21, 019a/07, 019b/01, 019b/04, 027a/04, 015a/18, 014a/19, 026b/08, 026b/10, 011b/08.

m. eyle- Sevmek: 15b/21, 19a/7, 19b/1, 19b/4.

m. it- Sevmek: 26b/10.

muḥaddisān (a) Hadisçiler, hadis bilginleri: 001b/01.

muḥaddisān-ı rüzgār Zamanın hadis bilginleri: 001b/01.

muḥālefet (a) Bir tutuma, bir görüşe, bir davranışa karşı olma durumu, aykırılık: 003b/05, 009b/02, 016a/09, 017a/19, 024b/10.

m. it- Karşı davranışta bulunmak, karşı çıkmak: 003b/05, 009b/02, 016a/09, 017a/19, 024b/10.

muḥālif (a) Uymaz, karşı, zıt, benzemez, aksi olan: 009b/17, 011b/14, 014b/03.

muḥarref (a) Fakir, yoksul: 014b/13.

muḥkem (a) Sağlam, sağlamlaştırılmış: 007a/05, 007a/09, 014a/09, 008b/01.

muḥtaşarca Pek gösterişli ve tantanalı olmayan, gürültüsüzce: 010a/06.

muḥteşem (a) Gösterişli, ihtişamlı: 010b/14, 011b/10.

mu'īn (a) Yardımcı: 004a/08, 013b/14.

m. ol- Yardımcı olmak: 004a/08, 013b/14.

muḥābele (a) Karşılık: 006b/17.

muḥābil (a) Bedel, karşılık: 004a/14, 009a/03, 012b/16, 024b/08, 023b/22, 015b/07.

muḥāddem (a) Önde olan, önde giden: 009a/17, 019a/05, 023a/03, 026b/12.

muḥarreb (a) Büyük zât veya padişah gibi kimselere hizmette yaklaşmış olan: 010b/21, 007b/08, 005a/16, 010b/19.

muḥāvemmet (a) Karşı durma, “karşı koyma”, dayanma, boyun eğip zayıf düşmeme: 007a/21.

m. it- Karşı durmak, karşı koymak: 007a/21.

muḥayyed (a) Bir işe önem verip bakan: 009a/12, 014a/05, 019b/02.

m. ol- Önem vermek, gözetmek: 009a/12, 014a/05, 019b/02.

mukîm (a) Bir yerde, bir evde oturan, eğleşen, ikamet eden: 005b/16.

m. ol- Bir yerde olmak, yeri belli olmak: 005b/16.

muntazır (a) Bekleyen, gözeten, hazır bekleyen: 008b/05, 008b/06, 016b/05, 022a/14, 024b/01, 026b/05, 026b/06.

m. ol- Ümitle gözlenenini beklemek: 008b/05, 008b/06, 016b/05, 022a/14, 024b/01.

murād (a) İstek, istenilen şey, “arzu, dilek”: 001b/03, 012b/14, 013a/13, 021a/09, 021b/05, 026b/03, 007a/17, 003b/18, 011a/14, 023a/04, 024b/09, 023b/15, 023b/23, 011b/12, 022a/16, 010b/20, 013a/06, 024b/10, 023b/10, 018b/22, 010b/20.

m. eyle- İsteğine kavuşmayı dilemek: 012b/14, 13a/13, 21a/10, 007a/17.

m. it- Arzu etmek: 001b/03, 21b/5, 26b/3.

muraşsa^c (a) Kıymetli taşlarla bezenmiş: 016a/01, 025b/21.

muşālahā (a) Barış, barış yapma: 018b/02.

m. ol- Barış olmak: 018b/02.

muşanna^c (a) Sonradan yapılmış. Sanatla ve düzgün yapılmış olan. Sanatkârane yapılmış olan. Usta elinden çıkmış olan: 002b/09.

muşt (f) Yumruk, avuç: 023a/16, 024a/06, 026a/10, 026a/09, 026a/09.

m. ur- Yumruk vurmak: 023a/16, 26a/10.

muşt mušta ol- Yumruk yumruğa olmak: 024a/06, 026a/09, 026a/09.

muṭī^c (a) İtaat eden, baş eğen, dinleyen, “yumuşak başlı, söz dinleyen”: 010b/17, 017b/05.

muvāfiḳ (a) Uygun: 019b/02.

mu, mü Soru edatı: 020a/07.

mübārek (a) Mübarek: 015b/06, 012a/11.

m. ol- Mübarek olmak: 012a/11.

mücevher (a) Değerli süs eşyası: 002b/09.

müheyyā (a) Hazırlanmış, elde edilmiş, hazır alakonmuş: 026b/05.

müjde (f) Sevinmeye yol açan haber, iyi ve sevindirici haber, “muştı”: 010a/02, 016b/05, 022a/17, 027a/05.

m. eyle- Mutlu haber vermek: 016b/05, 022a/17, 027a/05.

mükellef (a) Yükümlü: 011b/10.

mükerreme (a) Hürmet ve tazim edilen, ikram olunmuş: 015b/05.

meks (a) Duralama, duraklama: 016a/16.

m. it- Duraklamak: 016a/16.

mülk (a) Bir devlet ve hükümdârın emir ve idâresi altında bulunan memleket, bir devlet ve hükümdârın ülkesi: 007b/10.

mümkün (a) İmkan dahilinde olan: 025a/19.

münādī (a) Çağır, çağırıcı, Tellal: 008b/10.

münāfık (a) Nifak sokan, ikiyüzlülük eden, ikiyüzlü: 009b/08.

münāsebet (a) İlgi, yakınlık: 007a/01.

münāsib (a) Uygun, yerinde: 005b/18, 007a/18, 008a/19, 009b/08, 012a/05, 022a/05, 022a/06, 015a/21, 010b/04, 015a/05, 005b/20, 010b/05.

münevver (a) Aydın, aydınlatılmış: 008b/11.

m. ol- Aydınlatılmış olmak: 008b/11.

münhezim (a) Yenilme, mağlup olma: 007a/05.

münhezim it- Yenilmek: 007a/05.

mürāca‘at (a) Başvurmak: 016a/20.

m. it- Başvurmak: 016a/20.

mürd (f) Ölü: 021a/10.

mürşid (a) Kılavuz, mürşit: 026b/17.

mürüvvet (a) İnsanlık, iyilik: 006a/01.

m. it- Yiğitlik göstermek: 006a/01.

müsā'ade (a) Engel olmayıp serbest bırakma: 015b/02.

m. buyur- Serbest bırakmak: 015b/02.

Müslīmān (a) İslam dininden olan kimse: 003b/18, 004a/03, 018b/23, 021a/10, 021a/11, 022b/21, 023a/06, 023a/07, 023a/06, 024a/15.

M.ol- İslam dinine girmek: 021a/10, 021a/11.

müşāvere (a) İki veya daha çok kişi arasında görüş alış verişinde bulunularak yapılan konuşma, danışma: 005b/16, 006b/11, 007a/08, 018b/05, 019a/19.

m. eyle- Danışmak: 006b/11.

m. it- Danışmak: 005b/16, 018b/05, 019a/19.

müşkil (a) Güç, zor: 006b/10.

m. ol- Güç olmak, zorlanmak: 006b/10.

müştāk (a) Çok isteyen, can atan: 015a/19.

müyesser (a) Kolayı bulunup yapılan, kolay gelen, kolaylıkla meydana gelen, rast gelen: 015a/20.

m. eyle- Ortaya çıkmak, görünmek: 015a/20.

N

nā (f) Olumsuzluk eki: 006a/15, 002b/10, 002b/13, 004b/01, 005a/19, 005b/10, 012a/12, 012b/06, 013a/20, 014a/01, 014a/10, 014a/11, 014a/13, 014b/02, 018b/10, 018b/13,

021a/01, 023a/06, 026b/09, 012b/09, 014a/03,002a/18, 014b/05, 002b/07, 005b/07, 018a/05, 005b/08, 004b/02, 016a/13,

nā-bedīd (f) Görünmez, belirsiz, kayıp: 006a/15, 006b/06.

n. ol- Görünmez olmak, kaybolmak: 006a/15, 006b/06.

nā-bekār (f) Hayırsız, yaramaz, müfsit, kötü hareket sahibi: 002b/10, 002b/13, 004b/01, 005a/19, 005b/10, 012a/12, 012b/06, 013a/20, 014a/01, 014a/10, 014a/11, 014a/13, 014b/02, 018b/10, 018b/13, 021a/01, 023a/06, 026b/09, 012b/09, 014a/03,002a/18, 014b/05, 002b/07, 005b/07, 018a/05, 005b/08, 004b/02.

nā-bud (f) Yok olan, bulunmayan, sonradan yok olan: 016a/13.

n. ol- Yok olmak: 016a/13.

nādim (f) Nedamet etmiş, pişman: 019a/07.

n. ol- Pişman olmak: 019a/07.

nāfile (a) Boşuna: 020b/7.

nāgāh (f) Ansız, ansızın: 008b/13, 013b/11, 022a/01.

nā-ḥaḳ (f) Haksız, beyhude, boş: 023b/23.

nā-hemvāre (f) Eğri ,düz olmayan, uygunsuz: 009b/07.

nākīlān (a) Nakledenler: 001b/01.

naḳl (a) Bir şeyi ağızdan ağza ve kitap vasıtası ile ulaştırma: 007b/01, 016b/09, 022a/20, 025b/03.

n. eyle- Anlatmak, hikâye etmek: 007b/01, 016b/09.

n. it- Anlatmak, hikâye etmek: 022a/20, 023b/03.

Naḳṭāy Özel isim: 024b/15, 024b/17, 024b/22, 024a/18, 024b/20, 025a/08.

nām (f) Ad, adında, adlı, ün, şöhret: 011b/06, 014a/04, 019a/21, 022b/04, 022b/05, 006b/01, 022a/06, 011b/04, 019b/05, 007a/13, 016b/07, 011a/13, 011b/15, 011a/03, 025b/21, 006a/21.

nā-ma' lūm (f) Bilinmeyen, bilinmemiş, malum olmayan: 009b/07, 013a/03, 006b/07.

nām-dār (f) Ünlü, namlı: 026a/22.

nāme (f) Mektup, kitap: 002a/14, 003a/18, 005b/17, 007b/15, 008a/20, 008b/16, 009a/19, 009a/20, 016b/19, 018a/03, 018b/17, 026a/18, 024b/02, 024b/18, 024b/20, 025a/10, 025a/15, 006b/05, 006b/12, 006b/09, 007a/13, 008a/05, 019a/03, 003b/04, 009b/05, 006b/15, 001b/02, 008a/08, 018a/02, 018a/20, 018b/18, 022b/06, 024b/04, 006b/15, 003b/03, 004a/01, 005b/20, 007b/17, 007b/20, 012a/06, 018a/05, 018b/19, 024b/02, 024b/04, 025a/16, 006b/04.

na'ra (a) Haykırmak, bağırma: 002a/17, 004a/13, 005a/03, 005a/20, 008b/14, 009a/03, 012a/15, 012b/07, 013a/19, 013b/04, 013b/08, 013b/12, 014b/07, 025b/04, 013b/10, 013a/20.

n. ur- Haykırmak, bağırma: 002a/17, 004a/13, 005a/03, 005a/20, 008b/14, 009a/03, 012a/15, 012b/07, 013a/19, 013b/04, 013b/08, 013b/12, 014b/07, 025b/04.

naşıl Nasıl, ne şekilde: 020a/19.

naşīb (a) Pay, hisse: 005b/19.

n. it- Paylaşmak: 005b/19.

naşihat (a) Öğüt, nasihat: 001b/15, 012b/01, 012b/02, 013a/05, 013a/08, 026b/15.

n. it- Öğüt vermek, nasihat vermek: 001b/15, 012b/01, 012b/02, 013a/05, 013a/08, 026b/15.

nazar (a) Bakış, bakma: 008b/12, 011a/17, 020b/14, 015b/01

n. şal- Bakış atmak, Bakmak: 008b/12, 011a/17, 020b/14.

ne Ne, hangi, hangi şey: 001b/08, 002a/12, 002b/03, 003b/06, 004a/02, 005a/12, 005b/18, 006a/11, 006b/19, 007a/01, 007b/19, 008a/09, 008a/13, 008a/21, 009a/01, 013a/04, 013a/08, 013b/12, 014a/08, 014a/15, 014b/02, 014b/03, 014b/09, 016a/08, 017a/15, 017a/18, 017a/19, 017b/11, 018b/03, 019a/08, 019b/18, 020/09, 020b/08, 020b/14, 020b/15, 021a/16, 021b/03, 021b/10, 022b/17, 025b/21, 023b/15, 027a/03.

nere Ne'nin datif hâli: 010b/07.

nereye Nere'nin datif hâli: 005a/20.

neye Ne'nin datif hâli: 011b/01, 025b/06.

Nebī (a) Peygamber, nebi, haber getiren: 009b/13, 017b/16.

nebze Az miktar, bir şeyin artığı: 014a/09.

neçe Nice: 010b/04, 012b/16, 016b/15.

neden Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin: 022b/21.

nedür Nedir: 001b/11, 003b/18, 010b/20, 011a/13, 011a/14, 011b/08, 011b/12, 011b/16, 013b/10, 017b/01, 023a/03, 023a/04, 024b/09, 023b/23.

nefer (a) Kişi: 009b/16, 015a/09.

nefes (a) Soluk: 023a/14.

nehr, nehir (a) Irmak: 020b/15.

neseb (a) Akrabalık, soy, sop: 006a/02.

nesil, nesl (a) Zürriyet, nesil: 011b/04, 022b/09.

nesne Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje: 024a/07.

nev (f) Yeni, taze, körpe: 025b/20.

nevbet (a) Sıra, nöbet: 013b/20, 023a/13, 025b/08.

nevcivān (f) Delikanlı, genç: 014a/18, 015a/14, 015b/11, 016a/10, 021a/09, 022a/15, 023a/02, 014b/10, 015a/04, 013b/13.

neyle- Ne yapmak, ne etmek, ne eylemek: 010b/10, 002a/12, 004a/02.

neẓr (a) Adak, adama: 011a/05.

n. eyle- Adak adamak: 011a/05.

nıṣf (a) Yarım, yarı: 021b/19.

nice Nasıl, kaç, ne kadar, hangi, birçok: 002b/14, 007b/02, 014a/11, 025b/09, 024a/02, 024a/13, 001b/15, 003b/14, 003b/19, 007b/21, 008a/10, 008a/16, 014a/10, 017a/11, 017b/04, 018a/12, 020a/01, 020a/04, 021a/17, 013b/01.

Niçe bkz. nice

niçün Niçin, neden: 003b/08, 008a/13, 010a/16, 012a/19, 012b/08, 012b/18, 016b/12, 020a/17, 020b/03, 023b/23, 024b/19.

nidā (a) Çağırma, seslenme, ses verme: 004a/09, 008b/10, 024b/05.

n. eyle- Seslenmek: 008b/10.

n. it- Seslenmek: 004a/09.

n. ol- Ses vermek: 024b/05.

nihāyet (a) Son, sonuç, en sonunda: 004a/05, 017a/20, 020b/14.

niḳāb (a) Yüz örtüsü, peçe, yaşmak: 010b/01, 011a/18, 011b/01.

niḳāblu Peçeli, örtülü: 012b/17.

nikāh (a) Evlenmenin kânuna uygun olarak yapılması, iki tarafın ve şâhitlerinin ifâdeleri dinlenip kaydedilme işlemi: 006a/05.

aḳd-i nikāh eyle- Evlenme sözü vermek: 006a/05.

nişān (f) İz, belirti: 013b/17.

nişānla- Nişanlı duruma gelmek, adaklanmak: 025b/13.

nitekim Hakikaten: 007b/09.

niyāz (f) Yalvarma, dua: 005b/13, 017a/05, 017a/06, 017b/01, 021b/17, 018a/07.

n. it- Allah'a yalvarmak, dua etmek: 005b/13, 017a/05, 021b/17.

n. eyle- Allah'a yalvarmak, dua etmek: 017a/06, 017b/01.

niye Niçin, neden: 004a/10, 020a/08, 021a/13.

niyyet (a) Niyet, maksat: 004b/01.

nizā' (a) Kavga, çekişme: 13b/20.

n. eyle- Çekişmek: 13b/20.

nīze (f) Kargı, mızrak, süngü, harbe: 002b/16, 002b/18, 004a/16, 009a/03, 009a/04, 012b/02, 012b/04, 014a/02, 014a/06, 014a/11, 014a/14, 023a/11, 024b/12, 023b/19,

024a/05, 026b/19, 025b/17, 013b/20, 004b/03, 015a/02, 015a/02, 012b/02, 014a/07, 014a/10, 014a/12, 014a/17.

n. ur- Sng vurmak: 4b/16, 9a/4, 12b/2, 12b/2, 24a/5.

n'ola Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı, nedir, ne olabilir: 005b/14, 015b/08, 016a/10, 021a/11, 025a/10, 026b/19, 027a/06.

nr (a) Işık, ziya, nur, parıltı, aydınlık: 012b/12, 008b/10, 012b/14, 018a/09, 018a/13, 020a/16, 022a/19, 023a/20, 025b/01, 019b/18, 020b/02.

nuşret (a) Yardım, stnlk: 015a/14.

nş (f) [Birleşik sıfatlar yapmada kullanılır.] İçen, içici: 026b/11, 026b/12.

n. eyle- İçmek: 026b/11.

n. başla- İçmeye başlamak: 026b/12.

Nşirrevn zel isim: "İran'ın Ssn sllesinden, M.S. 531 ile 579 yılları arasında saltanat süren, adaletiyle n yapmış bir hükümdardır. Kısra lakabı ilk defa bu kişiye verildiği söylenir. Taberi'nin rivyetine göre Nşirrevn, Kbd'ın oğluydu. Kbd oğulları içinde en çok Nşirrevn'ı severdi. Çünkü o çok zeki ve adil bir kişiydi. Babasının hükümdarlığı döneminde milletin hoşuna giden ne kadar güzel yasa ve adalet varsa hepsini Nşirrevn hazırlar. Babasının ölümünden sonra tahta oturup memleketi o kadar adalet ve insafla yönetir ki bütün halk ondan ve yönetiminden son derece memnun olur. Nşirrevn, adletini uygulamak için bir yöntem bulur. Saraya herhangi bir konuda istekte bulunmaya gelenlerin kendisiyle doğrudan grşebilmeleri için penceresinden aşağı bir zincir astırır, bu zincire de bir zil bağlatır. Bu zincir yedi yaşındaki çocukların erişebileceği yükseklikte imiş. İsteği ve Őikyeti olan o zinciri sallayınca zil ses çıkarır, Nşirrevn da o kişiye huzuruna çağırıp istek ve Őikyetini sorarmış. Bu işlerin olmasına yardımcı olan zincire zencir-i adl (adlet zinciri), bu zincir yardımıyla adletli davranan hükümdara da Nşirrevn'ı 'dil denirmiş. (Tkel, 2000: 242-247; Zavotçu, 2013: 573-574)": 002a/14, 001b/03, 001b/11, 001b/13, 005a/06, 008a/06, 008b/15, 008b/16, 009b/07, 010a/17, 011b/19, 012b/19, 013a/03, 016a/13, 016b/05, 017a/01, 019a/08, 016a/17, 005a/19, 011b/18, 021b/11, 004a/20, 006a/12, 002a/09, 002a/15, 004b/11.

ncm (a) Yıldızlar: 014b/11, 022a/12, 024a/10.

nfz (a) Sz geçirme, gl olma, erk: 026b/15.

o 1. İşaret sıfatı: 012b/14; 2. İşaret zamiri: 012b/19, 023b/09.

odun Yakılmak için kesilmiş, parçalanmış ağaç, odun: 020b/16.

oğlan Erkek çocuk: 012b/06, 012b/15, 013b/07, 015b/16, 016b/10, 024b/09, 023b/17, 023b/20, 019a/16, 021a/12, 002b/13, 018b/12, 004a/01.

oğul Erkek evlat: 002b/11, 001b/06, 002b/01, 006a/08, 006b/11, 007b/07, 008a/18, 010a/18, 010a/19, 010b/17, 011a/05, 011b/06, 014b/03, 018a/15, 018b/21, 019a/14, 019b/01, 021b/05, 021b/06, 025a/12, 023b/21, 010b/18, 005b/19, 008a/16, 011b/18, 015b/15, 019b/05, 002b/02, 004a/12, 005b/03, 005b/18, 010b/05, 010b/09, 016b/09, 017b/10, 017b/16, 017b/20, 017b/22, 018a/14, 018b/21, 019b/09, 022a/21, 026a/19, 023b/08, 011a/21, 011b/05, 017b/12, 017b/22, 004a/10, 018a/15, 020a/12, 010a/19, 011a/06, 003b/01, 017b/15, 024a/18, 021a/17, 026a/01, 015b/18, 015b/20, 019b/01, 020a/03, 015b/21.

oğuşdur- Okşamak: 014a/12.

oğ Ucu sivri demirden, arkası t y biçiminde ince ve kısa bir değnekten oluşan ve yayla atılan mermi: 002b/19, 003a/01, 003a/03, 004b/05, 004b/07, 004b/09, 005a/18, 021b/16, 021b/21, 025b/02, 025b/05, 025b/06, 025b/07, 025b/09, 025b/12, 025b/13, 025a/19, 025b/11, 025b/11, 020b/17.

oğu- Okumak, kıraat etmek: 003a/19, 018b/19, 021b/04, 021b/09, 004a/01, 005b/21, 007b/21, 008a/08, 018a/05, 018a/20, 024b/04, 006b/09, 006b/05, 018a/02, 009a/20, 025a/17.

oğun- Okuma işine konu olmak: 012a/06, 019a/03.

ol O g sterme sıfatı: 001b/05, 002a/15, 003a/16, 003a/17, 003b/15, 004a/02, 004a/09, 004a/11, 004b/02, 004b/04, 004b/11, 004b/15, 004b/17, 005a/12, 005a/16, 005b/02, 007a/03, 007b/17, 008b/04, 008b/10, 009b/04, 009b/12, 010b/21, 011b/05, 011b/08, 011b/19, 012a/01, 012b/11, 013b/11, 014b/06, 014b/09, 014b/13, 015b/13, 015b/16, 016a/13, 016a/15, 016b/09, 016b/18, 016b/20, 017b/06, 019a/01, 019a/09, 019a/17, 020a/11, 020a/13, 020a/17, 020b/01, 020b/15, 020b/17, 021a/20, 021a/21, 021b/14, 021b/16, 021b/17, 021b/19, 021b/20, 021b/21, 022a/01, 022a/10, 023a/06, 023a/18, 025b/04, 025b/09, 024b/12, 025a/03, 025a/06, 023b/09, 023b/13, 026b/06.

ol- Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak, olmak: 004a/05, 007a/01, 011b/08, 011b/09, 012a/11, 014b/05, 016a/04, 016a/11, 017b/06, 018b/06, 021b/10, 022b/17, 019b/08, 005a/10, 026a/02, 026a/4, 005b/14, 020a/08, 017b/06, 008a/19,

010a/04, 011a/08, 011a/09, 011a/10, 011b/08, 013a/11, 013a/14, 013b/11, 014a/04, 015b/06, 016a/04, 017a/01, 019a/04, 025a/06, 023b/03, 024a/03, 002a/07, 002a/10, 014b/03, 021b/06, 017a/20, 026b/14, 003b/09, 021a/10, 002a/12, 004b/17, 005a/10, 005b/10, 006a/04, 006a/07, 006a/15, 006a/17, 006b/06, 006b/10, 006b/13, 006b/21, 008b/10, 008b/16, 009a/03, 012b/13, 014a/05, 014a/19, 014b/09, 014b/15, 015a/04, 015a/05, 015a/14, 016b/05, 017a/03, 017a/06, 017a/18, 017b/04, 017b/10, 018b/20, 019a/07, 019b/15, 020a/05, 020a/19, 021a/11, 021b/11, 023a/11, 023a/17, 025b/03, 026a/13, 024b/07, 027a/01, 027a/12, 003a/14, 020a/19, 021b/01, 015b/04, 006a/07, 0011/7, 005b/16, 006a/06, 006b/12, 008b/05, 008b/06, 015b/21, 026a/20, 024b/22, 024a/15, 012b/10, 025a/05, 024a/22, 026b/02, 012a/02, 003a/09, 005a/17, 019a/14, 021b/10, 004a/15, 026b/13, 005b/09, 004a/12, 005b/21, 007b/17, 020b/13, 021b/19, 022a/1, 026a/09, 026a/18, 024b/08, 024b/16, 025a/06, 024a/12, 006b/10, 006b/15, 024b/01, 021a/13, 015b/12, 016b/12, 018b/14, 021a/13, 014b/20, 026b/17, 004a/19, 014a/05, 014a/09, 018b/02, 020b/19, 006a/12, 019b/06, 026b/18, 003a/17, 010a/08, 011b/20, 016a/14, 019a/10, 020b/13, 022b/11, 009a/12, 010b/04, 011a/04, 019a/02, 023b/22, 013b/16, 025a/07, 025a/10, 012b/03, 018a/13, 024a/17, 025a/01, 026b/03, 002b/06, 006b/16, 008a/09, 008a/14, 010a/16, 010b/12, 014a/06, 015b/09, 016a/20, 017a/05, 017a/15, 017b/11, 018a/06, 018a/10, 019b/01, 019b/04, 023a/20, 023b/01, 002b/09, 004b/19, 005a/03, 010a/17, 022a/15, 022a/21, 002a/16, 016a/13, 021b/16, 010a/20, 003b/03, 001b/10, 002a/02, 003b/12, 006b/20, 008a/09, 008b/15, 009b/11, 013b/14, 017b/12, 021a/14, 026b/05, 026b/07, 026b/17, 026b/19, 008b/09, 009b/21, 016b/21, 013b/02, 015b/19, 026b/06.002b/17, 004b/01, 016a/16, 020b/12, 023a/15, 026a/06, 026a/19, 025a/04, 002/04, 002a/15, 002a/16, 002a/17, 003a/04, 003b/09, 004a/13, 004a/14, 004b/07, 004b/13, 005a/14, 005a/16, 006a/03, 006a/21, 006b/06, 008a/11, 008b/09, 008b/11, 008b/20, 009b/18, 009b/19, 012b/16, 013a/12, 013b/15, 014b/11, 014b/13, 015a/03, 015b/16, 015b/17, 016a/05, 016a/15, 016b/06, 016b/21, 018a/01, 018a/05, 018a/21, 019a/11, 019a/12, 019b/03, 020a/06, 020b/05, 021a/10, 021b/15, 021b/21, 022a/18, 022b/20, 023a/14, 023a/18, 025b/03, 025b/12, 026a/22, 024b/03, 024b/07, 025a/09, 023b/22, 024a/06, 001b/05, 002a/03, 003b/03, 004a/06, 004a/08, 005b/18, 006a/06, 006a/08, 007a/03, 007b/02, 007b/21, 008a/10, 011b/20, 012b/13, 012b/16, 015b/19, 016a/09, 019a/14, 020a/02, 021b/20, 024a/05, 024b/19, 004a/05, 022b/12, 007a/02, 023a/09, 023a/22, 008b/04, 006b/20, 010b/12, 026a/4, 026a/4, 006b/02, 006b/08, 006a/19, 006b/01, 007b/14, 007b/19, 013b/08, 019b/20, 025b/06, 026a/01, 026a/4, 007b/19, 010b/08, 021a/15.

→ **fāriğ ol-:** 1b/5.

ğā'ib ol-: 6b/13.

şāğ ol-: 9b/21.

ğam-ğīn ol-: 21b/11.

şāhibi ol-: 6b/1.

ġarġ ol-: 2a/16.

āġāh ol-: 8b/15.

bahādır ol-: 6a/21.

belā ol-: 19a/14.

bend ol-: 23a/14.

ber-murād ol-: 5b/14.

beyne'ş-şalāteyn ol-: 2b/17.

bī-zār ol-: 7b/19.

cem' ol-: 2a/2.

dā'im ol-: 3b/12.

defter ol-: 16a/5.

āṣī ol-: 8b/20.

āciz ol-: 8b/4.

ībret ol-: 14a/4.

emīn ol-: 7b/14.

fenā ol-: 4a/6.

helāk ol-: 2a/3.

helāk ol-: 5b/10.

ma'lūm ol-: 4a/5.

men' ol-: 4b/2.

mezīd ol-: 16a/11.

mu'in ol-: 4a/8.

muntazır ol-: 8b/5.

muşt mušta ol-: 24a/6.

muḳābil ol-: 4a/14.

muḳābil ol-: 9a/3.

muḳayyed ol-: 14a/5.

muḳayyed ol-: 9a/12.

muḳīm ol-: 5b/16.

mūnāsib ol-: 5b/18.

mūnāsib ol-: 8a/19.

mūnevver ol-: 8b/11.

mūṣkil ol-: 6b/12.

nā-bedīd ol-: 6a/15.

nā-bud ol-: 16a/13.

ḥaber ol-: 6a/4.

zāhir ol-: 4b/17.

ḥāl ol-: 10b/12.

ḥāzır ol-: 4b/1.

ḥāzır ol-: 8b/9.

zarar ol-: 4a/19.

ḥayf ol-: 14a/5.

zāyi' ol-: 6a/17.

ḥayrān ol-: 19b/15.

zıkr ol-: 6a/7.

pāre pāre ol-: 20a/6.

pāyidār ol-: 12b/3.

perākende ol-: 5a/16.

perīṣān ol-: 14b/15.

perrān ol-: 14b/13.

peşimān ol-: 2a/12.

pür-ateş ol-: 18a/5.

rāhi ol-: 7a/11.

rāzı ol-: 2b/6.

sebeb ol-: 15b/16.

serfirāz ol-: 6b/2.

ser-nigūn ol-: 23a/15.

seyl ol-: 14b/11.

süvār ol-: 2a/17.

şād ol-: 8a/11.

şād-ı ḥandān ol-: 15a/3.

şāz ol-: 15b/17.

şāyi^ç ol-: 2a/4.

tābi^ç ol-: 7b/19.

tīğ ol-: 3a/4.

ķābil ol-:

ķahrol-: 11a/2.

tālib ol-: 21b/6.

vācib ol-: 15a/5.

var ol-: 3b/15.

vasıl ol-: 6b/13.

yār ol-: 12b/13.

zaḥm-dār ol-: 3a/9.

zebūn ol-: 5a/3.

zīr-ü zeber ol-: 23a/17.

Ol Acaba, belki, -mi acaba, ihtimal: 004a/05, 7a/1, 11b/8, 12a/11, 14b/5, 16a/4, 16a/11, 16a/11, 17b/6, 18b/6, 19b/19, 21b/10, 22b/17.

olun- Olma işine konu olmak: 024b/05, 004b/02.

omuz Arkanın en yukarısı, boynun iki tarafında kolların uçlarına dek uzanan yer, çiğın: 020a/04, 020a/14, 004b/19.

on On, dokuzdan sonra gelen sayının adı: 009b/17, 010b/15, 019b/12, 022a/06, 022a/09, 022b/13, 023b/19.

ora O yer: 021a/21, 002a/05, 021a/04.

orta Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer: 020b/15, 023b/11, 014b/07.

ortalık Çevre: 010b/02.

otur- Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek, oturmak: 008b/03, 012b/15, 011b/17, 020a/16, 010a/13, 011a/18, 010a/14, 011a/17, 017a/11, 009b/09, 017a/03, 022a/08, 024b/01, 025a/05, 026b/22, 007a/15, 010b/01.

oturt- Kondurmak, yerleştirmek: 016b/07.

otuz Otuz: 001b/01.

oyna- (Yürek için) Atmak, oynamak: 011a/20, 013a/17.

Ö

öğün 1. Önünü kesmek: 005a/05, 005a/20, 013b/04, 025b/19; 2. Ondan biraz önce: 007a/16, 019a/13; 3. Olur olmaz (kimse): 005a/08, 021b/01; 4. Önden yürütüp kendisi ardı sıra gitmek: 017a/02.

öğüt Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz, nasihat: 017a/18.

öğüt vir- Öğüt vermek: 017a/18.

öl- Yaşamaz olmak, can vermek, hayatı sona ermek, göçmek, vefât etmek: 009b/08, 009b/07, 013a/03, 010a/17, 014b/11, 017b/22, 003b/10

öldür- Öldürmek: 018a/09, 021a/02, 017b/15, 017b/21, 024a/01, 023b/23, 021a/02, 005b/04, 017a/19, 018a/11.

‘**Ömer-i ‘Ayyār** Özel isim: 002a/05, 003a/08, 003a/13, 003a/16, 003a/18, 003b/12, 004a/14, 004a/16, 004a/17, 004a/19, 004b/03, 004b/05, 004b/06, 004b/08, 004b/09, 004b/13, 004b/14, 008a/12, 017a/02, 017a/03, 017a/10, 017a/11, 017a/13, 017a/16, 017a/18, 017a/21, 018a/07, 018a/18, 018b/01, 018b/13, 018b/16, 018b/17, 018b/18, 022b/09, 006a/09, 017a/22, 017a/17, 018a/17, 017a/12.

‘**Ömer bin Rüstem** Özel isim: 006a/09.

‘**ömr (a)** Hayat, yaşama, ömür: 020b/06, 014a/01, 015b/14, 018b/12, 016a/10.

öñ 1. Ön, ön taraf: 001b/04, 001b/02; 2. Bir kimsenin ilerisi: 025b/16, 016a/06, 023a/01, 026b/09.

öp- Öpmek: 002b/12, 022a/19, 017a/22, 013a/07, 006a/10.

öğren- Bilgi edinmek, öğrenmek: 020b/02, 020b/03, 020a/12.

ört- Kapamak, örtmek: 010b/09, 011a/07, 015b/07, 016b/08, 015b/03.

örtü Örtü, yorgan: 011a/06, 015b/03.

öte Bulunulan yere göre karşı yanda olan: 003a/01, 020b/14, 021b/02, 008b/05, 023a/04.

öt- Ses, gürültü çıkarmak: 013b/06.

öyle Onun gibi olan, ona benzer: 001b/01, 004a/21, 013a/10, 014a/14, 014b/08, 016b/17, 019b/20, 019b/21, 020a/03, 020a/06, 020b/20.

‘**özr (a)** Bir kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret: 018b/12, 018b/15.

‘**ö. it-** Bir işten bağışlanmasını istemek:018b/12.

‘**ö. dile-** Özür dilemek: 018b/15.

pādiṣāh (f) Hükümdar, melik: 022b/04, 019b/03, 016a/15, 010b/21.

parça (f) Bir bütünden kopma, kırılma, yırtılma vb. yoluyla ayrılmış bölüm, lime: 026a/11.

pāre (f) Parça, kısım: 009b/20, 011a/08, 014b/13, 020a/06, 020a/15, 020a/19, 020b/20, 024b/04, 026b/13, 001b/02, 018a/15.

pāre eyle- Parçalamak: 020a/15, 020b/20.

pāre pāre it- Parça parça yapmak: 024b/04.

pāre pāre ol- Parça parça olmak: 020a/06, 020a/19, 026b/13.

pārelet- Parçalamak: 020b/09.

parmak İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri, parmak: 025b/11.

pāy (f) Ayak: 015b/06.

pāy-i taht (f) Başşehir, başkent: 010a/21, 015a/12, 024a/18.

pāyidār (f) Kalıcı, sonsuza kadar yaşayacak olan: 012b/03.

p. ol- Kalıcı olmak: 012b/03.

pazu (f) Kolun omuzla dirsek arasındaki yukarı kısmı: 013a/10.

peder (f) Baba, ata: 011b/13, 017b/13, 019a/10, 015b/01, 015b/02, 016b/04, 025a/10, 027a/05, 027a/09, 022b/18, 016b/04, 017a/04, 005a/01, 015a/19, 015b/03, 022b/21, 021b/10.

pehlivān (f) Boylu boslu ve güçlü kimse: 023b/04, 023b/07, 025a/18, 024a/18, 023b/05, 024a/23, 023b/20, 024a/12, 025a/12, 024a/09.

pek Çok, ziyâde, gâyet: 004a/06, 006a/01, 013a/18.

pek pek bak- Hızlı hızlı bakmak: 013a/18.

pelenk (f) Kaplan: 022a/06, 022a/14, 022b/21, 025b/05.

pencere (f) Pencere: 021b/15.

p. zāhir ol- Pencere ortaya çıkmak: 021b/15.

pençe (f) Yırtıcı hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları, pençe: 026b/19, 014b/20, 026b/20.

pend (f) Nasihat, öğüt: 026b/15.

Pendevîl Şah Özel isim: 007a/15, 007a/16, 007a/17, 007a/21, 007b/01, 007b/15, 007b/16, 008a/03, 008a/20, 008b/02, 008b/07, 008b/08, 008b/15, 009a/01, 009a/05, 009a/09, 009b/03, 009a/12.

perākende (f) Dağınık, toptan olmayan: 005a/16, 005b/08, 007a/13, 009b/18.

p. eyle- Dağıtmak: 005b/08.

p. ol- Dağılmak: 005a/16, 009b/18.

p. it- Dağıtmak: 007a/13.

pādişāh, parça, pāre, pāy, pāy-i taht, pāyidār, pazu, peder, pehlivān, pelenk, pencere, pençe, pend, perākende, perde (f) Örtü, perde: 019b/13.

perest (f) Tapan: 016b/13.

Yezdān Perest: Özel isim: 016b/13.

perişān (f) Dağınık, kötü durumda, perişan: 005a/11, 014b/15, 024a/10.

p. eyle- Dağıtmak: 005a/11, 014b/15, 024a/10.

perrān (f) Uçan, uçucu: 014b/13.

p. ol- Uçmak: 014b/13.

pes (f) Yenilgiyi kabul ettiğini belirtmek için veya birinin şaşkınlık veren davranışlarına karşılık olarak kullanılan bir söz: 026b/20.

pişmān (f) Pişman, nadim: 002a/11.

P. ol- Pişman olmak, nadim olmak: 002a/11.

pīç (f) Anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk, haramzade, veledizina: 001b/09.

pīr (f) Yaşlı, ihtiyar, şeyh, mürşit: 021b/17, 025b/01, 006a/10.

pīrān (f) İhtiyarlar, yaşlılar: 012a/04.

piyāz (f) 1. Haşlanmış kuru fasulyenin üzerine ince doğranmış, tuzla ovulmuş soğan ve maydanoz katıldıktan sonra zeytinyağı, sirke dökülerek yapılan salata; 2. Bir çıkar sağlamak düşüncesiyle söylenen övücü söz: 006a/18.

poḥ Dışkı, güç durum: 001b/08.

put (f) Put: 019b/20, 019b/13.

pür (f) Dolu, çok, ziyade: 001b/01, 018a/05, 022b/20.

p.-hişşe Faydalı: 001b/01.

p. ateş Kızmak, öfkelenmek: 018a/05, 022b/20.

Püşte (f) Tepe, yığın: 010a/10, 014b/12.

p. aş- Tepe aşmak: 010a/10.

p. yığıl- Tepeye yığılmak: 014b/12.

R

rāh (f) Yol: 007a/10.

r. ol- Yola çıkmak: 007a/10.

rāhib (a) Hristiyanlarda genellikle manastırda yaşayan evlenmemiş papaz, keşiş, karabaş: 019b/13, 020b/05.

rāhibe (a) Kadın rahip: 020b/05.

Raḥm (a) Acıma, esirgeme, koruma: 006a/12, 012b/14, 021b/07, 021b/11, 021b/18.

r. it- Acımak, esirgemek: Acımak, esirgemek: 012b/14.

Raḥṣ (f) Gösterişli güzel at: 005a/13, 024b/13, 022a/06, 005a/16, 022a/15, 013b/02, 004b/11, 013b/03, 020b/15, 023b/22, 024a/03, 008b/13, 014a/02, 014a/13, 023a/15, 023a/11, 026a/09, 002b/08, 003a/03, 003a/05, 004b/11, 005a/05, 013a/11, 013a/20, 012b/16, 002a/16.

rāst (f) Doğru, düz, sağ: 001b/14, 003a/01, 003a/02, 003a/03, 017b/09, 019a/21, 025b/11, 026a/14.

r. gel- Rast gelmek, karşılaşmak: 001b/14, 003a/01, 003a/02, 003a/03, 017b/09, 019a/21, 026a/14.

r. kı1- Düzeltmek: 025b/11.

rāvī (a) Rivayet eden, anlatan, hikâye eden: 002b/17, 009b/12, 013a/13, 016b/20, 022a/10, 022b/08, 011b/02.

r. it- Rivayet etmek, anlatmak: 002b/17, 009b/12, 013a/13, 016b/20, 022a/10, 022b/08, 011b/02.

rāviyān (a) Rivâyet edenler, hikâye anlatanlar: 001b/01.

r.-ı aḥbār Rivâyet edenlerin söyledikleri: 001b/01.

rāzı (a) Kabul eden, rıza gösteren: 003b/03, 006a/03, 006a/12, 013a/03, 026a/05, 026b/17, 017a/20, 002b/06.

r. ol- Rıza göstermek, boyun eğmek: 002b/06, 003b/03, 006a/03, 006a/12, 017a/20, 026b/17.

red (a) Geri döndürme, geri çevirme: 023a/21.

r. it- Geri döndürmek, geri çevirmek: 023a/21.

remel (a) Aruzda bir bahir: 016b/18.

r. it- Arzu etmek: 016b/18.

resm (a) Tarz, şekil, yöntem: 014a/15.

revān (f) Giden, yürüyen, akan: 026a/22.

rezm (f) Cenk, muharebe, çarpışma, savaş: 014b/18.

rızā (a) Razılık, memnunluk, istek: 008b/04, 005b/20, 006a/01, 015a/16.

r. it- Rıza vermek: 006a/01.

rızık (a) Tanrı'nın bütün yarattıklarına verdiği nimet: 020b/01.

ri'āyet (a) Uyma, boyun eğme: 005b/12, 007b/20, 008b/01, 011a/12, 011b/11, 022b/16.

r. eyle- Uymak, boyun eğmek: 011a/12,

r. it- Uymak, boyun eğmek: 005b/12, 007b/20, 008b/01, 011a/12, 011b/11, 022b/16.

ricā (a) Dileyiş, dileme, dilek: 002b/13, 017a/05, 018a/01, 018a/14, 018b/16, 015a/21, 010b/08, 015b/09.

r. eyle- Dilemek: 018a/01, 018a/14.

r. it- Dilemek: 002b/13, 018b/16.

ricāl (a) Üst düzeyde bulunanlar: 006b/10, 015a/10, 021b/01, 007a/12, 007a/08.

rikāb (a) Üzengi, büyük, önemli kişinin önü, huzuru: 017a/22, 023a/14, 002b/12, 013a/07.

rivāyet (a) Nakletme, hikāye etme, söylenti: 001b/01.

r. it- Nakletmek, anlatmak: 001b/01.

ruhbān (a) Rahipler: 019b/12, 019b/15, 019b/18, 019b/19ola, 019b/21, 020a/03, 020a/05, 020a/08, 020a/11, 026b/13, 020a/07, 020a/10, 020/09.

rūh (a) İnsanda ve hayvanlardaki dirilik kaynağı, can: 021b/08.

Rüstem-i Cihāngīr Özel isim: 022b/01, 002a/05, 003a/08, 003a/13, 003a/16, 003b/12, 004a/14, 004a/18, 004a/19, 004b/03, 004b/05, 004b/06, 004b/08, 004b/09, 004b/13, 004b/14, 017a/03, 017a/16, 017a/21, 018b/01, 019a/12, 019b/13, 019b/14, 019b/15, 019b/16, 019b/18, 019b/20, 019b/21, 020/09, 020a/04, 020a/06, 020a/07, 020a/11, 020a/12, 020a/15, 020a/17, 020a/21, 020b/02, 020b/03, 020b/11, 020b/16, 020b/17, 020b/18, 020b/20, 021a/03, 021a/07, 021a/09, 021a/10, 021a/17, 021a/20, 021b/02, 021b/03, 021b/05, 021b/06, 021b/09, 021b/13, 021b/16, 021b/17, 021b/18, 021b/19, 021b/20, 021b/21, 022a/02, 022a/03, 022a/07, 022a/1, 022a/12, 022a/18, 022a/20, 022b/11, 022b/16, 022b/20, 023a/04, 023a/06, 023a/08, 023a/12, 023a/16, 023a/19,

023a/20, 025b/05, 025b/08, 025b/10, 025b/13, 025b/14, 025b/16, 025b/18, 025b/20, 026a/01, 026a/05, 026a/06, 026a/08, 026a/10, 026a/11, 026a/13, 026a/15, 026a/19, 024b/04, 024b/10, 024b/11, 024b/12, 024b/13, 024b/15, 024b/16, 024b/18, 024b/22, 025a/01, 025a/05, 025a/06, 025a/07, 025a/10, 025a/21, 023b/09, 023b/12, 023b/18, 023b/19, 023b/22, 023b/23, 024a/05, 024a/06, 024a/07, 024a/12, 024a/15, 024a/20, 024a/23, 026b/02, 026b/05, 026b/09, 026b/12, 026b/16, 026b/19, 026b/20, 026b/21, 027a/07, 019a/16, 019a/17, 019b/01, 019b/04, 019b/10, 020a/16, 021a/11, 022b/09, 022b/10, 022b/12, 023a/11, 023a/15, 024b/17, 024b/22, 025a/17, 023b/03, 023b/16, 026b/01, 027a/05, 024a/04, 019b/11, 019b/12, 019b/16, 020b/19, 021a/06, 021a/15, 021b/18, 022a/03, 022b/18, 025b/16, 026a/09, 026a/18, 026a/20, 024b/08, 025a/10, 025a/21, 023b/22, 020b/18, 021b/01, 021b/06, 022a/13, 023a/03, 023a/11, 025b/16, 025b/19, 024b/06, 025a/05, 025a/15, 026b/10, 026b/22, 003a/18, 008a/12, 025b/01, 004a/16, 019b/01, 025a/16, 006a/09, 025a/20, 026b/09, 026b/11, 019b/03.

rüşd (a) Doğru yolu bulup bağlanma: 019b/17

rütbe (a) Mertebe, derece, paye: 015b/10.

rüzgâr (f) 1. Yel, rüzgâr: 009b/18, 011b/14; 2. Zaman, devir: 001b/01.

S

sa‘ âdet (a) Mutluluk, bahtiyarlık, kutluluk, mübareklik: 005b/13.

sā‘ at (a) Zaman, vakit, an: 014b/11, 024a/10.

şabâh (a) Sabah vakti, sabah: 006a/07, 008b/10, 020b/13, 021b/18, 025b/03, 024b/07.

şabr (a) Sabır: 008a/14, 018b/05.

ş. eyle- Beklemek, sabretmek: 018b/05.

ş. it- Dayanmak, katlanmak, sabretmek: 008a/14.

şaç- Dağıtmak, saçmak: 004a/19, 003a/02.

şaçıl- Serpmek, saçmak: 020a/07, 009a/08.

şadâ (a) Ses: 020b/16.

şadâkat (a) Dostluk, içten bağlılık, doğruluk, vefalılık: 018a/22.

bâ-şafâ Sefâlı, sefâ süren ile: 001b/01.

şaf (a) Sıra, tertip, dizi: 008b/12, 012a/13, 025b/03, 024b/07.

ş . bağla- Sıralanmak, sıraya girmek: 008b/12, 012a/13, 025b/03, 024b/07.

şafâ (a) Gönlün şen olması: 006a/10, 006b/08, 012b/11, 015a/03, 016a/01, 017a/11, 026a/21, 023b/09, 026b/05,

ş. başla- Eğlenmeye başlamak: 016a/01.

ş. it- Safa etmek: 015a/03.

ş. ol Mutlu, şen olmak: 012b/11, 006b/08.

şag¹ Diri, canlı, hayatta olan: 005a/19, 009b/21, 020a/16, 022a/13, 006b/07, 007b/09.

şag² Sağ taraf, sağ yan: 010a/14, 010a/20, 024a/23, 024a/23.

şaglık Sıhhat: 010a/17, 003b/11.

şagrı Sırt: 004a/17, 025b/10.

şâhib (a) Bir şeyi elinde bulunduran, melik: 013b/01, 015a/18, 004b/20, 011a/01, 021a/14, 010b/07, 012b/10, 018b/23, 019a/02, 006a/02, 006b/01, 006b/02, 003a/19, 003b/03, 003a/14, 005a/04, 007b/10, 015a/17, 003b/06, 003b/18, 007a/15, 009b/12, 013a/02, 015b/05, 015b/18, 017a/01, 017a/03, 017b/01, 017b/05, 017b/19, 017b/20, 017b/23, 018a/04, 018a/19, 019a/05, 010a/21, 017a/12, 017a/15, 017b/04, 017b/14, 014b/20, 015a/18, 015a/21, 015b/09, 017a/20, 019a/04, 003b/08, 011a/07, 017a/06, 002a/06, 017a/04, 017a/22, 018a/07, 018a/08, 005a/01, 013a/16.

şâhib-kırân (f) Muzaffer hükümdar: 015a/18, 003a/19, 003b/03, 003a/14, 005a/04, 007b/10, 015a/17, 003b/06, 003b/18, 007a/15, 009b/12, 013a/02, 015b/05, 015b/18, 017a/01, 017a/03, 017b/01, 017b/05, 017b/19, 017b/20, 017b/23, 018a/04, 018a/19, 019a/05, 010a/21, 017a/12, 017a/15, 017b/04, 017b/14, 014b/20, 015a/18, 015a/21, 015b/09, 017a/20, 019a/04, 003b/08, 011a/07, 017a/06, 002a/06, 017a/04, 017a/22, 018a/07, 018a/08, 005a/01, 013a/16.

şâhib-kırân-zâde (f) Muzaffer hükümdar evladı: 3a/14, 3b/6.

şahrâ (a) Çöl, kır, düz yer: 004b/16, 020b/14, 022b/14, 006b/16, 008b/07, 010a/11.

şakal Erkeklerde yüzün etrâfında ve alt çenenin üzerinde biten kıllar: 018b/07, 020a/03, 023a/21, 020b/08.

şakın İhtiyatlı, temkinli ol, kendini koru anlamında kullanılan bir ad, asla: 004b/02.

şakın- Herhangi bir korku veya düşünce ile bir şeyi yapmaktan uzak durmak, içtinap etmek: 018b/23.

sâkin (a) Sakin: 009b/18.

s. ol- Dinmek, sükûnet bulmak: 009b/18.

şalâbet (a) Sağlamlık, dayanıklılık, güçlülük: 013b/06, 011a/02.

sal- 1. Serbest kılmak, bırakmak, koyuvermek: 023a/01, 009a/05, 008b/12, 011a/17, 016a/17, 025a/03; 2. Yollamak, göndermek: 014b/06.

şalıvir- Sal- fiilinin tezlük hâli: 025a/01.

şalâteyn (a) İki namaz arası: 2b/17.

sâlim (a) Sağ, esenlik içinde, sağlam: 022a/13.

salşanat (a) Sultanlık; padişahlık, hükümdarlık: 007b/12, 001b/07, 007b/01, 007b/11, 009b/09, 012b/19, 013a/03, 015b/16, 016b/06, 006b/02, 006b/14, 006b/20, 006a/17, 007b/09.

Şâm Türk Özel isim: 024a/19.

saña Sana (“sen” zamirinin datif hali): 0006b/08, 001b/15, 002b/11, 002b/14, 005a/09, 006b/20, 007b/19, 008b/16, 008b/20, 009b/01, 012b/15, 013a/02, 013b/19, 013b/20, 019b/20, 019b/21, 020a/03, 020b/18, 021a/10, 025b/01, 025b/02, 025b/08, 026a/4, 013a/08, 026a/4, 016a/08.

sancağ 1. Osmanlı yönetim teşkilatında illerle ilçeler arasında yer alan yönetim bölümü, mutasarrıflık: 013a/07; 2. Çoğunlukla askerî birliklere verilen yazı işlemeli, kenarları saçaklı ve gönderli bayrak: 005a/11.

şandık (a) İçine çeşitli şeyler konulan, tahtadan yapılmış, kapaklı ev eşyası: 019a/20, 019b/07, 011a/21, 011b/02, 011b/03, 019a/21.

şanem (a) Put: 020b/08, 020a/12, 020a/17, 020a/04, 020a/06, 020a/14, 026b/13.

şâni (a) İkinci: 009b/12.

sarāy (f) Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı: 003a/03, 021a/11, 007a/18.

şarf Kullanma, harcama, yapma: 015b/14.

ş. it- Harcamak, masraf etmek: 015b/14.

şarıl- Kollarını dolamak, kucaklamak: 011b/01, 017a/22.

Şārim Türk Özel isim: 023a/02, 023a/04, 023a/07, 023a/10, 023a/12, 023a/13, 023a/15, 023a/19, 023a/21, 023b/02, 023a/21, 022b/05.

şar- Dolamak, sarmak: 005a/16.

saṭır (a) Bir sayfa üzerinde yan yana gelen kelimelerden oluşan ve alt alta sıralanmış her bir dizi: 021b/04.

sav- İstenmeyen birini yanından uzaklaştırmak: 004a/21.

şavul- Bir şeyden çekinerek bulunduğu yerden çekilme, geri çekilme: 023b/15, 023b/21, 021a/08.

sa'y (a) Çalışma, çabalama, gayret gösterme: 015b/04.

s. it- Çalışmak: 015b/04.

şayd (a) Avlanma, sayda gitme, ava gitme: 020b/11, 025a/11, 020b/12.

ş. it- Avlanmak, ava gitmek: 020b/12.

sā'ir (a) Başka, öteki, diğer: 010b/16, 011a/16, 014b/18, 017b/13, 022a/07, 016a/01, 020a/09.

sebeb (a) Bir şeyin meydana gelmesini, ortaya çıkmasını gerektiren şey, neden: 004a/05, 005b/09, 010b/09, 014a/19, 015a/04, 015b/15, 016b/12, 017b/17, 014b/20, 015b/12, 011b/05.

s. ol- Yol açmak, sebep olmak: 005b/09, 014a/19, 015a/04, 015b/15, 016b/12.

sebḳ (f) İleri geçme, ilerleme, öne geçme: 013a/01.

s. it- Kazanmak: 013a/01.

secde (a) İbadet esnasında alını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere getirerek alınan durum: 019b/16, 019b/17, 019b/18, 019b/19ola, 020a/13, 020a/21, 020b/01.

s. eyle- Secde etmek, dua etmek: 019b/16, 019b/18, 020a/13.

s. it- Secde etmek, dua etmek: 019b/17, 019b/19, 020a/21, 020b/01.

sefer Yolculuk, sefer: 010a/17, 011b/19, 015b/05, 011b/19.

sefine (a) Gemi: 016a/05, 009b/19, 009b/17.

sehmāk (f) Korkunç: 013a/19, 013b/08.

sekiz Sekiz: 002a/06, 003a/11, 003a/15, 012a/18, 012b/04.

sekizinci Sekizinci: 026a/08.

selām (a) Tanıdıklık, bildiklik ve duâ, “Selâmet üstünüzde olsun!” anlamı ile “esselâmü aleyk, aleyküm” diyerek, duâ ve tanışıklık gösterme: 002b/08, 011a/16, 012a/18, 012b/16, 013b/04, 018a/19, 019a/04, 026b/03, 026b/04.

s. vir- Selam vermek: 002b/08, 011a/16, 012a/18, 012b/16, 013b/04, 019a/04, 026b/03.

s. al- Selamlamak: 026b/04.

s. it- Selam vermek: 018a/19.

selâmet (a) Esen olma durumu, esenlik: 010b/12, 016a/11.

sen Sen (teklik II. şahıs zamiri): 001b/12, 003b/05, 006a/17, 006a/19, 006a/21, 006b/02, 006b/05, 006b/19, 007b/01, 007b/08, 007b/17, 008a/14, 009a/01, 009a/20, 009b/04, 010b/11, 010b/12, 012b/01, 012b/10, 012b/11, 012b/15, 013a/08, 013b/07, 013b/19, 014a/10, 015b/13, 017b/05, 018a/03, 019a/09, 019b/18, 020a/21, 022a/08, 025b/06, 025b/07, 025b/08, 026a/4, 023b/09, 024a/01, 006a/17, 007b/11, 023a/09.

şenā (a) Medih, övgü: 015a/20.

ş. it- Methetmek, övmek: 015a/20.

sencileyin Senin gibi: 015b/18.

sene (a) Yıl: 022b/03, 022b/04, 022b/19, 023a/05.

senelik Yıllık: 015b/07, 022b/15, 022b/19, 023a/05.

seni “Sen” zamirinin belirtme hali: 001b/06, 002b/12, 004a/12, 005a/18, 013a/02, 019b/09, 020a/21, 021a/02.

senūñ Senin (“sen” zamirinin genitif hali): 001b/06, 001b/11, 001b/13, 002b/11, 002b/14, 003b/05, 005b/19, 008a/15, 008a/18, 009a/21, 012b/18, 013a/07, 014a/01, 015a/14, 015b/14, 017b/01, 018a/15, 020a/07, 021b/07, 023a/04, 023a/09, 023b/01, 015a/14, 001b/07, 012b/10, 026a/02, 026a/3, 026b/17, 026b/18, 006b/20, 025b/02.

ser (f) Baş, kafa: 020b/14, 023a/14, 025a/08.

ser çek- Yükseklerle kadar ulaşmak: 020b/14, 023a/14, 025a/08.

Ser-қablān (f) Başından def etmek, yollamak: 025a/08.

serāpa (f) Baştan ayağa, bir baştan bir başa, tüm: 012b/06.

ser' asker (f) Asker ve ordu kumandanı: 003b/17, 025a/08.

Serbes (f) Engelsiz, özgür: 016b/10.

serdār (f) Önder, komutan: 013a/01, 026a/18, 023a/03.

serencām (f) Başa gelen, baştan geçen ibretli, hadise: 016b/09, 022a/20.

serfirāz (f) Başı yüce: 006b/02.

s. ol- Başı yüce olmak: 006b/02.

serfürū (f) Baş eğme, boyun eğme, dinleme: 002b/14, 011a/11.

s. it- Boyun eğmek: 002b/14, 011a/11.

serheng (f) Çavuş: 023b/19.

serhōş (f) Alkollü içki veya keyif verici bir madde sebebiyle kendini bilmeyecek durumda olan (kimse), esrik, mest(I), sermest, başı dumanlı, kafası bulutlu, kafası iyi, kafası dumanlı, kafası kıyak: 024a/15.

serkeş (f) Kafa tutan, başkaldıran: 001b/03.

serkeşlik Kafa tutma, başkaldırma, dikbaşlılık: 001b/03.

ser-nigūn (f) Baş aşağı, tepetakla: 023a/14.

s. ol- Tepetaklak olmak: 023a/14.

sersem (f) Herhangi bir sebeple bilinci ve duyguları zayıflamış olan: 013b/01.

server (f) Önder, lider, baş, asker: 002a/10, 003a/02, 003a/08, 003b/10, 004b/02, 004b/08, 005b/05, 008a/11, 010a/16, 010b/15, 015a/03, 015a/07, 015a/12, 021a/16, 022b/18, 026a/3, 023b/11, 024a/14, 026b/04, 026b/16, 026b/19, 026b/20, 027a/06, 010a/02, 010a/15, 017b/07, 004b/10.

server-zāde (f) Liderden olma: 003a/10, 003a/18.

sevdā (a) Aşırı ve güçlü tutku, istek: 001b/05, 006b/02, 006b/03, 007a/20, 012a/19.

sev- Birine sevgiyle bağlanmak, gönül vermek: 024a/01, 015a/19, 016b/17.

seyirci Bir olayı gören, izleyen kimse, izleyici: 023b/16.

seyl (a) Şiddetle gelen şey, sel: 014a/08, 014b/11.

seyr (a) Seyir, yürüme, gezi, izleme: 011a/08, 012a/17, 014b/04, 023b/16.

s. eyle- İzlemek: 023b/16.

seyr-u temāşā it- İzlemek: 011a/08, 012a/17, 014b/04.

sıçra- Ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak: 005a/12.

şığın- Güvenmek, yardım istemek veya ummak: 008b/20, 012a/02, 025a/22.

şığ- Bir kaba, bir yere bütünüyle girebilmek veya içinden geçebilmek: 004a/15.

sınaş- Bilgisini, yeteneğini, yeterliliğini veya niteliğini yoklamak, imtihan etmek: 012b/12, 006b/20.

sırr (a) Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey: 019a/18.

sıyr- Çekerek çıkarmak, sıyırmak: 014a/12.

sihir (a) Büyü, büyücülük: 019a/16.

sikke (a) Para, paraya vurulan damga: 016b/04, 007a/13.

silāh (a) Silâh: 012a/14.

silāhşor (f) Silah kullanmada usta olan kimse: 012a/14.

silāhşorluk Silahşor olma durumu: 012a/14.

s. it- Silahşor olmak: 012a/14.

silk- Üstündeki şeyleri düşürmek veya temizlemek için bir şeyi kuvvetle sallamak, sarsmak: 004b/03.

sine (a) Göğüs: 013b/06, 023a/16, 004a/17, 012b/03.

siper (f) Korunulacak, arkasına, altına veya içine girerek saklanılacak yer veya eşya: 002b/19, 004a/16, 004a/18, 004b/05, 012b/03, 014a/15, 021a/07, 023a/12, 004a/17, 004b/03, 012b/03, 003a/01, 014a/16, 004b/06, 014a/04, 014a/05, 004a/18, 007a/06.

s. vir- Savuşturmak: 004a/16, 004b/05, 021a/07, 023a/12.

siret (a) Görünüş, biçim: 011b/07.

sitem (f) Çıkışma, kızma: 003b/07, 003b/12.

siyâset (a) Cezâyâ uygun görülenlerin cezâsını vermede şiddet gösterme: 001b/04, 018b/09.

Siyâvuş Özel isim: 006b/11, 007a/01, 007b/07, 011a/17, 015a/07.

siz Çokluk ikinci şahıs zamiri: 015b/19, 016a/07, 018a/23, 018b/02, 021a/18, 005b/13, 003b/12, 004a/04, 004a/05, 006a/01, 011a/13, 006a/01, 011a/15, 015a/07, 017a/13, 017a/14, 018b/05, 008a/21, 017a/14, 015a/20, 002a/13, 015b/06, 017a/19, 026b/14, 017a/07.

sizüñ Sizin (“siz” çokluk ikinci şahıs zamirinin genetik hâli): 011a/13, 017a/11, 011b/15, 024b/10, 012a/10.

şohbet (a) Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl: 026b/07, 026b/12, 027a/09.

ş. it- Sohbet etmek: 026b/07, 026b/12, 027a/09.

şol Sol taraf, sol yan: 003a/02, 010a/14, 010a/21, 026a/23, 009b/14, 011a/18.

şoñ Nihayet, netice, ahir, son: 003b/10.

şoñra Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı: 001b/05, 002a/01, 002b/04, 008a/03, 008a/15, 014b/11, 015b/12, 015b/14, 016a/02, 016a/20, 016b/05, 016b/11,

016b/18, 018a/01, 018b/06, 019a/02, 022b/01, 025b/07, 026a/02, 026a/21, 024b/19, 009b/02, 011b/14.

şor- Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek: 020b/19, 019b/05, 020b/17.

şovukluğ Soğuk: 017a/14.

söyle- Anlatmak, bildirmek, demek, söylemek, konuşmak: 001b/08, 001b/11, 001b/16, 003b/16, 009b/07, 013a/06, 014b/19, 023a/22, 025a/17, 018b/07, 018b/11, 016b/01, 004a/07, 012a/08, 016b/17, 023b/21.

söylen - Kendi kendine konuşmak, kendi kendine bir şeyler söylemek: 019a/01.

söyleş- Karşılıklı konuşmak, hasbihâl etmek, sohbet etmek: 013a/09, 007b/04, 016b/13.

söylet- Söylemesine yol açmak: 001b/06, 018b/03.

söz Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırdı, kelimeler, laf: 004a/10, 012a/15, 018b/08, 018b/11, 002b/13, 020a/19, 026b/12, 001b/13, 004a/06, 018a/16, 001b/07, 001b/09, 001b/13, 001b/14, 008a/20, 020b/03, 023a/21, 004a/02, 009b/08, 002a/03, 018a/06, 020b/05, 004a/03, 013a/05, 013b/18, 017a/17, 020b/03, 009a/02, 020b/04, 020b/04, 026b/15, 001b/09, 004a/02, 012b/09, 016b/01, 024b/18.

şu Su: 010a/04, 021b/12.

şuç Kusur, günah: 018b/21, 003b/02, 016b/02.

şulh (a) Barış, barışma: 024b/19.

sultân (a) Buyruğu ile milletlere ve memleketlere hükmeden, padişah: 005b/19, 017a/12, 017a/17.

Sultân-ı ‘Ādiyân Özel isim: 005b/19, 017a/12, 017a/17.

şun- Uzatmak, takdim etmek: 024b/04, 026b/11, 018a/20, 014a/07.

şınırdaş (f) Ortak sınırları olan, birbirine toprak komşusu olan: 022b/18.

şuret (a) Görünüş, biçim: 019b/14, 021b/12.

sükkâr (a) Şeker: 011b/11.

sükût (a) Susma, sakinleşme: 002a/01.

s. eyle- Susmak, sakinleşmek: 002a/01.

sür- Yönetip yürütmek, sevk etmek, önüne katıp götürmek: 005a/06, 005a/21, 002b/08, 003a/04, 004a/13, 006b/18, 010a/10, 012a/13, 012b/02, 012b/16, 013a/12, 013a/20, 015b/06, 016a/21, 017a/09, 017a/10, 020b/15, 021a/06, 022b/21, 023a/11, 025b/05, 023b/22, 026b/03, 026b/05.

süvâr (f) Binmiş, binen: 002a/17, 004a/13, 004b/13, 005a/14, 008b/11, 013b/15, 022a/15, 023a/11, 023a/18, 025b/03, 024b/07.

s. ol- Binmek: 002a/17, 004a/13, 004b/13, 005a/14, 008b/11, 013b/15, 022a/15, 023a/11, 023a/18, 025b/03, 024b/07.

sü'âl (a) Sorulan şey: 002b/03, 007a/19, 009b/04, 010b/17, 011a/04, 011b/12, 011b/16, 012b/17, 013a/15, 013a/16, 017a/09, 024b/17.

şüfî (a) Mutasavvıf, din bilgini: 017b/10.

Ş

şād (f) Mutlu olma: 008a/11, 015a/03, 018a/21, 019a/12, 021b/18, 027a/01.

ş. ol- Mutlu olmak: 008a/11, 015a/03, 018a/21, 019a/12, 021b/18, 027a/01.

ş.-i ḥandān ol- Neşelenmek, sevinmek: 015a/03, 021b/18.

şāh (f) Padişah: 001b/02, 001b/08, 001b/12, 002a/03, 002a/18, 002b/02, 002b/03, 002b/05, 002b/07, 003a/10, 004a/01, 004a/12, 004b/17, 005a/11, 005a/13, 005a/15, 005a/21, 005b/01, 005b/10, 007a/15, 007a/16, 007a/17, 007a/20, 007b/01, 007b/02, 007b/05, 007b/15, 008a/03, 008b/02, 008b/08, 008b/15, 009a/01, 009a/05, 011b/19, 013a/02, 016a/08, 016a/18, 016b/09, 016b/15, 016b/17, 016b/19, 017b/08, 018a/12, 018a/13, 018a/20, 018a/21, 018b/04, 018b/07, 018b/10, 018b/11, 018b/16, 019b/04, 019b/06, 019b/08, 019b/10, 020a/20, 020b/01, 020b/05, 021a/12, 021a/13, 021a/16, 021b/07, 022a/08, 022a/09, 022a/1, 022a/18, 022a/19, 022a/21, 022b/01, 022b/03, 022b/06, 022b/09, 022b/15, 023a/18, 023a/19, 024b/03, 025a/04, 025a/14, 023b/06, 023b/17, 023b/21, 024a/21, 004a/15, 005b/02, 005b/03, 007b/03, 008b/15, 009a/01, 009a/20, 010a/16, 010a/21, 011b/17, 018b/01, 021a/05, 022a/18, 024b/09, 023b/06, 003b/16, 003b/19, 004b/16, 007a/02, 007a/16, 007a/21, 007b/17, 008a/20, 009a/12,

010b/21, 018a/12, 018a/18, 018b/15, 019a/01, 019a/07, 019b/10, 020/09, 020a/11, 020a/15, 022a/08, 022a/17, 023a/05, 025a/15, 023b/06, 023b/08, 002b/13, 008b/07, 008b/08, 018b/14, 017b/12, 002a/11, 023a/07, 002a/07, 002b/11, 003a/06, 005a/18, 005a/20, 005b/06, 005b/08, 016a/16, 016b/14, 018a/02, 018a/16, 018b/18, 022b/08, 022b/12, 022b/18, 023a/09, 023b/07, 021a/05, 023b/01, 021a/17, 024b/10, 021a/09, 010b/20, 009b/01, 010b/02, 015a/10, 001b/05, 001b/06, 001b/09, 001b/12, 002a/01, 002b/04, 004a/02, 004a/07, 005a/07, 005a/09, 005a/12, 005a/14, 011b/16, 012a/10, 016b/13, 016b/16, 016b/18, 018b/03, 018b/05, 022a/12, 011a/15, 015a/08, 023a/05, 001b/02, 002b/01, 003b/06, 004a/06, 009b/03, 010b/19, 013b/19, 003a/18, 006a/12, 006a/15, 006a/16, 006b/06, 006b/13, 009a/09, 006a/14, 006a/19.

şāhāne (f) Şah gibi, şaha yakışır bir surette: 011a/02, 019b/11, 025b/21.

şāhlık Hükümdarlık, padişahlık, sultanlık: 008b/17, 016b/10, 016b/14, 007b/18.

şak (a) Yarma, yarılma: 026a/12.

ş. eyle- Yarmak, yarılmak: 026a/12.

Şāmil Özel isim: 025b/04, 025b/06, 025b/07, 025b/08, 025b/12, 025b/17, 026a/14, 026a/19, 025a/18, 024a/19, 025b/16, 025b/01, 025b/11.

Şāmil-i Tīr-endāz Özel isim: 026a/19, 025a/18, 025b/04, 026a/14.

şān (a) Şöhret, şan, durum, gösteriş: 006b/01, 006a/21.

şarāb (a) Üzüm veya başka meyve sularını türlü yöntemlerle mayalandırarak elde edilen alkollü içki, mey: 027a/02.

şart (a) Koşul: 026b/16.

ş.-ı İslām'ı ta' līm eyle- İslam'ı kabul etme koşulunu önermek: 026b/16.

şaş- Umulmayan, beklenmeyen veya olağanüstü bir olay, bir olgu karşısında şaşkın duruma gelmek, hayret etmek: 014a/05, 013b/01, 005a/21.

Şāvur Hān Özel isim: 025b/19, 026a/07, 026a/08, 026a/09, 026a/17, 026a/19, 026a/3, 024b/17, 025a/03, 025a/09, 025a/12, 026b/02, 026b/04, 026b/06, 026b/08, 026b/15, 026b/20, 026b/22, 027a/03, 027a/06, 026a/21, 026a/11, 026a/11.

şāyed (f) Şart bildirir, eğer, “faraza”, olabilir ki, belki: 016b/04, 018b/05, 024a/14.

şāyi' (a) Yayılmış: 002/04.

ş. ol- Yayılmak: 002/04.
şāz (a) Sevinçli, memnun: 015b/17, 016b/06, 025b/12, 025a/05.

ş. ol- Sevinçli olmak, memnun olmak: 015b/17, 016b/06, 025b/12, 025a/05.

şāzlık Sevinçli, memnun: 015b/18.

şecā'at (a) Yiğitlik, yüreklilik: 013b/14.

Şeddādī Özel isim: 024b/05, 024a/19.

şedīd (a) Şiddetli, sert katı: 005b/02, 025b/19.

şefā'at (a) Af için aracılık etme: 017a/06, 017a/20.

ş. it- Af dilemek: 017a/06, 017a/20.

şehir, şeh̄r (f) Şehir: 020b/09, 021a/04, 022a/15, 020b/08, 008a/01, 022b/14, 019b/05, 022a/21, 022b/01, 022b/16, 024a/11, 002a/05, 010a/11, 023b/06, 010a/11.

Şehrūz Özel isim: 022b/08, 023b/09.

Şehmerd-i 'Ayyār (İran Şahı Nūşirevān'ın adamı) Özel isim: 001b/02, 016b/20, 018a/01

zşehiriyār (f) Padişah, hükümdar: 007a/15, 020a/11.

Şehsūvār-ı Şeddādī Özel isim: 024b/05, 024b/08, 024b/09, 024a/19.

şehzāde (f) Padişah çocuğu: 002b/02, 002b/04, 007b/08, 008b/02, 011b/17, 012a/01, 012a/19, 012a/3, 012b/18, 015b/15, 016a/07, 018b/14, 019b/19, 021a/18, 026a/02, 026a/05, 026b/06, 026b/14, 026b/15, 026b/16, 006a/16, 005b/12, 013b/16, 007a/08, 009a/11, 016a/21, 020a/05, 024b/17, 026a/17, 012a/10, 012a/3, 015a/17, 014b/19, 026a/07, 015b/16.

şekil (a) Biçim: 020b/16, 021b/02.

Şemā'īl Özel isim: 025b/15, 025b/17, 026a/15, 026a/15, 026a/19.

şerbet (a) Çoklukla meyve özsuları ile su ve şeker yapılan tatlı içilecek şey, şerbet: 011b/11.

şerī'at (a) Kur'an'daki ayetlere, Hz. Muhammed'in sözlerine dayanan İslam kanunu, İslam hukuku: 020b/10.

ş.-i İbrāhīmi Hz. İbrahim'in adaleti: 020b/10.

şerīf (a) Şerefli: 015a/19.

şerīk (a) Ortak: 001b/07, 009b/13.

ş.-i saltanat Saltanatın ortağı: 001b/07, 009b/13.

Şer' iyye (a) İslam hukukuyla ilgili: 017b/11.

şerr (a) Kötülük, fenalık: 007b/14.

şeytāniyyet (a) Pek zekî ve kurnaz kimse: 016b/01.

şikār (f) Av, avlama: 025a/11, 020b/11, 022b/11, 026a/22, 026b/01, 020b/12, 022b/12, 022b/16, 026b/01.

ş.-a başla- Ava başlamak: 020b/11.

ş.-a çık- Ava çıkmak: 026b/01.

ş.it- Avlanmak: 025a/11,

şikāyet (a) Kendi hâlerinden veya başına gelen bir dert ve acıdan dolayı sızlanma, yakınma: 003b/02, 005b/09, 007b/11, 007b/12, 008b/09, 021a/05, 023b/03, 018a/02, 009a/16.

ş. eyle- Yakınmak: 003b/02, 008b/09, 009a/16, 023b/03.

ş. it- Yakınmak: 005b/09, 007b/11, 007b/12, 021a/05.

şimden Şu andan: 016a/02.

şimden girü: Bundan sonra, artık: 006a/17, 015b/02, 009a/17, 016a/07.

şimden şöñra Bundan sonra, artık: 016a/02.

şimdi Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda: 002a/11, 003b/17, 008a/16, 008b/04, 008b/21, 010a/18, 010a/19, 010b/04, 010b/10, 010b/20, 011b/21, 014b/05, 016b/18, 017a/15, 017a/18, 017b/20, 018b/03, 018b/15, 020a/03, 021b/20, 022b/21, 024a/01, 026b/17.

Şîrek Özel isim: 009b/15, 009b/16, 009b/19.

Şîrvân Şâh Özel isim: 019b/03, 019b/08, 019b/10, 020/09, 020a/11, 020a/16, 020a/20, 020b/01, 020b/05, 022a/1, 022a/17, 022a/19, 022a/21, 022b/01, 022b/03, 022b/06, 022b/08, 022b/15, 023a/05, 023a/18, 023a/19, 024b/03, 025a/04, 025a/14, 025a/15, 023b/06, 023b/07, 023b/16, 023b/21, 024a/21, 023a/08.

şol Şu, o: 002a/18, 002b/07, 003b/06, 004a/01, 009b/20, 013a/17, 013b/13, 014a/03, 014a/05, 014b/05, 014b/10, 014b/19, 015a/03, 015a/04, 018b/12, 020/09, 026a/3, 025a/17, 026b/09, 027a/08.

şöyle Şunun gibi, şuna benzer biçimde: 003a/12, 004b/07, 014a/11, 018a/21, 023a/13, 025b/02.

şu Şu işaret sıfat ve zamiri: 014a/03, 002a/19, 007a/01.

şunda Şurada, orada: 022b/12, 027a/08.

şübhe (a) Kuşku, şüphe: 021b/10.

ş.-m var Kuşkulanmak: 021b/10.

şükr (a) Mutlu bir olay veya durumdan, yapılan bir iyilikten duyulan hoşnutluğu bildirme: 014b/01.

ş.-i Yezdân eyle- Allah'a şükretmek: 014b/01.

T

tâ (f) Uzaklık bildirip, Farsça “be” edatıyla yahut Türkçe verme hâliyle ve bazen fazla olarak “kadar, yahut dek” kelimelerinin de ilâvesiyle kullanılır: 025b/13, 026b/10.

ta‘âm (a) Yemek: 024b/16.

tabân Ayağın alt yüzü, aya, harekete geçip hızlıca gitmek: 018b/18.

t. kaldır- Koşmak, hızlıca gitmek: 018b/18.

tâbi‘ (a) Bağımlı: 007b/19.

t. ol- Bağlanmak: 007b/19.

tâc, tâç (a) Hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık: 009b/09, 006b/06, 008a/16, 009a/10, 011b/18, 014b/21, 015a/03, 016a/19.

tâc-dâr (f) Taç tutan: 009b/09, 006b/06, 008a/16, 009a/10, 011b/18, 014b/21, 015a/03, 016a/19.

Tâcdâr Özel isim: 009b/09, 006b/06, 008a/16, 009a/10, 011b/18, 014b/21, 015a/03, 016a/19.

Hürmüz-i Tâcdâr Özel isim: 009b/09, 006b/06, 008a/16, 009a/10, 011b/18, 014b/21, 015a/03, 016a/19.

tafşîl (a) Bir şeyi ayrıntılarıyla anlatma, açıklama: 015a/21, 015b/09, 019a/06.

tafşîlen (a) Uzun uzadıya, tafsilatlı olarak: 007b/01.

tağ Dağ: 003a/16, 004b/15, 002a/15, 020b/15, 022b/02.

tağıl- Dağılmak: 025a/22.

taḥammül (a) Güç durumlara karşı koyabilme gücü: 013a/10, 024b/13.

t. it- Tahammül etmek: 013a/10, 024b/13.

taḥkîk (a) Hakikat, gerçek: 014b/05.

Ṭahmūrās-ı Dīv-bend Özel isim: 021a/21, 021b/07, 024a/22.

taḥrîr (a) Yazma, yazılma: 015a/21, 015b/10, 019a/04.

t. it- Yazmak: 015a/21, 015b/10, 019a/04.

t. eyle- Yazmak: 019a/04.

taḥşîl (a) İlim ve bilgi kazanma, okuyup öğrenme, bilgi hazinesini genişletme: 019b/12.

ilim t. it- İlim öğrenmek: 019b/12.

taḥsîn (a) Beğenme, güzel bulup takdir etme: 012a/04, 018a/22.

t. eyle-Beğenmek, takdir etmek: 012a/04.

t. it- Beğenmek, takdir etmek: 018a/22.

taht (f) Saltanat koltuğu, saltanat makamı: 007a/20, 007a/16, 007b/04, 007b/05, 010a/21, 008b/19, 006b/02, 006b/03, 006a/15, 006a/17, 008b/17, 011b/21, 015b/16, 010a/18, 011a/17, 011b/17, 012b/11, 012b/15, 019b/08, 010a/13, 016b/03, 016b/07, 015a/12, 007a/12, 022b/02, 007b/09, 011b/20, 016a/07.

tağ- Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştiirmek, geçirmek: 009b/15, 009b/16.

taqrir (a) Anlatma, ders verme, Yerleştirme, yerleştirilme: 011b/14.

t. eyle- Anlatmak, ders vermek: 011b/14.

taleb (a) İstek: 004a/14, 012a/17, 015a/16, 016a/05, 022b/05.

t. eyle- İstemek: 004a/14, 012a/17, 016a/05.

t. it- İstemek: 015a/16.

tālib (a) İsteyen, istekli: 021b/06.

t. ol- İstemek: 021b/06.

ta' līm (a) Öğretim, alıştıırma: 020b/11, 021b/18, 022a/03, 025b/03, 026b/16.

t. eyle- Öğretmek, alıştıırmak: 020b/11, 025b/03, 026b/16.

t. it- Öğretmek, alıştıırmak: 021b/18.

tamām (a) Bütün, tüm: 016a/03, 021b/08, 025a/20, 027a/12.

tamāmen (a) Bütün olarak, büsbütün, baştan sona: 022b/15.

Ṭamgāc Hān Özel isim: 019a/13, 019a/17, 019a/17.

ta' n (a) Sövme, yerme; ayıplama: 013a/02.

t. it- Sövmek, ayıplamak: 013a/02.

taḫ- İlah olarak tanınan varlığa karşı inancını ve bağılılığını belirli kurallar çerçevesinde göstermek: 019b/13.

tār Sıkıntılı, zahmetli: 012b/12.

taraf (a) Taraf, yön: 013a/11, 019a/08, 005b/07, 007a/14, 014a/17, 014b/02, 015a/10, 016a/08, 016b/04, 017a/02, 017a/08, 020/09, 024b/17, 024b/21, 006a/12, 005a/15, 005b/11, 016a/16, 016a/19, 017a/10, 024b/01, 024b/03, 004b/16, 003a/06, 010b/21, 021b/04, 024b/01, 024b/08, 023b/07, 023b/17, 023a/21.

tarāka (a) Gumbürtü, gürültü: 022a/01.

ṭ. çatla- Gürültü olmak: 022a/01.

taraklıg Tarak vb.bulunduğu yer, mekan : 025a/01.

tarīd (a) Kovulmuş, uzaklaştırılmış, sürülmüş, çıkarılmış: 008b/13.

ṭ.-i cevelān it- 008b/13.

ta'rif (a) Tanım: 017a/22.

t. it- Tarif etmek: 017a/22.

tārīḥ (a) Tarih: 021b/09.

tarīḥ (a) Yol, yöntem, usul: 018a/16.

tār-mār (f) Dağınık, perişan: 014b/14, 020a/02.

tār-mār eyle- Perişan etmek: 014b/14.

tār-mār ol- Perişan olmak: 020a/02.

tarz (a) Tür, çeşit, stil: 011a/03, 004b/21.

taş (a) Genellikle içine sulu şeyler konulan metal vb.nden yapılmış kap: 009a/08.

taş Taş: 020a/15, 021b/14, 003a/01, 026b/13.

taşra Dışarı, dışarıya, dışarıda: 006b/17, 008a/01, 020a/05, 020a/14, 022a/07, 022b/14.

Tatar Özel isim: 021b/15, 021b/21, 022a/01.

tāvus (a) Tavus kuşu: 021b/12, 021b/19, 021b/20.

ṭayan-Bir yere yaslanmak, katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek, dayanmak: 014b/11.

ta' yīn (a) Ayırma, gösterme, belirtme: 011b/04, 022b/10, 023b/04, 024a/20.

t. eyle- Belirtmek: 11b/4, 23b/4.

t. it- Belirtmek: 22b/10, 24a/20.

tāze (f) Körpe, taze, genç: 002b/08, 004b/18, 004b/20, 010a/08, 011a/01, 011a/19, 013b/05, 023a/02, 025b/20, 023b/14.

tāzelik Taze olma durumu, körpelik, taravet: 015a/01.

tāzī (f) Genellikle tavşan avında kullanılan, uzun bacaklı, çekik karınlı, çok çevik bir tür köpek: 022a/06, 022b/21, 025b/05.

ta' zīm (a) Ululama, büyük sayma; saygı gösterme: 005b/12, 015a/11, 016b/06, 006a/04.

t. it- Ululamak, saygı göstermek: 005b/12.

ta' zīr (a) Tekdir etme, azarlama: 016b/12.

te' accüb (a) Şaşma, hayret etme: 002b/15.

t. eyle- Şaşmak, hayret etmek: 002b/15.

te' ālā (a) Yüksek (Allah adından sonra zikredilen saygı sözü): 014a/20, 015a/19.

tedārik (a) Araştırıp bulma, elde edip hazır bulundurma, hazırlık: 007a/09, 008a/12, 010a/13, 022b/06, 024a/22, 012a/09.

t. gör- Hazırlanmak: 007a/09, 008a/12, 010a/13, 024a/22.

t. it- Hazırlanmak: 022b/06.

tedbīr (a) Çare, önlem: 001b/15, 019a/14.

t. it- Önlem almak: 001b/15.

tefaḥḥuṣ (a) İnceden inceye araştırma: 019a/09.

t. it- Derinlemesine araştırmak: 019a/09.

tek Yalnız: 025b/08.

tekerlek Merkezde bulunan, bir eksenin çevresinde dönebilen çember, teker: 004b/04.

teklîf (a) Öneri: 019b/16.

t. **eyle-** Önermek: 019b/16.

tekmîl (a) Tamamlama, bütün, tüm: 019a/11.

t. **ol-** Tam olmak, tamamlanmak: 019a/11.

tekne Türlü işlerde kullanılmak için çoğu ağaçtan veya taştan yapılan, uzun ve geniş kap: 009b/20.

tekrâr (a) Yine, bir daha, defâ: 008b/07, 002a/14, 006b/16, 016a/11, 023a/16.

temâşâ (f) Bakıp seyretme, gözle görme, bakış, bakma, gözleme: 010b/06, 011a/08, 011b/01, 011b/15, 013a/14, 023b/15.

t. **it-** Seyretmek: 010b/06, 011a/08, 011b/01, 011b/15, 013a/14.

tenhâlaş- Yalnız kalmak: 016b/11.

terakkî (a) İlerleme, yükselme, gelişme: 006b/04.

tekrîm (a) Hürmet ve tazim göstermek ve görmek. Saygı göstermek: 015a/11.

t. **it-** Saygı göstermek, hürmet etmek: 015a/11.

tesellî (a) Avunma, avuntu, avunç: 007b/02, 009a/16.

t. **eyle-** Avutmak: 007b/02.

t. **vir-** Avutmak: 009a/16.

teskîn (a) Acı, öfke, heyecan vb. duyguları yatıştırma, dindirmeye çalışma: 018a/01.

t. **ol-** Acı, öfke, heyecan vb. duyguları yatıştırmak, dindirmek: 018a/01.

teslîm (a) Bırakma, devretme, terk etme: 002b/06, 002b/12, 003b/04, 009b/02, 009b/05, 018a/17, 019a/17, 019b/02, 019b/10, 022b/07, 022b/15, 026a/15, 024a/07, 026b/21.

t. eyle- Teslim etmek: 002b/12, 003b/04, 019a/17, 019b/02, 019b/10, 026b/21.

t. it- Teslim etmek: 002b/06, 009b/02, 009b/05, 018a/17, 022b/07, 022b/15, 026a/15, 024a/07.

teşrîf (a) Şereflendirme, şeref verme: 008a/21, 015b/05.

t. buyur- Şeref buyurmak: 008a/21.

t. it- Şereflendirmek: 015b/05.

teşvîş (a) Karıştırma, bulandırma: 011b/06.

t. düş- Şüpheye düşmek: 011b/06.

tevâbi'ât (a) Maiyette bulunanlar, tabi olanlar: 012a/04, 016a/12.

tevbe (a) Günahın veya suçun bir daha işlenmeyeceğine dair verilen söz: 021a/10.

t. it- Tövbe etmek: 021a/10.

tezkere (a) Bir iş için izin verildiğini bildiren resmî kâğıt: 011b/03.

tezlik Tez olma durumu, acele etmek: 017b/08.

tezyîn (a) Süsleme, bezenme, donatma: 019b/15.

t. it- Süslemek: 019b/15.

te'vîl (a) Çeviri: 003b/15.

tılsım (a) Doğaüstü işler yapabileceğine inanılan güç, büyü, tılsım: 021a/19, 021a/21, 021b/01, 022a/01, 021a/14, 022b/02, 021a/20, 021b/05, 022a/04.

tîğ (f) Kılıç: 003a/04, 004b/07, 005a/21, 005b/01, 013a/12, 019a/18, 021a/07, 021a/08, 025b/21, 003a/12, 014b/07, 021a/03, 006b/16.

t. havâle eyle- Kılıç vurmak: 021a/07.

t. ol- Kılıç vurmak: 003a/04, 005a/21, 013a/12.

t. ur- Kılıç vurmak: 005b/01, 019a/18.

tîmâr (a) Yarayı temizleme, yara bakımı: 003a/17, 006a/14, 016a/14.

t. it- Yarayı temizlemek: 003a/17, 006a/14, 016a/14.

t̄ir (f) Ok: 004b/02, 003a/05, 004b/10, 025a/19, 024a/19, 025b/04, 026a/14, 002b/18, 021b/15, 002b/19, 004b/01, 004b/04.

t̄ir-bārān (f) Yağmur okları: 003a/05, 004b/10, 025a/19.

t̄ir-endāz (f) Ok atan, ok atıcı: 024a/19, 025b/04, 026a/14.

t̄ir ü kemān (f) Ok ve yay: 002b/18, 021b/15, 002b/19, 004b/01, 004b/04.

t̄iz (f) Tez, çabuk: 005a/02, 006b/10, 008a/09, 010a/14, 019b/07.

toğ- Doğmak: 015a/19.

toğrıl- Doğrulmak: 008b/03.

toğru Doğru, gerçek olan: 020b/04, 021b/04.

tolu Dolu, boş olmayan: 021b/12.

tomar (a) Dürülerek boru biçimi verilmiş deriler veya kâğıtlar: 014a/01.

toḅ Top: 014a/07.

toz Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak: 004b/17, 003a/06, 004b/16.

Tuc Bānū Özel isim: 019a/10, 019a/11.

Ṭuğrāy-ı İṣfahānī Özel isim: 009a/03, 009a/04.

ṭur- Durmak, beklemek: 012b/14, 0011a/7, 010b/11, 014a/08, 008b/12, 002a/19, 008b/11, 012a/13, 013a/14, 024b/06, 006a/17, 021b/03, 005a/12, 014b/09, 023b/15, 006a/20, 020/09.

ṭut- 1. Yakalamak, tutmak: 014a/13, 002b/06, 003a/02, 014a/09, 005a/15, 005b/11, 009b/07, 014a/07, 015a/09, 025b/11, 025a/01; 2. Birine iyi ve sevecenlikle davranmak: 001b/10; 3. Bir yeri işletmek: 007b/18; 4. İnanmak: 020b/03; 5. Saldırmak: 026b/19, 020b/04; 6. Sözünde durmak: 001b/14, 001b/09, 001b/07, 016b/01, 012a/16, 020b/03, 004a/02; 7. Uygulamamak: 007b/21.

ṭuy- Bilgi almak, öğrenmek, haber almak: 005a/01, 025a/13.

Türk Türk: 022b/05, 023a/02, 023a/10, 023a/15, 023b/02, 024a/19, 023a/22, 023a/19.

tüğ Tuğ, püskül: 005a/11.

U

uc Uç, kısım, uç: 019a/13.

uç- Uçmak: 016a/10.

uğra- Gitmek, uğramak, karşılaşmak, karşılaşmak: 017b/07, 026b/02, 014b/02, 011a/07.

uğur İyi nitelik, meymenet, kadem, talih, şans, yol: 016a/11, 004b/12, 007a/03, 014b/06.

ulu Erdemleri bakımından çok büyük, yüce: 010b/18, 011b/04, 018a/01, 005b/21, 017b/13.

ulüfe (a) Osmanlılarda kapıkulu askerlerine, saray ve devlet kuruluşlarındaki bazı görevlilere üç ayda bir verilen ücret: 006b/04.

unut- Unutmak, aklında kalmamak, hatırlamamak: 003a/13.

ur- Vurmak: 013b/12, 013b/04, 026a/05, 003a/11, 004a/16, 026a/10, 024b/12, 012b/02, 013a/10, 013b/01, 014a/14, 020b/19, 020b/20, 022a/01, 023a/13, 003a/12, 014b/12, 020a/19, 005a/08, 021a/09, 023b/11, 018b/04, 023b/19, 002a/17, 002b/17, 002b/19, 003a/12, 004a/13, 004b/01, 004b/08, 004b/11, 005a/04, 005a/05, 005a/08, 005a/20, 005b/01, 008b/14, 009a/03, 009a/04, 011a/20, 012a/15, 012b/02, 012b/08, 013a/19, 013b/08, 014b/08, 019a/18, 020a/15, 021b/16, 023a/16, 025b/04, 025b/15, 025b/19, 026a/08, 026a/10, 024b/14, 025a/02, 024a/04, 024a/05, 024a/08, 024a/10, 020a/02.

uryan (a) Çıplak: 014b/07.

u. it- Soymak: 014b/07.

uy- Peşinden gitmek, bağlanmak, uymak, inanmak: 009b/08.

Uyañ Dizgin: 022a/07.

uyan- Uyanmak: 021b/18.

uyu- Uyku durumunda olmak: 003b/05, 020a/20.

uyuş- Her konuda birbirine uymak, imtizaç etmek: 009b/10.

uzak Uzun, ırak: 022b/13.

Ü

üç İkinden sonra gelen rakam, üç: 022b/04, 022b/15, 022b/19, 023a/05, 024b/22, 025a/06, 024a/07, 024a/17, 017a/10, 017a/03, 018a/17.

üçer Üç sayısının üleştirme sayı sıfatı: 016a/02, 025b/18.

üçer beşer Yaklaşık üçü, beşi bir arada olarak, küme küme: 016a/02, 025b/18.

ümid (f) Umma, umut, ümit: 003a/07, 012a/3, 015b/01, 015b/13, 015b/07.

ü. eyle- Ümit etmek, umut etmek: 003a/07.

ürk- Bir şeyden korkup sıçramak, tevahhuş etmek: 013b/01, 013b/02.

üst Üst, üzeri: 026b/08, 014a/09.

üstād (f) Usta, hoca, üstat: 026b/17.

üzeri Üst, üzeri: 011a/02, 011a/17, 019b/14, 021b/04, 021b/12, 024a/03, 008b/01, 026a/10, 023b/15, 001b/03, 003a/04, 003b/17, 005a/21, 007a/03, 010a/02, 011a/03, 011a/21, 012a/01, 012b/20, 013a/12, 013b/07, 017b/08, 018b/22, 020b/18, 021a/02, 022a/05, 023a/11, 024a/21, 004b/07, 004b/10, 007a/21, 015a/04.

üzere bkz. üzre

üzre Amacıyla, maksadıyla, neredeyse ve gibi: 001b/13, 007a/05, 009b/21, 011b/17, 015a/21, 015b/03, 015b/08, 015b/20, 016a/20, 019a/06, 021a/15, 022a/03, 022a/12, 022b/14, 022b/20, 023a/15, 025a/02, 026b/21.

V

vācib (a) İslam dinine göre yapılması gerekli olan: 015a/05.

v. ol- İslam dinine göre yapılması gerekli olmak: 015a/05.

va'd (a) Bir işi yerine getirmek için verilen söz: 006b/03.

vāfir (a) Çok, bol: 010b/21, 011a/05, 011a/12, 015a/20, 017b/03, 018b/07, 018b/17, 006b/03, 018a/22.

vāh Yazık anlamında söylenen bir söz: 025b/10.

vāk'a (a) 1. Olay, hadise, macera: 022a/03; 2. Rüya, düş: 021b/17, 025b/01.

vakit (a) Zaman, vakit: 017b/06, 023a/18, 005b/06.

vālide (a) Anne: 018a/10, 015b/19, 015b/20, 013a/17.

var Bulunan, var olan, mevcut olan: 002a/02, 002b/05, 002b/12, 003b/10, 003b/15, 005b/19, 007b/01, 009b/04, 009b/06, 010a/12, 010b/08, 010b/15, 011a/02, 011a/03, 011b/06, 013a/06, 013a/09, 014a/10, 016b/10, 017a/11, 019a/15, 019b/12, 020b/04, 020b/08, 021a/04, 021a/05, 021b/02, 021b/04, 021b/10, 021b/12, 022b/08, 022b/17, 023a/01, 023a/22, 025b/06, 025a/17, 025a/18, 023b/13, 027a/04, 027a/07, 008b/05, 011a/04, 011b/18, 020b/7, 021a/19, 021a/20, 025b/01, 006a/19, 004a/10.

var- Gitmek, yetişmek, ulaşmak, varmak: 018b/12, 002a/02, 005b/13, 007a/09, 009b/02, 003b/14, 004b/07, 010b/03, 013b/16, 019b/17, 020b/15, 025a/22, 003a/08, 011a/12, 002a/13, 010a/09, 019a/01, 004b/06, 006a/15, 013b/05, 019b/12, 021b/14, 021b/19, 011b/01, 007b/12, 018b/22, 009a/21, 013b/14, 021b/13, 002b/02, 009b/09, 027a/05, 0006b/08, 002b/01, 005b/20, 007b/10, 008a/17, 010a/12, 011a/06, 011a/15, 012a/08, 015b/04, 016a/03, 016a/07, 016b/06, 017a/04, 017a/22, 018a/10, 018b/08, 019b/13, 020a/04, 020b/17, 021a/05, 022a/17, 023b/10, 024a/17.

-vārī (f) Benzetme edâtı, gibi: 022a/15.

vārīş (a) Kalıtçı, mirasçı: 012b/19, 019b/08.

v.-i salṭanat Saltanatın mirasçısı: 012b/19, 019b/08.

vaşf (a) Nitelik, özellik, övgü: 002b/10, 002b/11, 023a/03.

Vasıl bkz. vasıl

vasıl (a) Erişen, ulaşan, kavuşan: 006b/13.

v. ol- Erişmek: 006b/13.

Vaşıyof Urus Özel isim: 023b/05.

vaşiyet (a) Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey: 011b/13, 015b/02, 015b/01, 015b/04, 016a/04, 016b/08, 011a/06, 011a/10.

v. eyle- Öldükten sonra ne yapılması gerektiğini bildirmek: 011a/06, 011a/10.

ve (a) İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz: 001b/01, 001b/04, 001b/06, 001b/14, 001b/15, 002a/02, 002a/09, 002a/10, 002b/09, 002b/12, 002b/16, 002b/18, 003a/09, 003b/01, 003b/13, 003b/17, 004b/10, 004b/17, 004b/20, 005a/11, 005a/12, 005a/17, 005b/01, 005b/10, 005b/18, 005b/19, 006a/01, 006a/02, 006a/08, 006a/09, 006a/17, 006a/21, 006b/01, 006b/02, 006b/07, 006b/11, 007a/01, 007a/12, 007a/20, 007b/07, 007b/13, 007b/14, 007b/15, 007b/19, 008a/04, 008a/15, 008a/20, 008b/01, 008b/06, 008b/12, 008b/18, 009a/03, 009a/14, 009a/15, 009a/18, 009a/20, 009a/21, 009b/13, 009b/16, 009b/19, 010a/04, 010a/07, 010a/08, 010a/17, 010a/20, 010a/21, 010b/16, 011a/02, 011a/06, 011a/09, 011a/10, 011a/12, 011a/16, 011a/17, 011a/20, 011b/06, 011b/07, 011b/10, 011b/12, 011b/15, 011b/20, 012a/02, 012a/04, 012a/10, 012a/13, 012b/19, 012b/20, 013a/16, 013b/01, 013b/06, 014a/04, 014a/15, 014a/17, 014b/15, 014b/18, 014b/20, 014b/21, 015a/01, 015a/06, 015a/09, 015a/16, 015a/17, 015a/19, 015a/20, 015b/09, 015b/12, 015b/19, 016a/01, 016a/05, 016a/08, 016a/15, 016a/16, 016b/02, 016b/10, 016b/12, 017a/03, 017a/04, 017a/05, 017a/08, 017b/02, 017b/12, 017b/13, 017b/15, 017b/16, 017b/21, 017b/22, 018a/06, 018a/15, 018a/22, 018b/01, 018b/02, 018b/16, 018b/21, 019a/04, 019a/07, 019b/09, 019b/11, 019b/17, 020a/13, 020a/14, 020a/19, 020a/21, 020b/01, 020b/09, 020b/10, 021a/11, 021b/01, 021b/08, 022a/04, 022a/05, 022a/06, 022a/07, 022b/05, 022b/08, 022b/16, 023a/10, 025b/09, 026a/19, 024b/07, 024b/12, 025a/11, 025a/12, 025a/16, 023b/02, 024a/03, 024a/19, 024a/23, 026b/10, 026b/15, 026b/17, 027a/02, 027a/04, 027a/06, 027a/09.

vech (a) Yüz, surat, çehre: 007b/09, 015a/05.

vedâ^c (a) Ayrılma, ayrılış: 019a/02.

v. it- Ayrılmak: 019a/02.

vedâ^c laş- Ayrılrken birbirine esenlik dilemek, esenleşmek: 016a/11.

vefât (a) Ölme, ölüm, vefat: 006b/14, 011a/05, 011b/13.

v. it- Ölmek: 011a/05, 011b/13.

vehm (a) Kuruntu, şüphe: 013b/07

v. düş- Şüphelenmek: 013b/07

vekīl (a) Birinin, işini görmesi için kendi yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse: 022a/09.

velākīn (a) Ama, fakat, lakin: 001b/13, 016b/17.

velhāşıl (a) Kısacası: 022a/04, 024a/09.

Veliyy-ullah (a) Allah'ın iyi kulu, Veli: 009b/12.

verzīr (a) Valilik, vekillik gibi yüksek rütbelerde bulunan "paşa" unvanını taşıyan kimse:

019a/19, 019b/09, 019b/11, 022b/05, 023b/02, 015a/06, 021a/12, 021a/13, 008a/03, 022a/21.

veyā (f) Yahut, veya: 018a/04, 021b/10.

vilāyet (a) Bir vali idaresinde bulunan yer, il: 016b/03, 011b/15, 022a/16, 008a/15, 005b/13, 003b/04.

vir- Vermek, iletmek: 025a/16, 025a/21, 025a/09, 023b/02, 012b/11, 019b/09, 001b/03, 002b/07, 002b/08, 003b/15, 003b/19, 004a/01, 004b/05, 005a/05, 005b/20, 006a/18, 011a/16, 012a/18, 012b/05, 012b/16, 013b/04, 014a/15, 014b/12, 019b/08, 022a/13, 024b/06, 024b/13, 026b/03, 026b/20, 003a/16, 007a/07, 007a/16, 009a/16, 010a/20, 011b/11, 016a/18, 016b/07, 018b/18, 026a/17, 003a/01, 007b/21, 023a/13, 0006b/08, 020a/14, 023b/08, 024a/03, 006a/11, 023b/01, 008a/04, 020b/01, 012a/16, 005b/18, 002b/04, 013a/07, 026a/02, 004a/16, 004b/05,

013b/16, 022b/21, 023a/05, 022b/04, 023b/09, 007b/19, 015b/07, 006a/18, 013a/04, 017a/15, 017a/18, 005a/13, 008b/21, 007a/02, 013b/13, 003b/11, 003b/11, 025b/19, 007b/13, 012b/07, 014b/17, 026a/01, 009b/09, 012a/08, 005b/11, 012b/15, 022b/20, 014b/17, 003b/02, 007b/17, 009b/14, 011a/14, 011a/19, 012a/06, 012b/03, 014a/02, 014a/13, 016b/20, 017b/23, 018a/02, 018b/19, 021a/07, 022b/06, 023a/12, 026a/16, 012a/04, 019a/07.

virebil- Vir- fiilinin yeterlilik hâli: 002b/05.

vücūd (a) Cisim, beden, ceset, ten, vücut: 004b/21, 008a/07, 012b/12, 015b/13, 004a/19.

vüşül (a) Varma, erişme, yetişme: 003b/04, 009b/05.

vüzerā (a) Vezirler: 021b/01, 022a/18, 022b/01.

Y

yā¹ (a) "Ey, hey" anlamlarında bir seslenme sözü: 003b/16, 006b/19, 008a/18, 008b/15, 012b/08, 014b/09, 017a/15, 017b/01, 017b/05, 018a/02, 018b/19, 020b/03, 020a/01, 020a/21, 027a/07.

yā² (f) Veya, yahut: 001b/15, 012a/01, 008a/16, 012a/06, 012a/07, 018a/04.

yabān (f) Yabancı, el, yerli halktan olmayan kimse: 002b/13, 017a/13.

yād (f) Hatırlama: 021b/08, 024a/01.

y. it- Hatırlamak: 021b/08.

y. ol- Hatırlamak: 026a/01.

yādigār (f) Bir kimseyi, bir olayı hatırlatan nesne veya kişi, andaç: 021b/08, 014a/13.

yağma Birçok kişinin zor kullanarak ele geçirdikleri malı alıp kaçması, talan: 020a/10.

y. it- Yağmalamak: 020a/10.

yāhūd (f) Veya, ya da: 012a/07, 024b/19.

yağa Giysilerin boyna gelen, boynu çeviren bölümü: 019b/09, 020a/08, 014b/17.

y. çāk it- Yakayı parçalamak: 020a/08.

y. ele vir- Yakalanmak, oyunu ortaya çıkmak. 014b/17.

yaqın Az bir ara ile ayrılmış olan (zaman veya yer), uzak karşıtı, yakın: 003a/17, 004b/17, 009a/14, 009a/19, 010a/09, 010a/15, 014a/06, 020b/17, 021a/04, 023b/06, 022a/13, 006a/04, 006a/14, 006b/04, 002a/05, 015a/10, 021b/14, 022b/16.

yaqlaş- Arada az bir aralık kalacak biçimde ilerlemek, aradaki uzaklığı azaltmak veya büsbütün ortadan kaldırmak için ileri gitmek: 013b/03.

yalman Kesici ve batıcı araçların kesen veya batan bölümü: 012b/04, 014a/07, 014a/16.

yalıñuz Tek başına, yalnız: 002a/18, 008a/04, 021a/16, 023b/10.

yaman Güç, etki veya beceri bakımından alışılmışın üzerinde olan: 005b/09, 025b/01.

yan Taraf, yan: 025b/14, 003a/16, 005b/16, 006a/14, 007b/08, 009a/21, 013b/15, 016a/18, 016b/02, 017b/03, 019b/04, 023b/10, 025b/12, 026b/08, 002a/07, 002a/08, 002a/10, 006a/13, 011a/08, 011a/10, 011b/06, 013a/14, 014b/02, 016a/14, 019a/10, 022b/10, 027a/02.

yan yana Yan yana, birbirine yakın: 025b/14.

yanaş- Bir şeyin, bir kimsenin yanına gelmek: 010a/04, 010a/05, 006a/16, 010a/06, 018b/13.

yapdır- Yaptırmak: 015b/03.

yār (f) Dost, seven, sevgi besleyen: 009a/21, 012b/13, 026a/02.

yar- Derin yara açmak, ortadan ikiye ayrılmak: 006a/20, 004b/06, 014a/15

Yaradan Tanrı, Allah: 020b/01.

yārān (f) Dost, arkadaş, yardımcı: 026b/05.

yarar Bir şey yararlı olmak, yarar sağlamak, bir işten elde edilen iyi sonuç, fayda: 020a/08.

yarat- Meydana getirmek, halk etmek: 020a/13, 020a/18.

yardım Kendi güç ve imkânlarını başkalarının yararına kullanma: 002a/06, 018a/23.

y. it- Yardım etmek: 18a/23.

yarın Bu günden sonraki gün: 004a/09, 004a/11, 008b/09, 013a/04, 024b/05.

yaşa- Yaşamak: 014a/14.

yaş¹ Gözlerden akan berrak sıvı: 017b/21.

yaş² Ömrün miktar ve derecesi: 019b/03, 019b/12, 010b/15.

yat- Yatmak, bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak: 004a/17, 025b/10, 020b/13.

yavuzlan- Sertleşmek, çetinleşmek, kabadaylaşmak: 001b/16, 021a/06.

yayın- Bağırıp çağırarak, meydan okumak: 005a/20.

yaz- Kaydetmek, yazmak: 007b/15, 024b/18, 007b/17, 025a/10, 005b/17, 024b/02, 008b/16, 002a/14, 003a/18, 006b/12, 007b/16, 008a/21, 009a/19, 011b/03, 016b/20, 018b/17, 026a/19, 024b/20, 025a/15.

yazı Alfabe, yazı, metin: 021b/04.

yedi Altıdan sonra gelen rakamın adı, yedi: 002a/11, 004a/15, 004b/19, 006a/19, 009a/01, 009b/14, 010a/16, 011b/17, 016b/01, 026a/08, 024b/21, 025a/11

yeg Bir başkasından daha çok beğenilip tercih edilen, üstün görülen, müreccah: 020a/19.

Yehūdī (a) Hz. Musa'nın dinine bağlı olan kimse, Musevi, semitik: 009b/08.

yek (f) Tek: 023a/15, 025b/18.

yekāyek Teke tek, bire bir: 025b/18.

Yemen Yer ismi: 006b/01.

yet- Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak: 022a/06.

yetiş- Varmak, ulaşmak, yakalamak: 005a/02, 003a/15, 015a/15, 016a/10, 014a/13.

Yezdān (f) Yaratıcı, Allah: 001b/10, 004a/08, 008b/10, 014b/01, 016b/13, 002a/02, 018b/23, 019a/01, 0006b/08.

Yezdān-perest Allah'a inanan, Allah'a tapan (Müslüman): 001b/10, 004a/08, 008b/10, 014b/01, 016b/13, 002a/02, 018b/23, 019a/01, 0006b/08.

Şükr-i Yezdān eyle- Allah'a şükür etmek: 014b/01.

Yezidī (a) Musul, Halep ve Bağdat bölgelerinde yaygın bulunan, Tanrı'nın iyiliği, şeytanın kötülüğü temsil ettiğine, Tanrı ile şeytan arasında sürekli bir tartışma olduğuna inanan bir mezhep: 007b/02, 014b/21, 008b/06.

yığ- Bir tepe oluşturacak biçimde üst üste koymak: 022b/02.

yığıl- Çok sayıda birikmek: 014b/12.

yık- Yıkarak, kurulu bir şeyi parçalayarak dağıtmak, bozmak, tahrip etmek, yenmek, devirmek: 024a/04, 025b/19, 026a/14, 026a/16, 024b/15.

yıkıl- Yıkılmak, devrilmek: 013a/11, 021a/08, 024a/06, 013a/11, 003a/04, 004b/11, 004b/09, 012b/05, 014a/17, 012b/05.

yıl Sene, yıl: 012b/19, 013a/01.

yiğit Delikanlı, genç erkek: 002b/09, 023b/15, 023a/03, 006a/20, 022a/17.

yigirmi Yirmi: 004b/19, 022a/05.

yine Yine, tekrar: 005b/08, 019b/17, 024b/22, 025a/16.

yir, yer Mekân yer, mevki: 020b/12, 024a/16, 014b/14, 004b/13, 007b/04, 006b/19, 025a/02, 023b/23, 024a/08, 003a/10, 009a/07, 018a/17, 002b/12, 008b/03, 020a/16, 012a/13, 015a/11, 006a/01, 006a/09, 006b/13, 008a/17, 010a/09, 011b/13, 011b/19, 015b/01, 015b/04, 016a/04, 016b/08, 018a/14, 018a/16, 021a/02, 022a/09, 008b/11, 011b/11, 021b/03, 006b/19, 002a/02, 003a/14, 012b/08, 012b/20, 013b/01, 013b/02, 020a/19, 021b/01, 025b/15, 024b/14, 004a/03, 020a/13.

yi- 1.Yemek yemek: 001b/08; 2. Kederlenmek: 025b/08, 006a/12, 016a/13, 027a/02.

yoğsa bkz. yoğsa

yoğsa, yoğsa “Aksi takdirde” anlamında kullanılan bir söz”, yoksa: 001b/12, 005a/13, 024a/14, 018b/13, 022a/16.

yok Olmayan, bulunmayan şey, hayır: 001b/12, 002b/02, 002b/06, 009b/20, 010a/17, 012b/08, 017b/10, 017b/16, 018a/10, 018a/12, 018a/21, 018b/13, 019b/09, 019b/19, 020a/01, 020a/10, 020a/18, 021b/03, 025b/07, 024b/18, 024a/04, 006a/15, 006b/19, 002a/06, 002a/13, 008b/04, 011b/09, 015a/16, 017b/19, 026a/19, 006a/17.

yol Yol: 008b/01, 020b/17, 020b/19, 023b/15, 023b/19, 026b/18, 024b/21, 023b/13, 008a/15, 026b/02, 010b/05, 020a/12, 008a/18, 009a/18, 023b/11.

yoldaş Yol arkadaşı, arkadaş, refik: 021a/01.

yol- Yolmak: 020a/03.

yumruk Yumruk: 003a/02.

yurt Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası, vatan: 013b/06.

yuvarlan- Yuvarlanmak: 004b/04.

yügrük Hızlı giden, çabuk yürüyen, yürük, çalışkan, çevik: 014b/16.

yüklet- Yükletmek: 010b/13, 022a/10.

yürek Kalp, yürek: 011a/20, 013a/17, 015b/11, 013b/14, 013b/07.

y. oyna- Kalbi çarpmak: 011a/20, 013a/17.

yürü-,yüri- Adım atarak ilerlemek, gitmek: 012a/09, 020b/18, 021b/19, 002a/16, 025a/03, 021b/13, 004b/12, 007a/04, 009a/06, 014b/10, 021b/14, 026a/13, 025a/04.

yürüyüş Yürüme işi: 007a/06.

yüz¹ Yüz (sayı): 002a/03, 002a/15, 007a/14, 009b/14, 010a/11, 014b/10, 017b/08, 022a/05, 022b/05, 024b/21, 025a/12, 023b/05, 024a/17, 024a/22, 021a/03.

yüz² 1.Yüz, çehre: 004a/01, 007a/06, 011a/01, 015b/06, 011a/18; 2.Yüzey: 009a/08, 012b/17;

3. Nedeniyle, sebebiyle: 003b/15, 013b/13, 019a/09, 026b/17, 015a/14.

Z

zabı (a) Tutma, koruma: 005b/06, 007b/09, 008b/20, 009a/11, 011b/20, 011b/21, 013b/03, 014a/08, 016a/07.

z. eyle-Tutmak, hâkim olmak: 005b/06, 007b/09, 008b/20, 013b/03, 014a/08, 016a/07.

z. it- Tutmak, hâkim olmak: 009a/11, 011b/20, 011b/21.

zâde (f) Oğul: 003a/14, 003a/19, 003b/06, 013b/12, 016b/08, 004b/08, 003b/17, 019a/02.

zafer (a) Galebe, savaşta kazanılan başarı: 002b/16.

zâhir (a) Dış, dış görünüş, dış yüz; açık, belli: 004b/17, 015b/08, 021b/15, 021b/21.

z. ol- Ortaya çıkmak, görünmek: 004b/17, 021b/15, 021b/21.

zāhīre (a) Gerektiği zaman kullanmak üzere biriktirilen hububat, yiyecek: 010a/04, 016a/05.

zāhm (f) Yara: 002a/16, 005b/01, 016a/13, 016a/16, 026a/10, 026a/22, 003a/17, 004b/14, 016a/14, 006a/14.

z. ur- Yaralamak: 24a/10.

zāhm-dār (f) Yaralı, yaralanmış, yara almak: 003a/09, 003b/09, 006b/06.

z. ol- Yaralanmış olmak: 003a/09, 003b/09, 006b/06.

zāhmet (a) Sıkıntı, meşakkat, güç: 004a/05, 008a/21.

zam (a) Bir şeyin fiyatını artırma, bindirim: 006b/04.

z. eyle- Zam istemek: 006b/04.

zamān (a) Zaman, vakit: 008b/04, 009b/12, 013b/08, 017b/21, 016b/20, 017b/20, 025b/15, 020b/06, 021b/07, 021b/05, 016a/13, 019a/09, 011a/11.

zārar (a) Zıyan, zarar: 004a/19, 013a/18, 020a/03.

z. ol- Zarar olmak: 004a/19.

z. doğun- Zararı olmak: 020a/03.

zāt (a) Kişi: 003b/07, 020b/05.

zāyi‘ (a) Kaybolan, boşa giden: 006a/16, 008b/16, 010a/17, 019a/19.

z. it- Heba etmek, boşa çıkarmak: 019a/19.

z. ol- Heba etmek, boşa çıkarmak: 006a/16, 008b/16, 010a/17.

zebān (f) Dil, lisan: 025b/13.

zeber (f) Üst: 023a/17.

z. ol- Üst olmak: 023a/17.

zebūn (f) Zayıf, kuvvetsiz, hâlsiz, dermansız: 004b/15, 005a/02.

zemīn (a) Yer, toprak, taban, döşeme, toprak: 019a/11, 004a/19, 021a/08, 022a/19, 024a/06.

Zengī Özel isim, topluluk adı: 009b/13, 009b/13, 009b/19, 009b/16, 010b/10, 024a/19, 025a/08.

Ḳaḥṭān-ı Zengī Özel isim: 024a/19, 025a/08.

Mīrek-i Zengī Özel isim: 009b/13, 009b/16, 009b/19.

Şīrek-i Zengī Özel isim: 009b/13.

zerrīn (f) Altından: 004b/19, 006a/08, 008a/04.

Behmen-i Zerrīn Özel isim: 008a/04.

Esed-i Zerrīn Özel isim: 006a/08.

zevāl (a) Suç, kabahat, sorumluluk: 023a/20.

z. ol- Kabahat olmak: 023a/20.

zevḳ (a) Hoşa giden veya çekici bir şeyin elde edilmesinden, düşünülmesinden doğan hoş duygu, haz, eğlence: 027a/04, 027a/08, 016a/01, 027a/09.

z. şafāya başla- Hoşlanmak, keyif almak: 016a/01.

zīkr (a) Anma, anılma: 006a/07, 006a/08.

z. ol- Anılmak: 006a/07, 006a/08.

zīr (f) Alt, aşağı: 023a/17.

zīr ü zeber (f) Alt üst: 023a/17.

zīr ü zeber ol- Alt üst olmak: 023a/17.

zīrā (f) Çünkü, zira: 001b/10, 002b/15, 003b/07, 007a/09, 007b/10, 008a/12, 008a/15, 008b/01, 008b/04, 009b/02, 011b/09, 012a/10, 012a/12, 013b/17, 013b/19, 014b/16, 015a/16, 015a/18, 015b/14, 016b/16, 017b/07, 018a/10, 020a/19, 020b/04, 021b/06, 026b/10, 006a/15, 0006b/08, 006a/11.

ziyāde (a) Fazla, çok, aşırı; artma: 002b/15, 004b/17, 004b/20, 005b/12, 010a/15, 010b/01, 011b/10, 013b/06, 014a/19, 015b/20, 016b/10, 017a/14, 018b/20, 020b/13, 022b/11, 022b/13, 025a/13, 023b/04, 006b/10, 010a/08, 026b/20, 025a/01.

ziyāfet (a) Şölen, özel yemek: 012a/05, 012a/05, 022b/07, 009a/18, 017b/14, 021a/15, 005b/15, 007a/19, 016a/02, 017a/08.

ż. eyle- Ziyafet vermek: 012a/05.

ż. it- Ziyafet vermek: 005b/15, 007a/19, 016a/02, 017a/08.

ziyān (f) Zarar: 005b/03, 018b/06.

z. gör- Zarar görmek: 005b/03, 018b/06.

ziyāret (a) Birini ya da bir yeri görmeye gitme, görüşme: 011b/15, 017a/14, 017b/09.

zor (f) Zorlama, güç, kuvvet: 004a/18, 014a/10, 025b/15, 024b/23, 025a/02, 024a/07, 024a/08.

z. it- Zorlamak: 004a/18, 014a/10, 025b/15, 024b/23, 025a/02, 024a/07, 024a/08.

zuhūr (a) Ortaya çıkma: 007b/03, 007b/05, 012a/3, 013a/04, 015b/08, 016b/04, 018b/21, 021a/01, 021a/15.

z. eyle- Ortaya çıkmak: 015b/08, 018b/21.

z. it- Ortaya çıkmak: 007b/03, 007b/05, 012a/3, 013a/04, 016b/04, 021a/01.

zulm (a) Haksızlık, eziyet, zulüm: 003a/19, 016b/17, 018a/23.

z. it- Eziyet etmek: 003a/19.

zulümāt (a) Karanlıklar: 009a/08.

zu‘m (a) Zannetme,öyle kabul etme 012a/14

SONUÇ

Hamzanâme'nin 32.cildi üzerinde yapılan bu çalışmada, metnin, transkripsiyonlu çevirisi yapıldıktan sonra Eski Anadolu Türkçesi'nin fonetik ve morfolojik özelliklerini taşıdığı görüldü. Eserde varlığını gördüğümüz Eski Anadolu Türkçesi dil özellikleri mümkün olduğunca korunarak çalışmaya yön verildi.

Metin, harekesiz ve noktalama işaretsiz yazılmıştır. Metinde oldukça uzun cümleler tespit edildi. Okurken de kolaylık olması için noktalama işaretleri konulma yoluna gidildi .

Metinde yer alan tüm sözcükler , indeks programıyla alfabetik olarak sıralanıp her kelimenin hangi sayfa ve satırda olduğu belirtildi. Metindeki kelimelerin tamamının yansıtıldığı sözlük çalışması ile kelimelerin hangi dile ait olduğu ve metnin içindeki manaları gösterilmiştir. Bu ciltte bulunan Arapça, Farsça ve diğer dillerden olan sözcükler ile Anadolu ağında kullanılan sözcükler tespit edilmiş olup bunlardan bazılarının kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Metinde yırtık ve eksik nüsha bulunmamaktadır. İncelediğimiz eserde ikili imla kullanıldığı tespit edilerek , bunların hangi kelimeler olduğu belirtilmiştir.

Hamza-nâme'nin 32. cildinde çok sayıda şahsın yer aldığını ve olayların farklı mekan ve coğrafyalarda geçtiğini görmekteyiz. Metinde yaşanan ya da rivayet edilen çok çeşitli olaylar yer almaktadır. Bu yüzden metinde oldukça geniş bir coğrafya söz konusudur.

Bu çalışmada Hamzanâme'nin ne kadar değerli bir Eski Anadolu Türkçesi mensur eseri olduğu ortaya çıkarılmaya çalışılmış olup bu dönem üzerinde araştırma yapacaklara yol gösterici olacağı umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Ömer Asım. (2007). *Deyimler Sözlüğü*, TDK Yayınları.
- Albayrak, N. (1997). Hamza-nâme Maddesi. *İslâm Ansiklopedisi*. C 15. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.
- Devellioğlu, F. (2010). *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yay.
- Dilçin, C. (2009). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.
- Kanar, M. (2011). *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*. İstanbul: Say Yay.
- Kocatürk, V. M. (1970). *Büyük Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Edebiyat Kitabevi.
- Redhouse, J. W. (2016). *Müntahabât-ı Lügât-i Osmâniyye*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.
- Sami, Ş. (2004). *Kamus-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yay.
- Türkçe Sözlük. (2005). Ankara: TDK Yay.
- Türk Dil Kurumu. (2009). *Tarama Sözlüğü I-VIII*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.
- Uçman, A. (1981). Hamza-nâme . *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. C 4. İstanbul: Dergâh Yay.
- Yelten, M. (2014). Hamza-nâme'nin Nesir Üslûbu. [*Electronic Version*] *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 9/9: 17-30 (5 Mayıs 2017).
- Yelten, M. (2013). Hamza-nâme'nin Yeni Ciltleri ve Okunma Mekânları. [*Electronic Version*] *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 8/9: 151-165 (20 Haziran 2017).

ÖZ GEÇMİŞ

ADI SOYADI :ESRA AYDOĞAN
TELEFON :05447833798
E MAİL :esraercapa@hotmail.com
DOĞUM TARİHİ :01/10/1980
DOĞUM YERİ :ERZİNCAN/ Kemaliye

ÖĞRENİM BİLGİLERİ:

LİSE	ŞEHREMİNİ ANADOLU LİSESİ	TÜRKÇE-MATEMATİK	1998
LİSANS	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	Türk Dili ve Edebiyatı	2004
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	Türk Dili ve Edebiyatı	2007

İŞ DENEYİMLERİ:

GÖKKUŞAĞI KOEJİ -IB EDEBİYAT ÖĞRETMENİ -2014/2016
ASIR ANADOLU LİSESİ -MÜDÜR -2011/2012
AREL KOLEJİ -ÖĞRETMEN -2008/2009
MAVİGÜN KOLEJİ -ÖĞRETMEN -2007/2008
FATİH DERSANESİ -ÖĞRETMEN (ZÜMRE SORUMLUSU) 2004/2006
FEN EĞİTİM DERSANESİ-ÖĞRETMEN -2006/2007
OKYANUS YAYINCILIK -YAZAR -2005/2011
HOCALARA GELDİK -YAZAR -2018

KATILDIĞI KURS-SEMİNER VE ALDIĞI BELGELER:

YILDIK TEKNİK ÜNİVERSİTESİ(TÖMER):Yabancılar Türkçe Öğretimi Sertifika Programı

IB PROFESSIONAL DEVELOPMENT :Developing Leaders in International Education

YILDIZ-SEM :Yaratıcı Yazarlık

BEŞİKTAŞ HALK EĞİTİM MERKEZİ :Halk Oyunları Yöre Eğitimliği Sertifika Programı

MOTİF HALK OYUNLARI G.S.K. :Halk Oyunları

BİLGİSAYAR BİLGİSİ:

WORD-EXCELL-POWER POINT
(BİLGİSAYAR İŞLETMENLİĞİ SERTİFİKASI BULUNMAKTA)

YABANCI DİL:

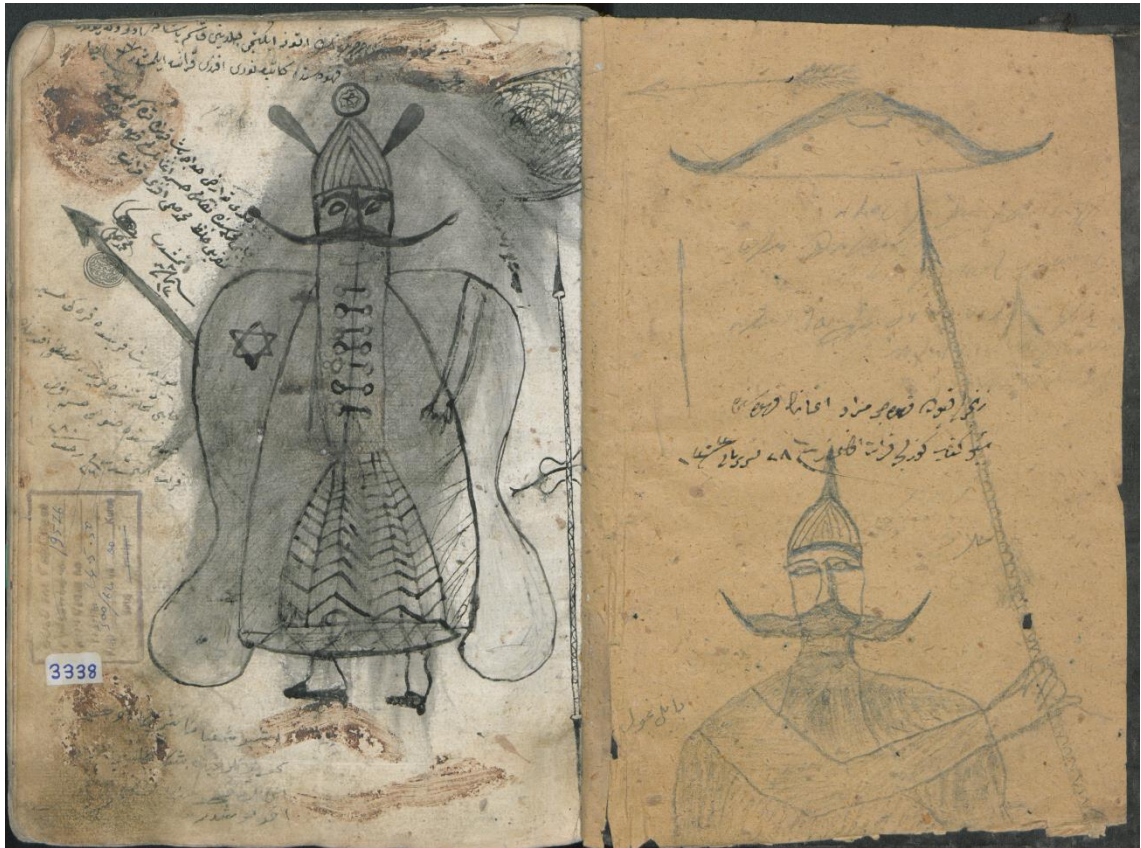
ORTA DÜZEY İNGİLİZCE
(İNGİLİZCE SERTİFİKASI BULUNMAKTA)

İLGİ ALANLARI:

HALK OYUNLARI-FOLKLOR-PİSKOLOJİ-SAĞLIK

TIPKIBASIM

3338

کلسون در کده شاهله کوچک اوغلو فلیرز ایتدی دولتم آنا اجاتن ایله بن واروب
ایله هفتد کلیم دیو کده شاه نوق اوغلو دردی بختک ایتدی تو وارسون شهزاده
آناغا لیدر اشته هوامیه سؤوال بیرون دی شاه دویوب هوامیه بقون نه درین
اجازت ویریم می دیو کده هواجه ایتدی شاهم شهزاده بوکا غلبه ایدر اتا بلیم منکر کلان
جواب ویر بلوری دکده شاه ایتدی هواجه چی کلیم ایدر ایدر مدح ده کلوری دکده
هواجه دی کلیم کلسه چی بویه ایشه راضی اولمز طوتار ایتکره تسلیم ایدر ویردی
شاه ایتدی هله شول نابکارک هفتد کلسون دیوب فلیرزه اجازت ویردی فلیرز
هکان رهشینی میدان سوروب کریمه سلام ویردی کرب علیک الموب کوردی بر تاز
دی قانی مسیح و چوهر با سار کوب الفول غرق اولش کرب ایتدی بمسین یکدم
بویه کچ دی قانی بتم و سقم ایتدی میدان کیم سین دکده فلیرز بی نابکار
بن شاهله کوچک اوغلو اشته سنله وصفنی ایتدی کلسه کلیمه سکا مقداری
بلوریم دهگان عرضینه رنده ایتدی وار قیزی کتور بکا تسلیم ایله دکام اوب سنی
تام شاهدن برها ایدریم دیوب کرب بو سوزون غضبه کلیم بقه نابکار یان اوغلو
بن سنک با بانه چی سرور اتم دکل سکا دیوب از غشوب جنبه بشیلر بر نیجه
حمله خطا چکر اردن اما کرب فلیرز کوروب تحب ایلدی زرا فلیرز زیاده
چایچی و بهار در ایدر بولر فصل نیره ایله جنگ ایدر بر بر نیجه قلم بولدی
انز اول کورز لیرانه ایدر بین ایتلا نی ایاچه شک ایتدی راوی ایدر
کس بوهرینده زیاده نیرکان قوللور ایدر چون نیره و کورز ایله کرب
غلبه ایدر مدح هکان نیرکان دست اووب براوی ایدر کرب سبر قشور

چوردن

ویردنه اوق سپردن کتار ایدر اوتنه جانیه کچیک بر طاشه راست کلوب ایتدی
صاحب ایتا کریمه بومروغنه راست کلوب صول ایل طومندن قاری سرور ایل
صا به بر برکن براوی ایتدی اوتنه راست کلوب رهشینی هلاک ایلدی
کرب یغلقده فلیرز دال تیغ اولوب اوزینه سوروب دیو کده ایشین بتوره بولر
کربله قفارا لری فلیرزی تیر باران ایدر رهشینی دوشور دیو کربیه طورا فوب
قالقجه کا بوسته طرفدن توزلر قوبوی بولر شاهله عسکری کلری قیاس
ایدر حیا نلر تون قطع امید ایلدی ایتا کریمه قفارا لرنون بر قایع کشی
قیشو وار دیو کور و دیو کور برین دستلر بولرک هوش کلیم کور سرور کچ
هکلر کلوب ایشیدر کرب دیوب کربله باشنه کلان احوالی و زهدار اولدوغون
بلور دیو سرور زاده غنیم کلوب بوک دکش سوروب هکان کتدی شاه
عسکرینه اوردی بولک بولک ایدر قیرغه بشیلر سکن بیلک کزیه عسکر
دی کتدی و لرنی اوزوب کفاره شویله اوردی لرنی کیم قریار لری آسمانه جقدی
کفا عسکری کرب اونیوب بولرک کینه دوشیلر انا عین رستم جنگ
ایدر لک کربله اولونقی بیله کلری کرب ایله کورشد و لک کرب ایما هجقران زاده
کچیک کلیم کلوب بشد بکر دیو دعا ایلدی انون بولر سکر بیلک عسکر ایل
اول طاقه اوقه ویردی ایلر ایلر برین دستلر ایلر بارکا هله کربله بارکا ای ایتنه
قوردی ایشامه یقین اولغله اولکجه ارام ایدر کربله زهنه تیار ایدر
ایر سنی شاه بر نامه بازوب عسکر رستم کونوردی چون نامه سرور زاده
کلری اچوب اوقی دغشکه ایما هجقران زاده کرب بو کچیک کلیم کلیم ایدر

برینله قزین قاپوب ویرینه اوغلو قتل ایدر چی بو نیجه ادم هلاک ایلدی
بکا کلوب شکایت ایلدی بیک خبر کونده دیوب ویرسینی قزینی با سانه صوفی
کچیم دیم نامه جاک آتیش هجا هجقران بونده اولسه بویه ایشه راضی اولور
ایدی نامه من و صولون قزینی با سانه تسلیم ایلسون بیزده دیلا سیم کلیم
اکر سنه اکا ایدر ایتدی ایدر سله سکن هفتد کلیم دیمش
صا هجقران زاده کرب بقون نه در سینی دیلاور شاهله جوق کیم کل شول
قزین قزین ایدر سینی زرا قورقاریز که هدی ایتدی دودن بیر ستم
کله دیوب کرب ایلدی ای دیلاور جوقه صا هجقران نور قاردی بیچون
کلر ایتدی ایتدی بویه کوندر بویه حرب تلال ایدر زهدار اولو
اولویم احتیاد ایتدی سرور ایتدی صولونک فکر ایدر سینی کنه وار
صا غلقله بن بونده کله ویر نیجه قیز ویریم بوکون بو قدر امداد ایلدی
لطفان دایم اولسون بتم ایچون سینه بر ستم کلسی دیوب عسکرین رستم
کوردی کربله ایتباری انده کتل بو قدرده کیش بولر کور کورده کرب
دوشمن ایچنه بر ایلر کتیه ده قی عا کلر نیجه ایتسون کلس وار دی
ما قیت تا و یله قالد اچیه بو یوزدن جواب ویردنه وارا اول عادل
شاهه سوبله جوقه حن ایله دو ستم دیو ایتدی ایدر با کرب کرب حن
سر عسکر زاده سی دکلید رشیدی قتل ایتدی استر ویر ادمک اوزینه
بو قدر عسکر فرادان ایله کلکن هر دی ندر بولر جمله سلیماندر صا هجقران
کلر کرب نیجه دیلرله ایله سینی دیوب جواب ویردی ایل شاهه کلوب جواب

نامه

نامه ویردنه شاه اوقیوب قزین قزین ایدر حواکنک بوزینه با قادی شول اوغلو کت
سوزینه تیر سینی دیدی هواجه ایتدی شاهم تسلیم سوزم طومر سینی اول
دیلاور لیت سوز لری جمله بر نوه در بو خصوصه تم ایلدین بولرک مسلمان ایدر
بکلمدر بن سینه ویریم حزه کلر کله دعا کور و بن قارشم دینسه کز کوزل
اولور دی معلوم اولدکم بو سبب ایله سینه بر عظیم زحمت کورنور نهایت انجام
بک فنا اولور دیو هواجنله سوزی شاهله کربله کلیم با قداک
بختک ایتدی بری شاهم بو هواجه خیر سولیمز بولر بو نیجه ادم قتل ایدر
ایدی بتم بولر کیم بوورک هواجه بزدان بر سستله مهان اولور دیوب شاهی
اضلال ایدر بارین جنکدر دیو نوا ایتدی بر دی اول جمله فلیرز ایتدی دولتم
ایا بو خصوصه سوز هواجه بختکدر بتم کبی و غاون وارن نیه الم جکر سیات
گفتکله یارین اول عرب زاده لری بکلیم کوریم دیوب لاف کزاف ایدر
شاه دیو حن ایدر کوریم اوغلم سنی دیوب خلعت کوردی ایتدی اول قده
سوزار اولوب میدان ایلدیه فلیرز ات سوروب میدان کوریم نقره اوروب ابر
طلب ایلدی برین عسکرین رستم کوردی اکا مقابل اولوب جنگه بشیلر عسکرین رستم
کوردی فلیرز اچی قوتلوا ایتا کبر نون میدان سفر کیم دیو ایلیم شاهی اولور و غن
عسکرین رستمی غضبه کتوروب غضبله بر نیره اوردی فلیرز سبر ویر نیجه قتل
بو کول سبر سینه قیاندی فلیرزهای دیوب ایت صفر بینه یا تدی ایتا ع
بن رستم زور ایدر نیجه سبرین بند لرن قیروب تبضه سبر ایلر قلوب جه
حلقه لرن زمینه صا جردی ایتا جوورینه بر ضرر اولدی عسکرین رستم میدان
باشنه جقدی ایتا نوشتر و انک عفا باشندن کیدوب الم چکلرک بشلک
چون فلیرز بو قضای صا وری ایتا و یله قایدیکه کوز لری دنیای کورمه دت

قاری های با کاردیوب همان الیمکاه اوروب هانرا و آنچه کرب بوعلینت نیشک
یلوب برتره جیمقوب هان قین سرور اول تا بکارک تیری منع اولماز دیریک
برون عمرین رستم میدان باشنه ابریشوب نیزه سین سلکوب فلبرزک سیر
قرلنوب تکرکک بی بو وارلنوب کدی فلبرز اول الم ایله تبرکانه خاطر ایوب
همان ایچ قبضه دن بر اوق کشاد و بروری عمرین رستم سیر و برقیه او قدور
سیر طغونوب دیر سکنه وارقیه یاروب عمرین رستم غضبه کلوب دال
منع اولوب اوزرینه وار دیکه ایشان بتوره هر یزاده بر اوق دمی شریله
اندیکه سرور زاده نیک آتله سنه اوروب اتدر عمرین رستم ایله
برابر یقلوب عمرین رستم دورا نوب قانقه هم دیرکن جمله کار بر اوق دمی
توی سرورک قضا دارلری ای کوروب فلبرزک اوزرینه نیر ماران ایلدیلر
وروشین اوروب فلبرز رهش ایله یقلخه نوغتروان اول هانک
کوروب عسکر قومان ایلدی بو قدر عسکر کتاف وراوغوردن بور یوب فلبرز
اندیکه دیر بریدن عمرین رستم دمی سوار اولوب ایکی عسکر برینه قاریشوب
چنکه دور دیر عمرین رستم زحمت باقیوب چوق کافر قتل ایلیک کنی غایت
زبون ایلیک اسدم عسکر اولطاشه جقوب چنکه دور دیر برده ای کور دیر
صواظ فرزندن طون لر بلور دی عسکر اسلام ای کوروب شاه امداد کلریک
دیو زیاده کدر اندیلر شاه و حکمت دمی اول توی کوروب بقین کلدک
قرق عسکر هراولری قرق بلک عسکر یله بر تازه جوان باشی علمه بر ابر
اوطن کمری بری ایشین تدجکر زدن جبهه لر عرق اولش اومز ونوه بر
جیایب دسته جوب کجه تازه اتا زیاده هیبت و عظمت صناعی دیلور
مکر بوکلون ملک بهمنی فرزند و جوده کلان بهرام کیمبر ایلیک کوهیلر طرزنده

بوده

بوده کرب ققسه سین طوب بدم صاحبقرانک سر عسکر زاده سید اولماز رسد
دیوب نیز قرق بیله عسکر جمع ایوب بقشدی کور دیکه اسلام عسکر ی زبولت
اولمش همان بیلک کشیدر یوب عسکر قومان ایلیک همان کدی حمزه واری نصره
اوروب بهم بهرام کیمبر حکم نوشه هرن صاحبقران دیوب عسکر کفاره طلیع قریب
قضا و بر دی فلبرز بهرام ایکن الی بر قلیب اوروب زحمتین هلاک ایلیک بقلاشم
قضا دارلری قایوب جقار و لیر اتا بهرام کیمبر جوق کافر ضربه سور دی نوغتروان
فلبرز کوروب بونی نیم اندی وی اندیلر شاه بهرام کیمبر ایلیک دسته جوب
قوللور نور اوکله کلنه برده جوب اوروب هلاک ایدر بر دی اوربفه حاجت
قوماز دیر ایله حواجه ایلیک شاه انسته سکا دیکم بو ایلیک همان باش قور تاروق
قیدن اولم و دی حکمت قانق قیدن اولی اتا بهرام کیمبر کور اجدیر یوب عسکر
ایرشوی علم و علملری اقلاروب طوغ و سسقا قری بریشان ایلیک شاه
و حکمت اولط کوروب جان باشلرینه کچر یوب شاه طورسون قالم
بوخسه بوغازی آله و بربرز دیر شاه قی حواجه دیر مکر حواجه رهش
حاضر لوب سوار اولوب فرار ایشدی حکمت شاه حواجه تا جفن ر یوب
همان حکمتک یوب بر طرفی طوب فرار ایلیک شاه نور دی حکمت کدی بر قلع
مقرنلر یله اوله یوب فلبرز دمی بر رخنه صاوب برکنه اولوب کتدی لیر
اتا بهرام کیمبر کلدک و ن اولاد حمزه اولدوغون کرب کوروب غیرت ایوب
بر لینه بر اوق الوت حکم کیمبر شاهلک قاجد ایلیک کوروب قوریم سنی
ناکار صانع قورونل سین دیوب نوغتروانک ارونه و دشمن کفاری قیغ و
بردر بنده شاهین اوکن الوت نصر اوروب نر به چارسین دیوب بالینی
منع اوزرینه سور دیکه هلاک اید شاه دمی شاشدوغون غداره سبب

بشدیلر بلک معقول سزیکه ایم برینه جوب رضایکی استمدش و سمن مدیت کوسش
کرب بی جیب و نسب صاچی بهار داماد ایلیک کیمبر همان دولتی دکلیدر ویدیلر
حارث دمی راغنی اولوب هرا بالی دوزخ بیله قدر تو قبیله سینه قانق بی عساده
یقینی کلکله نوله خبر اولدی بو ندره قطعاً استمال ایوب کوروب قوندر دیلر
ایرشوی کون حارث هرا با سنی تورق کور شدیلر عظم دوتون ایوب عقد شکاف
ایلدیلر مع کرکله جوب بر مراد اولدیلر انسته کز بله بو قیزدن بر قیزی اولور غایت
کوزل اولدیندن جنسایر قایوب کورر کلکله دکر اولور چونکه صباغ اولدی
وبرده اوغلو اولور ارنه اسله ذوق قیاده لر کلکله دکر اولور انسته کرب ایلیک
غسل برینه کوروش کلوب بولم کیمبر و عمرین رستم المیرین و تان انا منی حارث
بیله ایلیک ایوب حارث کیمبر داماد قانق خلعت کیمبر ایلیک حارث کیمبر
بشدیلر اتا حمزه و احوالی دویار سه نه جوب و بهرام دیوب حوق ایلیک زرا حمت بو
اصل ایشله راضی اولدینق نیلور لرایک بو طردی شاه نوغتروان کیمبر و رحیم
عسکرین ابریلوب باشه بر قانق اولم ایله حواجه بولدی بر جایه کجای کتدی لیر اتا
حکمت شای جوق ارادی بوله دیک فلبرز یانته الوت زحمت بهرام ایلیک مدینه یقین
وارنجه فلبرز تحته کور و هم زرا شاه نایدی اولدی حواجه ده بونوه بوق ایلیک دیوب
بوتکر ایله فلبرز بنا غوب ایلیک ای شهزاده انسته اتان شاه کرب ایلیک شاه صباغ
اولدی شید کیمبر سندن عسکر تحته و سلطنته لایق سن کورور کیمبر بو قدر
ایلیک ذمتمند دیوب فلبرز از دوروب و روی بیازدی هر هره بر دیار کجایک و بر سینی
سنه دیر ایلیک شای اولور سن مادا کله سنه بویه کوروت وار دهم به بیله قرشو
طورسون اتا بهرام کیمبر بر کشته چون به باشم یاری دیرسلک حوق ایلیک کیمبر
دوشه قانقه بو بر دیلر ایلیک سنه بویه جنگ ایزدک بهار اولوب ناموشان

کون
کله
کله

کجایک کیمبر حوله ایلیک کرب منع ایوب و برینه اوروب شاه کدی اتدن آنجه بر زحم
بشدیلر اجدی حواجه اولطای کوروب کلوب ایر عسکر کیمبر اتدن شاه ایلیک
اتمه اولم حارثون زمان کورسون دیوب کرب کیمبره و دندر دی کیمبره شای
کربیه اولور ملک استمری حواجه بیخوب کیمبره و دندی حواجه کرب
دعا ایلیک کرب کیمبره و دندر کیمبر کیمبر قرشو لیوب دعا ایوب سرور
کوزل و منق ایشدی کیمبر دیوب انون جمله شاهلک مالین ضبط ایلدیلر اتا
بو طرفدن حارث ایله عامم بو حاق کوروب های نا کار کیمبره دیر اقلیم
شاهین بو دیوب برکنه ایلدیلر ایلیک بو نا کار کیمبر بلک هفتون کلور سه شاه
حمت کلور اولون حمت به نکایت اتمک لایم ایلیک فساد سبب اولدی عاف
خطا ایلیک دیوب بونوه قوب و شاه کرب ایله هلاک اولدی قیاس ایوب بو نا کار
کیمبر کورور سه هیچ امان و بر قتل ایدر دیوب بر طرفی طوب کتدی لیر برین بهرام
کیمبر زیاده قظیم دیوب ایلیک ای شهزاده کیمبره بر خاطر به رعایت ایوب اولدیه
کلک کیمبر سز دن ناز ایدر کیمبر شادانه یونوق قانق بابام و بلا ننه وارلم ایده
دوتون ایوب ایله اتخار ایله بر مراد اولم دیر بوندره تولد دیوب بی عاده کتدی لیر
برکون بی عاده کلوب عار لیر استمال ایوب قوندر دیلر صباغ ایوب جمله
باونی عاده با نو یانته الوت جازیه لر حمتنم مقام اولدیلر بولم شاوره ایوب
عاده با نو اغترن جمله با نونله بابا سنه بر نامه باز دیلر ایلیک لطف ایوب
قرنی سن صباغ کله او علم کیمبره و بر سن کیمبر اولور هم قدر اب کیمبره بر
سلطان عاربان اراورد و حکم چلد وار بونوه قیز کیمبر نصیب ایلیک سنکده
رضان بولدی سنکده دیوب کور دیر ایلیک واروب حارثه نام و بر دی حارث
او صوب عسکر صاعق اولدیه قیاس سنکله اولور لیر دعوت ایدر بوندره جمله می

ایلیک

صاحب اولورسون حمزه جو جوق ایدی بايان کونوردی سینه وهنده کونوردی نام شان
صاحب اولور سینه سرفراز اولورسون و یوب فلهرزی تحت سلطنت سودا سینه در شوق
فلهرزی کوی کوی تحت سودا سینه و یوب عسکرینه بو اولور عرض ایلدی و افر و عدل
ایوب اولوقه لرینه تر قیلیم ایلدی چون بولدر ما نه یقین کلوب فلهرزی هر مزه بر نامه
کونوره ووب نامه هر مزه کلکله او قوروی دیمکله نکه فلهرز جوان ایچتم سینه بول
قریزا شیم هر مزه تا جدار سینی انام شاه جنگله کرب انده زهدار اولوب نایدی اولور
صافی و محافی نامعلوم صانع کلسه بیله از تی حکومدن تاملش عطا کوروش ایدی
سکاره بر عیالت ویریم واروب صفاده اولورسون زرا بن بز دان بر سنلری کوی
تازوب جمله سینی قیریم کردور دمنش چون هر مزه نامه دن بوجوی او قیوت معلوی
اولوقه زبانه ام جلوب ایدی حال شکل اولور دیوب نیز حال دولتی جمع ایدوب
خواجه اولوغوسینا و شی و اکتکل اوغلو اکتکلان و جمله بی کوردوج سنا و ره
ایلی قرق بیله عسکر جمع ایدوب حاضر اولدر انون فلهرزه بر نامه یازوب اشام
شاه غائب اولور ایسه کنه برون کلوب و اصل اولور کوی برینه بنی تا مقام قیوب
کوردور و یات دخی ایلمسه سلطنت کما انتقال ایدر قانون قدیم بولیدر دیوب
نامه کونوردی چون نامتک معروف معلوم اولوقه قبول انیموب ایستد ایلک ایل
اولور ایت نیشله اولور دیوب کلوب ملایم صحرایه سینه قونوی کوراد کونوردی
هر مزه قرق بیله عسکر باه طشع جقوب مقابله سینه قونوی الابر بقلیب میدان
چلوی فلهرز ات سوروج میدان کیدوب قول فالدریوب جانان جنگ هر یلیک دکلر دیوب
ایلیک با هر مزه ارا بر دیوب عسکر قوروی نه حاجت سینه کل مدانه دولت
صنا غلام کما غلبه ایلسن سلطنت سینه اولسون کورن سنا غالب اولور سیم دولت
نمرد دیوبله هر مزه کورن عمار ایدوب عبرت ایله میدان کیر جلت اولور خواجه زاده

سپادنی

سپادنی و یوب کونوردی سینه ناسبت دیدله هر مزه قرق بیله سکن کورمان ایلک اوله کم خوف
اله کوره بولیک اکر جنگ ایچنده هلاک اولور سه انام شاهه جواب بر سیک دخی اشام
اولور بیدک اول قرق بیله عسکر بر اوغور دن فلهرزه اوز بر نه هجوم ایلدی فلهرزه
عسکرینه یوب بوجوب اما فلهرزه عسکر فلهرز تو تنه هر مزه بن عسکرین بوزوب
نیزم ایدوب هر مزه قلعه قاصوب قبولین حکم سید ایدوب بوج بار اولر اوزره جنگ
قیوب قلعه حفظ ایلدی اما فلهرز سیزت بوزنه جلوب اصل کوز ایدوب بوج بوزوش
ایدوب قویبه اریضوب کورن ایله قوی دو کله بشدی هر مزه جرد بر دیوب هر مزه
اله دوشوب رجالیه حشا و ره به بشدی ایدوب شیزم ایلک قرشو دور لری هلاک
اصفهان وارده لم ایزه بر حکم تبارک کوروب هفتدن کله لم نیز ایزر بوزنه قما قلی ایدوب
دولت هر مزه معقول کوروب هان بزاز حزینه فالدریوب آرد قیودن اصفهان راهی
اولدی بولر کملک برون فلهرز مدانه کدوب قرشو طوزنری قلی ایدوب جبر مدایت
رهانی کدودن بیعت ایدوب و کجوب با باسی آخنده قرار ایدوب جنگ اغوسینه
سکه دخی قوی نامه قازیردی اطراف آکنا نه نامه لر بر کده ایدوب بیسته دعوت
ایلیک ایلر ده کلوب بیعت ایلک بولر فلهرز دخی بر تاج بوزام ایله بر کون اصفهان
ایرشدی اصفهان نه بیعت و بی شاه اونور دیوب قبا شیزم ایلک کله صافیه
اوتد بینه و بی شاه اسلحه کشدی سینه و بی شاهه خیر و بر دیکم فلهرز کجه کجوب
هر مزه قیوت ایلک مراد ایلش هر مزه دوز ایدوب بوز کیش دویدر بینه و بی شاهه
صوش کوی دیوب استقبال ایدوب هر مزه کوروب سوزا نه بر سیک ماله کوروب
عظیم ضیا قلم ایدوب کیهنت احوالی سوال ایلدی هر مزه کورون با شنه کلان
و شاهه فی الحول بیام ایلک فلهرز جنگ اغوسینه تحت سودا سینه و دوشوب
اوزرجه کلک بزده غافل بولدی مقاومت ایدوب کوروب بینه و بی شاهه

نفسیاً نقل ایلدی بینه و بی شاه ایتدی سوار ایتدی اکا سلطنت روشم دیوب هر مزه
شکی ایلدی هله کورم بجه اولور اکر حرکت ایدر سه بزوه شاه بن بز دی ایله
اروبیل شاهی بهرام چون بهرام رسال ایدر بر لک ایله با بان نظر بودا بجه بر حال
ایله حویله شیزم ویریم چون برین فلهرز کجه کجه ایتدی کور کدوب
ایدرزی اکر هر مزه کجه کجه بجه قتل ایدر شاه طر بودا ایتدی نه بنی قتل
ایدریز بولله جاجی هر مزه قریز ایتدی قتل ایتدی قتل ایتدی قتل ایتدی
اطرافه جا سوسلر کونوردی جبر اولرک هر مزه سوار و اغلو اکتکلان ایله و غازی
مقر بیری یا نه ایلدوب اصفهان کیش قیز فلهرز ایتدی ایشتر زاده کجه سینه
بايان کتختی خط ایلمسه ایتدی که هر مزه صاعده بر دجه سینه سلطنت کورینه
ملک ایدر سینی نیز صافیه قتل ایلدوب ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
چیزه سندن شکی است ایدوب سلطنت و عواسنی ایتدی کور کور ایدوب
همان حمزه وار به دن هر مزه اله کوروج کایست ایدوب سلطنت
قراغت ایدر سینه حوش و اقر عناد ایدر سه امان بر سینه قتل ایدوب
شیزم ایتدی اولورسون دیوب فلهرزه دست و مغرور ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
ایدی ایتدی سینی بر نامه باز نه بینه و بی شاه کلوب بیعت ایلسون و هر مزه دخی
کونوردی دیوب کتختی با زوب ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
شاهه کلوب نامه و یوب مغرور معلوم اولوقه جواب یازد که سینه اول
جنگ اغوسینه بولر ایش طونوق کورسون حالنی شاهلقدن دکل ایلک
جاننه بزار اولورسون ایدر بینه سکا تا یو اولور و نه هر مزه و بر بر ز
بلدیکنن قالمه بیدر کلن ایتدی دعوات ایدوب کونوردی ایتدی کلوب نامه فلهرزه
ویرن او قیوب ایتدی قیوب بن ایتدی کور سینه بن ایتدی طومانی بجه اولور

دیوب

دیوب امرا ایلدی حزینه ایدوب بار کاهلر جقار و به شهر دن طشع قوروب عسکر جمع
ایدوب عزم اصفهان ایدوب قیوب ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
سینه و بی شاهه فلهرزه ایتدی سینی کونور دکر ضلع و زبر لر نه ایتدی ایتدی بیز
توکا با کتختی جلوب قیوب میوزمان بهرام چون بهرام کور هر کونور دیوب امداد
ایتدی کور کور و کور نامه کور کور دیوب امداد ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
کجه زاده سینی ایتدی بولک قریز ایتدی قیوت ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
کوروب با نوب همز المشورک بیزه الزمان کوروب با نوب وجوده کتختی چون
بهرام هر مزه نامه سینه او قیوب با شنه کلن احوالی ایتدی غایت ایتدی کلوب
بوز و ایلدوب ایتدی دیوب امرا ایلدی نیز عسکر جمع اولسون بن ایتدی سینه
عالمه فضولتی بجه اولور دیوب ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
شاد اولوب ایتدی سمور چون کله هر مزه غریزه کجه سینه ایتدی ایتدی ایتدی
بر حوضه تبارک کورون نیز ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
نه ایتدی دیوب حکایت ایتدی بهرام ایتدی بقه ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
بویله ایدر دیوب کوروب با نوب ایتدی برادر دوشمنی سمور کور کور ایتدی ایتدی
ایتدی نیز بویله بودا و بونون کجه عسکر سینه و بونون حجاب ایدر ددی بهرام
ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
واروب اکا امداد ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
دی کوروبه با نوب ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
باشی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
بهرام چون بینه با نوب سوزن معقول کوروب هر مزه و بینه و بی شاهه نامه
یازوب ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی

زراعت قلمه مژگم بود و اول او زنده در دیوب الجیه بسات ایدوب کو نوردی الجی
 کلزی هرگز تهنه استدی آتا بنده و بل شاه قومسب عام ایدوب استدی بشتراره
 چون طوغریاب بونه کدره اوتور برنه فلیرن کلون جنک ایدوب آریعاً جن
 اولورسی او زمان یک سن شمردی تدبیکه تمام بوددر زرا برمه عار غره عمز
 و ایدوب دیوب عسکر جمع ایدوب فلیرن کله سنه منتظر اولدیله اوتورن برام جوینی
 و بهمن بزوی هرگز کله سنه منتظر اولدیله نهرزدی الی بلع عسکر ایدوب برکون
 کلوب اصغرانی صحرایه قنوبه کلور بلع اول شاهردن هرزعی استدی سنه اول
 شاه عسکر اعتماد ایدوب کلن الجی قوغدی ایدی فلیرن کلوب سنه اول شاهردن
 تنکات ایدوب فلیرن استی اولوب امر ایدوب بارین چنگدر حاضر اولسونلر
 دیومنادیلر نوا ایدوب اولدیجه کجوب چون صیاح اولدی عالم نورین و اولدی
 منورا اولوب ایدوب عسکر برنورن طوروب ات ذیل کردن لر نه سوار اولوب میدان
 کلوزنه کلوب قرقوبه قرقو اولدیله و مسفر معلوم میدان نظر صالوب طوروبلر
 تا کاه فلیرن چشنه جهوز ایدوب عزم میدان ایدوب براز طریقه جولان ایدوب
 جهن جنک حریریلر ککریوب بلند اواز ایدوب نغمه ایدوب بی بلن بلن
 بلین آگاه اولسون بن شاه هفت کشتور بن نو شروان یا بنده و بل شاه
 بن سکا ایدی دفعه نامه مازدم انام نو شروان کرب انده ضایح اولدی اتمامک
 تحقیر کما انتقال ایدوب جمله کلوب بیعت ایدوب قرنا شم هرزعی شاهلمه
 لایق کور دیله و هرزعی ضولق ایدوب بکا بیعت ایدی عسکر کجوب قرقو
 قیرب جنک ایدوب قلمیه قوری سنه ضرب و ستمه قلمه ایدوب بابا بله تحقیر
 قلمه ضیل ایدوب کما عی اولوب قاجوب سکا صغیرک سنه سکا هر کونوردیم
 کونین بیعت ایدوب کونین بنده هرزعی دی کابو بر میدی ایدی شهری سوانه ایدوب

کونور

سکا نام ایسه شاه قرنا شلر ار سنه کیر میوب قرنا شم هرزعی کما کونور دیوب
 و ران الجیه تسلیم ایدوب سنه خلفت ایدوب سنه کجوب جفا چکری سنه زرا فلیرن
 عیبه قیاس ایسه سنه بیلو سینی سنه و بل شاهلمه بودیم بهاریم بلوانت
 و ایدوب سنه کونوردی ایدوب ایدوب هرزعی کورری ها کورری سنه
 ایدوب سنه ایدوب نام هرزعی و هرزعی الجیه تسلیم ایدوب کونور سنه
 زینشی بهرام جوینی بو جوی ایدوب ایدوب ایدوب ایدوب ایدوب ایدوب
 سوبله هونور نو شروان اولورکی نا معلوم ایدی بوبله نا هوا راه ایدوب
 منا قیام بودی سوزینه او یقین بکناب کلور با با سنه اولدی ایسه دی حوق
 سلطنت هرزعی تا جدار کور بیز هرزعی و بر میوز و ارسون غریبه اوتورسون
 چون بوند گلشن خوش کلر کلسون قرنا شتی هرزعی ایدوب ایدوب
 بار شسینی دیوب بوبله جوب ایدوب الجی کونوردی الجی کلکده اولسون
 زوی اسد اولر مانکه بدیع الزمان و اولقران ثانی صاحبقران
 شیرک زکی ایدوب شیرک زکی ایدوب شیرک زکی ایدوب شیرک زکی ایدوب
 علیه السلام بیله بدیسون حلقه و دیوب کونور سنه قول ایدوب کلن بلوانلرین قبول
 قول ایدوب بو حلقه لرین طاقه سنه دیوب کونور حلقه لرین برینی شیرک
 و برینی شیرک زکیه و زورن نظر قولر سنه طاقه سنه شیرک و شیرک
 اوز بلع عسکر ایدوب سفینه لر کورف قد سنه ایدی قلم مهر دیوب مخالف
 دور کار ایدوب کما بر ایدوب اولوب هرزعی بر جانیه کونور کونور کونور کونور
 ایدوب بدیع الزمان کونور شیرک و شیرک زکی سنه شیرک قرق سفینه
 بر بار کله یوق بدیع الزمان کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 قداوش اوزره ایدی ملاحله ایدی دریا ها ایدوب قایم زمان صیاح اولسونلر
 قنده ایدوب

کونور سنه کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 اعتبار بو حردا ده نله بو کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 بهلولانلردن طغری اصفهان نغمه ایدوب مقابل اولدی و برینه حواله ایدوب کونور
 فلیرن طغری بلع حله سینی سنه ایدوب کونور بر نغمه ایدوب هلاک ایدوب
 اشته بر قاج بهلولانلر هلاک ایدوب کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 جمله سی بردن یور یوب هجوم ایدوب بریدن کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 عسکر برینه قار بلوب قار بلوب بر لک کونور عیاره هوا یه غیبت فحالی قان سنه
 صاچوب با شکر سیلوت کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 قار بلوب آتا فلیرن هرزعی حلی جنک و قونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 قیاموب هرزعی تا جدار دیوب کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 سنه و بل شاه عقیده اولدی حقا قدر همان هرزعی ایدوب کونور کونور کونور کونور
 ددی همان هرزعی ایدوب کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 ایدوب سنه بقایی کلکله ایدوب کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 هرزعی قرقو بلوب کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 عظیم شکایت ایدوب کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 ایدوب کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 و یا شمع بولونه خادیر دیوب بولری حقا کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 عزم ایدوب کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 چون نامه کلور ایدوب کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور کونور
 سینی قرنا شم هرزعی سنه با ننه و ارشی ایدوب کونور کونور کونور کونور کونور

خوف ایدر لر دیوب دور دیلر بیع و هوادیشی اشیدوب تکم واری اندب
دو نوب عتسی عبد الحیدر ایدی ای عتی شمدی تچه اولمق تکمدر دیرک
عبد الحیدر او غلجی سنیلی جهان پولوغ کید لمدی بیع ایدی ای عتی بیع
بونو کله تک کید ایدی چون کلرک بونلرک جنکئی تماشا ایدر کم کوردنه
باز حقه تک ها تو بی عتسی هر بیع صاحب جفتن اتصفا ایدر بزه امداد
ایلسک عتس به بر هذمت عتسی اولور ز خصوصا هتس دن رجا مزه وار
توسب ایدر کعبه اور عتسه اذین الوردی دکن عبد الحیدر بی او غلجی بر اکی
زنگی به غلبه اتمکله شمدی بویله جنک عتسه قاریتوب نیر سینی دری
بیع ایدی ای عتی سن چونکه خوف ایدر سینی کی به کرب الازعه ده طور
اکر بن رحال اولور سم سن سلاشه جفا رسین دری عتسی کوردی اولماز
کیدن بار کا هجر جفا روت فا طرزه یوکلدوب بازرگان قاعده سی بی کلوب
ار بیله کوند بیلر سان قوی بونلرک توروب محشم بازرگانلردن انا
قا فله با شمدی بر کتج سرور اون دورت باشنده ایجن وارا تا دبلواران
لبا سکر توب سائر بیوک کوجک بازرگانلر اک عزت ایدوب انک امرنه
مطلوب بر تاج کتسه لر سئوال ایدر بیلرک او غلجی ایدر بیلر بونلر
ایدر بیلرک سنانه بر اولو مالدار هو اهنک او غلجی در جمله منزل مالی
بونلر دبلر اما هر ام شاهک مقربلردن بر اکی کتسه بونو بولنوب
ایدر بیلر شمدی مراد کمن نذر بیع ایدی مراد بهرام شاهه بولنجن
دیری اول مقرب کلوب بهرام شاهه ایدی با شمدی دریا طرشدن وافر بازرگانلر

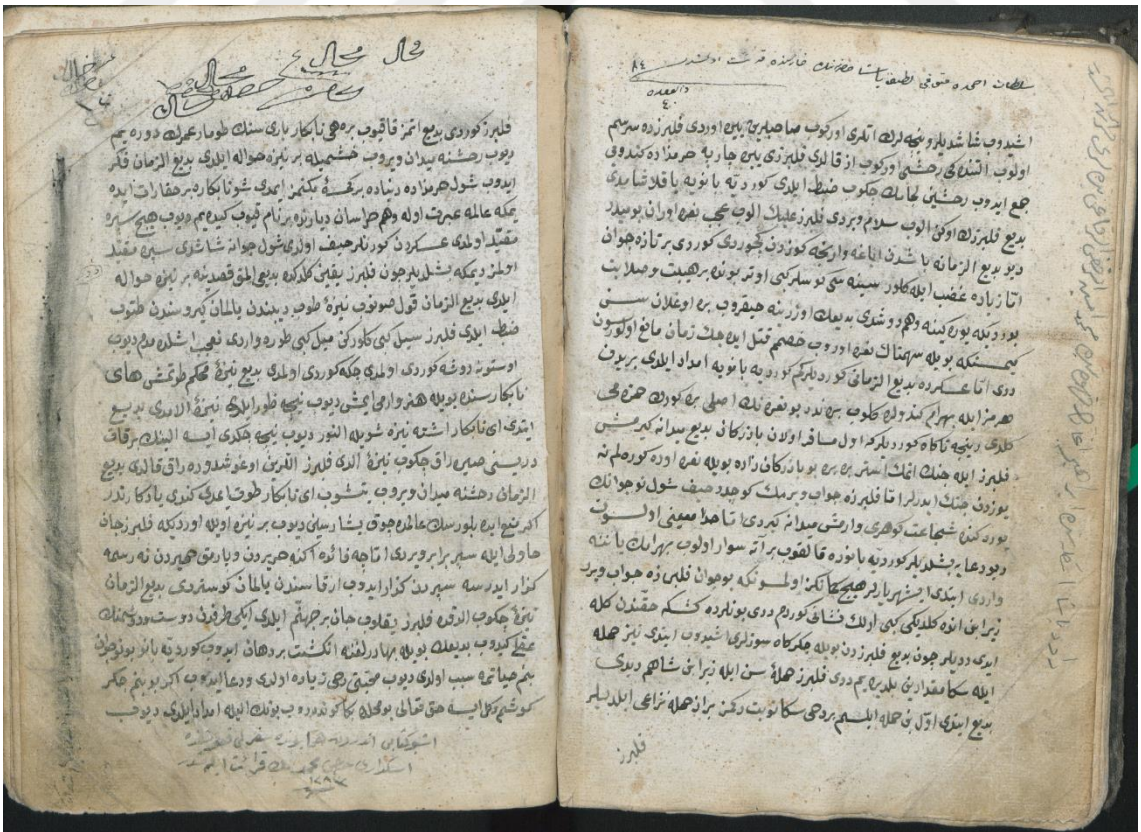
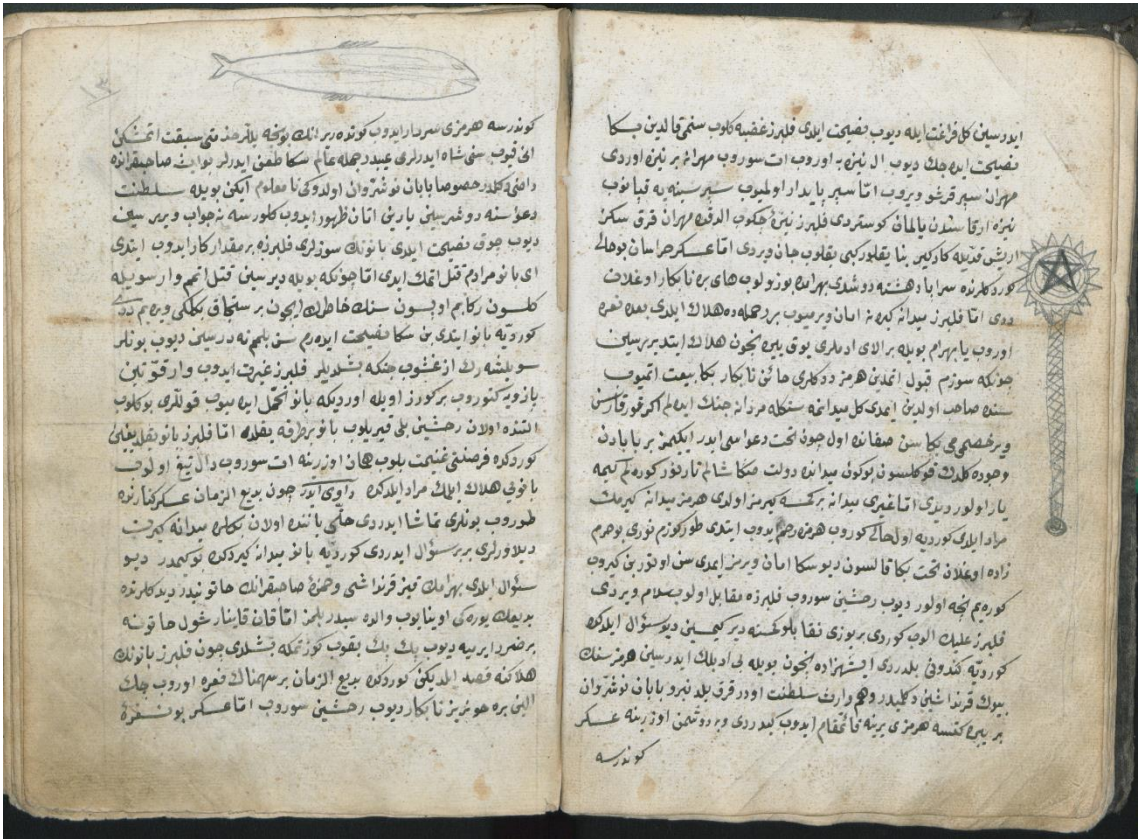
کلری

کلری خانه با شمدی بر نازه جواند بوزنه با قلم نجات صاحب حال انا بر هیت
و صلاحی و اکر خصله هر مان با شه قرا و لود و اوزر نه شاهاندا سدی
وار هله بازرگان طرزی انا اوزر نه هر حواجه لقی دو شمن بازرگان ناسله
کلری انا بر بیلان زاوه اولمق اصفالی واردر سئوال ایدرک هتس سنانه بر
مالدار هو اهنک او غلجی ای عتی با سنی و قات ایدوب وافر مال نذر ایلشی
و اغانو و هیت ایلشکه معمره کعبه اور توبی اشیدوب اذن حجه واروب
صاحبقران اذین الوب کعبه اور عتسه کیدر کتن دریا ده فر تو نیه او غلجی
بانشه اولان قری با کتجه لردن هتس ایدر ایدر بونلرک فر تو نیه او غلجی
ایدوب غلب اولان کیدر دن بر صبر ایه و کتسه معمره کتسه کتسه کتسه نقل شه
فر بهر مال و صیت ایلشی یا شند اولان بیوک و کجولک حواجه لر جو ایلک امرنه
سفر قرا ایدر بر جمله منزل مالی بونلرک با شمدی بوجواند ایدر بیع الزمان بیلر
ایمش خصوصین جادرنه واریم کوردیم عتی فصیح کلام وافر رعایت ایدر
سینره ناسلر اشیدوب کلشی سینه بو نشین استر لر امر کتن نذر ایدر
بهرام جو بیی اجازت و یروب کلسون کوره لم مرادی نذر ایدر ایدر بیع الزمان
واروب بیوروی شاهن سبزی استر دیلر بیع الزمان دمی عتسی عتس
الچیک و سائر کلرین الوب کلوب بهرامله بازرگانله کیر و سلام بوردی و دعا ایدر
دیوان بهرام نظر صوب همز و سیماوشن حواجه و کتکان تحت اوزر نه او غلجی
صول قلدو بوزنه نقاب کوردنه بانو او توش چون بیع ایدر بیلرک هتس
فرور اهل دیوان بیع الزمانی کوروب بر نازه جوان انا کوردنه بانو بیع الزمان
کوردنه بوره کی انا یوب قانی قانیاری و کتجه جوهری برقی ایدرک های بو بنم
صدوقه قیوب دریا به بر ایدر غلجی کتس دیوب از قالدیکه اوزر نه ایلوب

صاریله کتسه ندوب جمع ایدوب هله کوردنه انا ای نیه وار ایدر یوب نقاب اشدن تماشا
ایدر دی و اوی کیدر کوردنه بیع صدوقه قیوب دریا به بر اقدره براز جوهره قیوب
هتس تک با زو بندیشی دمی با زو سنه مطلوب بر تکر با زوب صدوقه قیوب هر کیم
بو صدوقه بولور سه بر اولو سئلدر او بسله سینی نامی بد بحدد دیو ا قیوب
ای اشدن اول سیدن اوی بد بحدد دیو کلرینه بو بنم او غلجی دیوب انا حواجه
عبداه او غلجی و یا شند عبد الحیدر نام عتسی واروب نشو سینه دو شوب انا بیع
الزمان انا کتس کوردنه انا عتسی اصلد بیع بکزه مز و سیر فی دمی بکزه مز
کوردنه بانم بنم کورکا اولون کتس نذر ایدر کتسه اهل حواجه عبداه بونی دریا به
بولوب کتس دیوب هتس سئلدر اول زرا بو نزه هتس کتس سنی بو قدر دیوب جانی
قلبه قادری بهرام نقوب کوردی بونلر زاده محشم و تکلف کتس در عظیم
صد با لردله کلر رعایت ایدوب بیک کور ستروب ستری شربلر بر دبلر اذن
بهرام ایدی کتس کلوب کتس کتس بونو کله دن مراد کتن نذر دیوب سئوال ایدر
بیع الزمان فصیح ناسله هتس بوری و قات ایدوب و صیتی برینه کتس رماست
ایچون صیه کیدر کتس مخالف روزکا رایله کتس بوزار ایدر کتس تقریر ایدر کتس
و سینه ایدر کتس اشیدوب زیارت کلرک و بو بلا دمی تماشا ایدر لم اذن کتس لم
دمی بهرام هتس کلر کتس دیوب اذن بیع ایدی شاهم بو عتسکله اصلی نذر ایدر کتس
ایدر کتس بهرام ایدی ای حواجه زاده بو کت اولره او نوران شهزاده ایدی اقلیم شاهی
نور قیوب ایدر بیوک او غلجی هر من تا جدار دبلر بر کجولک کتس ایدی وار ایدر کلر
اولور نذر ایدر سفح کیدوب بونی برینه قاتصفا ایدوب شاه اول سفره غائب
اولور کلر دمی با با ماکتس بنی ضلله ایدر ر د یوب و قاتس بها در اوله هتس
بونلک اذن کتس ضلله ایدوب اگاهه قناعت ایدر کتس کتس با کتس ایلوسوت

یا قلی

یا قلی ایدر بوزنه ایدر بوزنه عتس کتس بوزنه ایدر بوزنه ایدر بوزنه ایدر بوزنه
بونو کلری و کتس صیه ایدر کتس کلر کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس
دی بیع اشیدوب ایدی ایشتر ایدر حق بو شتر ایدر کتس ایدر کتس کلر کلر
ایدر دیری بر صیه بو بیلر بهرانه حواب و برونکله حسابی ایدر بیلر بونلرک و تو اجماعی
بر صیه کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس
نامه بهرام و یروب او تدی و عتسه ای بهرام اشدن کلیم ایدر کتس کلر کلر بولوب
کک کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس
سولشی بیک کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس
و بر دکنه کلر غصه کلوب بوزر کتس انا بهرام جو بیی دمی کتس ایدر بیع الزمان
ایدر شاهم عزت سیز کتس زرا حق بو شتر ایدر کتس کتس کتس کتس کتس کتس
بهرام دمی کتس ایدر ای حواجه زاده اشدن و اه کتس کتس کتس کتس کتس کتس
کله ایدر کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس
ایدر بونن طور کتس الایر و صفا کلر بولوب همان کلر کتس کتس کتس کتس کتس
سختور لقی ایدر کتس و عتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس
قول قالدیوب جانان حنک حر بیوک کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس
طو عتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس
سیر ایدر کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس
قری کتس اشدن کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس
مهران کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس کتس

بن ظهیر و جوق سولیم اما سوزیم طرمدی حکم را مینویسد بوق شیطا نیت
ایروب ایسا نندردی و هوچودنک نجوب ننه یانه الدی کنه سینی مداین دیوب کندیلر
بکون کلوب مداینه ایز شیدیه الهائی و بیلدیت قرشایوب کوروب آخته کجور دیلر انا
هریز کندی ادرنه سکنه قاز بیریوب شاید بدیم بر طرفن ظهیر ایدر دیوب بوردن
همه منتظر اولرک برقا جلک بودیم کور برقاچ اولرک کلوب نوشته وان کلور دیو منزه
ایدلر همز شا ز اولوب جمله ارکان سلطنت ایله قرشو واروب بولش دیلر تقصیما
کوروب خه او تو زدولر قلدیلر ایتدیکن بربر عهد و بر دیلر بیع الزمان نامیده
بر باز برکان زاده باباسی و صیستی برینه کورمک ایچون کعبه اوزعله کیدکن
قلعیزی قتل ایلرک بوجیه سه خلی نقل ایدلر شاه کلوب اولرک بریه اول
اغلیان بهار و زباده سربس ایوب انا دماغنده فساد وار ایلیک شاهلق ایچون
بکرا دجی قصدی مأمول ایوب دیوب برقا چکو نده کورمک بکون ایلرک ایلرک نهها لشوب
بر بلوون بوغقلو قننه ایچون سب اولدون دیو بران قنن برلسان و بران باشلر
کلان اهر اهری سولیشور کنی کجک فرصنت بولوب شاهم بو بزاد برستلر
بوانقایی الماز سله شاهلق ایوبه منسی دیوب جوق اغلار ایوب شاهلق
عقلک جلرک شاهه خواجه دعوت ایوبه سانی نا بو عیرون سینه انتقام اولون
دیو استانه اولدن خواجه ایوبی شاهم ایلرک آتقایی کنه حمزه ایله الور زب
حمزه اولرک طلی سوز دیرک شاه بران کلب ایوبه کجک سولیر سینی و کلب حمزه
بو شه بو قدر دیرک خواجه اولدم ریل ایوب استخرا جردیمک ایتدی شاهم شوی
کیدم ایچون حمزه مکه ده بولور دیرک شاه دجی حفظ ایوب حمزه بر بر مقضل نامه
بازوب شهره مقیاره و پروت کونوردی راوی ایدر اولزمان ایروب ملک
تجارت ایروب کلبه کیمه کیدر کنی قورتنه ایوب کرب بله کیمسی غائب اولوب

صاحبقران

صاحبقران ایله کیش کجین دبارنه جقدیلر اما نوتوران قنن قی کرب اولاد
قصه لری اینه خیر اولوب عیاری اونه کوب عظیم بنی عباد ایدوب کوب بو طرف
کرب دجی برلم و عیون رستم اوچی او توروب حجب ایشار اولرک صاحبقران دیوارسه
بینه غایت غضب ایدر بولرک چاره سی مکیه واروب صاحبقرانک بربینه و ماد رینه
و قنن شربینه بولشوب دصیلک دیوب دجا و باز ایوب عشق بلا سیله بر اولان
ایندر اولرک صاحبقران بزرگی شفاعت ایدر سز دیوب جوق نماز ایدلر
الدری قورقاپلر بیز سیز لری قورتا برز دیوب بولرک ایوبور دیر عبد المطلب
و حضرت عباس و اوطالب بولرک ضیا قننرا قه ده انا بو طرفن حمزه بنی عاده کلوب
مکه طرفه کندی انا غیر عیار ایلیک سورده مکه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
دجی او توروش عیون ایدلر عیون ایدلر عیون ایدلر عیون ایدلر عیون ایدلر
دیوب بولرک کوروب های سلطان عیاران خوشی کلان صاحبقران کورده دیر دیر
عمر بیک بانه وکل سز کوره جل کلبه عیون قونیلر بنی عاده کلوب سز بولرک
بونه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
انا کرب نجیب الماز قیامت اتمس سینی شمیرک صاحبقران نه جلدی بر سر سینی
عقبنندک دینک کورم دیو اما عیون سینی ایله برلم کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
اگر کرب جون عیون بوسوز لری اشدوب بولرک دیوب ایدرک اشدوب عیاران
اشته بر ایندر اولرک شمیرک کلبه اکتوت و بر سر سینی دکره عیون کلبه کلبه کلبه
کلوب سز لره دیر برسه امرینه مخالفت اتمیه سز اولور مکه دجی دیر برسه
دجی اولرک سز تبارت بولرک شفاعت ایدر سز دیرک اذن قانقون صاحبقران
قرشو جقدیلر اکر کرب جمله دن کیرو نالوب عیون رستم ایله برلم کلبه کلبه کلبه
واروب صاحبقرانک کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
بدری حمزه بولرک کورم کیدکن بران بولرک شفاعت ایلیک اذن کرب کلوب

ایروب با صفا شاه ایز با کلبه جلرک ایوبور ایچون سینی
اولرک دجی با ایله بر حمزه بر مقدر نسکین اولوب ایلی بولرک کلبه کلبه کلبه کلبه
کلرک شاهله نامه سینی و پروت حمزه ایوب او قری و عیونک با حمزه بینه کلبه
کلرک کرب بند نامه کوندرم کجا قرشو قوب اولرک سندی کلبه دوست ایسه
اندرین با شلرین و یا کلدورین قید بند ایله کونور سینی دشمن چون صاحبقران
نامه اوقوب بر اکتش اولوب دیوب بولرک کور کور کور کور کور کور کور کور
اولماز سولر اشدیم دیکر بر جلد دیوب حاقردی و قانقون کنی اینه
کرب بند بولرک عیونک صاحبقرانک با غنه و خوش نیازه بشارت انا
عادیه با نوده کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
نوری اول بنی اولدر اذن کرب اولدر کور کور کور کور کور کور کور کور
خمره واروب ای والده یوق اولماز حمزه عیون بوز دیو برلم زب انا مینا اینه
عقلک بوزیم قتی عبیدد انا چونکه بولرک دیکلر ایوب سینی بن اولوریم انا
بند ایله شاهه کوندرم شاه نیچه دیرسه ایلسون ایچون یوق ایسه قوبلور
دیرک عادیه با قنن قانقون ایلیک کورم نوری شاه قتل ایدریم ایله دیو
جوق رجا ایلیک حمزه ایلیک بن عیون برنه نوره کور کور کور کور کور کور
وانا ایلیک بر طرفن ایله خلاص ایدریم عیون برنه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
برن بولور دیرک اذن بولریم او جو نوده قید بند ایله حمزه تسلیم ایوب
بران اولرک ایله شاهه کونوردی عیون کونرک معاینه کلوب شاهه بولشوب
رعا ایوب ایلیک اذن صاحبقرانک سلام ایدر اشته کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
دیوب حمزه نله نامه سینی صونری خواجه اوقوب دیکرک ایتشاه بن بولرک
یوق ایچون شویه بر کلبه ایشلر عیار ایله کونورم دشمن شاه شاد اولوب
همه نله صلا قننه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
ایوب ایلیک اولرک بن ظلی رفیع ایچون دیرکن سیز کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه

اولرک

مشرقیه باغی اینه و خوش نیازه ایلیک صاحبقران قاشین چا طوب کلبه کلبه کلبه
ایلیک ایلیک با اهل اسلام قیزلر کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
نامه قانقون قیاس ایوب سینی دیوب و افراط کرب ایلیک کرب ایلیک کرب ایلیک
قران برهالدر اولرک بونیم کلرک ایچو دیشق بلا سیله برقا ضد اتم نیچه
دیرسه امرینه مطیع ویرک صاحبقران ایلیک بقه کرب سنی بن الیرن بوجی
ایله خلاص اولرک سینی مکره عیون ایلیک اسکات اوله دیرک اول وقت برلم کلبه
دجی ایلیک دویلم انا کرب کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
شاهه ترلک ایلیک ایوب ایلیک کور بولرک کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
قتل ایتدی بولرک بولرک زب اینه عیون ایوب کور کور بولرک خوجا به راست
کلرک کوبا امداد ایچون دیرم صوفی بولرک قیامت اولرک دجی حمزه یوق اولرک
بو حکام شریفه ند بوزر خاطر اولماز دعوا بولرک کور کور کور کور کور کور کور
حی اولسون بولرک و یوک دعوا جسی شاهه دعوا ایدرسه اولور
دجی دیرک اذن کلوب بولرک و مادی و سائر قرنا شریفه و مکه اولور ایله
کوروشون اذن منیا قننه بشلر دیر اذن صاحبقران کرب کلبه کلبه کلبه کلبه
انامی حارق و اوغولی اولرک اولرک عیون عیون ایوب ایلیک کلبه کلبه
ایلیک بن بولرک یوق ایلیک کرب بر قیامت ایوب و اوغون و نیرمه ایلیک امداد
رقتش انا قیامت سبب کرب ایدر ایلیک قیامت استرسکن ایچون ایچون دیرک
بولر بر نه با قشوب کرب مرحمه انویلیک عیون کلبه با نولرک انا عیون
ایلیک و نلوه صاحبقران بن اظه جوقن قانقون عیون کور کور دیرک اذن
عاهم ایلیک و نلوه صاحبقران اوغلی ایچون بوجیه زمان اعظم شمیرک نولرک
کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
بوجی اولرک ایله بولرک عیون ایلیک انا سی و انامی دجی بر زمان کور باغی و کلبه
دیرک صاحبقران بولرک خضره و پروت کلام ایله کونوردی ایلیک کلبه کلبه کلبه

اولرک

چنگل دوه دوه غور و پر و پر کبر ابتدا ايشاد عالم بزم بلك آماز
مصالح اولدي قيسله چو چقاو غوزن هفا و عصيان ايلشيز سبب عفو
ايون دکتر نه چنگل شمشير عفو ايدر قاسله بهي شاه نه سويلد سبب
اورسون بونلر قورقلام ديري شاهه هلاک کلسون ديري قحاش
هواجه ياغه قالفون شاه صبرانه مشا وده ايدلم شاد دهنه سترک
انجان ايون کوندرهني اوله بونلر بونلر ککلدرد سبب زيان کورسون
ديوب چوق کايه معنار سويلدي شاه و اخمصا لب اغز نه اولوب ککره
واروب سوز هوا چنگل ديوپ ايكسني عفو ايلک ايشه همن حاطري
ايون بونلر انا ايلک کن ايشه کون قمل ايدم ديري سبب
ميدانه کون شور ديلر شاه ايدک بره نا کارهيم بونلر کمر ايدم کي
ديوب چوق سوز سويلک انا کرب هفا ايدم ديري شاه ايدم کور
شول معذ اولغان بر عذر اتم وار ايدم اضر عکورد ديوپ هلاک ايدم
عمر نا شوب عريجه کره بهي نا کار اسانک بو قيده بوسمه ويلمسني
اولدن شاهدن کناهيون بيلک ايله همن اولدر لرن شهادت مسين
شمه هغه کيدرسين دکره کرب شاهه دعا ديوب عذر ديلک ايدم
معا جه عذر عيار ديري ايدوب شاهه کرب همن عفو ايلک ايدم
خواجه امير ايلک همن بر نامه يازوب عريجه و افرا تمام ايدوب هفا نه
و بر بيلک عيا طبان قالدرد بر بون ميه ايشه شاهه نامه سبب
همن به و بون امير عي نامه اوقر و عريجه با همن کرب ايلک اولدر
ايله ايله ايدم ارسال ايدلک همن عذر نه بو همن شاهه زياده مقبول اولدي
بنه صوجله نون عفو ايلک انا بر بونلر انا عفو ظهور ايلک وار و ع
قلمري قمل ايدوب معنار ايشه کمنش ايله اوزر نه وار و ع مراد ديري
بزدان پست ايشه معاقوب مسلما ندر ديو صاحب چقيمه سبب ديش

همن

همن کمن ارمله ايدی وارن شاهه سويان بزدان پرستد ديو بن اول
باز بکا نژاده صا هب اولم دکر ايله و بع ايدوب کيدلر ايدوب
کوردنه بانو ايله بهرامک تامه لک کلوب اوتدود بع ايدوب کيدلر ايدوب
امداد ايدوب ايلکي حقيق و صا هفا اولدن ايشه حقي و سلاستي ککر
ايلک چون صا هفا بونلر باحوال بيلک معنار ديري بر عذر ايدم کور
ا قار حوشيه تفصيل اوزر معنار دکر ايلک ايشه حقي و سلاستي ککر
الزمانه هجت ايلدي و شاهه ايدن بر دیکنه نام اولدي ايشه بونلر
بوته بونلر و حقي همن و ن ايلک ايلک ايلک ايلک ايلک ايلک ايلک ايلک
ايدوب تفصيل ايدم انا سبب هغه بر عذر ايدم بونلر کوله اولدر انا کله
ملاک قاسم نوج بانو خسته اولقله بدري ارزنگ خان بانده بر عذر
کدي عثم ها و زرين ايلکوره نوج بانو حاطله ايدی ايلک کون کيل اولوب رتاه
بر ازلک اولدي کور ارزنگ خان شاد اولوب ايدن رسم توي انا کوش
ايدکله طفا حان قاسم اوتدو ديل او جيله امانه کلندي چون تا سبب
اوغلو اولدو غون اشدوب عطف کندی بو حقي با شمه بر بد اولور تدبير
بودر بونلر دفع ايدم ديوپ بر هازي عورت بيلکي وار ايدی دعوت
ايدوب بو اولغان چاره ايله ديري هاز ديري سبب کوله رستي قاپوب
شوروب طفا حان تسليم ايلکي طفا حان ايدم رستي ايلک اول کچه
هاز ايله عشر ايدن بر عي اوردوب چانوي قمل ايلکيه بوسري
بر کسه به ديه ديوپ و زرين ايله مشا وره ايدوب صانع انا
ايون بر صدق دوزوب ايجيه کيوب دريا به ايدلر ديو به انا زکات
کيسی کدرن راسم کلوب صندفي ايلک انا هوا جه جالوت نام بر انا زکات

همن

رستي کوروب هجت ايلک مکره صفت اوغلو اولدي رستي اوغل ايدوب
موافق هوا ايله ديار چينه کلوب حاتونه تسليم ايلکي بيلک نقيد
اولوب چون رسم بونلر دورت با شنه کيردي حياي بار شاهه شيروان
شاه بيلردي کله اولدي اولدي ايدی کورون رستي کوروب هجت ايلک با شنه
کوروب بونلر اوغلو ديوپورد هوا جه جالوتک شهر ايجنه نامی
منور بر بونلر انا ايلک بونلر اولدي اوغلو شاه بلوردي بونلر قندره
بولک تيز خواهه چا غيظه ديري هوا جه کلوب صندق ايله بولوغون خير
ويردي شيروان شاه ايلکي هوا جه بلورسي کيم بر وار شنج اولرجق
اوغلو بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر
ددي هوا جه مقبول کوروب رستي شاهه تسليم ايلک شيروان شاه ديري
رسته غايه انا سلم کيدوب و جالوت و زرين ايلکي بونلر چين ديارنده
بر دهسان و ارا يدي رسته هوا جه ايدوب اول ايلکي با شنه وار عه علم کصيل
ايدوب بونلر راهب رسته ايله طلب شاه واروب ط ايدم بونلر برده سيني
تا ايدوب رستم کوردي بر انا کورسي اوزدنه بر انسان صوبق دوزمشلر
جوا هرا ايله تيز بين ايشه رستم کوروب حيران اولدي هوا جه سي دهسان
رسته ايلکي سجده ايله ديوپ کليل ايلکيه رستم کچه اسلام ايجنه
بوسري انا نه مظهر هدايت و عطف رشدين سجده ايموب ککره واردي
دهسان کورون بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر
اوله بونلر صافي بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر
اوله زره حياي اولورسون بو سکا کورسي ديري رستم کورسي کورسي
ويرسون ديري دهسان اوله و چه چکر کورسي سکا خشم ايدوب ديري رستم ايلک

بانو ايلک

يا بونلر جاني بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر
بر ديه او درسم تار مار اولور قاردا رسته کندو سني بونلر تور تار سني ديري
دهسان ايله صفا بونلر بولوب بردا اوغلو اوله ديه شمشير سکا ضردي دو قنور
ددي رستم کلوب بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر
الوب کليان طنهر اولدي دهسان بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر
ديوب ايدنه دوشدي رستم صني بر تبا به اوله چا بونلر باره باره اولوب
جوا هرا کي صا جه قادي انا رستم دهسان ايلکي کوردي هوا جه شله صوبه
کندفي تور تار رغه بيله قادر اوله ديري بونلر بر ايدوب دهسان بونلر جالک ايدوب
شيران شاهه کلري بو طوقن رستم سا ايدنه لره ن طور رسک شول جوا هرا کي
بغا ايدوب ديوپ شيرکوردور کون بونلر کندو به خيري بونلر دکر دهسان بونلر
ايدلر انا اول انا دهسان شيروان شاهه کلوب ايلکي انا شهر بارفور رستم
اوغلو رستم کوجکون عبادت بونلر اکر نسني ديوپ کليبا به کورون صنيحه
سجده ايله ديم اولدر کيا بو کوردي و بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر
ويرم کينه اساندي و کينه اسانوي صني او بونلر الوب کليان طنهر
چقوب بر شاهه اوروب بيلک باره ايلکي بونلر رستم هغه کلوب شاهه دعا
ايدوب کلوب برنده اوتوردي شيروان شاه رستي صاع کوروب کورون کورک
بونلر ايلکي حقا رت ايلکيه ديري رستم ايلکي اولم انا بونلر هوا جه
بن عاقل کشي حياي ايدم بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر
فضل سوزر سوز بونلر او رستم باره باره اولدي و بونلر اولدي کدر زرا احوال
لباني بونلر هوا جه کي اکا ايدوب حقه عصيان ايدلر ديري شيروان شاه بونلر
ايدوب ايلکي کورون بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر بونلر

همن

برادن و جمله مخلوقات ز قلمش و بیخ نه سجده این دم دوی اولم خردان شاه
کوزم نوری بو معرقی کیندن آوونلک دوی رستم بیتی آشته حواله هفت
اکرم دبی با کجوف سوزن طلوتین دبی رستم حق سوزلین طونیم باطل
سوزلین طونیم زبا عقل و از عاقل و از سوزلینک طوع و سون الم درکن
شردان شاه بو سوزلر حیران اولوب راهبه ای راهب حدی زانده
بیزلم بوخه زماندر انخوناق اچنده عمرین چور شوخ بو معصومک دبیکی
تدر وار در جمله مز بو با بده دیوانه کی حق ابله باطلی فرق ابع بیوت نا فله
صقالین اغا رستمین دیوب امر ایلی شیره نقد رستم ترا ایسه کنورد
جواهرلین الوب کنورلین یاره لیزی و جمله شهر قوی ایمانه کلوب جعد
اسم دیارندن بر عالم کینه کنور دیر انون این اسلامی و شریف با همی
تعلمی یلدیر انون رستم نیوب انکه هوس ایوب همد شکاره بشلیوب
برکون شکاره چلی بی کدیوب ایشام اونجه بر اهو صید ایوب بشوخی
اهشام قرانلی زیاده اولغه انده با توپ صباغ اولدق قاقوب بر درسته کای
اوت کجوف نظر ایلی کنوردی بر صکل نهای برکوه عظیم افلاک سرچشمش
اورستنه برهنه عظیم آثار بهشتین سوره اول داغین آکنه وارنی کنوردی
بر باله صیاسی کلور رستم کوردی برکوه اولدق کسرا آنا شکی اومه
بکرمه رستم یقینی واروب بول صوری اول کسه همان اوتون قیوب
رستم انور غورمه انور باله حواله ایلی رستم بر ام بن سکا
دوشمن کدیوب اول صورام و به کوردی اولدی باله انله رستم بر ضعیف اور
رستم انون الوب اوله بر باله اوردیله هر بنی ایلی یاره ایلی برده اخی

کوردی

کوردی هر غایج برندن بر اکیشتن او مکرلر بود ایوب های نا بکار بولاشین
اولم دبی ایلی سنی انله برینه اولدوره لمدوب او ز برینه هجوم ایدیلر
رستم بونلری کورده نغله کلوب بونله کیم شندی اکیوزنی هلاکت
ایوب قصوری قاجوک تدبیر کما وایه یقین بر شرف و ارا یوق انده غولته
شاهی و ارا دبی بونله انده واروب شکایت اشدیلر بونله شاهنه بابل
غول دیرلری هاندم باوز لوب بر کمر کانه نیوب سوروب رستم کلوب همان
برین حواله ایلی رستم سهر و یوب نغو ایوب رستم با بله حواله ایدلر
بابل سا و نغله تیغ ایوب کیکا انله کله سینی زمینه بر اقی بابل بقدرک
رستم بر دبی اورمق مراد ایدلر بابل امان ای نوجوان بن غولته شاهیم
تیمه سکا قول اولم دوی رستم اینر مسلمان اولوب مردم حورله توبه
اید رست دبی بابل نودوب مسلمان اولدی رستی الوب سرانیه کنوردی
وزیر لری بو حاکم کوروب غول دینجه اشدیلر ایشاه بول بر یوبک اوغلان
قول نه اولدورن دیلر بابل شاه خور غولن اولم دوی وزیر لری اشدیلر کل
یوق طلسم حواله ایله هلاکت اولسون آفریق ادرسه بلور کدر صاحب
ظهور دور انون قول اولدورن دیلر بوقول او ز رستم ضیا قنه اشدیلر
انهای کلادر بابل شاه ایلی سرور بودیاره جویر یا کلم نوبادون کلدر کس
دوی رستم اینر بن چلی شاهنک اولم ادرسه رستم وزیر دویوب نیمه
کلیمین بیانی ایدلر انون بابل غول ایدلی ایشتر زاده چون ستر بوددر
توت ماسکسز ایله واراده بر طلسم واردر قیوم ایله بلور سله اچنده
چون مال واردر جمله سینی الورسون دوی رستم ایدلی اول طلسمی
بکاکو سترک دوی مکر اول طلسم طر موات دیوب بند بعل شری اوران

قالقوب بابل و جمله رجال و زراسی رستقله او کده دو شوب طلسم اولدی بیره
کلدر رستم کوردی بر همدان شکلده بر قیوسی وار قبالو او ز جاننه دولشیدی
بر کبود غیری کیره جلی بیرون رستم غیا بوکا چاره اشم دیوب طور کن
کون دغورسی طرف جند بر لوچ کوردی او ز رنده بر قاج ساطر با زی وار اوقری
دعشکه ای زمانه بونله کلوب بو طلسمی نغ اتمک مراد ایون حیره اوغلو رستم
رستقله اوغلو ملک تا اسم اوغلو رستم ایسله نغله طالب اولد سینی ذیر
نغله اونه بخلمشد زمانده بنده طر موات شاه ایدم بو دجه نا ایوب
بی قیاس مال و یاد کا کورم الوب روحی خیر دعا ایله باد ایله سینی دیوب تمام
الطش اما قننی بیانا اتمه رستم تا نخی اوقری بنم ادم رستم اما
بیلیم بر اهنه دن او دوعنه شیمم و از بلکه امانه با اناوت اول انا پدیرمه
ای نشیر و ایدر بونله ایسه قاسم دیوب دیوب کلین اولدی انا دهنک اطراف
هندک اسی طلوصو بر کوردی دار قیواوز رنده طاب و بن صودنی دوز مشلر
رستم ایلی بر کسه کوردی بودوسون قویه وار سینی کوره لم دوی برغول
بوریوب بوریوب یقین وارجه اولط و نغ جلال ایوب برکن چا غورک
دیواردن بر پیچه ظاهر الوب اچند بر تا رخلای اندک تبرکان بر
ای آتوب اول غولی واروب هلاکت ایلی رستم کوردی ایشام اولشک
ایزه قالدیلر رستم اولکجه درگاه حقه نیا ز ایوب واقعه سنه بر بر کلوب
دعشک تقصی رستم تعلیم ایوب رستم او با نوب شار هندان صباغ
اولدق رستم اول کوردی بوریوبی نصفه و از نیمه اولط و سن حرکت کلوب
غولته شندی رستم هلاکت اولور دیوب قنن اولط و سن حرکت ایدلی اول
اول تا رخلای ظاهرا الوب اوق اتمک رستم انون اولر اوق اوت

نادر

نا تا رخلایک اغز نون او دوی بر طر قه جانلیوب نا کاه اول تا نا غدیو طلسم
قیوسنه کجا غولن اصله قالدی قیواصلوب رستم قیون اچدی کوردی
بر قیل کلوب رستم هجوم ایلی رستم واقعه سنه بی تعلیم او زده تبلی دخی
اطفال ایوب و الخاصل طلسمی نغ ایوب جمله مالی جقاروب و کندوبه
مناسب بر قات الات حرب و یوز کرمی قبه او ز رینه کورلور بر ارا کاه و
اون ایلی بیلک او رنه جت جبهه حان و بیلک تا نخی نام بر دختن شتاب
اکری او باقی و سا و لازمه سینی بولوب طنش جقاروب رستم بر ایل کون
دخی او قوروب ایدلی ای شاه غولن بن انا شاه کیمه رستم
استر سله سورون بر ابر کیم دوی بابل شاه دخی برینه و کین قیوت اون
بیلک عسکر الوب اول مای حزینه بوکلوب عزم جین ایوب تدبیر اوق
اید بر یون رستم غائب اولدق ستر وان شاه جوق ارا نوب بر خیر ارمیوب
المه او زه ایلی بر اهل هجوم بولوب استیلاج ایدر یوب ایدلی شاه رستم
صلغ سالدر یقنه بر عظیم دولت ایله کلور دیوبه و وریدی بونله رستم
کله سنه شمشیر ایلی کوروت کور دیر مناره قدر غول کلور اچیلر بونله بیلک
واری دختنه بر نوجوان سوار اولمش شهر حلقنه خوف دوشوب کج بونله
دوشما عمیدر دو ستمدر بونسه و بلاغی مصفا قیدر هر دلری دیوب قاج نری
کیت ایلی واروب هر الوب همان کلوب مشروان شاهه حیده ایدیلر مشروان
شاه سرور اولوب جمله وزیر ایسله قیون قیوب رستم شاه کورده انون
زیمه انوب کلوب انا سنک ایلی او دوی ستر وان شاه هر کورم نورک
دیوب بفرینه با صدی رستم با شسته کلان ستر بجای نقل ایدر رستم
با شتی بر ابر کلدر شروان شاه وزیر لرینه ایدری بنم اوغله کیم ایدر اولمش

اونور و در همان طرفه منتظر اولدیلر اما قره خان طرفه قلان عسکرده
برکون کدی بولمه قریش قلوب ابرش کون برنامه بازدیلر ایچی نامه کورد
شروان خان طرفه کلوب کندوسای عرض ایلدی اجازت اولوب شاه
هضورینه کیردی تا مه سین صوندی رستم نامه او قلوب باره باره ایدوب
ایچی قوغدی باری چنگدر دیون او لندی قره خان عسکرون شمسوارشداری
ایاغه طوروب رستمه چنگن استدی هر روز عیار انزه ایوب کلوب خیر و بری
چون صباح اولدی ایکی عسکرات بیل کرکدایلمینه سوار اولوب ایلدیلر و صافلر ضلوع
میدان ایلوب کفار طرفه شمسوار میدان کیری برین رستمه مقابل اولدور
شمسوار بر اوغلان ایکی شاهی برینه دوشوروب بونون مرادین ندرودی
رستم ایدی بم مراد سیزلک شاهکزی ایمانه دعوت ایدوب مخالفت ابرسه
ضرایح السیم کرکدر دلوب بونار از غشوب هنکه بشدیلر رستم بونلش
بر نومه و ایکی کور ز جمله سنگ منع ایدوب رستم دهی بر کورز اوردی اولدی
کوز بر ابر و بری اما تحمل ایوب موب رهش بونون توجه دوشدی رستم بونلک
کیردن قایوب بیغ اوروب عتار لر بند ایدوب علی دینه متور دیلر خطان میدان
کیردی رستم ایچی دهی بقوب بند کدی انون نقطای کیردی هنکه بشدیلر
احشام اولدور ایکی عسکر دونوب قوندیلر رستم اسپرله طعام کوندردی
اماری طرفه نقطای شاور خان رستمی سوال ایلدی نقطای ایدی شهرام
سون بوی بور رستم بر کیر قوی صمد کوزه لم اتان قره خان برنامه بازه لم
بلدی لم کوره لم صلحی اولور یا خود کدی می کور صمد کجا بونون بلدی رستم
دیمسون دیری نقطای دهی بر مفضل نامه بازوب کوندر دیر نامه قره خان
کلکده بدی کوز بیلک عسکر جمع ایدوب یوله بقوب کلکده بو طرفه
ایرتسی کون بینه میدان ایلوب رستم ایله نقطای کونکوت جنگ ایلدیلر
نقطای ایله ایدوب رستم اولدیلر نقطای اوج دور ایدوب کوجیله رستمی

ایچی نامه کورد

قره خان

طرقه کدی غیره زیاده قاور اولوب صابو بوردی انون رستم قلوب بر
دور ایدوب قالدیروب قوی او زره اولوب بیغ اوروب بند کلوب علم دینه
کوندردی شاور خان اولدی کوروب عسکر قول حالوب کفار عسکر بوردی
اسلام عسکردهی بوروب احشام اولدیه جنگ ایلدیلر شروان شاه
رستمه بو ارکن کوروب شاز اولدی انون رستم کلوب اونور و عسکر
بشدیلر کفیلر کرکدر اولدور رستم امر ایلدی اول اسپر اولون اوج ویلا و بر
کوردیلر اسلام عرض ایدوب قضا دیراز اولسون اسلامی قبول ایلدیلر رستم
بونلرین بدین اولوب نقطای دیری سر قیلان ایدوب خطان زکی عسکر
ایلی انون جاسوسلر کلوب شاور خان خیر و بر دیر شاور خان عسکر
رستمه برنامه بازوی بدم کلخه جنگ اولسون دوروب رستم نوله دوروب
بونلر بر قایون عسکر عسکر و صمد نکار ایدوب قره خان دهی بدی کور
بوز بیلک عسکر ایله کلوب اوغلو شاور خان قریش قلوب بولشویلر و بولون
لرک اسپر اولوب اسلامه کلکده کلب طوب زیاده ایچکدی انون بو قدر
عسکر ایله قره خان کلب کورون شروان شاه کوروب المه دوشدی اما
رستمه اصلا حاجتی کل انون قره خان شروان شاهه برنامه بازوب
رستمی استدی و کینه اسکی دینه کیر و حرای و بر دوب ایچی نامه کورد
او قدر رستم بر کیر ایدوب وار شول احیایه سوبله نرم دینن فقیر بولدی
قالسون دوب ایچی کوندر دهی اما قره خانک بر بولون وار ایلدی شامل
نیر ناز دیر لری غایت اوداق اناردی منی بکدی وکل ایدوب قره خانک
رستمه میداننی استدی بر اوگه ایشی تمام ایوب بوردی قره خانک
صلحت کیدروب ازین بوردی جاسوسلر بوهی رستم کتور دیلر رستم
حایه صغدم دوب انون دیوان دغلوب هر کس ستر حنه وارد قلندره

قره خان

رستمه واقعه سنده بر بیکلوب بوزم نوری شاملک سکا جان قصدی وارد
اما لم چله فرصت سنگدر سکا اوق اندون شویله منع ایله بویه منع ایله
دیو قلم ایلدی چون صباح اولدی ایکی عسکر سوار اولوب صافلر بولدیله خان
شامل تیر ناز عزم میدان ایدوب نغ اوروب قنی اول کیر لک دعواسی
ایوب میدان کلسون دیکه رستم دهی بونلک تازئی میدانه سوروب اوق
منزله کلکده ایدوب ای شامل نیه مفرور اولورسون سنه اوق وارایه
بر ده بوجی ددی شامل ایدوب چونکه اوق اتمق بیلورسین اول سن انکه صلمن
سکا نوبت کلیم دیری رستم ایدوب سن بتم ایچون غم عه جمله ایله دیری شامل
دی کنا هله بونون دوب بر اوق کاندون کفاد و بر بجه عسکر اولد
کوروب راه کدی رستم دیر لری خان رستم امت صغریسه یا بدی حرج و
شاملک اوقون ایکی بار مصله طوب قدین راست قلوب اوق میدان اورنا
قره ایدی اسلام عسکر شاز اولوب شامل غایت قایوب بر اوق دهی ایدی
رستم تا زبانه لجه چاروب منع ایلدی بر اوق دهی ایدوب شاز نلیوب ایدی
رستم همان قولاغله چاروب منع ایدوب یا با نه کچی رستم قرینه دست
اوروب دور ایدوب بیغ اوروب بند کلبه جلف زمان قرنا شنی شامل
ایریشوب رستمه اوقن ایدی رستمه جمله ایدوب رستم منع ایدوب شاملک
قولدی شامل میدانن بچار دیلر شامل نیه ده کابل ایدی بونلر بر بر لری
اوجر جمله ایدوب بیک بک بوز هنکه بشدیلر عاتت رستم بر ضرب
شدید اورج بقدی بند کلبه م دیرکن شاور خان رستمه اوقن اولوب
ایچی قولدی قایدیلر رستم بوردی بر نوهظ نازه دیلاور مقبول جبه لریکشن
رضع بیغ قوشامش شاهان با سکر کیشن ایدی دیلاور بو عسکره نام ایله

یاد

یاد اولورسون دیکه سرور بن قره خانک اوغلو م ددی رستم بوب خوش کدی
شهرزاده کل سنکله باقره شانی اوله لم دوب بر از اشنا لدر صمد بونلر از غشوب
جنگه بشدیلر اما شاور خان ایدی سرور شول میدانن سنکله امتحان
اولم بکا غائب اولدور سن سکا قول اولورم کیر بغه سکا غائب اولوریم سنه
بکا قول اولورسون ددی رستم ای شهرزاده بو قوله بن راضی عم دوب بولر جنگه
بشدیلر احشام اولدیه جنگ ایدوب قوندیلر رستم بار کاهنه کلوب
اشنای کلده شاور شهرزاده بیغ ایدوبی رستمی کینه جنگ ایدوب ایضا
بدی کون جنگ ایلدیلر سکن بچی کون کینه رستم بر کورز اوروب شاور خانک
دهشلمه بی تیر بوب بعد مٹ مٹ مٹ مٹ مٹ اولدور شاور رستم
بر مٹ اوروب تا شنی اوزنون زخم اوردی رستم کورن غصبله دور
ایچی ساور لک کوی قورلی رستم انده قلان باره شاور لک تا شنه
چاروب با شنی ایکی شنی ایدی قان اقفه شاز بیخ قره خان عسکر
تومان ایدی اسلام عسکردهی بوروب بر عظیم جنگ اولدی اما رستم
جنگ ایچکده شامل تیر نوازه راست کلوب بر کورز ایله بقوب بند کلبه
شامل کلوب رستم همان جابک بولموب عتار لک تسلیم ایدوب شامل
جمله ایچی منع ایدوب بر کورز ایله ایشی بقوب بند کلوب عتار لک و بر
کوندری شاور شهرزاده نیه جنگه اقداری اولوب بار کاهنه ایدی
احشام اولدور ایکی عسکر دونوب قوندیلر قره خانک ایلی کانه رستمه برنامه
بازوب اوغل شاور ابوانجه جنگ بوندر دیری رستم بریده شاملی و شاملی
قریشنه کتور دوب ایمانه دعوت ایلدی بونلره قول ایدوب رستم قول اولدیلر
اشنه بونلر صفاده اما قره خان غایت کدر ده بر قایون کتور دیلر شاور
دهی حوی اولوب نام لری ایله نکارده سوب براب رودن کنارده بونلر مجلس

قره خان

